

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 321 E

Leidimas
lietuvių kalba

Informacija ir pranešimai

49 tomas

2006 m. gruodžio 29 d.

Pranešimo Nr.

Turinys

Puslapis

I *Informacija*

2006/C 321 E/01

EUROPOS SĄJUNGA — EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES IR EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO
SUTARTIES SUVESTINĖS REDAKCIJOS 1

LT

EUROPOS SAJUNGA

EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIES IR EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

SUVESTINĖS REDAKCIJOS

ĮVADINIS ŽODIS SKAITYTOJUI

Šiame leidinyje pateikiamos Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties suvestinės redakcijos su pakeitimais, padarytais 2003 m. balandžio 16 d. pasirašyta Atėnų sutartimi.

Jame taip pat pateikiami prie šių Sutarčių pridėti protokolai su pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

Šis tekstas yra paruoštas tik informaciniais tikslais ir neįpareigoja institucijų.

TURINYS

	<i>Puslapis</i>
EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES SUVESTINĖ REDAKCIJA	5
EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES SUVESTINĖ REDAKCIJA	37
PROTOKOLAI	187
PRIEDĖLIS	325

**EUROPOS SĄJUNGOS
SUTARTIES
SUVESTINĖ REDAKCIJA**

TURINYS
SUTARTIES TEKSTAS

	<i>Puslapis</i>
Įvadas	9
I ANTRAŠTINĖ DALIS. Bendrosios nuostatos	10
II ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą pakeitimai	13
III ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties pakeitimai	14
IV ANTRAŠTINĖ DALIS. Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pakei- timai	14
V ANTRAŠTINĖ DALIS. Nuostatos dėl bendros užsienio ir saugumo politikos	14
VI ANTRAŠTINĖ DALIS. Policijos ir teisminio bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose nuostatos	23
VII ANTRAŠTINĖ DALIS. Tvirtesnio bendradarbiavimo nuostatos	31
VIII ANTRAŠTINĖ DALIS. Baigiamosios nuostatos	33

JO DIDENYBĖ BELGŲ KARALIUS, JOS DIDENYBĖ DANIJOS KARALIENĖ, VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, GRAIKIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO DIDENYBĖ Ispanijos KARALIUS, PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, AIRIJOS PREZIDENTĖ, ITALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JO PRAKILNYBĖ LIUKSEMBURGO DIDYSIS HERCOGAS, JOS DIDENYBĖ NYDERLANDŲ KARALIENĖ, PORTUGALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JOS DIDENYBĖ JUNGtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės KARALIENĖ ⁽¹⁾,

APSISPRENDĘ pažymėti naują Europos integracijos proceso, pradėto įsteigus Europos Bendrijas, etapą,

PRISIMINDAMI Europos žemyno padalijimo pabaigos istorinę svarbą ir poreikį padėti tvirtus ateities Europos kūrimo pagrindus,

PATVIRTINDAMI savo ištikimybę laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms bei pagrindinėms laisvėms ir teisinės valstybės principams,

PATVIRTINDAMI savo nusistatymą gerbti 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje apibrėžtas pagrindines socialines teises,

NORĖDAMI stiprinti savo tautų solidarumą, kartu gerbdami jų istoriją, kultūrą ir tradicijas,

NORĖDAMI toliau stiprinti demokratišką ir veiksmingą institucijų veikimą, kad jos galėtų bendroje institucijų sistemoje geriau atlikti joms patikėtus uždavinius,

APSISPRENDĘ siekti savo šalių ekonomikos stiprinimo ir konvergencijos ir įsteigti Ekonominę bei pinigų sąjungą, pagal šios Sutarties nuostatas apimančią bendrą ir tvirtą valiutą,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautų ekonominę ir socialinę pažangą, atsižvelgdami į nenutrūkstamos plėtros principą, vidaus rinkos sukūrimą, tvirtesnę sanglaudą ir aplinkos apsaugą, ir įgyvendinti politiką, užtikrinančią, kad ekonominės integracijos pažangą lydėtų pažanga ir kitose srityse,

APSISPRENDĘ savo šalių piliečiams suteikti bendrą pilietybę,

⁽¹⁾ Nuo to laiko Europos Sąjungos narėmis tapo Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė.

APSISPRENDĘ įgyvendinti bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas ilgainiui pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, šitaip sustiprinant Europos identitetą ir jos nepriklausomybę, kad Europoje ir pasaulyje būtų stiprinama taika, saugumas ir didinama pažanga,

APSISPRENDĘ sudaryti sąlygas laisvam asmenų judėjimui ir kartu užtikrinti savo tautų saugą bei saugumą pagal šios Sutarties nuostatas kuriant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę,

APSISPRENDĘ toliau kurti vis glaudesnę Europos tautų sąjungą, kurioje sprendimai, vadovaujantis subsidarumo principu, priimami kiek įmanoma priartinant juos prie piliečio,

NUMATYDAMI tolesnius žingsnius, kuriuos reikės žengti skatinant Europos integraciją,

NUSPRENDĘ įsteigti Europos Sąjungą ir šiam tikslui savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikiamas)

KURIE, pasikeitę tinkamai informintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų:

I ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis

Šia Sutartimi AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS tarpusavyje įsteigia EUROPOS SAJUNGĄ (toliau – Sąjunga).

Ši Sutartis ženklina naują glaudesnės Europos tautų sąjungos kūrimo etapą, kai sprendimai priimami kuo atviriau ir kuo labiau priartinant juos prie piliečio.

Sąjungos pagrindas – Europos Bendrijos, kurias papildė šios Sutarties nustatytos bendradarbiavimo politikos sritys ir formos. Jos uždavinys – nuosekliai ir solidariai tvarkyti valstybių narių ir jų tautų santykius.

2 straipsnis

Sąjunga kelia sau šiuos tikslus:

- skatinti ekonominę ir socialinę pažangą, aukšto lygio užimtumą ir siekti darnios bei tvarios plėtros visų pirma pagal šios Sutarties nuostatas kuriant vidaus sienų neturinčią erdvę, stiprinant ekonominę ir socialinę sanglaudą bei steigiant Ekonominę ir pinigų sąjungą, galiausiai įvedant bendrą valiutą;
- įtvirtinti savo identitetą tarptautinėje arenoje, ypač įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas pagal 17 straipsnio nuostatas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos;
- stiprinti savo valstybių narių piliečių teisių ir interesų apsaugą įvedant Sąjungos pilietybę;
- puoselėti ir plėtoti Sąjungą kaip laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, kurioje laisvas asmenų judėjimas užtikrinamas kartu taikant atitinkamas išorės sienų kontrolės, prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir nusikalstamumo prevencijos bei kovos su juo priemones;
- visokeriopai puoselėti *acquis communautaire* ir ją toliau plėtoti atsižvelgiant į galimybę svarstyti, koku mastu šioje Sutartyje numatytas bendradarbiavimo politikos sritis ir formas gali prireikti pervertinti siekiant užtikrinti Bendrijos mechanizmų ir institucijų veiksmingumą.

Sąjungos tikslų siekiama taip, kaip nustatyta šioje Sutartyje, ir laikantis joje nurodytų sąlygų bei terminų, kartu paisant Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje apibrėžto subsidiarumo principo.

3 straipsnis

Sąjunga naudojasi viena bendra institucine struktūra, užtikrinančia veiklos, atliekamos siekiant jos tikslų ir laikantis *acquis communautaire* bei ją plėtojant, nuoseklumą ir tęstinumą.

Sąjunga visų pirma užtikrina visos savo užsienio veiklos nuoseklumą savo išorės santykių, saugumo, ekonominės ir plėtros politikos sričių atžvilgiu. Už tokio nuoseklumo užtikrinimą yra atsakingos bei šiuo tikslu bendradarbiauja Taryba ir Komisija. Abi jos pagal savo atitinkamus įgaliojimus užtikrina šių politikos krypčių įgyvendinimą.

4 straipsnis

Europos Vadovų Taryba deramai skatina Sąjungos plėtrą ir nustato jos bendras politines gaires.

Europos Vadovų Tarybą sudaro valstybių narių arba jų vyriausybių vadovai ir Komisijos pirmininkas. Jiems padeda valstybių narių užsienio reikalų ministrai ir Komisijos narys. Europos Vadovų Taryba, vadovaujama Tarybai pirmininkaujančios valstybės narės vadovo arba jos vyriausybės vadovo, renkasi ne rečiau kaip du kartus per metus.

Europos Vadovų Taryba po kiekvieno savo susitikimo pateikia Europos Parlamentui pranešimą ir rašytinį metų pranešimą apie Sąjungos padarytą pažangą.

5 straipsnis

Europos Parlamentas, Taryba, Komisija, Teisingumo Teismas ir Audito Rūmai savo įgaliojimus vykdo laikydamiesi sąlygų ir siekdami tikslų, numatytų, viena, Europos Bendrijų steigimo sutarčių ir paskesnių jas iš dalies keičiančių bei papildančių sutarčių ir aktų nuostatose, ir, antra, kitose šios Sutarties nuostatose.

6 straipsnis

1. Sąjunga yra grindžiama laisvės, demokratijos, pagarbos žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms bei teisinės valstybės principais, t. y. principais, kurie valstybėms narėms yra bendri.
2. Sąjunga gerbia pagrindines teises, kurias užtikrina 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija ir kurios kyla iš valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų kaip bendri Bendrijos teisės principai.
3. Sąjunga gerbia savo valstybių narių nacionalinį savitumą.
4. Sąjunga pati pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingais ištekliais.

7 straipsnis

1. Remdamasi pagrįstu vieno trečdaliao valstybių narių, Europos Parlamento arba Komisijos pasiūlymu, Taryba, spręsdama keturių penktadalių savo narių balsų dauguma ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali nutarti, jog iškilo aiškus pavojus, kad kuri nors valstybė narė gali šurkščiau pažeisti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, ir teikti tai valstybei atitinkamas rekomendacijas. Prieš priimdama tokį nutarimą, Taryba išklauso tą valstybę narę ir, spręsdama ta pačia tvarka, gali kreiptis į nepriklausomus asmenis, kad jie per pagrįstai numanomą laikotarpį pateiktų pranešimą apie padėtį toje valstybėje narėje.

Taryba reguliariai tikrina, ar toliau yra vadovaujamasi tais motyvais, kuriais buvo grindžiamas toks nutarimas.

2. Taryba, į kurią sušaukiami valstybių ar vyriausybių vadovai, remdamasi trečdaliai valstybių narių arba Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento sutikimą, gali vieningai nuspręsti, kad kuri nors valstybė narė šiurkščiai ir nuolat pažeidžia 6 straipsnio 1 dalyje minimus principus; prieš tai Taryba paprašo atitinkamos valstybės narės vyriausybę pateikti savo pastabas.

3. Taryba, priėmusi sprendimą pagal šio straipsnio 2 dalį, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti sustabdyti atitinkamos valstybės narės tam tikras šią Sutartį taikant atsirandančias teises, įskaitant tos valstybės narės vyriausybės atstovo Taryboje balsavimo teises. Taip darydama Taryba atsižvelgia į tokio teisių sustabdymo galimus padarinius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

Atitinkamos valstybės narės įsipareigojimai pagal šią Sutartį visais atvejais išlieka tai valstybei privalomi.

4. Taryba kvalifikuota balsų dauguma vėliau gali nuspręsti pakeisti arba panaikinti priemones, kurių buvo imtasi pagal 3 dalį, jei pasikeitė padėtis, privertusi jų imtis.

5. Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia neatsižvelgdama į atitinkamos valstybės narės vyriausybės atstovo balsavimą. Pačių dalyvaujančių arba atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti 2 dalyje nurodytų sprendimų. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų, skaičiuojamų pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį, dalis.

Ši straipsnio dalis taip pat taikoma, kai pagal 3 dalį yra sustabdomos balsavimo teisės.

6. Vadovaudamasis šio straipsnio 1 ir 2 dalimis, Europos Parlamentas sprendžia dviejų trečdalių atiduotų ir jo narių daugumai atstovaujančių balsų dauguma.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS EKONOMINĖS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES ATSIŽVELGIANT Į EUROPOS BENDRIJOS ĮSTEIGIMĄ PAKEITIMAI

8 straipsnis

(Nepateikiamas)

III ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS ANGLIŲ IR PLIENO BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI

9 straipsnis

(Nepateikiamas)

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS ATOMINĖS ENERGIJOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES PAKEITIMAI

10 straipsnis

(Nepateikiamas)

V ANTRAŠTINĖ DALIS

NUOSTATOS DĖL BENDROS UŽSIENIO IR SAUGUMO POLITIKOS

11 straipsnis

1. Sąjunga nustato ir įgyvendina visas užsienio ir saugumo politikos sritis apimančią bendrą užsienio ir saugumo politiką, kurios tikslai yra šie:

- apsaugoti Sąjungos bendrąsias vertybes, svarbiausius interesus, nepriklausomumą ir vientisumą laikantis Jungtinių Tautų Chartijos principų;
- visokeriopai stiprinti Sąjungos saugumą;
- išlaikyti taiką ir stiprinti tarptautinį saugumą vadovaujantis Jungtinių Tautų Chartijos principais, taip pat Helsinkio baigiamojo akto principais ir Paryžiaus chartijos tikslais, įskaitant tuos, kurie taikomi išorės sienoms;
- skatinti tarptautinį bendradarbiavimą;
- plėtoti ir stiprinti demokratiją, teisinę valstybę bei pagarbą žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms.

2. Valstybės narės lojalumo ir savitarpio solidarumo dvasia aktyviai ir besąlygiškai remia Sąjungos užsienio ir saugumo politiką.

Valstybės narės veikia išvien, kad stiprintų ir plėtotų savitarpio politinį solidarumą. Jos nesiima jokių veiksmų, prieštaraujančių Sąjungos interesams arba galinčių sumenkinti jos, kaip tarptautinių santykių darną skatinančios jėgos, veiksmingumą.

Taryba užtikrina, kad šių principų būtų laikomasi.

12 straipsnis

11 straipsnyje išdėstytų tikslų Sąjunga siekia:

- nustatydamą bendros užsienio ir saugumo politikos principus ir bendras gaires;
- pasirinkdamą bendrą strategiją;
- nustatydamą bendruosius veiksmus;
- nustatydamą bendrąsias pozicijas;
- gerindamą sistemingą valstybių narių bendradarbiavimą įgyvendinant politiką.

13 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba nustato bendros užsienio ir saugumo politikos, įskaitant gynybinio pobūdžio reikalus, principus ir bendras gaires.

2. Europos Vadovų Taryba sprendžia Sąjungos bendros strategijos, įgyvendinamos tose srityse, kuriose valstybės narės turi bendrų svarbių interesų, klausimus.

Bendra strategija nustato tikslus, trukmę ir priemones, kurių Sąjunga ir valstybės narės gali imtis.

3. Taryba, remdamasi Europos Vadovų Tarybos nustatytais bendromis gairėmis, priima sprendimus, būtinus bendrai užsienio ir saugumo politikai nustatyti ir įgyvendinti.

Taryba rekomenduoja Europos Vadovų Tarybai bendrą strategiją ir ją įgyvendina, visų pirma nustatydamą bendruosius veiksmus ir bendrąsias pozicijas.

Taryba užtikrina Sąjungos veiksmų vienybę, nuoseklumą ir veiksmingumą.

14 straipsnis

1. Bendruosius veiksmus nustato Taryba. Bendrieji veiksmai įgyvendinami reaguojant į konkrečias situacijas, jei manoma, kad Sąjungai reikia operatyviai veikti. Nustatomi jų tikslai, sritys, priemonės, kurias Sąjunga gali naudoti, prireikus – jų trukmė, ir įgyvendinimo sąlygos.
2. Jei pasikeičia aplinkybės, turinčios esminės įtakos bendraisiais veiksmais sprendžiamam klausimui, Taryba persvarsto tų veiksmų principus bei tikslus ir priima reikiamus sprendimus. Bendrųjų veiksmų neatsisakoma, kol Taryba nėra atitinkamai nusprendusi.
3. Bendrieji veiksmai įpareigoja valstybes nares laikytis nusistatytų pozicijų ir savo veikloje jomis vadovautis.
4. Taryba gali prašyti Komisiją teikti jai atitinkamus pasiūlymus, susijusius su bendra užsienio ir saugumo politika, kad užtikrintų bendrųjų veiksmų įgyvendinimą.
5. Jei, vadovaujantis bendraisiais veiksmais, numatoma nustatyti tam tikrą nacionalinę poziciją arba imtis nacionalinių veiksmų, informacija turi būti pateikiama laiku, kad prireikus būtų galima iš anksto pasikonsultuoti Taryboje. Reikalavimas iš anksto pateikti informaciją netaikomas priemonėms, kuriomis Tarybos sprendimai tik perkeliama į nacionalinę lygmenį.
6. Jei pasikeitus situacijai ir Tarybai nepriėmus sprendimo iškyla neišvengiama būtinybė, valstybės narės, atsižvelgdamos į bendrųjų veiksmų bendrus tikslus, skubos tvarka gali imtis būtinų priemonių. Apie visas tokias priemones atitinkama valstybė narė nedelsdama informuoja Tarybą.
7. Jei vykdant bendruosius veiksmus iškyla didelių sunkumų, valstybė narė apie juos praneša Tarybai, kuri juos aptaria ir ieško tinkamų sprendimų. Tokie sprendimai neturi prieštarauti bendrųjų veiksmų tikslams ar menkinti jų veiksmingumą.

15 straipsnis

Bendrąsias pozicijas nustato Taryba. Bendrosiomis pozicijomis išreiškiamas Sąjungos požiūris į tam tikrą geografinio arba teminio pobūdžio reikalą. Valstybės narės užtikrina, kad jų nacionalinė politika atitiktų bendrąsias pozicijas.

16 straipsnis

Valstybės narės Taryboje viena kitą informuoja ir viena su kita konsultuojasi visais bendro intereso užsienio ir saugumo politikos reikalais, siekdamos užtikrinti, kad Sąjungos įtaka kuo veiksmingiau reikštųsi suderintais ir vienodos linkmės veiksmais.

17 straipsnis

1. Bendra užsienio ir saugumo politika apima visus su Sąjungos saugumu susijusius klausimus, įskaitant bendros gynybos politikos laipsnišką formavimą, kas sudarytų sąlygas pereiti prie bendros gynybos, jei tokį sprendimą priimtų Europos Vadovų Taryba. Tokiu atveju ji rekomenduoja valstybėms narėms tokį sprendimą priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

Sąjungos politika pagal šį straipsnį nesumenkina tam tikrų valstybių narių saugumo ir gynybos politikos specifinio pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendra gynyba yra įgyvendinama Šiaurės Atlanto sutarties organizacijoje (NATO), įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir yra suderinama su toje struktūroje nustatyta bendra saugumo ir gynybos politika.

Bendros gynybos politikos laipsniškas formavimas remiamas pagal valstybių narių reikmes tarpusavyje bendradarbiaujant ginkluotės srityje.

2. Šiame straipsnyje nurodyti klausimai apima humanitarines ir gelbėjimo, taikos palaikymo ir kovinių pajėgų užduotis krizių valdymo operacijose, įskaitant taikdarystę.

3. Šiame straipsnyje aptarti gynybinio pobūdžio sprendimai priimami nepažeidžiant šio straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje minėtų politikos krypčių ir įsipareigojimų.

4. Šio straipsnio nuostatos neužkerta kelio plėtoti glaudesnę dviejų ar keleto valstybių narių bendradarbiavimą dvišaliu pagrindu, Vakarų Europos Sąjungos (VES) ir NATO struktūroje, jeigu toks bendradarbiavimas neprieštarauja ar nekliudo šioje antraštinėje dalyje nustatytam bendradarbiavimui.

5. Toliau, siekiant šio straipsnio tikslus plačiau įgyvendinti, jo nuostatos bus persvarstytos pagal 48 straipsnį.

18 straipsnis

1. Bendros užsienio ir saugumo politikos reikalais Sąjungai atstovauja pirmininkaujanti valstybė narė.

2. Pirmininkaujanti valstybė narė yra atsakinga už pagal šią antraštinę dalį priimtų sprendimų įgyvendinimą; tai atlikdama, tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose ji iš esmės išreiškia Sąjungos poziciją.

3. Pirmininkaujančiai valstybei narei padeda Tarybos generalinis sekretorius, kuris vykdo vyriausiojo įgaliotinio bendrai užsienio ir saugumo politikai funkciją.
4. Komisija visokeriopai dalyvauja vykdant 1 ir 2 dalyje nurodytas užduotis. Prireikus pirmininkaujančiai valstybei narei padeda pirmininkavimą perimsianti valstybė narė.
5. Kai Taryba mano, kad to reikia, ji gali skirti specialų įgaliotinį ir suteikti jam įgaliojimus konkrečiais politikos klausimais.

19 straipsnis

1. Valstybės narės koordinuoja savo veiklą tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose. Tokiuose forumuose jos palaiko bendrąsias pozicijas.

Tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, dalyvaujančiosios palaiko bendrąsias pozicijas.

2. Nepažeisdamos 1 dalies ir 14 straipsnio 3 dalies, valstybės narės, atstovaujamos tarptautinėse organizacijose arba tarptautinėse konferencijose, kuriose dalyvauja ne visos valstybės narės, informuoja nedalyvaujančiąsias valstybes nares visais bendro intereso reikalais.

Valstybės narės, kurios yra ir Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos narės, veikia išvien ir išsamiai informuoja kitas valstybes nares. Valstybės narės, kurios yra Saugumo Tarybos nuolatinės narės, vykdydamos savo funkcijas, Sąjungos pozicijų bei interesų gynimą užtikrina nepažeisdamos savo pareigų pagal Jungtinių Tautų Chartijos nuostatas.

20 straipsnis

Valstybių narių diplomatinės bei konsulinės atstovybės ir Komisijos delegacijos trečiosiose šalyse bei tarptautinėse konferencijose, taip pat jų atstovybės prie tarptautinių organizacijų bendradarbiauja užtikrindamos Tarybos priimtų bendrųjų pozicijų ir bendrųjų veiksmų laikymąsi ir jų įgyvendinimą.

Jos gerina bendradarbiavimą keisdamosi informacija, atlikdamos bendrus įvertinimus ir prisidedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties 20 straipsnio nuostatų įgyvendinimo.

21 straipsnis

Pirmininkaujanti valstybė narė svarbiausiais bendros užsienio ir saugumo politikos aspektais bei esminiais pasirinkimo klausimais konsultuojasi su Europos Parlamentu ir užtikrina, kad į Europos Parlamento požiūrį būtų deramai atsižvelgiama. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie Sąjungos užsienio ir saugumo politikos raidą.

Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto pažangą, padarytą įgyvendinant bendrą užsienio ir saugumo politiką.

22 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė arba Komisija gali perduoti Tarybai svarstyti kiekvieną su bendra užsienio ir saugumo politika susijusį klausimą ir teikti Tarybai pasiūlymus.

2. Tais atvejais, kai reikalingas skubus sprendimas, pirmininkaujanti valstybė narė savo iniciatyva arba Komisijos ar valstybės narės prašymu per keturiasdešimt aštuonias valandas, o nepaprastosios padėties atveju – dar greičiau sušaukia neeilinį Tarybos posėdį.

23 straipsnis ⁽¹⁾

1. Sprendimus pagal šią antraštinę dalį Taryba priima vieningai. Pačių dalyvaujančių ar atstovaujamų narių susilaikymas netrukdo priimti tokių sprendimų.

Bet kuri balsuojant susilaikiusi Tarybos narė savo susilaikymą gali pateisinti padarydama oficialų pareiškimą pagal šią pastraipą. Tokiu atveju ji nėra įpareigojama taikyti sprendimo, bet pripažįsta, kad tas sprendimas įpareigoja Sąjungą. Atitinkama valstybė narė, paisydama savitarpio solidarumo, nesiima jokių veiksmų, galinčių prieštarauti arba kliudyti tuo sprendimu grindžiamai Sąjungos veiklai, o kitos valstybės narės gerbia jos poziciją. Jei šitaip savo susilaikymą pateisinusios Tarybos narės sudaro daugiau kaip trečdalį pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį skaičiuojamų balsų, sprendimas nepriimamas.

2. Nukrypdoma nuo 1 dalies nuostatų, Taryba kvalifikuota balsų dauguma:

- nustato bendruosius veiksmus, bendrąsias pozicijas arba priima kokį nors kitą sprendimą pagal bendrą strategiją;
- priima visus sprendimus, įgyvendinančius bendruosius veiksmus arba bendrąsias pozicijas;
- skiria specialų įgaliotinį pagal 18 straipsnio 5 dalį.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Jei Tarybos narė pareiškia, kad dėl svarbių ir konkrečiai nurodytų su nacionaline politika susijusių priežasčių ji neketina pritarti sprendimui, priimamam kvalifikuota balsų dauguma, dėl jo nebalsuojama. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali prašyti, kad tas klausimas būtų perduotas Europos Vadovų Tarybai svarstyti ir sprendimui vieningai priimti.

Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį. Sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių. Kai Tarybai reikia priimti sprendimą kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

Ši straipsnio dalis netaikoma karinio arba gynybinio pobūdžio sprendimams.

3. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

24 straipsnis

1. Jei įgyvendinant šią antraštinę dalį reikia sudaryti susitarimą su viena ar keliomis valstybėmis arba tarptautinėmis organizacijomis, Taryba gali įgalioti pirmininkaujančią valstybę narę, kuriai deramai padeda Komisija, pradėti tuo tikslu derybas. Tokius susitarimus sudaro Taryba, rekomendavus pirmininkaujančiai valstybei narei.

2. Taryba sprendžia vieningai, jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia balsų vieningai priimti vidaus sprendimus.

3. Jei tas susitarimas yra numatomas, kad būtų įgyvendinti bendrieji veiksmai ar bendroji pozicija, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 23 straipsnio 2 dalį.

4. Šio straipsnio nuostatos taikomos ir VI antraštinėje dalyje aptariamams klausimams. Jei susitarimas yra susijęs su klausimu, kurį sprendžiant reikia kvalifikuota balsų dauguma priimti vidaus sprendimus arba imtis priemonių, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma pagal 34 straipsnio 3 dalį.

5. Joks susitarimas nėra privalomas valstybei narei, kurios atstovas Taryboje pareiškia, kad ji turi laikytis savo konstitucinių nuostatų; kitos Tarybos narės gali sutikti, kad tas susitarimas joms būtų taikomas laikinai.

6. Šiame straipsnyje nustatytomis sąlygomis sudaryti susitarimai Sąjungos institucijoms yra privalomi.

25 straipsnis

Nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio, Politinis ir saugumo komitetas stebi tarptautinę padėtį bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiose srityse ir, Tarybos prašymu arba savo iniciatyva pateikdamas Tarybai nuomones, prisideda prie politikos kryptių apibrėžimo. Jis taip pat, nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ir Komisijos kompetencijos, stebi sutartų politikos kryptių įgyvendinimą.

Šios antraštinės dalies taikymo srityje šis Komitetas Tarybos atsakomybe atlieka krizių valdymo operacijų politinę priežiūrą ir joms strategiškai vadovauja.

Taryba gali įgalioti Komitetą krizės valdymo tikslu ir metu, kaip nustato Taryba, priimti atitinkamus sprendimus, susijusius su tos operacijos politine priežiūra ir strateginiu vadovavimu nepažeidžiant 47 straipsnio.

26 straipsnis

Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai padeda Tarybai bendrai užsienio ir saugumo politikai priklausančiais reikalais, visų pirma prisidedamas prie politikos sprendimų formulavimo, rengimo bei įgyvendinimo ir prireikus pirmininkaujančios valstybės narės prašymu Tarybos vardu veddamas politinį dialogą su trečiosiomis šalimis.

27 straipsnis

Komisija visokeriopai dalyvauja bendros užsienio ir saugumo politikos srityje atliekamame darbe.

27a straipsnis

1. Tvirtesnis bendradarbiavimas bet kurioje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių plėtojamas siekiant išlaikyti Sąjungos, kaip visumos, vertybes ir jos interesus padėti įtvirtinti jos, kaip tarptautinėje arenoje darnios jėgos, identitetą. Bendradarbiaujant yra paisoma:

- bendros užsienio ir saugumo politikos principų, tikslų, bendrų gairių, nuoseklumo ir remiantis ta politika priimtų sprendimų;

- Europos bendrijos galių;
- visų Sąjungos politikos sričių bei jos išorės veiklos darnumo.

2. Šiame straipsnyje nustatytam tvirtesniai bendradarbiavimui taikomi 11–27 ir 27b–28 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 27c straipsnyje ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.

27b straipsnis

Tvirtesnis bendradarbiavimas vadovaujantis šia antraštine dalimi yra siejamas su bendrųjų veiksmų ar bendrosios pozicijos įgyvendinimu. Jis nesiejamas su karinę ar gynybinę reikšmę turinčiais reikalais.

27c straipsnis

Valstybės narės, ketinančios siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo pagal 27b straipsnį, Tarybai pateikia dėl to prašymą.

Prašymas siunčiamas Komisijai ir Europos Parlamentui susipažinti. Komisija pateikia savo nuomonę pirmiausia dėl to, ar siūlomas tvirtesnis bendradarbiavimas atitinka Sąjungos politikos kryptis. Leidimą suteikia Taryba, sprendama pagal 23 straipsnio 2 dalies antrąją bei trečiąją pastraipas ir vadovaudamasi 43–45 straipsniais.

27d straipsnis

Nepažeisdamas pirmininkaujančios valstybės narės ar Komisijos įgaliojimų, Tarybos generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliotinis bendrai užsienio ir saugumo politikai visų pirma užtikrina, kad Europos Parlamentas ir visi Tarybos nariai būtų išsamiai informuoti apie tvirtesnio bendradarbiavimo bendros užsienio ir saugumo politikos srityje įgyvendinimą.

27e straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti įsitraukti į pagal 27c straipsnį nustatomą tvirtesnį bendradarbiavimą, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir informuoja Komisiją. Per tris mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Komisija pateikia Tarybai nuomonę. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo ir dėl kitų konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato naujo svarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių skaičiuojamų balsų ir jų skaičiaus, nustatytų 23 straipsnio 2 dalies trečiojoje pastraipoje, dalis.

28 straipsnis

1. Nuostatoms, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 196–199, 203, 204, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidos, kurias institucijos patiria dėl nuostatų, susijusių su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarancios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus tokias išlaidas, kurios atsiranda dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, ir atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip.

Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip. Valstybės narės, kurių atstovai pagal 23 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą Taryboje yra padarę oficialų pareiškimą, neprivalo prisidėti prie išlaidų, atsirandančių dėl karinio arba gynybinio pobūdžio operacijų, finansavimo.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

POLICIJOS IR TEISMINIO BENDRADARBIAVIMO BAUDŽIAMOSIOSE BYLOSE NUOSTATOS

29 straipsnis

Nepažeidžiant Europos bendrijos galių, Sąjungos tikslas – plėtojant bendrą valstybių narių veiklą policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityse, užkertant kelią rasizmui bei ksenofobijai ir kovojant su jais, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje suteikti piliečiams aukšto lygio saugumą.

To tikslo siekiama užkardant organizuotą ir kitoki nusikalstamumą, ypač terorizmą, prekybą žmonėmis ir nusikaltimus prieš vaikus, neteisėtą prekybą narkotikais bei ginklais, korupciją bei sukčiavimą ir kovojant su jais šiais būdais:

- valstybių narių policijos pajėgoms, muitinėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms glaudžiau bendradarbiaujant tiesiogiai arba per Europos policijos biurą (Europolą) pagal 30 ir 32 straipsnių nuostatas;
- valstybių narių teisminėms ir kitoms kompetentingoms institucijoms tvirčiau bendradarbiaujant, taip pat ir per Europos teisminio bendradarbiavimo padalinį (Eurojust) pagal 31 ir 32 straipsnių nuostatas;
- jei reikia, derinant valstybių narių baudžiamosios teisės normas pagal 31 straipsnio e punkto nuostatas.

30 straipsnis

1. Bendrą veiklą policijos bendradarbiavimo srityje sudaro:
 - a) valstybių narių kompetentingų institucijų, įskaitant policijos, muitinės ir kitas specializuotas teisėsaugos tarnybas, operatyvinis bendradarbiavimas užkardant, nustatant ir tiriant baudžiamąsias veikas;
 - b) atitinkamos informacijos, įskaitant teisėsaugos tarnybų turimą informaciją pagal pranešimus apie įtartinas finansines operacijas, rinkimas, kaupimas, apdorojimas, analizavimas ir keitimasis ja, ypač per Europolą, atsižvelgiant į atitinkamas asmens duomenų apsaugos nuostatas;
 - c) bendradarbiavimas ir bendros iniciatyvos profesinio mokymo, keitimosi ryšių palaikymo pareigūnais, pareigūnų skyrimo, įrangos naudojimo ir kriminalistikos srityse;
 - d) bendras konkrečių tyrimo metodų, taikomų sudėtingoms organizuoto nusikalstamumo formoms nustatyti, įvertinimas.
2. Taryba skatina bendradarbiavimą per Europolą ir konkrečiai per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo:
 - a) sudaro Europolui sąlygas padėti valstybių narių kompetentingoms institucijoms pasirengti konkretiems tyrimo veiksams, remti juos ir skatinti jų koordinavimą bei vykdymą, įskaitant bendrų grupių, į kurias kaip pagalbininkai įeina Europolo atstovai, operatyvinius veiksmus;

- b) imasi priemonių, sudarančių Europolui sąlygas valstybių narių kompetentingų institucijų prašyti, kad jos atliktų bei koordinuotų konkrečių bylų tyrimus ir didintų specialią profesinę patirtį, kurią galėtų perduoti valstybėms narėms, padėdamos joms tirti organizuotų nusikaltimų bylas;
- c) skatina sudaryti susitarimus dėl ryšių palaikymo tarp prokuratūros arba tyrimo pareigūnų, kurie, glaudžiai bendradarbiaudami su Europolu, specializuojasi kovos su organizuotu nusikaltamumu srityje;
- d) sukuria valstybių sienas peržengiančių nusikaltimų tyrimo, dokumentacijos ir statistikos tinklą.

31 straipsnis

1. Bendrą veiklą, susijusią su teisiniu bendradarbiavimu baudžiamosiose bylose, sudaro:
 - a) bendradarbiavimo tarp valstybių narių atsakingų ministerijų ir teisminių arba joms prilygstančių institucijų, atitinkamais atvejais įskaitant bendradarbiavimą per *Eurojust*, susijusio su teismo procesais ir sprendimų vykdymu, lengvinimas ir spartinimas;
 - b) ekstradicijos tarp valstybių narių lengvinimas;
 - c) valstybėse narėse taikomų teisės normų suderinamumo užtikrinimas tokiu mastu, koks gali būti reikalingas tokiam bendradarbiavimui gerinti;
 - d) jurisdikcijos kolizijų tarp valstybių narių šalinimas;
 - e) laipsniškas ėmimasis priemonių, nustatančių būtiniausias taisykles, susijusias su nusikaltimo sudėties požymiais ir bausmėmis organizuoto nusikalstamumo, terorizmo ir neteisėtos prekybos narkotikais srityse.
2. Taryba skatina bendradarbiavimą per *Eurojust*:
 - a) sudarydama sąlygas *Eurojust* palengvinti deramą bendradarbiavimą tarp valstybių narių nacionalinių baudžiamojo persekiojimo institucijų;
 - b) stiprindama *Eurojust* teikiamą paramą kriminalinių nusikaltimų tyrimams sunkių tarpvalstybinių nusikaltimų bylose, ypač organizuoto nusikalstamumo atvejais, pirmiausia atsižvelgiant į Europolo atliktas analizes;
 - c) sudarydama palankias sąlygas glaudžiau bendradarbiauti *Eurojust* ir Europos teisminių institucijų tinklui, pirmiausia siekdama, kad būtų lengviau atlikti teismų pavedimus kitų valstybių teismams ir tenkinti ekstradicijos prašymus.

32 straipsnis

Taryba nustato sąlygas ir apribojimus, kurių laikydamosi 30 ir 31 straipsniuose nurodytos kompetentingos institucijos gali veikti kitos valstybės narės teritorijoje kartu su tos valstybės institucijomis ir jų sutikimu.

33 straipsnis

Ši antraštinė dalis neatleidžia valstybių narių nuo pareigos palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidaus saugumą.

34 straipsnis ⁽¹⁾

1. Šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse valstybės narės Taryboje informuoja viena kitą ir viena su kita konsultuojasi dėl savo veiksmų derinimo. Tuo tikslu jos numato atitinkamų savo administracijos padalinių bendradarbiavimą.

2. Taryba imasi priemonių ir skatina bendradarbiavimą taikydama deramą formą ir tvarką, kaip nustatyta šioje antraštinėje dalyje, kad padėtų siekti Sąjungos tikslų. Dėl to bet kurios valstybės narės arba Komisijos iniciatyva Taryba gali vieningai:

- a) nustatyti bendrąsias pozicijas, apibrėžiančias Sąjungos požiūrį konkrečiu klausimu;
- b) priimti pamatinius sprendimus siekiant suderinti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus. Pamatiniai sprendimai valstybėms narėms yra privalomi rezultatų, kuriuos reikia pasiekti, atžvilgiu, bet palieka nacionalinėms valdžios institucijoms galimybę pasirinkti jų įgyvendinimo formą ir būdus. Jie nėra tiesiogiai veikiantys;
- c) priimti kitokio pobūdžio sprendimus, atitinkančius šios antraštinės dalies tikslus, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą. Šie sprendimai yra privalomi ir jie nėra tiesiogiai veikiantys; Taryba, spręsdama kvalifikuota balsų dauguma, imasi priemonių šiems sprendimams įgyvendinti Sąjungos lygmeniu;
- d) parengti konvencijas, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Valstybės narės pradeda procedūras, kurių atlikimo terminą nustato Taryba.

Jeigu nenustatoma kitaip, konvencijos įsigalioja, kai jas priima bent pusė valstybių narių. Konvencijų įgyvendinimo priemonės tvirtina Taryba dviejų trečdalių susitariančiųjų šalių balsų dauguma.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

3. Tais atvejais, kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, jos narių balsai skaičiuojami taip, kaip nustatyta Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalyje, o kad aktai būtų priimti, reikia ne mažiau kaip 232 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių. Kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 % bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

4. Procedūrinius klausimus Taryba sprendžia savo narių balsų dauguma.

35 straipsnis

1. Europos Bendrijų Teisingumo Teismo jurisdikcijai, laikantis šiame straipsnyje išdėstytų sąlygų, priklauso priimti prejudicinius sprendimus dėl pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo bei išaiškinimo, dėl konvencijų, sudarytų pagal šią antraštinę dalį, išaiškinimo ir jas įgyvendinančių priemonių teisėtumo bei išaiškinimo.

2. Pareiškimu, padarytu pasirašant Amsterdamo sutartį arba bet kada vėliau, kiekviena valstybė narė turi galimybę pripažinti Teisingumo Teismo jurisdikciją priimti prejudicinius sprendimus, kaip nurodyta 1 dalyje.

3. Valstybė narė, darydama pareiškimą pagal 2 dalį, nurodo, kad arba:

- a) bet kuris tos valstybės teismas, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę negali būti apskundžiami teismine tvarka, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti prejudicinį sprendimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą, arba
- b) bet kuris tos valstybės teismas gali prašyti Teisingumo Teismą priimti prejudicinį sprendimą jo nagrinėjamoje byloje iškilusiu ir su 1 dalyje minėtų aktų teisėtumu ar išaiškinimu susijusiu klausimu, jei tas teismas mano, jog tą klausimą būtina išspręsti, kad būtų galima priimti sprendimą.

4. Kiekviena valstybė narė, pagal 2 dalį padariusi pareiškimą ar jo nepadariusi, turi teisę pateikti Teisingumo Teismui bylos faktų išdėstymą arba rašytines pastabas tais atvejais, kai bylos iškeltos pagal 1 dalį.

5. Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso prižiūrėti, ar valstybės narės policijos arba kitų teisėsaugos tarnybų atliktos operacijos yra teisėtos arba adekvačios ir ar valstybės narės vykdo joms priklausančias pareigas palaikyti viešąją tvarką bei užtikrinti vidaus saugumą.

6. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso pamatinių ir kitų sprendimų teisėtumo peržiūra valstybės narės arba Komisijos iškeltose bylose dėl kompetencijos stokos, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, šios Sutarties arba bet kurios su jos taikymu susijusios teisės normos pažeidimo ar piktnaudžiavimo įgaliojimais. Šioje dalyje numatytos bylos keliamos per du mėnesius nuo to teisės akto paskelbimo.

7. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti visus valstybių narių tarpusavio ginčus dėl teisės aktų, priimtų pagal 34 straipsnio 2 dalį, išaiškinimo arba taikymo, jei per šešis mėnesius nuo to laiko, kai dėl tokio ginčo į Tarybą kreipėsi vienas iš jos narių, Taryba negali tokio ginčo išspręsti. Teisingumo Teismo jurisdikcijai taip pat priklauso spręsti valstybių narių ir Komisijos ginčus dėl konvencijų, sudarytų pagal 34 straipsnio 2 dalies d punktą, išaiškinimo arba taikymo.

36 straipsnis

1. Įsteigiamas iš vyresniųjų pareigūnų sudarytas Koordinavimo komitetas. Be koordinavimo, Komitetas atlieka tokius uždavinius:

- Tarybos prašymu arba savo iniciatyva teikia Tarybai nuomones;
- nepažeisdamas Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio prisideda prie Tarybos svarstymų rengimo 29 straipsnyje nurodytose srityse.

2. Komisija visokeriopai dalyvauja šioje antraštinėje dalyje nurodytose srityse atliekamame darbe.

37 straipsnis

Dalyvaudamos tarptautinėse organizacijose ir tarptautinėse konferencijose, valstybės narės gina pagal šią antraštinę dalį nustatytas bendrąsias pozicijas.

Šiai antraštinei daliai priklausantiems reikalams atitinkamai taikomi 18 ir 19 straipsniai.

38 straipsnis

24 straipsnyje nurodyti susitarimai gali būti sudaromi ir dėl šiai antraštinei daliai priklausančių reikalų.

39 straipsnis

1. Prieš imdamasi kokių nors 34 straipsnio 2 dalies b, c ir d punktuose nurodytų priemonių, Taryba konsultuojasi su Europos Parlamentu. Europos Parlamentas per Tarybos nustatytą ne trumpesnę kaip trijų mėnesių laikotarpį pateikia savo nuomonę. Jei per tą laikotarpį nuomonė nepateikiama, Taryba gali spręsti ir viena pati.

2. Pirmininkaujanti valstybė narė ir Komisija reguliariai informuoja Europos Parlamentą apie svarstymus šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse.

3. Europos Parlamentas gali teikti Tarybai paklausimus arba rekomendacijas. Jis kasmet svarsto šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse padarytą pažangą.

40 straipsnis

1. Tvirtesniu bendradarbiavimu kiekvienoje iš šioje antraštinėje dalyje nurodytų sričių siekiama sudaryti Sąjungai sąlygas sparčiau tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, gerbiant Europos bendrijos galias ir šioje antraštinėje dalyje nustatytus tikslus.

2. Šiuo straipsniu nustatytam tvirtesniai bendradarbiavimui taikomi 29–39 ir 40a–41 straipsniai, išskyrus atvejus, kai 40a ir 43–45 straipsniuose nustatyta kitaip.

3. Šiam straipsniui, 40a bei 40b straipsniams taikomos Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos, reglamentuojančios Teisingumo Teismo galias ir naudojimąsi tomis galiomis.

40a straipsnis

1. Valstybės narės, ketinančios pagal 40 straipsnį siekti tvirtesnio tarpusavio bendradarbiavimo, pateikia prašymą Komisijai, kuri šiuo tikslu gali pateikti Tarybai pasiūlymą. Jei Komisija nepateikia pasiūlymo, ji atitinkamoms valstybėms narėms praneša savo atsisakymo priežastis. Tos valstybės narės paskui gali pateikti Tarybai iniciatyvą, kad gautų leidimą atitinkamai tvirčiau bendradarbiauti.

2. Vadovaudamasi 43–45 straipsniais, 1 dalyje nurodytą leidimą suteikia Taryba, kuri, remdamasi Komisijos pasiūlymu arba bent aštuonių valstybių narių iniciatyva, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Tarybos narių balsai skaičiuojami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį.

Tarybos narys gali prašyti klausimą perduoti svarstyti Europos Vadovų Tarybai. Iškėlus šį klausimą Europos Vadovų Taryboje, Taryba gali spręsti vadovaudamasi šios straipsnio dalies pirmąja pastraipa.

40b straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti tapti 40a straipsniu numatomo tvirtesnio bendradarbiavimo šalimi, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Komisijai, o ši per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos pateikia Tarybai nuomonę, prie kurios gali būti pridedama rekomendacija dėl konkrečių priemonių, kurios jai atrodo būtinos, kad ta valstybė narė taptų to bendradarbiavimo šalimi. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Taryba priima sprendimą dėl to prašymo. Sprendimas laikomas priimtu, jei Taryba per tą patį laikotarpį kvalifikuota balsų dauguma nenusprendžia laikinai jo atidėti; tuo atveju Taryba nurodo savo sprendimo priežastis ir nustato jo persvarstymo galutinį terminą.

Taikydama šį straipsnį, Taryba sprendžia atsižvelgdama į 44 straipsnio 1 dalyje nustatytas sąlygas.

41 straipsnis

1. Nuostatoms, susijusioms su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis, taikomi Europos bendrijos steigimo sutarties 189, 190, 195, 196–199, 203, 204 straipsniai, 205 straipsnio 3 dalis, 206–209, 213–219, 255 ir 290 straipsniai.

2. Administracinės išlaidas, kurias institucijos padaro įgyvendindamos su šioje antraštinėje dalyje nurodytomis sritimis susijusias nuostatas, finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto.

3. Einamosios išlaidos, susidarančios įgyvendinant tas nuostatas, taip pat yra finansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, išskyrus atvejus, kai Taryba vieningai nusprendžia kitaip. Tais atvejais, kai išlaidos nefinansuojamos iš Europos Bendrijų biudžeto, jas finansuoja valstybės narės pagal bendrojo nacionalinio produkto dydį, jeigu Taryba vieningai nenusprendžia kitaip.

4. Iš Europos Bendrijų biudžeto finansuojamoms išlaidoms taikoma Europos bendrijos steigimo sutartyje nustatyta biudžetinė procedūra.

42 straipsnis

Taryba Komisijos arba valstybės narės iniciatyva ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu gali vieningai nuspręsti, kad veikla 29 straipsnyje nurodytose srityse priklausytų Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinei daliai, ir kartu nustatyti atitinkamas su tuo susijusias balsavimo sąlygas. Valstybėms narėms ji rekomenduoja priimti tą sprendimą pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

TVIRTESNIO BENDRADARBIAVIMO NUOSTATOS

43 straipsnis

Valstybės narės, kurios ketina tvirčiau tarpusavyje bendradarbiauti, gali naudotis šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties nustatytais institucijomis, procedūromis bei mechanizmais, jei tas bendradarbiavimas:

- a) padeda toliau siekti Sąjungos ar Bendrijos tikslų, saugoti jų interesus ir būti jiems naudingas, stiprinti jų integracijos procesą;
- b) pripažįsta minėtas Sutartis ir Sąjungos bendrą institucinę struktūrą;
- c) nekenkia *acquis communautaire* ir priemonėms, kurių buvo imtasi pagal kitas minėtų Sutarčių nuostatas;
- d) neperžengia Sąjungos ar Bendrijos įgaliojimų ir nėra susijęs su sritimis, kurios priklauso išimtinai Bendrijos kompetencijai;
- e) nekenkia vidaus rinkai, apibrėžtai Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio 2 dalyje, ar ekonominei ir socialinei sanglaudai, sukurtai pagal tos Sutarties XVII antraštinę dalį;
- f) nėra kliūtis prekybai tarp valstybių narių ar jos diskriminavimas ir neiškreipia konkurencijos tarp jų;
- g) apima bent aštuonias valstybes nares;

- h) nekenkia į jį neįsitraukusių valstybių narių kompetencijai, teisėms, įsipareigojimams;
- i) nekenkia Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą nuostatom;
- j) yra atviras visoms valstybėms narėms pagal 43b straipsnį.

43a straipsnis

Tvirtiesnio bendradarbiavimo gali būti imamas tik kaip paskutinės išeities, kai Taryboje nustatoma, kad, taikant atitinkamas Sutarčių nuostatas, tokio bendradarbiavimo tikslų per atitinkamą laikotarpį negalima pasiekti.

43b straipsnis

Nustatytas tvirtiesnis bendradarbiavimas yra atviras visoms valstybėms narėms. Jis taip pat yra atviras bet kuriuo metu pagal šios Sutarties 27e bei 40b straipsnius ir Europos bendrijos steigimo sutarties 11a straipsnį, jei laikomasi pagrindinio sprendimo ir toje struktūroje priimtų sprendimų. Komisija ir į tvirtiesnį bendradarbiavimą įsitraukusios valstybės narės užtikrina, kad kuo daugiau valstybių narių būtų skatinama dalyvauti.

44 straipsnis

1. Priimant 43 straipsnyje nurodytam tvirtiesniam bendradarbiavimui įgyvendinti reikalingus aktus ir sprendimus, taikomos šios Sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties atitinkamos institucinės nuostatos. Visi Tarybos nariai gali dalyvauti svarstymuose, tačiau sprendimus priima tik į tvirtiesnį bendradarbiavimą įsitraukusioms valstybėms narėms atstovaujantys nariai. Kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių balsų ir jų skaičiaus, skaičiuojamo pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalį ir šios Sutarties 23 straipsnio 2 dalies antrąją ir trečiąją pastraipas dėl tvirtiesnio bendradarbiavimo, pradėto remiantis 27c straipsniu, dalis. Balsų vieningumu laikomas atitinkamų Tarybos narių balsų vieningumas.

Tokie aktai ir sprendimai nėra Sąjungos *acquis* dalis.

2. Tvirtesniam bendradarbiavimui įgyvendinti priimtus aktus ir sprendimus dalyvaujančios valstybės narės taiko tokiu mastu, koku jos yra su juo susijusios. Tokie aktai ir sprendimai yra privalomi tik toms valstybėms narėms, kurios yra įsitraukusios į tokį bendradarbiavimą, ir atitinkamai tiesiogiai taikomi tik tose valstybėse narėse. Į tokį bendradarbiavimą neįsitraukusios valstybės narės nekliudo dalyvaujančioms valstybėms narėms jų įgyvendinti.

44a straipsnis

Išlaidas, atsirandančias įgyvendinant tvirtesnį bendradarbiavimą, išskyrus institucijoms reikalingas administracines išlaidas, apmoka dalyvaujančios valstybės narės, jeigu visi Tarybos nariai, sprendami vieningai ir pasikonsultavę su Europos Parlamentu, nenusprendžia kitaip.

45 straipsnis

Taryba ir Komisija užtikrina veiklos, kurios imamasi pagal šią antraštinę dalį, nuoseklumą, tokios veiklos suderinamumą su Sąjungos bei Bendrijos politikos kryptimis ir tuo tikslu bendradarbiauja.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

46 straipsnis

Europos bendrijos, Europos anglų ir plieno bendrijos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarčių nuostatos dėl Europos Bendrijų Teisingumo Teismo galių ir naudojimosi tomis galiomis taikomos tik šioms šios Sutarties nuostatomis:

- a) nuostatomis, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančioms Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglų ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos steigimo sutartį;
- b) VI antraštinės dalies nuostatomis, atsižvelgiant į 35 straipsnyje numatytas sąlygas;
- c) VII antraštinės dalies nuostatomis, atsižvelgiant į Europos bendrijos steigimo sutarties 11 ir 11a straipsniuose bei šios Sutarties 40 straipsnyje nustatytas sąlygas;

- d) 6 straipsnio 2 daliai dėl institucijų veiklos tokiu mastu, koku Teisingumo Teismas turi jurisdikciją pagal Europos Bendrijų steigimo sutartis ir pagal šią Sutartį;
- e) tik 7 straipsnio procedūrinėms nuostatomis, kai Teismas atitinkamos valstybės narės prašymu per mėnesį nuo tame straipsnyje nustatyto Tarybos nutarimo datos turi priimti sprendimą;
- f) 46–53 straipsniams.

47 straipsnis

Laikantis nuostatų, atsižvelgiant į Europos bendrijos įsteigimą, keičiančių Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutartį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutartį, bei šių baigiamųjų nuostatų, ši Sutartis neturi jokios įtakos Europos Bendrijų steigimo sutartims ar vėlesnėms sutartims ir aktams, jas keičiantiems ar papildantiems.

48 straipsnis

Kiekvienos valstybės narės vyriausybė ar Komisija gali teikti Tarybai pasiūlymus dėl Sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, keitimo.

Jei Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, o prireikus – su Komisija, pateikia teigiamą nuomonę dėl valstybių narių vyriausybių atstovų konferencijos sušaukimo, konferenciją šių Sutarčių pakeitimams bendru sutarimu nustatyti sušaukia Tarybos pirmininkas. Dėl institucinių pakeitimų pinigų srityje taip pat konsultuojamasi su Europos centriniu banku.

Pakeitimai įsigalioja visoms valstybėms narėms juos ratifikavus pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

49 straipsnis

Kiekviena Europos valstybė, gerbianti 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus, gali pareikšti norą tapti Sąjungos nare. Savo paraišką ji pateikia Tarybai, kuri, pasikonsultavusi su Komisija ir gavusi absoliučia Europos Parlamento narių balsų dauguma patvirtintą pritarimą, sprendžia vieningai.

Priėmimo sąlygos ir sutarčių, kuriomis grindžiama Sąjunga, pritaikomosios pataisos, reikalingos tokiam priėmimui, nustatomos valstybių narių ir paraišką pateikusios valstybės susitarimu. Šis susitarimas pateikiamas visoms susitariančioms valstybėms ratifikuoti pagal jų atitinkamas konstitucines nuostatas.

50 straipsnis

Panaikinami 1965 m. balandžio 8 d. Briuselyje pasirašytos Europos Bendrijų jungtinės Tarybos ir jungtinės Komisijos steigimo sutarties 2–7 ir 10–19 straipsniai.

Panaikinami 1986 m. vasario 17 d. Liuksemburge ir 1986 m. vasario 28 d. Hagoje pasirašyto Suvestinio Europos akto 2 straipsnis, 3 straipsnio 2 dalis ir III antraštinė dalis.

51 straipsnis

Ši Sutartis sudaryta neribotam laikui.

52 straipsnis

1. Aukštosios Susitariančios Šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

2. Ši Sutartis įsigalioja 1993 m. sausio 1 d., jeigu visi ratifikavimo dokumentai jau bus deponuoti, arba, jei taip nepadaroma, pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė.

53 straipsnis ⁽¹⁾

Ši vienu originaliu egzemplioriumi sudaryta Sutartis, kurios tekstai airių, anglų, danų, graikų, ispanų, italų, olandų, portugalų, prancūzų ir vokiečių kalbomis yra autentiški, deponuojama Italijos Respublikos Vyriausybės archyvuose, o Italijos Respublikos Vyriausybė patvirtintą Sutarties kopiją perduoda kitų valstybių signatarių vyriausybėms.

Pagal 1994 m. Stojimo sutartį šios Sutarties tekstai suomių ir švedų kalbomis taip pat yra autentiški. Pagal 2003 m. Stojimo sutartį šios Sutarties tekstai čekų, estų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, slovakų, slovėnų ir vengrų kalbomis taip pat yra autentiški.

⁽¹⁾ Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

TAI PALIUDYDAMI šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Sudaryta tūkstantis devyni šimtai devyniasdešimt antrų metų vasario septintą dieną Maastrichte.

(pasirašiusiųjų sąrašas nepateikiamas)

**EUROPOS BENDRIJOS
STEIGIMO SUTARTIES
SUVESTINĖ REDAKCIJA**

TURINYS**SUTARTIS**

	<i>Puslapis</i>
Preambulė	43
Pirmoji dalis. Principai	44
Antroji dalis. Sąjungos pilietybė	49
Trečioji dalis. Bendrijos politikos sritys	51
I ANTRAŠTINĖ DALIS. Laisvas prekių judėjimas	51
1 skyrius. Muitų sąjunga	52
2 skyrius. Kiekybinių apribojimų tarp valstybių narių uždraudimas	52
II ANTRAŠTINĖ DALIS. Žemės ūkis	53
III ANTRAŠTINĖ DALIS. Laisvas asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas	57
1 skyrius. Darbuotojai	57
2 skyrius. Įsisteigimo teisė	59
3 skyrius. Paslaugos	62
4 skyrius. Kapitalas ir mokėjimai	63
IV ANTRAŠTINĖ DALIS. Vizų, prieglobsčio, imigracijos ir kitos su laisvu asmenų judėjimu susijusios politikos sritys	65
V ANTRAŠTINĖ DALIS. Transportas	70
VI ANTRAŠTINĖ DALIS. Konkurencijos, mokesčių ir teisės aktų derinimo bendrosios taisyklės	73
1 skyrius. Konkurencijos taisyklės	73
1 skirsnis. Įmonėms taikomos taisyklės	73
2 skirsnis. Valstybių teikiama pagalba	76
2 skyrius. Mokesčių nuostatos	78
3 skyrius. Teisės aktų suderinimas	79
VII ANTRAŠTINĖ DALIS. Ekonominė ir pinigų politika	82
1 skyrius. Ekonominė politika	82
2 skyrius. Pinigų politika	87
3 skyrius. Institucijų nuostatos	90
4 skyrius. Pereinamojo laikotarpio nuostatos	93

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS. Užimtumas	101
IX ANTRAŠTINĖ DALIS. Bendra prekybos politika	103
X ANTRAŠTINĖ DALIS. Muitinių bendradarbiavimas	106
XI ANTRAŠTINĖ DALIS. Socialinė politika, švietimas, profesinis mokymas ir jaunimas ..	106
1 skyrius. Socialinės nuostatos	106
2 skyrius. Europos socialinis fondas	111
3 skyrius. Švietimas, profesinis mokymas ir jaunimas	112
XII ANTRAŠTINĖ DALIS. Kultūra	113
XIII ANTRAŠTINĖ DALIS. Visuomenės sveikata	114
XIV ANTRAŠTINĖ DALIS. Vartotojų apsauga	115
XV ANTRAŠTINĖ DALIS. Transeuropiniai tinklai	116
XVI ANTRAŠTINĖ DALIS. Pramonė	117
XVII ANTRAŠTINĖ DALIS. Ekonominė ir socialinė sanglauda	118
XVIII ANTRAŠTINĖ DALIS. Moksliniai tyrimai ir technologijų plėtra	120
XIX ANTRAŠTINĖ DALIS. Aplinka	123
XX ANTRAŠTINĖ DALIS. Bendradarbiavimas vystymosi labui	125
XXI ANTRAŠTINĖ DALIS. Ekonominis, finansinis ir techninis bendradarbiavimas su trečiosiomis šalimis	127
Ketvirtoji dalis. Asociacija su užjūrio šalimis ir teritorijomis	128
Penktoji dalis. Bendrijos institucijos	130
I ANTRAŠTINĖ DALIS. Institucijas reglamentuojančios nuostatos	130
1 skyrius. Institucijos	130
1 skirsnis. Europos Parlamentas	130
2 skirsnis. Taryba	135
3 skirsnis. Komisija	138
4 skirsnis. Teisingumo Teismas	141
5 skirsnis. Audito Rūmai	150
2 skyrius. Kelioms institucijoms bendros nuostatos	153
3 skyrius. Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas	157
4 skyrius. Regionų komitetas	160
5 skyrius. Europos investicijų bankas	162

II ANTRAŠTINĖ DALIS. Finansinės nuostatos	163
Šeštoji dalis. Bendrosios ir baigiamosios nuostatos	170
Baigiamosios nuostatos	180
<i>I priedas.</i> Sutarties 32 straipsnyje nurodytas sąrašas	183
<i>II priedas.</i> Užjūrio šalys ir teritorijos, kurioms taikomos Sutarties ketvirtosios dalies nuostatos	186

JO DIDENYBĖ BELGŲ KARALIUS, VOKIETIJOS FEDERACINĖS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, PRANCŪZIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, ITALIJOS RESPUBLIKOS PREZIDENTAS, JOS PRAKILNYBĖ LIUKSEMBURGO DIDŽIOJI HERCOGIENĖ, JOS DIDENYBĖ NYDERLANDŲ KARALIENĖ ⁽¹⁾

PASIRYŽĘ sukurti glaudesnės Europos tautų sąjungos pamatus,

NUSPRENDĘ bendrais veiksmais, kuriais šalinamos Europą skaldančios kliūtys, užtikrinti savo šalių ekonominę ir socialinę pažangą,

TEIGDAMI, kad esminis jų pastangų siekis – nuolat gerinti savo tautų gyvenimo ir darbo sąlygas,

SUVOKDAMI, kad šalinant esamas kliūtis reikia imtis suderintų veiksmų patvariai plėtrai, subalansuotai prekybai ir sąžiningai konkurencijai užtikrinti,

NORĖDAMI stiprinti savo šalių ekonomikos vienybę ir užtikrinti darnią jos plėtrą mažinant įvairių regionų skirtumus ir mažiau išsivysčiusių regionų atsilikimą,

TROKŠDAMI bendra prekybos politika prisidėti prie nuoseklaus tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimo,

SIEKDAMI pagal Jungtinių Tautų Chartijos principus stiprinti Europą ir užjūrio šalis siejantį solidarumą bei užtikrinti jų gerovės kilimą,

NUSPRENDĘ šitaip telkdami savo išteklius išsaugoti ir stiprinti taiką ir laisvę bei ragindami kitas Europos tautas, kurios laikosi to paties idealo, paremti jų pastangas,

PASIRYŽĘ skatinti savo tautas kuo labiau plėsti žinias per plačiai prieinamą švietimą ir nuolatinį jų atnaujinimą,

NUTARĖ įsteigti EUROPOS BENDRIJĄ ir šiam tikslui savo įgaliotaisiais atstovais paskyrė:

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikimas)

KURIE, apsikeitę tinkamai įformintais ir patvirtintais įgaliojamaisiais raštais, susitarė dėl toliau pateikiamų nuostatų.

⁽¹⁾ Nuo to laiko Europos bendrijos narėmis tapo Čekijos Respublika, Danijos Karalystė, Estijos Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Airija, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Austrijos Respublika, Lenkijos Respublika, Portugalijos Respublika, Slovėnijos Respublika, Slovakijos Respublika, Suomijos Respublika, Švedijos Karalystė ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė.

PIRMOJI DALIS

PRINCIPAI

1 straipsnis

Šia Sutartimi AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS tarpusavyje įsteigia EUROPOS BENDRIJĄ.

2 straipsnis

Bendrija, įkurdamą bendrąją rinką bei Ekonominę ir pinigų sąjungą ir įgyvendindama 3 bei 4 straipsniuose nurodytas bendros politikos kryptis arba veiklą, kelia sau uždavinį visoje Bendrijoje skatinti darnią, subalansuotą ir tolygią ekonominės veiklos plėtrą, aukšto lygio užimtumą ir socialinę apsaugą, moterų ir vyrų lygybę, tvarų ir neinfliacinį augimą, didelį konkurencingumą ir ekonominės veiklos rezultatų konvergenciją, aukšto lygio aplinkos apsaugą ir jos kokybės gerinimą, gyvenimo lygio ir gyvenimo kokybės gerėjimą bei valstybių narių ekonominę ir socialinę sanglaudą bei solidarumą.

3 straipsnis

1. Siekiant 2 straipsnyje iškeltų tikslų, kaip numatyta šioje Sutartyje ir laikantis joje nustatytų terminų, Bendrijos veiklos sritys yra šios:

- a) muitų ir prekių importo bei eksporto kiekybinių apribojimų ir visų kitų lygiaverčio poveikio priemonių tarp valstybių narių uždraudimas;
- b) bendra prekybos politika;
- c) vidaus rinka, pasižyminti kliūčių laisvam prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimui tarp valstybių narių panaikinimu;
- d) priemonės, susijusios su asmenų atvykimu ir judėjimu, kaip numatyta IV antraštinėje dalyje;
- e) bendra politika žemės ūkio ir žuvininkystės srityje;
- f) bendra politika transporto srityje;
- g) sistema, užtikrinanti, kad konkurencija vidaus rinkoje nebūtų iškraipoma;
- h) toks valstybių narių įstatymų derinimas, koks reikalingas bendrajai rinkai veikti;

- i) skatinimas derinti valstybių narių užimtumo politiką, kad sukūrus suderintą užimtumo strategiją ji taptų veiksmingesnė;
- j) Europos socialinį fondą apimanti politika socialinėje srityje;
- k) ekonominės ir socialinės sanglaudos stiprinimas;
- l) politika aplinkos srityje;
- m) Bendrijos pramonės konkurencingumo didinimas;
- n) mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros skatinimas;
- o) transeuropinių tinklų kūrimo ir plėtros skatinimas;
- p) įnašas siekiant aukšto lygio sveikatos apsaugos;
- q) įnašas siekiant švietimo bei profesinio mokymo ir valstybių narių kultūrų klestėjimo;
- r) politika bendradarbiavimo vystymosi labui srityje;
- s) užjūrio šalių ir teritorijų asociacija, kad būtų plečiama prekyba ir kartu skatinama ekonominė bei socialinė plėtra;
- t) įnašas stiprinant vartotojų apsaugą;
- u) priemonės energijos, civilinės saugos ir turizmo srityse.

2. Visose šiame straipsnyje nurodytose veiklos srityse Bendrija siekia pašalinti moterų ir vyrų nelygybės apraiškas ir diegti jų lygybę.

4 straipsnis

1. Siekiant 2 straipsnyje išskeltų tikslų, valstybių narių ir Bendrijos veikla, kaip numatyta šios Sutarties nuostatose bei laikantis joje nustatytų terminų, apima nustatymą ekonominės politikos, kuri yra grindžiama glaudžiu valstybių narių ekonominės politikos koordinavimu, vidaus rinka bei bendrų tikslų apibrėžimu ir kuri yra vykdoma vadovaujantis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu.

2. Be to, kas pirmiau paminėta, kaip numatyta šioje Sutartyje ir laikantis joje nustatytų terminų bei tvarkos, ši veikla apima neatšaukiamą valiutų kurso nustatymą, sudarantį sąlygas įvesti bendrą valiutą – ekiu, nustatymą ir vykdymą vienos bendros pinigų politikos ir valiutų kurso politikos, kurių pagrindinis tikslas yra išlaikyti stabilias kainas ir, neprieštaraujant šiam tikslui, Bendrijoje remti bendras ekonominės politikos kryptis vadovaujantis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu.

3. Ši valstybių narių ir Bendrijos veikla turi atitikti tokius pagrindinius principus: stabilios kainos, patikimi viešieji finansai ir monetarinės sąlygos bei tvarus mokėjimų balansas.

5 straipsnis

Bendrija veikia neperžengdama šios Sutarties jai suteiktų įgaliojimų ir paisydama jai šia Sutartimi iškeltų tikslų.

Pagal subsidiarumo principą Bendrija imasi veiksmų srityse, kurios nepriklauso jos išimtinai kompetencijai, tik tada ir tokia apimtimi, kai siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio gali juos pasiekti geriau.

Bendrija nesiima jokių veiksmų, kurie nėra būtini siekiant šios Sutarties nustatytų tikslų.

6 straipsnis

Nustatant ir įgyvendinant 3 straipsnyje nurodytas Bendrijos politikos ir veiklos kryptis, ypač siekiant skatinti tvarią plėtrą, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus.

7 straipsnis

1. Bendrijai patikėtus uždavinius atlieka šios institucijos:

- EUROPOS PARLAMENTAS,
- TARYBA,
- KOMISIJA,
- TEISINGUMO TEISMAS,
- AUDITO RŪMAI.

Kiekviena institucija veikia neperžengdama šios Sutarties jai suteiktų įgaliojimų.

2. Tarybai ir Komisijai padeda patariamąsias funkcijas vykdantys Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas ir Regionų komitetas.

8 straipsnis

Šioje Sutartyje nustatyta tvarka įsteigiama Europos centrinių bankų sistema (toliau – ECBS) ir Europos centrinis bankas (toliau – ECB); jie veikia pagal šios Sutarties bei prie jos pridedamo ECBS ir ECB statuto (toliau – ECBS statuto) jiems suteiktus įgaliojimus.

9 straipsnis

Įsteigiamas Europos investicijų bankas, kuris veikia pagal šios Sutarties ir prie jos pridedamo Statuto jam suteiktus įgaliojimus.

10 straipsnis

Kad užtikrintų šios Sutarties ir Bendrijos institucijų nustatytų pareigų vykdymą, valstybės narės imasi visų atitinkamų bendrų ar specialių priemonių. Jos padeda atlikti Bendrijos uždavinius.

Jos nesiima jokių priemonių, kurios gali trukdyti siekti šios Sutarties tikslų.

11 straipsnis

1. Valstybės narės, kurios ketina pradėti tvirčiau bendradarbiauti vienoje iš šioje Sutartyje nurodytų sričių, pateikia prašymą Komisijai, o ši gali pateikti Tarybai pasiūlymą dėl jo. Jei Komisija nepateikia pasiūlymo, ji atitinkamoms valstybėms narėms praneša nepateikimo motyvus.

2. Vadovaudamasi Europos Sąjungos sutarties 43–45 straipsniais, 1 dalyje nurodytą leidimą pradėti tvirtesnį bendradarbiavimą kvalifikuota balsų dauguma suteikia Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu. Jei tvirtesnis bendradarbiavimas yra susijęs su sritimi, kuriai taikoma šios Sutarties 251 straipsnyje nurodyta tvarka, reikia Europos Parlamento sutikimo.

Tarybos narys gali prašyti klausimą perduoti svarstyti Europos Vadovų Tarybai. Iškėlus šį klausimą Europos Vadovų Taryboje, Taryba gali spręsti vadovaudamasi šios straipsnio dalies pirmąja pastraipa.

3. Tvirtesnio bendradarbiavimo veiklai įgyvendinti reikalingiems aktams ir sprendimams taikomos visos atitinkamos šios Sutarties nuostatos, jeigu šiame straipsnyje ir Europos Sąjungos sutarties 43–45 straipsniuose nenustatyta kitaip.

11a straipsnis

Kiekviena valstybė narė, norinti išitraukti į pagal 11 straipsnį nustatytą tvirtesnę bendradarbiavimą, apie savo ketinimą praneša Tarybai ir Komisijai, o pastaroji per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo dienos pateikia Tarybai nuomonę. Per keturis mėnesius nuo to pranešimo gavimo dienos Komisija priima sprendimą dėl to prašymo ir dėl, jos manymu, reikalingų konkrečių priemonių.

12 straipsnis

Šios Sutarties taikymo srityje, nepažeidžiant joje esančių specialių nuostatų, draudžiama bet kokia diskriminacija dėl pilietybės.

Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka gali priimti tokią diskriminaciją draudžiančias taisykles.

13 straipsnis

1. Nepažeisdama kitų šios Sutarties nuostatų ir neviršydama Bendrijai jos suteiktų įgaliojimų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai imtis atitinkamų veiksmų, siekdama kovoti su diskriminacija dėl lyties, rasinės arba etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

2. Nukrypdama nuo 1 dalies, imdamasi Bendrijos skatinamųjų priemonių, išskyrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą, skirtų valstybių narių veiksams, kuriais siekiama padėti siekti šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų, remti, Taryba sprendžia 251 straipsnyje nustatyta tvarka.

14 straipsnis

1. Bendrija imasi priemonių, kad vadovaujantis šio ir 15 bei 26 straipsnių, 47 straipsnio 2 dalies, 49, 80, 93 bei 95 straipsnių nuostatomis ir nepažeidžiant kitų šios Sutarties nuostatų iki 1992 m. gruodžio 31 d. būtų palaipsniui sukurta vidaus rinka.

2. Vidaus rinką sudaro vidaus sienų neturinti erdvė, kurioje pagal šios Sutarties nuostatas užtikrinamas laisvas prekių, asmenų, paslaugų ir kapitalo judėjimas.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma nustato gaires ir sąlygas, reikalingas tolydžiai pažangai visuose atitinkamuose sektoriuose užtikrinti.

15 straipsnis

Rengdama pasiūlymus, kaip pasiekti 14 straipsnyje nurodytus tikslus, Komisija atsižvelgia į tai, kokias pastangas vidaus rinkos kūrimo laikotarpiu turės dėti skirtingą ekonominės raidos lygį pasiekusios valstybės, ir gali siūlyti atitinkamas nuostatas.

Jei tokios nuostatos priimamos taikant nukrypimus, jos turėtų būti laikinos ir kuo mažiausiai trikdyti bendrosios rinkos veiklą.

16 straipsnis

Nepažeisdamos 73, 86 bei 87 straipsnių ir atsižvelgdamos į tai, kokią vietą tarp Sąjungos bendrųjų vertybių užima bendrus ekonominius interesus tenkinančios paslaugos ir koks yra jų vaidmuo skatinant socialinę ir teritorinę sanglaudą, Bendrija ir valstybės narės pagal savo atitinkamus įgaliojimus ir šios Sutarties taikymo sritį rūpinasi, kad tokios paslaugos būtų pagrįstos principais ir sąlygomis, padedančiais joms atlikti savo užduotis.

ANTROJI DALIS

SAJUNGOS PILIETYBĖ

17 straipsnis

1. Įvedama Sąjungos pilietybė. Kiekvienas asmuo, turintis valstybės narės pilietybę, yra Sąjungos pilietis. Sąjungos pilietybė ne pakeičia valstybės pilietybę, o ją papildo.

2. Sąjungos piliečiai naudojami šios Sutarties suteiktomis teisėmis ir atlieka jos nustatytas pareigas.

18 straipsnis

1. Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę laisvai judėti ir apsigyventi valstybių narių teritorijoje laikydamasis šioje Sutartyje ir jai įgyvendinti priimtose nuostatose nustatytų apribojimų bei sąlygų.

2. Jei paaiškėtų, kad šiam tikslui pasiekti Bendrijai reikia imtis veiksmų, o ši Sutartis nesuteikia tam reikalingų įgaliojimų, Taryba gali priimti nuostatas, numatančias padėti naudotis šio straipsnio 1 dalyje nurodytomis teisėmis. Taryba laikosi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos.

3. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma nuostatoms dėl pasų, asmens tapatybę patvirtinančių dokumentų, leidimų gyventi ar kurių nors kitų dokumentų arba nuostatoms dėl socialinio draudimo ir socialinės apsaugos.

19 straipsnis

1. Kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje ir nebūdamas jos pilietis, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per vietos savivaldos rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Šia teise naudojamasi atsižvelgiant į išsamias nuostatas, kurias, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningai priima Taryba; šios nuostatos gali numatyti nukrypimus, kai jie yra pateisinami dėl valstybei narei būdingų problemų.

2. Nepažeidžiant 190 straipsnio 4 dalies ir jai įgyvendinti priimtų nuostatų, kiekvienas Sąjungos pilietis, gyvendamas valstybėje narėje ir nebūdamas jos pilietis, turi teisę balsuoti ir būti kandidatu per Europos Parlamento rinkimus valstybėje narėje, kurioje gyvena, tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Šia teise naudojamasi atsižvelgiant į išsamias nuostatas, kurias, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningai priima Taryba; šios nuostatos gali numatyti nukrypimus, kai jie yra pateisinami dėl valstybei narei būdingų problemų.

20 straipsnis

Kiekvienas Sąjungos pilietis, būdamas trečiojoje šalyje, kurioje jo valstybei narei nėra atstovaujama, turi teisę į bet kurios kitos valstybės narės diplomatinį arba konsulinį įstaigų teikiamą apsaugą tomis pačiomis sąlygomis, kaip ir tos valstybės piliečiai. Valstybės narės savitarpiskai nustato reikalingas taisykles ir pradeda tarptautines derybas dėl šios apsaugos užtikrinimo.

21 straipsnis

Kiekvienas Sąjungos pilietis turi teisę pagal 194 straipsnį pateikti Europos Parlamentui peticiją.

Kiekvienas Sąjungos pilietis gali kreiptis į ombudsmeną, kurio pareigybė įsteigta pagal 195 straipsnį.

Kiekvienas Sąjungos pilietis gali rašyti šiame straipsnyje arba 7 straipsnyje nurodytoms institucijoms ar įstaigoms viena iš 314 straipsnyje minimų kalbų ir gauti atsakymą ta pačia kalba.

22 straipsnis

Kas treji metai Komisija atsiskaito Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl šios dalies nuostatų taikymo. Šioje ataskaitoje atsižvelgiama į Sąjungos raidą.

Šiuo pagrindu ir nepažeisdama kitų šios Sutarties nuostatų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai priimti nuostatas dėl šioje dalyje nustatytų teisių įtvirtinimo arba papildymo, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal atitinkamas jų konstitucines nuostatas.

TREČIOJI DALIS

BENDRIJOS POLITIKOS SRITYS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVAS PREKIŲ JUDĖJIMAS

23 straipsnis

1. Bendrija grindžiama visą prekybą prekėmis apimančia muitų sąjunga, kurioje tarp valstybių narių uždraudžiami importo ir eksporto muitai bei visi lygiaverčio poveikio mokesčiai, o jų santykiams su trečiosiomis šalimis nustatomas bendrasis muitų tarifas.

2. 25 straipsnio ir šios antraštinės dalies 2 skyriaus nuostatos taikomos valstybių narių kilmės gaminiais, taip pat valstybėse narėse laisvoje apyvartoje esantiems iš trečiųjų šalių įvežtiems gaminiais.

24 straipsnis

Iš trečiosios šalies įvežti gaminiai laikomi valstybėje narėje esančiais laisvoje apyvartoje, jei toje valstybėje narėje yra atlikti importo formalumai ir sumokėti mokėtini muitai arba lygiaverčio poveikio mokesčiai ir jei šiems gaminiais nebuvo taikytas visiškas arba dalinis atleidimas nuo tokių muitų ar mokesčių.

1 SKYRIUS

MUITŲ SAJUNGA

25 straipsnis

Valstybių narių tarpusavio prekyboje uždraudžiami importo ir eksporto muitai ir lygiavėrio poveikio mokėjimai. Šis draudimas galioja ir fiskalinio pobūdžio muitams.

26 straipsnis

Pagal bendrąjį muitų tarifą mokėtinus muitus, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir sprendama kvalifikuota balsų dauguma, nustato Taryba.

27 straipsnis

Atlikdama šiame skyriuje jai pavestus uždavinius, Komisija atsižvelgia į:

- a) poreikį skatinti valstybių narių ir trečiųjų šalių prekybą;
- b) tokius konkurencijos sąlygų Bendrijoje pokyčius, kurie didintų įmonių gebėjimą konkuruoti;
- c) Bendrijai reikalingų žaliavų ir pusgaminių tiekimo poreikius; dėl to Komisija rūpinasi, kad gatavos produkcijos atžvilgiu nebūtų iškreipiamos valstybių narių konkurencijos sąlygos;
- d) būtinybę vengti didesnio valstybių narių ekonominio gyvenimo trikdymo ir Bendrijoje užtikrinti racionalią gamybos plėtotę bei vartojimo didinimą.

2 SKYRIUS

KIEKYBINIŲ APRIBOJIMŲ TARP VALSTYBIŲ NARIŲ UŽDRAUDIMAS

28 straipsnis

Tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai importo apribojimai ir visos lygiavėrio poveikio priemonės.

29 straipsnis

Tarp valstybių narių uždraudžiami kiekybiniai eksporto apribojimai ir visos lygiavėčio poveikio priemonės.

30 straipsnis

28 ir 29 straipsnių nuostatos nekludo taikyti prekių importo, eksporto ar tranzito draudimų arba apribojimų, jei jie yra pateisinami visuomenės dorovės, viešosios tvarkos arba visuomenės saugumo, žmonių, gyvūnų ar augalų sveikatos bei gyvybės apsaugos, nacionalinių meno, istorijos ar archeologijos vertybių apsaugos bei pramoninės ir komercinės nuosavybės apsaugos sumetimais. Tačiau tokie draudimai arba apribojimai neturi tapti savavališka diskriminacijos priemone ar užslėptu valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimu.

31 straipsnis

1. Valstybės narės visas valstybines komercinio pobūdžio monopolijas pertvarko taip, kad būtų užtikrinta, jog nė vienas valstybių narių nacionalinis subjektas nebus diskriminuojamas prekių pirkimo ir pardavimo sąlygų atžvilgiu.

Šio straipsnio nuostatos taikomos kiekvienai įstaigai, per kurią valstybė narė teisiškai ar faktiškai, tiesiogiai ar netiesiogiai prižiūri ir nustato valstybių narių tarpusavio importą ir eksportą arba turi tam didesnės įtakos. Šios nuostatos taip pat taikomos monopolijoms, kurias valstybė perleidžia kitiems.

2. Valstybės narės nesiima jokių naujų priemonių, prieštaraujančių šio straipsnio 1 dalyje nustatytiems principams arba galinčių riboti su muitų ir kiekybinių apribojimų uždraudimu valstybių narių tarpusavio prekyboje susijusių straipsnių taikymo sritį.

3. Jei valstybinė komercinio pobūdžio monopolija grindžiama teisės normomis, kuriomis siekiama padėti lengviau realizuoti žemės ūkio produktus arba gauti už juos kuo didesnę pelną, taikant šiame straipsnyje nustatytas taisykles turėtų būti imamasi veiksmų, kad atitinkamiems gamintojams būtų užtikrintos lygiavertės užimtumo ir gyvenimo lygio apsaugos priemonės.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

ŽEMĖS ŪKIS

32 straipsnis

1. Bendroji rinka taip pat apima žemės ūkį ir žemės ūkio produktų prekybą. „Žemės ūkio produktai“ – tai žemdirbystės, gyvulininkystės bei žuvininkystės produktai ir tiesiogiai su jais susiję pirminio perdirbimo produktai.

2. Išskyrus tuos atvejus, kai 33–38 straipsniuose numatyta kitaip, bendrosios rinkos kūrimo taisyklės taikomos ir žemės ūkio produktams.
3. Produktai, kuriems taikomos 33–38 straipsnių nuostatos, yra išvardyti šios Sutarties I priede.
4. Veikiant ir plėtojantis bendrai žemės ūkio produktų rinkai, kartu turi būti kuriama bendra žemės ūkio politika.

33 straipsnis

1. Bendros žemės ūkio politikos tikslai yra šie:
 - a) didinti žemės ūkio našumą skatinant technikos pažangą bei užtikrinant racionalią žemės ūkio gamybos plėtotę ir kuo geresnį gamybos veiksnį, ypač darbo jėgos, panaudojimą;
 - b) tokiu būdu užtikrinti deramą žemės ūkiu besiverčiančios bendruomenės gyvenimo lygį, ypač didinant žemės ūkyje dirbančių asmenų asmenines pajamas;
 - c) stabilizuoti rinkas;
 - d) garantuoti pakankamą tiekimą;
 - e) užtikrinti vartotojams priimtinas tiekiamos produkcijos kainas.
2. Kuriant bendrą žemės ūkio politiką ir numatant konkrečius jos įgyvendinimo būdus, atsižvelgiama į:
 - a) žemės ūkio veiklos savitumą, kuris priklauso nuo žemės ūkio socialinės struktūros ir nuo struktūrinių bei gamtinių įvairių žemės ūkio regionų skirtumų;
 - b) tai, kad atitinkami pokyčiai turi vykti palaipsniui;
 - c) tai, kad žemės ūkis valstybėse narėse yra glaudžiai susijęs su visa ekonomika.

34 straipsnis

1. Kad būtų pasiekti 33 straipsnyje nurodyti tikslai, nustatoma tam tikra bendra žemės ūkio rinkų organizavimo forma.

Atsižvelgiant į produktą, organizavimo formos gali būti šios:

- a) bendros konkurencijos taisyklės;

- b) privalomas įvairių nacionalinių rinkos organizavimo formų koordinavimas;
- c) Europos rinkos organizavimo forma.

2. Pagal šio straipsnio 1 dalį nustatyta bendra organizavimo forma gali apimti visas priemones, kurios yra būtinos 33 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti, pirmiausia kainų reguliavimą, pagalbą įvairių produktų gamybai ir pardavimui, jų laikymą bei likučio tvarkymą ir bendrą importo ir eksporto stabilizavimo mechanizmą.

Bendra organizavimo forma siekiama tik tų tikslų, kurie yra nurodyti 33 straipsnyje, ir Bendrijoje pašalinama bet kokia gamintojų ar vartotojų diskriminacija.

Bet kuri bendra kainų politika grindžiama bendrais kriterijais ir vienodais apskaičiavimo metodais.

3. Kad būtų pasiekti šio straipsnio 1 dalyje paminėtos bendros organizavimo formos tikslai, gali būti įsteigtas vienas arba keletas žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondų.

35 straipsnis

Kad būtų pasiekti 33 straipsnyje nustatyti tikslai, bendros žemės ūkio politikos sistemoje galima imtis tokių priemonių kaip:

- a) veiksmingas pastangų koordinavimas profesinio mokymo, mokslinių tyrimų ir žemės ūkio žinių skleidimo srityse; jis gali apimti bendrą projektų ir institucijų finansavimą;
- b) bendros priemonės, skatinančios vartoti tam tikrus produktus.

36 straipsnis

Konkurencijos taisyklėms skirtos skyriaus nuostatos žemės ūkio produktų gamybai ir prekybai taikomos tik tokiu mastu, kokį nustato Taryba, laikydamasi 37 straipsnio 2 ir 3 dalių nuostatų bei jose nustatytos tvarkos ir atsižvelgdama į 33 straipsnyje išdėstytus tikslus.

Taryba gali leisti teikti pagalbą:

- a) sunkiomis struktūrinėmis ar gamtos sąlygomis dirbančioms įmonėms apsaugoti;
- b) pagal ekonominės plėtros programų sistemą.

37 straipsnis

1. Siekdama nustatyti bendros žemės ūkio politikos gaires, Komisija šiai Sutarčiai įsigaliojus iškart sušaukia valstybių narių konferenciją, kad galėtų palyginti jų žemės ūkio politiką, o svarbiausia, parengti jų išteklių ir poreikių apyskaitą.

2. Per dvejus metus po šios Sutarties įsigaliojimo Komisija, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu ir deramai atsižvelgusi į šio straipsnio 1 dalyje numatytos konferencijos darbo rezultatus, pateikia pasiūlymus dėl bendros žemės ūkio politikos kūrimo ir įgyvendinimo, įskaitant nacionalinių rinkų organizavimo būdų pakeitimą viena iš 34 straipsnio 1 dalyje numatytų bendrų organizavimo formų ir šioje Sutarties antraštinėje dalyje minimų priemonių įgyvendinimą.

Šiuose pasiūlymuose turi būti deramai atsižvelgta į šioje Sutarties antraštinėje dalyje keliamų žemės ūkio klausimų tarpusavio priklausomybę.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma priima reglamentus, leidžia direktyvas arba priima sprendimus, išlaikydama teisę taip pat teikti bet kokias rekomendacijas.

3. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, gali šio straipsnio 2 dalyje nustatytomis sąlygomis nacionalines rinkos organizavimo formas pakeisti bendra organizavimo forma, numatyta 34 straipsnio 1 dalyje, jeigu:

- a) bendra organizavimo forma valstybėms narėms, kurios nepitaria šiai priemonei ir kurios atitinkamai produkcijai turi savą organizavimo formą, suteikia lygiavertės atitinkamų gamintojų užimtumo ir gyvenimo lygio garantijas atsižvelgiant į galimus pertvarkymus ir į specializaciją, kurios ilgainiui prireiks;
- b) tokia organizavimo forma garantuoja Bendrijoje prekybos sąlygas, panašias į esamas nacionalinėje rinkoje.

4. Jei bendra tam tikrų žaliavų organizavimo forma yra nustatoma anksčiau negu bendra atitinkamų perdirbtų produktų organizavimo forma, žaliavos, naudojamos perdirbtiems produktams, kurie yra skirti eksportui į trečiąsias šalis, gali būti importuojamos į Bendriją iš kitur.

38 straipsnis

Jei valstybėje narėje tam tikram produktui yra taikoma tam tikra nacionalinė rinkos organizavimo forma arba lygiavertės vidaus taisyklės, turinčios įtakos kitų valstybių panašios produkcijos konkurencingumui, valstybės narės, importuojančios šį produktą iš valstybės narės, kurioje tokia rinkos organizavimo forma arba taisyklės egzistuoja, nustato jo importui kompensacinius mokesčius, išskyrus atvejus, kai ta valstybė narė yra nustačiusi eksportui kompensacinius mokesčius.

Komisija šiuos mokesčius nustato tokio dydžio, kuris reikalingas pusiausvyrai atkurti; ji taip pat gali leisti taikyti kitas priemones, nustatydama konkrečias jų įgyvendinimo sąlygas.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

LAISVAS ASMENŲ, PASLAUGŲ IR KAPITALO JUDĖJIMAS

1 SKYRIUS

DARBUOTOJAI

39 straipsnis

1. Bendrijoje užtikrinama darbuotojų judėjimo laisvė.
2. Tokia judėjimo laisvė reiškia, kad įdarbinimo, darbo užmokesčio ir kitų darbo ir užimtumo sąlygų atžvilgiu panaikinama bet kokia valstybių narių darbuotojų diskriminacija dėl pilietybės.
3. Ji suteikia teisę, galimą riboti tik viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir visuomenės sveikatos sumetimais:
 - a) priimti faktiškai pateiktus pasiūlymus įsidarbinti;
 - b) šiuo tikslu laisvai judėti valstybių narių teritorijoje;
 - c) apsigyventi bet kurioje valstybėje narėje siekiant dirbti pagal tos valstybės piliečių įsidarbinimą reglamentuojančius įstatymus ir kitus teisės aktus;
 - d) laikantis Komisijos įgyvendinimo reglamentuose nustatytų sąlygų pasilikti gyventi valstybės narės teritorijoje pasibaigus darbo joje laikui.

4. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbui valstybės tarnyboje.

40 straipsnis

Taryba, laikydamosi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, leidžia direktyvas arba priima reglamentus, nustatančius priemones, reikalingas 39 straipsnyje apibrėžiamai darbuotojų judėjimo laisvei įgyvendinti, būtent:

- a) užtikrindama glaudų nacionalinių įdarbinimo tarnybų bendradarbiavimą;
- b) naikindama administracines procedūras ir praktiką bei įsidarbinimo laisvose darbo vietose teisei įgyti būtinus nustatytus laikotarpius, taikomus pagal nacionalinius teisės aktus arba ankstesnius valstybių narių susitarimus, kurie trukdytų liberalizuoti darbuotojų judėjimą;
- c) naikindama visus nustatytus laikotarpius ir kitus pagal nacionalinius teisės aktus arba pagal anksčiau tarp valstybių narių sudarytus susitarimus numatytus apribojimus, nustatančius kitų valstybių narių darbuotojams kitokias negu savo valstybės darbuotojams sąlygas laisvai pasirinkti darbą;
- d) nustatydamą tinkamą mechanizmą darbo pasiūlymams ir darbo prašymams susieti ir pasiūlai bei paklausai darbo rinkoje subalansuoti taip, kad įvairiuose regionuose ir pramonės šakose būtų išvengta didesnės gyvenimo ir užimtumo lygio smukimo grėsmės.

41 straipsnis

Valstybės narės pagal bendrą programą skatina jaunų darbuotojų mainus.

42 straipsnis

Taryba, laikydamosi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, socialinės apsaugos srityje imasi priemonių, būtinų laisvam darbuotojų judėjimui užtikrinti; šiuo tikslu ji priima nuostatas, kaip migruojantiems darbuotojams ir jų išlaikytiniams užtikrinti:

- a) pagal keleto valstybių įstatymus nustatomų visų prilyginamųjų laikotarpių sudėtį, kad jie įgytų ir išlaikytų teisę į socialines išmokas ir kad būtų galima apskaičiuoti tų išmokų dydį;
- b) socialinių išmokų mokėjimą asmenims, gyvenantiems valstybių narių teritorijose.

Laikydamosi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, Taryba sprendžia vieningai.

2 SKYRIUS

ĮSISTEIGIMO TEISĖ

43 straipsnis

Vadovaujantis toliau išdėstytomis nuostatomis vienos valstybės narės nacionalinių subjektų įsisteigimo laisvės kitos valstybės narės teritorijoje apribojimai uždraudžiami. Draudžiami ir apribojimai vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams, įsisteigusiems kitos valstybės narės teritorijoje, steigti atstovybes, padalinius ar dukterines bendroves.

Įsisteigimo laisvė apima ir teisę imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos bei ja verstis, taip pat steigti ir valdyti įmones, būtent bendroves ar firmas, apibūdintas 48 straipsnio antroje pastraipoje, tomis pačiomis sąlygomis, kurios įsisteigimo šalies teisės aktuose yra nustatytos jos pačios subjektams, ir laikantis kapitalui skirto skyriaus nuostatų.

44 straipsnis

1. Kad būtų pasiekta įsisteigimo laisvė tam tikros rūšies veikloje, Taryba, laikydamosi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, leidžia direktyvas.

2. Taryba ir Komisija vykdo pagal pirmiau išdėstytas nuostatas joms tenkančias pareigas, visų pirma:

- a) pirmenybę paprastai teikdamos tokioms veiklos rūšims, kurioms suteikta įsisteigimo laisvė ypač skatina gamybos ir prekybos plėtrą;

- b) užtikrindamos valstybių narių kompetentingų institucijų glaudų bendradarbiavimą nustatant įvairių rūšių veiklos padėtį Bendrijoje;
- c) panaikindamos bet kokias administracines procedūras ir praktiką, atsiradusias laikantis nacionalinių teisės aktų arba anksčiau tarp valstybių narių sudarytų susitarimų, kurių nepanaikinus būtų trukdoma įsisteigimo laisvei;
- d) užtikrindamos, kad vienos valstybės narės darbuotojai, samdomi kitos valstybės narės teritorijoje, galėtų pasilikti toje teritorijoje ir imtis savarankiškai dirbančių asmenų veiklos, kai jie tenkina sąlygas, kurias būtų turėję tenkinti, jei būtų atvykę į tą valstybę tuo metu, kai ketino imtis tokios veiklos;
- e) leisdamos vienos valstybės narės nacionaliniams subjektams įsigyti ir naudoti žemę bei pastatus, esančius kitos valstybės narės teritorijoje, jei tai neprieštarauja 33 straipsnio 2 dalyje nurodytiems principams;
- f) kiekvienoje svarstomoje veiklos srityje palaipsniui naikindamos įsisteigimo laisvės apribojimus, taikomus atstovybių, padalinių arba dukterinių bendrovių steigimo valstybės narės teritorijoje sąlygoms, ir sąlygoms, kurių reikia laikytis, kad pagrindinės įmonės darbuotojams būtų leista eiti su tokių atstovybių, padalinių arba dukterinių bendrovių valdymu ar priežiūra susijusias pareigas;
- g) kiek būtina koordinuodamos apsaugos priemonės, kurių valstybės narės reikalauja iš bendrovių ar firmų, apibūdintų 48 straipsnio antrojoje pastraipoje, imtis narių ir kitų asmenų interesams apsaugoti, ir siekdamas užtikrinto tokių priemonių lygiavertiškumą Bendrijoje;
- h) įsitikindamos, kad valstybių narių teikiama pagalba neiškreipia įsisteigimo sąlygų.

45 straipsnis

Veiklai, kuri bet kurioje valstybėje yra susijusi, nors ir laikinai, su viešosios valdžios funkcijų vykdymu, šio skyriaus nuostatos netaikomos.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad tam tikroms veiklos rūšims šio skyriaus nuostatos netaikomos.

46 straipsnis

1. Šio skyriaus nuostatos ir pagal jas taikomos priemonės neturi įtakos įstatymų ir kitų teisės aktų, kurie numato kitokį užsienio subjektų traktavimą ir yra pateisinami viešosios tvarkos, visuomenės saugumo ir jos sveikatos sumetimais, nuostatų taikymui.
2. Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, leidžia direktyvas pirmiau minėtoms nuostatomis derinti.

47 straipsnis

1. Kad asmenims būtų lengviau imtis veiklos ir verstis ja kaip savarankiškai dirbantiems asmenims, Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, leidžia direktyvas dėl diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas įrodančių dokumentų abipusio pripažinimo.
2. Tuo pačiu tikslu Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos, išleidžia direktyvas, skirtas koordinuoti valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas dėl galimybių imtis veiklos ir ja verstis kaip savarankiškai dirbantiems asmenims. Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nurodytos tvarkos ir visais atvejais spręsdama vieningai, nutaria dėl direktyvų, kurioms įgyvendinti bent vienoje valstybėje narėje reikia pakeisti teisės aktuose, reglamentuojančiuose profesijas, nustatytus galiojančius principus dėl mokymo ir prieinamumo sąlygų, keliamų fiziniams asmenims. Kitais atvejais Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma.
3. Laipsniškas apribojimų medikams, giminiškoms profesijoms ir farmacininkams panaikinimas priklauso nuo to, kaip įvairiose valstybėse narėse bus koordinuojamos jų profesinės veiklos sąlygos.

48 straipsnis

Bendrovės arba firmos, įkurtos pagal valstybės narės teisę ir Bendrijoje turinčios savo registruotas buveines, centrinę administraciją ar pagrindinę verslo vietą, šiame skyriuje prilyginamos tos valstybės narės pilietybę turintiems fiziniams asmenims.

„Bendrovės arba firmos“ – tai bendrovės arba firmos, kurios veikia pagal civilinę ar komercinę teisę, įskaitant kooperatyvus ir kitus pagal viešąją ar privatinę teisę veikiančius juridinius asmenis, išskyrus nesiekiančiuosius pelno.

3 SKYRIUS

PASLAUGOS

49 straipsnis

Pagal toliau išdėstytas nuostatas Bendrijoje uždraudžiami laisvės teikti paslaugas apribojimai, taikomi valstybių narių nacionaliniams subjektams, kurie yra įsisteigę kitoje Bendrijos valstybėje negu valstybė, kurios subjektu yra asmuo, kuriam tos paslaugos teikiamos.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir sprendama kvalifikuota balsų dauguma, šio skyriaus nuostatas gali taikyti ir paslaugas teikiantiems trečiosios šalies piliečiams, įsisteigusiems Bendrijoje.

50 straipsnis

Pagal šią Sutartį „paslaugos“ – tai tokios paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės.

„Paslaugas“ sudaro:

- a) pramoninio pobūdžio veikla;
- b) komercinio pobūdžio veikla;
- c) amatininkų veikla;
- d) laisvųjų profesijų veikla.

Nepažeidžiant įsisteigimo teisei skirtos skyriaus nuostatų, paslaugą teikiantis asmuo, kad galėtų ją teikti, gali laikinai savo veikla verstis toje šalyje, kur paslauga teikiama, tomis pačiomis sąlygomis, kurias toji šalis taiko savo nacionaliniams subjektams.

51 straipsnis

1. Laisvę teikti paslaugas transporto srityje reglamentuoja transportui skirtos antraštinės dalies nuostatos.

2. Bankų ir draudimo paslaugų, susijusių su kapitalo judėjimu, liberalizavimas turi būti derinamas su kapitalo judėjimo liberalizavimu.

52 straipsnis

1. Kad liberalizuotų kokią nors konkrečią paslaugą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma leidžia direktyvas.

2. Leidžiant šio straipsnio 1 dalyje minėtas direktyvas, pirmenybė paprastai teikiama toms paslaugoms, kurios turi tiesioginės įtakos gamybos sąnaudoms arba kurių liberalizavimas padeda skatinti prekybą prekėmis.

53 straipsnis

Jei valstybių narių bendra ekonominė padėtis ir atitinkamo sektoriaus padėtis leidžia, valstybės narės pareiškia esančios pasirengusios paslaugas liberalizuoti labiau negu įpareigoja direktyvos, išleistos įgyvendinant 52 straipsnio 1 dalį.

Šiuo tikslu Komisija atitinkamoms valstybėms narėms teikia rekomendacijas.

54 straipsnis

Kol laisvės teikti paslaugas apribojimai dar nepanaikinti, valstybės narės tuos apribojimus taiko visiems 49 straipsnio pirmojoje pastraipoje apibūdintiems paslaugų teikėjams, nedarydamos jokio skirtumo dėl priklausymo vienai ar kitai valstybei arba dėl gyvenamosios vietos.

55 straipsnis

Šio skyriaus reglamentuojamiems klausimams taikomos 45–48 straipsnių nuostatos.

4 SKYRIUS

KAPITALAS IR MOKĖJIMAI

56 straipsnis

1. Pagal šiame skyriuje išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi kapitalo judėjimo tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.

2. Pagal šiame skyriuje išdėstytas nuostatas uždraudžiami visi mokėjimų tarp valstybių narių ir tarp valstybių narių bei trečiųjų šalių apribojimai.

57 straipsnis ⁽¹⁾

1. 56 straipsnio nuostatos nekliudo taikyti trečiosioms šalims 1993 m. gruodžio 31 d. pagal nacionalinę ar Bendrijos teisę galiojančių apribojimų, nustatytų kapitalo judėjimui į trečiąsias šalis ar iš jų, susijusiam su tiesioginėmis investicijomis, apimančiomis ir investicijas į nekilnojamąjį turtą, su įsisteigimu, finansinių paslaugų teikimu ar vertybinių popierių įsileidimu į kapitalo rinkas. Estijoje ir Vengrijoje atitinkama data pagal nacionalinę teisę galiojantiems apribojimams yra 1999 m. gruodžio 31 d.

2. Stengdamasi padaryti kuo laisvesnį kapitalo judėjimą tarp valstybių narių ir trečiųjų šalių ir nepažeisdama kitų šios Sutarties skyrių, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali kvalifikuota balsų dauguma nustatyti priemones dėl kapitalo judėjimo į trečiąsias šalis ir iš jų, susijusias su tiesioginėmis investicijomis, apimančiomis ir investicijas į nekilnojamąjį turtą, su įsisteigimu, finansinių paslaugų teikimu ar vertybinių popierių įsileidimu į kapitalo rinkas. Balsų vieningumo reikalaujama pagal šią dalį nustatant priemones, kurios reikštų atžangą Bendrijos teisėje liberalizuojant kapitalo judėjimą į trečiąsias šalis ar iš jų.

58 straipsnis

1. 56 straipsnio nuostatos nepažeidžia valstybių narių teisės:

- a) taikyti atitinkamas savo mokesčių įstatymų nuostatas, pagal kurias skiriami mokesčių mokėtojai dėl jų skirtingos padėties gyvenamosios vietos arba kapitalo investavimo vietos atžvilgiu;
- b) imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias nacionalinių įstatymų ir kitų teisės aktų pažeidimams, ypač apmokestinimo ir finansų įstaigų riziką ribojančios priežiūros srityje, arba nustatyti duomenų apie kapitalo judėjimą deklaravimo tvarką administravimo ar statistinės informacijos tikslais, arba imtis priemonių, pateisinamų viešosios tvarkos ar visuomenės saugumo požiūriu.

2. Šio skyriaus nuostatos nekliudo taikyti su šia Sutartimi suderinamų įsisteigimo teisės apribojimų.

3. 1 ir 2 dalyse nurodytos priemonės ir tvarka neturi sudaryti laisvo kapitalo judėjimo ir mokėjimų, kaip nustatyta 56 straipsnyje, savavališko diskriminavimo ar užslėpto apribojimo.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

59 straipsnis

Tais atvejais, kai susidarius išimtinėms aplinkybėms dėl kapitalo judėjimo į trečiąsias šalis ar iš jų Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui kyla arba gali kilti didelių sunkumų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB, kvalifikuota balsų dauguma gali trečiųjų šalių atžvilgiu imtis ne ilgiau kaip šešis mėnesius taikomų apsaugos priemonių, jei jos būtina reikalingos.

60 straipsnis

1. Jei 301 straipsnyje numatytais atvejais manoma, kad Bendrijai reikia imtis veiksmų, Taryba gali 301 straipsnyje nustatyta tvarka atitinkamų trečiųjų šalių atžvilgiu imtis reikalingų neatidėliotinų priemonių, taikomų kapitalo judėjimui ir mokėjimams.

2. Nepažeisdama 297 straipsnio ir tol, kol Taryba nėra ėmusi priemonių pagal šio straipsnio 1 dalį, valstybė narė dėl rimtų politinių priežasčių ir esant skubiam reikalui trečiosios šalies atžvilgiu gali imtis vienašališkų priemonių, taikomų kapitalo judėjimui ir mokėjimams. Apie tokias priemones Komisija ir kitos valstybės narės informuojamos ne vėliau kaip jų įsigaliojimo dieną.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma gali nutarti, kad ta valstybė narė turi tokias priemones pakeisti arba panaikinti. Apie kiekvieną tokį Tarybos sprendimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

VIZŲ, PRIEGLOBSČIO, IMIGRACIJOS IR KITOS SU LAISVU ASMENŲ JUDĖJIMU SUSIJUSIOS POLITIKOS SRITYS

61 straipsnis

Kad būtų palaipsniui sukurta laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė, Taryba nustato:

- a) per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo – priemonės, kuriomis siekiama užtikrinti laisvą asmenų judėjimą pagal 14 straipsnį, ir kartu tiesiogiai susijusias gretutines išorės sienų kontrolei, prieglobsčio suteikimui ir imigracijai skirtas priemones pagal 62 straipsnio 2 bei 3 punktų, 63 straipsnio 1 punkto a papunkčio bei 2 punkto a papunkčio nuostatas ir prevencijos bei kovos su nusikalstamumu priemones pagal Europos Sąjungos sutarties 31 straipsnio e punkto nuostatas;

- b) kitas priemonės prieglobsčio suteikimo, imigracijos ir trečiųjų šalių piliečių teisių užtikrinimo srityse pagal 63 straipsnio nuostatas;
- c) priemonės teismo bendradarbiavimo civilinėse bylose srityje, kaip numatyta 65 straipsnyje;
- d) atitinkamas priemonės administraciniam bendradarbiavimui skatinti ir stiprinti, kaip numatyta 66 straipsnyje;
- e) priemonės policijos ir teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose srityje, kuriomis siekiama aukšto lygio saugumo Sąjungoje užkardant nusikalstamumą ir su juo kovojant pagal Europos Sąjungos sutarties nuostatas.

62 straipsnis

Taryba 67 straipsnyje nurodyta tvarka per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo nustato:

- 1) priemonės, skirtas, laikantis 14 straipsnio, užtikrinti, kad nebus jokios asmenų kontrolės jiems kertant vidaus sienas, – nesvarbu, ar jie būtų Sąjungos, ar trečiųjų šalių piliečiai;
- 2) priemonės, susijusias su valstybių narių išorės sienų kirtimu ir nustatančias:
 - a) reikalavimus ir procedūras, kurių valstybės narės turi laikytis prie tokių valstybės sienų tikrinamos asmenis;
 - b) vizų ne ilgesniam kaip trijų mėnesių laikotarpiui taisykles, įskaitant:
 - i) trečiųjų šalių, kurių piliečiai, kirsdami išorės sienas, privalo turėti vizas, ir tų trečiųjų šalių, kurių piliečiai atleidžiami nuo to reikalavimo, sąrašą;
 - ii) valstybių narių vizų išdavimo tvarką ir sąlygas;
 - iii) vienodą vizų formą;
 - iv) vienodos vizos taisykles;

- 3) priemonės, nustatančias sąlygas, kuriomis trečiųjų šalių piliečiai ne ilgiau kaip tris mėnesius gali laisvai keliauti valstybių narių teritorijoje.

63 straipsnis

Taryba 67 straipsnyje nurodyta tvarka per penkerius metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo nustato:

- 1) prieglobsčio klausimams skirtas priemonės, pagal 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvenciją ir 1967 m. sausio 31 d. Protokolą dėl pabėgėlių statuso bei kitas atitinkamas sutartis, šiose srityse:
 - a) kriterijų ir mechanizmų, kuriais nustatoma, kuri valstybė narė yra atsakinga už trečiosios šalies piliečio vienoje iš valstybių narių pateikto prašymo suteikti prieglobstį svarstymą;
 - b) būtiniausių reikalavimų, pagal kuriuos valstybėse narėse priimami prieglobsčio prašytojai;
 - c) būtiniausių reikalavimų, pagal kuriuos trečiųjų šalių piliečiai laikomi pabėgėliais;
 - d) būtiniausių reikalavimų dėl pabėgėlių statuso suteikimo arba atėmimo valstybėse narėse tvarkos;
- 2) pabėgėliams ir perkeltiesiems asmenims skirtas priemonės šiose srityse:
 - a) būtiniausių reikalavimų, pagal kuriuos laikina apsauga suteikiama iš trečiųjų šalių perkeltiems asmenims, negalintiems grįžti į savo kilmės šalį, ir asmenims, kuriems kitais atžvilgiais reikia tarptautinės apsaugos;
 - b) valstybių narių pastangų darnos skatinimo priimant pabėgėlius ir perkeltuosius asmenis bei prisiimant jų priėmimo padarinius;
- 3) imigracijos politikos priemonės šiose srityse:
 - a) atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų bei ilgalaikių vizų ir leidimų gyventi, taip pat leidimų šeimoms susijungti išdavimo valstybėse narėse tvarkos;
 - b) nelegalios imigracijos ir nelegalaus gyvenimo, taip pat nelegalių gyventojų repatriacijos;

- 4) priemonės, nustatančias teises ir sąlygas, pagal kurias trečiųjų šalių piliečiai, teisėtai gyvenantys vienoje valstybėje narėje, gali apsigyventi kitose valstybėse narėse.

Pagal 3 ir 4 punktus Tarybos nustatytos priemonės neužkerta kelio jokiai valstybei narei atitinkamose srityse išlaikyti arba nustatyti nacionalinių nuostatų, suderinamų su šia Sutartimi ir tarptautiniais susitarimais.

Pagal 2 punkto b papunktį, 3 punkto a papunktį ir 4 punktą nustatytinoms priemonėms pirmiau minėtas penkerių metų laikotarpis netaikomas.

64 straipsnis

1. Ši antraštinė dalis neatleidžia valstybių narių nuo pareigos palaikyti viešąją tvarką ir užtikrinti vidaus saugumą.
2. Vienoje arba keliose valstybėse narėse dėl staigaus trečiųjų šalių piliečių antplūdžio susidarius nepaprastajai padėčiai, Taryba, nepažeisdama 1 dalies ir remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali kvalifikuota balsų dauguma atitinkamų valstybių narių labai imtis laikinų ne ilgiau kaip šešis mėnesius taikomų priemonių.

65 straipsnis

Priemonės teismo bendradarbiavimo su užsieniu susijusiose civilinėse bylose srityje, kurių imamasi pagal 67 straipsnį ir tokiu mastu, kokio reikia vidaus rinkai deramai veikti, sudaro:

- a) priemonės, skirtos tobulinti ir supaprastinti:
 - teisminių ir neteisminių dokumentų įteikimo kitoje valstybėje sistemą;
 - bendradarbiavimą renkant įrodymus;
 - sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose, taip pat nesusijusių su teismo bylomis sprendimų pripažinimą ir vykdymą;
- b) valstybėse narėse įstatymų ir jurisdikcijos kolizijai taikomų teisės normų suderinamumo skatinimas;

- c) šalinimas kliūčių, trukdančių civiliniam procesui gerai veikti, ir, jei reikia, civilinio proceso normų suderinamumo skatinimas valstybėse narėse.

66 straipsnis

Taryba 67 straipsnyje nurodyta tvarka imasi priemonių, kad būtų užtikrintas valstybių narių administracijų atitinkamų padalinių, taip pat tų padalinių ir Komisijos bendradarbiavimas šiai antraštinei daliai priklausančiose srityse.

67 straipsnis

1. Po Amsterdamo sutarties įsigaliojimo pereinamuoju penkerių metų laikotarpiu Taryba teisės aktus priima vieningai, remdamasi Komisijos pasiūlymu arba valstybės narės iniciatyva ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

2. Pasibaigus šiam penkerių metų laikotarpiui:

- Taryba teisės aktus priima remdamasi Komisijos pasiūlymu; Komisija išnagrinėja kiekvieną valstybės narės prašymą, kad ji pateiktų pasiūlymą Tarybai;
- Taryba, balsuodama vieningai ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima sprendimą, kad visoms šiai antraštinei daliai priklausančioms sritims arba jų dalims būtų taikoma 251 straipsnyje nurodyta tvarka ir būtų pritaikytos nuostatos dėl Teisingumo Teismo įgaliojimų.

3. Nukrypdamą nuo 1 ir 2 dalies, po Amsterdamo sutarties įsigaliojimo Taryba 62 straipsnio 2 punkto b papunkčio i ir iii dalyse nurodytas priemones nustato kvalifikuota balsų dauguma, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu.

4. Nukrypdamą nuo 2 dalies, praėjus penkeriems metams po Amsterdamo sutarties įsigaliojimo. Taryba 62 straipsnio 2 punkto b papunkčio ii ir iv dalyse nurodytas priemones nustato 251 straipsnyje nurodyta tvarka.

5. Nukrypdamą nuo 1 dalies, Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka priima:

- 63 straipsnio 1 dalyje ir 2 dalies a punkte nustatytas priemones, jei Taryba pagal 1 dalį anksčiau buvo priėmusi Bendrijos teisės aktus, apibrėžiančius šiuos klausimus reglamentuojančias bendrąsias taisykles ir pagrindinius principus;

— 65 straipsnyje nustatytas priemonės, išskyrus su šeimos teise susijusius aspektus.

68 straipsnis

1. 234 straipsnis šiai antraštinei daliai taikomas tokiomis aplinkybėmis ir sąlygomis: šios antraštinės dalies išaiškinimo arba remiantis šia antraštine dalimi Bendrijos institucijų priimtų teisės aktų teisėtumo ar išaiškinimo klausimui iškilus valstybės narės teismo, kurio sprendimai pagal nacionalinę teisę toliau teismine tvarka neskundžiami, nagrinėjamoje byloje, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, prašo Teisingumo Teismą šiuo klausimu priimti nutarimą.

2. Tačiau Teisingumo Teismo jurisdikcijai nepriklauso priimti nutarimo dėl priemonių ar sprendimų, nustatytų arba priimtų pagal 62 straipsnio 1 punktą, dėl viešosios tvarkos palaikymo bei vidaus saugumo užtikrinimo.

3. Taryba, Komisija arba valstybė narė gali prašyti Teisingumo Teismą priimti nutarimą šios antraštinės dalies arba remiantis šia antraštine dalimi Bendrijos institucijų priimtų teisės aktų išaiškinimo klausimu. Atsiliepiant į tokį prašymą Teisingumo Teismo priimtas nutarimas netaikomas valstybių narių teismų sprendimams, kurie yra tapę *res judicata*.

69 straipsnis

Ši antraštinė dalis taikoma atsižvelgiant į Protokolo dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos bei Protokolo dėl Danijos pozicijos nuostatas ir nepažeidžiant Protokolo dėl tam tikrų Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

TRANSPORTAS

70 straipsnis

Šios Sutarties tikslų šioje antraštinėje dalyje reglamentuojamais klausimais valstybės narės siekia vykdydamos bendrą transporto politiką.

71 straipsnis

1. Siekdama įgyvendinti 70 straipsnį ir atsižvelgdama į transporto ypatumus, Taryba, 251 straipsnyje nurodyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, nustato:

- a) bendras taisyklės, taikomas tarptautiniam transportui, vykstančiam į valstybės narės teritoriją ar iš jos arba vykstančiam per vienos ar keleto valstybių narių teritoriją;
- b) sąlygas, kuriomis vežėjai nerezidentai gali valstybėje narėje teikti transporto paslaugas;
- c) priemonės transporto saugumui gerinti;
- d) kitas atitinkamas nuostatas.

2. Tais atvejais, nukrypstant nuo 1 dalyje nurodytos tvarkos, kai taikant su transporto reguliavimo sistemos principais siejamas nuostatas galėtų būti padaryta didelė įtaka gyvenimo lygiui bei užimtumui tam tikrose srityse ir transporto įrangos eksploatacijai, Taryba tokias nuostatas Komisijos pasiūlymu priima vieningai sprendama ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu. Tai darydama Taryba atsižvelgia į poreikį prisiderinti prie ekonominės plėtros, susijusios su bendrosios rinkos kūrimu.

72 straipsnis

Kol nebus priimtos 71 straipsnio 1 dalyje minėtos nuostatos, jokia valstybė narė be vieningo Tarybos pritarimo negali įvairių nuostatų, reglamentuojančių šią sritį 1958 m. sausio 1 d. arba stojančioms valstybėms – jų įstojimo dieną, keisti taip, kad kitų valstybių narių vežėjams jos būtų tiesiogiai ar netiesiogiai mažiau palankios nei savo nacionaliniams vežėjams.

73 straipsnis

Valstybės pagalba yra suderinama su šia Sutartimi, jei ji skirta transporto koordinavimo reikmėms arba jei ji kompensuoja tam tikrus išsipareigojimus, siejamus su viešosios paslaugos sąvoka.

74 straipsnis

Pagal šią Sutartį imantis bet kurių priemonių, susijusių su transporto įkainiais ir gabenimo sąlygomis, atsižvelgiama į vežėjų ekonominę padėtį.

75 straipsnis

1. Transporto srityje Bendrijoje panaikinama bet kokia diskriminacija, pasireiškianti tuo, kad vežėjai už tų pačių prekių gabenimą tais pačiais maršrutais taiko skirtingus transporto įkainius ir nustato skirtingas sąlygas vien dėl gabenamų prekių kilmės ar paskirties šalies.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos nekliudo Tarybai imtis kitų priemonių pagal 71 straipsnio 1 dalį.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, kvalifikuota balsų dauguma nustato šio straipsnio 1 dalies nuostatų įgyvendinimo taisykles.

Taryba gali visų pirma priimti būtinas nuostatas, kad Bendrijos institucijos galėtų užtikrinti, jog bus laikomasi šio straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės ir vartotojai galės naudotis visais jos teikiamais pranašumais.

4. Komisija savo iniciatyva ar kurios nors valstybės narės prašymu tiria šio straipsnio 1 dalyje minimos diskriminacijos atvejus ir, pasikonsultavusi su atitinkama valstybe nare, priima būtinus sprendimus vadovaudamasi taisyklėmis, priimtomis pagal šio straipsnio 3 dalies nuostatas.

76 straipsnis

1. Visoms valstybėms narėms draudžiama Bendrijoje atliekamoms transporto operacijoms taikyti įkainius ir sąlygas, susijusias su koku nors paramos ir apsaugos elementu, iš kurių galėtų turėti naudos viena ar kelios konkrečios įmonės ar pramonės šakos, išskyrus atvejus, kai gaunamas Komisijos leidimas.

2. Komisija savo iniciatyva ar kurios nors valstybės narės prašymu tiria šio straipsnio 1 dalyje paminėtus įkainius ir sąlygas, ypač atsižvelgdama, viena vertus, į atitinkamos regioninės ekonominės politikos reikalavimus, nepakankamai išsivysčiusių regionų poreikius ir politinių aplinkybių smarkiai veikiančių regionų problemas, o antra vertus, į tokių įkainių ir sąlygų padarinius įvairių transporto rūšių konkurencijai.

Pasikonsultavusi su atitinkama valstybe nare, Komisija priima reikiamus sprendimus.

3. Šio straipsnio 1 dalyje nustatytas draudimas netaikomas tarifams, nustatytiems konkurencijai skatinti.

77 straipsnis

Be transporto įkainių, vežėjo nustatomi mokesčiai arba rinkliavos už gabenimą per sienas neturi būti per daug dideli, palyginti su tokio gabenimo realiosiomis išlaidomis.

Valstybės narės stengiasi tokias išlaidas palaipsniui mažinti.

Komisija gali teikti valstybėms narėms rekomendacijas dėl šio straipsnio įgyvendinimo.

78 straipsnis

Šios antraštinės dalies nuostatos netrukdo taikyti Vokietijos Federacinės Respublikos numatytų priemonių, kurios yra reikalingos tam tikruose Federacinės Respublikos regionuose dėl Vokietijos padalijimo atsiradusioms nepalankioms ekonomikos sąlygoms kompensuoti.

79 straipsnis

Prie Komisijos iš valstybių narių vyriausybių paskirtų ekspertų sudaromas patariamasis komitetas. Komisija savo nuožiūra konsultuojasi su šiuo komitetu transporto klausimais, nepažeisdama Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto kompetencijos.

80 straipsnis

1. Šios antraštinės dalies nuostatos taikomos geležinkelių, kelių ir vidaus vandens kelių transportui.
2. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, ar reikia priimti atitinkamas jūrų ir oro transporto nuostatas ir koku mastu bei kokia tvarka tai daryti.

Taikomos 71 straipsnio procedūrinės nuostatos.

VI ANTRAŠTINĖ DALIS

KONKURENCIJOS, MOKESČIŲ IR TEISĖS AKTŲ DERINIMO BENDROSIOS TAISYKLĖS

1 SKYRIUS

KONKURENCIJOS TAISYKLĖS

1 SKIRSNIS

ĮMONĖMS TAIKOMOS TAISYKLĖS

81 straipsnis

1. Kaip nesuderinami su bendrąja rinka yra draudžiami: visi įmonių susitarimai, įmonių asociacijų sprendimai ir suderinti veiksmai, kurie gali paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą ir kurių tikslas ar poveikis yra konkurencijos trukdymas, ribojimas arba iškreipimas bendrojoje rinkoje, būtent tie, kuriais:

- a) tiesiogiai ar netiesiogiai nustatomos pirkimo ar pardavimo kainos arba kokios nors kitos prekybos sąlygos;
- b) ribojama arba kontroliuojama gamyba, rinkos, technikos raida arba investicijos;
- c) dalijamasi rinkomis arba tiekimo šaltiniais;
- d) lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais taikomos nevienodos sąlygos, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį;
- e) sutartys sudaromos tik kitoms šalims priimant papildomus įsipareigojimus, kurių pobūdis arba komercinė paskirtis neturi nieko bendra su tokiu sutarčių dalyku.

2. Visi pagal šį straipsnį draudžiami susitarimai arba sprendimai savaime yra niekiniai.

3. Tačiau šio straipsnio 1 dalies nuostatos gali būti paskelbtos netaikytinomis:

- įmonių susitarimams arba tokių susitarimų rūšims;
- įmonių asociacijų sprendimams arba tokių sprendimų rūšims;
- suderintiems veiksams arba tokių veiksmų rūšims,

kurie padeda tobulinti prekių gamybą ar paskirstymą arba skatinti technikos ar ekonomikos pažangą, kartu sudarydami sąlygas vartotojams sąžiningai dalytis gaunama nauda, ir kurie:

- a) atitinkamoms įmonėms nenustato jokių apribojimų, nebūtinų šiems tikslams pasiekti;
- b) nesuteikia tokioms įmonėms galimybės panaikinti konkurenciją didelei atitinkamų produktų daliai.

82 straipsnis

Kaip nesuderinamas su bendrąja rinka draudžiamas bet koks vienos ar keleto įmonių piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi bendrojoje rinkoje arba didelėje jos dalyje, galintis paveikti valstybių narių tarpusavio prekybą.

Toks piktnaudžiavimas konkrečiai gali būti:

- a) nesąžiningų pirkimo ar pardavimo kainų arba kokių nors kitų nesąžiningų prekybos sąlygų tiesioginis ar netiesioginis nustatymas;

- b) gamybos, rinkų arba technikos raidos ribojimas pažeidžiant vartotojų interesus;
- c) nevienodų sąlygų taikymas lygiaverčiams sandoriams su kitais prekybos partneriais, dėl ko jie patenka į konkurencijos atžvilgiu nepalankią padėtį;
- d) vertimas sudaryti sutartis kitoms šalims prisiimant papildomus įsipareigojimus, kurių pobūdis ir komercinė paskirtis neturi nieko bendra su tokių sutarčių dalyku.

83 straipsnis

1. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma priima atitinkamus reglamentus arba direktyvas dėl 81 ir 82 straipsniuose išdėstytų principų įgyvendinimo.
2. Šio straipsnio 1 dalyje minėtų reglamentų ir direktyvų paskirtis gali būti tokia:
 - a) numatant vienkartinės ir reguliariai mokamas baudas užtikrinti, kad būtų laikomasi 81 straipsnio 1 dalyje ir 82 straipsnyje nurodytų draudimų;
 - b) nustatyti 81 straipsnio 3 dalies taikymo išsamias taisykles atsižvelgiant į tai, kad būtina užtikrinti veiksmingą priežiūrą ir kiek įmanoma supaprastinti administravimą;
 - c) prireikus apibrėžti 81 ir 82 straipsnių nuostatų taikymo įvairiose ūkio šakose sritį;
 - d) apibrėžti atitinkamas Komisijos ir Teisingumo Teismo funkcijas taikant šioje straipsnio dalyje išdėstytas nuostatas;
 - e) nustatyti nacionalinių įstatymų ir šio skirsnio nuostatų arba pagal šį straipsnį priimtų nuostatų sąsajas.

84 straipsnis

Kol įsigalios pagal 83 straipsnį priimtose nuostatos, susitarimų, sprendimų ir suderintų veiksmų leistinumą ir piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi bendrojoje rinkoje klausimus valstybių narių valdžios institucijos sprendžia pagal savo šalies teisės aktus ir 81 straipsnio, ypač jo 3 dalies, bei 82 straipsnio nuostatas.

85 straipsnis

1. Nepažeisdama 84 straipsnio nuostatų, Komisija užtikrina, kad būtų taikomi 81 ir 82 straipsniuose nustatyti principai. Valstybės narės prašymu arba savo iniciatyva ir bendradarbiaudama su jai padedančiomis valstybių narių kompetentingomis institucijomis Komisija tiria įtariamus šių principų pažeidimus. Nustačiusi padarytą pažeidimą, ji siūlo atitinkamas priemones jam pašalinti.
2. Jei pažeidimas nepašalinimas, Komisija tokį principų pažeidimą fiksuoja motyvuotu sprendimu. Komisija gali paskelbti savo sprendimą ir įpareigoti valstybes nares imtis padėčiai ištaisyti reikalingų priemonių, kurių sąlygas ji išsamiai nustato.

86 straipsnis

1. Valstybės įmonėms bei įmonėms, kurioms valstybės narės suteikia specialias arba išimtinės teises, valstybės narės nepriima naujų teisės aktų ir nepalieka galiojančiųjų, prieštaraujančių šioje Sutartyje nurodytoms taisyklėms, ypač toms taisyklėms, kurios yra nustatytos 12 ir 81–89 straipsniuose.
2. Įmonėms, kurioms yra patikėta teikti bendros ekonominės svarbos paslaugas, arba pajamų gaunančioms monopolinėms įmonėms šioje Sutartyje nustatytos taisyklės, ypač konkurencijos taisyklės, yra taikomos, jei jų taikymas nei teisiškai, nei faktiškai netrukdo atlikti joms patiktų specialių uždavinių. Prekybos plėtojimui neturi būti daroma tokio poveikio, kuris prieštarautų Bendrijos interesams.
3. Komisija užtikrina šio straipsnio nuostatų taikymą ir prireikus leidžia valstybėms narėms skirtas atitinkamas direktyvas arba priima sprendimus.

2 SKIRSNIS

VALSTYBIŲ TEIKIAMA PAGALBA

87 straipsnis

1. Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis nustato kitaip, valstybės narės arba iš jos valstybinių išteklių bet kokia forma suteikta pagalba, kuri, palaikydama tam tikras įmones arba tam tikrų prekių gamybą, iškraipo konkurenciją arba gali ją iškraipyti, yra nesuderinama su bendrąja rinka, kai ji daro įtaką valstybių narių tarpusavio prekybai.

2. Bendrajai rinkai neprieštarauja:

- a) socialinio pobūdžio pagalba individualiems vartotojams, jei ji yra teikiama nediskriminuojant atitinkamų gaminių dėl jų kilmės;
- b) pagalba gaivalinių nelaimių ar kitų ypatingų įvykių padarytai žalai atitaisyti;
- c) pagalba, teikiama tam tikrų Vokietijos Federacinės Respublikos regionų, patyrusių žalą dėl Vokietijos padalijimo, ūkiui, jei tokia pagalba reikalinga dėl padalijimo atsiradusiam ekonominiam atsilikimui kompensuoti.

3. Bendrajai rinkai neprieštaraujančia gali būti laikoma:

- a) pagalba, skirta regionų, kuriuose yra neįprastai žemas gyvenimo lygis arba didelis nedarbas, ekonominei plėtrai skatinti;
- b) pagalba, skirta bendriems Europos interesams svarbių projektų vykdymui skatinti arba kurios nors valstybės narės ekonomikos dideliems sutrikimams atitaisyti;
- c) pagalba, skirta tam tikros ekonominės veiklos rūšių arba tam tikrų ekonomikos sričių plėtrai skatinti, jei ji netrikdo prekybos sąlygų taip, kad prieštarautų bendram interesui;
- d) pagalba, skirta kultūrai remti ir paveldui išsaugoti, jei tokia pagalba prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje nepaveikia taip, kad prieštarautų bendram interesui;
- e) kitos pagalbos rūšys, kurios gali būti nurodytos Tarybos sprendimuose, priimtuose kvalifikuota balsų dauguma remiantis Komisijos pasiūlymu.

88 straipsnis

1. Komisija kartu su valstybėmis narėmis nuolat kontroliuoja visas tose valstybėse esamas pagalbos sistemas. Valstybėms narėms ji siūlo atitinkamas priemones, reikalingas bendrajai rinkai palaipsniui plėtoti arba jai veikti.

2. Jei, paprašiusi suinteresuotas šalis pateikti savo pastabas, Komisija nustato, jog tam tikra valstybės ar iš jos išteklių teikiama pagalba yra pagal 87 straipsnį nesuderinama su bendrąja rinka arba kad tokia pagalba netinkamai naudojama, ji priima sprendimą, reikalaujantį, kad atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką tokią pagalbą panaikintų ar pakeistų.

Jei atitinkama valstybė narė per nustatytą laiką neįvykdo tokio sprendimo, Komisija ar kita suinteresuota valstybė, nukrypdamą nuo 226 ir 227 straipsnių nuostatų, gali šį klausimą perduoti tiesiogiai Teisingumo Teismui.

Kurios nors valstybės narės prašymu Taryba, nukrypdamą nuo 87 straipsnio nuostatų arba 89 straipsnyje numatytų reglamentų, gali vieningai nuspręsti, kad tam tikra tos valstybės teikiama ar teiktina pagalba neprieštarauja bendrajai rinkai, jei toks sprendimas pateisinamas išimtinėmis aplinkybėmis. Jei dėl paminėtos pagalbos Komisija jau yra pradėjusi šios dalies pirmojoje pastraipoje nurodytą procedūrą, atitinkamai valstybei pateikus Tarybai prašymą toji procedūra sustabdoma, kol Taryba pareiškia savo požiūrį.

Tačiau jei Taryba per tris mėnesius po minėto prašymo pateikimo savo požiūrio nepareiškia, sprendimą priima Komisija.

3. Apie visus ketinimus suteikti ar pakeisti pagalbą Komisija turi būti laiku informuojama, kad ji galėtų pateikti savo pastabas. Jei Komisija mano, kad tokie ketinimai pagal 87 straipsnį yra nesuderinami su bendrąja rinka, ji nedelsdama pradeda šio straipsnio 2 dalyje nustatytą procedūrą. Atitinkama valstybė narė savo pasiūlytų priemonių neįgyvendina tol, kol nepriimamas galutinis sprendimas.

89 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma gali priimti atitinkamus 87 ir 88 straipsnių taikymo reglamentus ir konkrečiai nustatyti 88 straipsnio 3 dalies taikymo sąlygas bei pagalbos kategorijas, kurioms ši tvarka netaikoma.

2 SKYRIUS

MOKESČIŲ NUOSTATOS

90 straipsnis

Jokia valstybė narė tiesiogiai ar netiesiogiai neapmokestina kitų valstybių narių gaminių jokiais savo vidaus mokesčiais, didesniais už tuos, kuriais ji tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestina panašius vietos gaminius.

Be to, jokia valstybė narė neapmokestina kitų valstybių narių gaminių tokio pobūdžio vidaus mokesčiais, kurie suteiktų netiesioginę apsaugą kitiems gaminiams.

91 straipsnis

Eksportuojant gaminius į kitos valstybės narės teritoriją, grąžinami vidaus mokesčiai neviršija vidaus mokesčių, kuriais jie buvo tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestinami.

92 straipsnis

Taikant kitokius mokesčius negu apyvartos mokesčiai, akcizas ar kitos netiesioginio apmokestinimo formos, negalima grąžinti už eksportą į kitas valstybes narese sumokėtų mokesčių ar nuo jų atleisti ir skirti kompensacinius mokesčius iš kitų valstybių narių importuojamoms prekėms, išskyrus atvejus, kai numatytas priemonės ribotam laikui iš anksto Komisijos pasiūlymu kvalifikuota balsų dauguma yra patvirtinusi Taryba.

93 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai priima nuostatas dėl apyvartos mokesčius, akcizą ir kitas netiesioginio apmokestinimo formas reglamentuojančių teisės aktų suderinimo, būtino užtikrinanti, kad per 14 straipsnyje nustatytą terminą bus sukurta ir ims veikti vidaus rinka.

3 SKYRIUS

TEISĖS AKTŲ SUDERINIMAS

94 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vieningai leidžia direktyvas dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų, turinčių tiesioginę įtaką bendrosios rinkos sukūrimui ar veikimui, suderinimo.

95 straipsnis

1. Nukrypstant nuo 94 straipsnio ir išskyrus tuos atvejus, kai šioje Sutartyje nustatyta kitaip, 14 straipsnyje iškeltiems tikslams pasiekti taikomos toliau dėstomos nuostatos. Taryba 251 straipsnyje nurodyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, nustato priemones valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui, suderinti.

2. Šio straipsnio 1 dalis netaikoma fiskalinėms nuostatomis ir nuostatomis, susijusioms su laisvu asmenų judėjimu bei pagal sutartį dirbančių asmenų teisėmis ir interesais.

3. Komisija savo pasiūlymuose, numatytuose 1 dalyje, dėl sveikatos, saugos, aplinkos apsaugos ir vartotojų apsaugos dėmesį kreipia į aukšto lygio apsaugą ir ypač atsižvelgia į visas mokslo faktais pagrįstas naujoves. Pagal atitinkamą kompetenciją šio tikslo taip pat siekia Europos Parlamentas ir Taryba.

4. Jei Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad 30 straipsnyje nurodytais arba su aplinkos ar darbo aplinkos apsauga susijusiais svarbiais sumetimais reikia išlaikyti nacionalines nuostatas, apie tas nuostatas ir jų išlaikymo motyvus ji praneša Komisijai.

5. Be to, nepažeidžiant 4 dalies, jei Tarybai arba Komisijai nustačius kurią nors suderinimo priemonę valstybė narė mano, kad dėl jos iškyla jai būdingų problemų ir todėl jai reikia priimti naujais moksliniais įrodymais pagrįstas nacionalines nuostatas, reglamentuojančias aplinkos ar darbo aplinkos apsaugą, apie numatytas nuostatas ir jų priėmimo motyvus ji praneša Komisijai.

6. Komisija per šešis mėnesius nuo 4 ir 5 dalyse nurodytų pranešimų patvirtina arba atmeta aptartąsias nacionalines nuostatas, patikrinusi, ar jos nėra savavališkos diskriminacijos priemonė arba užslėptas valstybių narių tarpusavio prekybos apribojimas ir ar jos netrukdo veikti vidaus rinkai.

Komisijai per šį terminą nepriėmus sprendimo, 4 ir 5 dalyse nurodytos nacionalinės nuostatos laikomos patvirtintomis.

Kai klausimas sudėtingas ir nėra pavojaus žmonių sveikatai, Komisija gali atitinkamai valstybei narei pranešti, kad šioje dalyje nurodytas terminas gali būti pratęstas dar vienam iki šešių mėnesių trunkančiam laikotarpiui.

7. Jei pagal 6 dalį valstybei narei leidžiama išlaikyti arba priimti nuostatas, neatitinkančias suderinimo priemonės nuostatų, Komisija nedelsdama nagrinėja, ar siūlyti pakeisti tą priemonę.

8. Jei valstybė narė iškelia konkrečią visuomenės sveikatos problemą tokioje srityje, kuriai buvo skirtos ankstesnės derinimo priemonės, ji atkreipia į tai Komisijos dėmesį, o ši nedelsdama nagrinėja, ar siūlyti Tarybai atitinkamas priemones.

9. Nukrypdama nuo 226 ir 227 straipsniuose nustatytos tvarkos, Komisija ir kiekviena valstybė narė gali tiesiogiai kreiptis į Teisingumo Teismą, jei mano, kad kita valstybė narė piktnaudžiauja šiame straipsnyje numatytais galiomis.

10. Pirmiau paminėtos suderinimo priemonės atitinkamais atvejais apima ir apsaugos sąlygą, leidžiančią valstybėms narėms dėl vienos ar kelių 30 straipsnyje nurodytų neekonominių priežasčių imtis laikinų priemonių kartu joms taikant Bendrijos kontrolės tvarką.

96 straipsnis

Nustačiusi, kad valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų skirtumai iškraipo konkurencijos sąlygas bendrojoje rinkoje ir kad tą iškraipymą reikia pašalinti, Komisija pradeda konsultacijas su atitinkamomis valstybėmis narėmis.

Jei per tokias konsultacijas nesusitariama, kaip tą iškraipymą pašalinti, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma leidžia šiam tikslui būtinas direktyvas. Komisija ir Taryba gali imtis bet kurių kitų šioje Sutartyje numatytų priemonių.

97 straipsnis

1. Jei būtų priežasčių manyti, kad kokios nors įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatos priėmimas ar pakeitimas gali sukelti 96 straipsnyje apibūdintą iškraipymą, valstybė narė, norėdama imtis tokių veiksmų, konsultuojasi su Komisija. Komisija, pasikonsultavusi su valstybėmis narėmis, atitinkamoms valstybėms rekomenduoja tokias priemones, kurios padėtų išvengti šio iškraipymo.

2. Jei valstybė, kuri nori priimti ar pakeisti nacionalines nuostatas, nesilaiko Komisijos pateiktos jai rekomendacijos, kitos valstybės narės neprivalo dėl to pagal 96 straipsnį keisti savo nacionalinių nuostatų, kad pašalintų tokį iškraipymą. Jei valstybės narės, kuri ignoravo Komisijos rekomendaciją, sukeltas iškraipymas daro žalą tik jai pačiai, 96 straipsnio nuostatos netaikomos.

VII ANTRAŠTINĖ DALIS

EKONOMINĖ IR PINIGŲ POLITIKA

1 SKYRIUS

EKONOMINĖ POLITIKA

98 straipsnis

Valstybės narės, vykdydamos savo ekonominę politiką, stengiasi prisidėti prie 2 straipsnyje apibrėžtų Bendrijos tikslų siekimo ir atsižvelgia į 99 straipsnio 2 dalyje paminėtas bendras gaires. Valstybės narės ir Bendrija veikia vadovaudamosi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikydamosi 4 straipsnyje išdėstytų principų.

99 straipsnis

1. Valstybės narės savo ekonominę politiką vertina kaip bendro intereso reikalą ir ją koordinuoja Taryboje pagal 98 straipsnio nuostatas.

2. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir spręsdama kvalifikuota balsų dauguma, parengia valstybių narių ir Bendrijos ekonominės politikos bendrų gairių projektą ir apie tai praneša Europos Vadovų Tarybai.

Europos Vadovų Taryba, remdamasi Tarybos pranešimu, aptaria išvadą dėl valstybių narių ir Bendrijos ekonominės politikos bendrų gairių.

Remdamasi šia išvada, Taryba kvalifikuota balsų dauguma priima šias bendras gaires išdėstančią rekomendaciją. Apie savo rekomendaciją Taryba informuoja Europos Parlamentą.

3. Kad užtikrintų glaudesnę valstybių narių ekonominės politikos koordinavimą ir tvarią ekonominės veiklos rezultatų konvergenciją, Taryba, remdamasi Komisijos pateiktais pranešimais, stebi kiekvienos valstybės narės ir Bendrijos ekonominius pokyčius bei ar ekonominė politika atitinka 2 dalyje minėtas bendras gaires ir reguliariai atlieka nuodugną įvertinimą.

Dėl tokios daugiašalės priežiūros valstybės narės Komisijai siunčia informaciją apie svarbias priemones, kurių jos imasi ekonominės politikos srityje, ir kitokią jų požiūriu reikalingą informaciją.

4. Tais atvejais, kai 3 dalyje nurodyta tvarka nustatoma, kad valstybės narės ekonominės politikos kryptys neatitinka 2 dalyje nurodytų bendrų gairių arba jos gali kelti grėsmę deramam Ekonominės ir pinigų sąjungos veikimui, Taryba gali, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma priimti tai valstybei narei reikalingas rekomendacijas. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali kvalifikuota balsų dauguma nutarti viešai paskelbti savo rekomendacijas.

Tarybos pirmininkas ir Komisija daugiašalės priežiūros rezultatus praneša Europos Parlamentui. Jei Taryba viešai paskelbia savo rekomendacijas, jos pirmininkas gali būti kviečiamas atvykti į Europos Parlamento atitinkamos kompetencijos komitetą.

5. Taryba, laikydamasi 252 straipsnyje nurodytos tvarkos, gali priimti šio straipsnio 3 ir 4 dalyse nurodytos daugiašalės priežiūros tvarkos išsamias taisykles.

100 straipsnis

1. Nepažeisdama jokios kitos šioje Sutartyje nustatytos tvarkos, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali kvalifikuota balsų dauguma priimti sprendimą dėl ekonominę padėtį atitinkančių priemonių, ypač jei didelių sunkumų kyla dėl tam tikrų produktų tiekimo.

2. Tais atvejais, kai valstybė narė patiria sunkumų arba dėl gaivalinių nelaimių ar išimtinių, jos nekontroliuojamų aplinkybių, jai gresia dideli sunkumai, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir sprendama kvalifikuota balsų dauguma, gali tam tikromis sąlygomis suteikti tai valstybei narei Bendrijos finansinę pagalbą. Apie priimtą sprendimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

101 straipsnis

1. Lėšų pereinimojimas sąskaitose ar bet kurios kitos formos kredito galimybės Bendrijos institucijoms ar organams, valstybių narių centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms organizacijoms arba valstybinėms įmonėms ECB ar nacionaliniuose centriniuose bankuose (toliau – nacionaliniai centriniai bankai) yra draudžiami, taip pat draudžiama ECB ar nacionaliniams centriniams bankams tiesiogiai iš jų pirkti skolos priemonės.

2. 1 dalis netaikoma valstybei nuosavybės teise priklausančioms kredito įstaigoms, kurioms nacionaliniai centriniai bankai ir ECB centrinių bankų atsargų pasiūlos atžvilgiu taiko tokį patį statusą, kaip privačioms kredito įstaigoms.

102 straipsnis

1. Draudžiamos visokios rizikos ribojimu nepagrįstos priemonės, suteikiančios Bendrijos institucijoms ar organams, centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms arba valstybių narių valstybinėms įmonėms privilegiją naudotis finansų įstaigomis.

2. Taryba, laikydamasi 252 straipsnyje nurodytos tvarkos, iki 1994 m. sausio 1 d. tiksliau apibrėžia šio straipsnio 1 dalyje nurodyto draudimo taikymą.

103 straipsnis

1. Bendrija nėra atsakinga už centrinių vyriausybių, regioninių, vietos ar kitų valdžios institucijų, kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų arba valstybių narių valstybinių įmonių išpareigojimus, nei jų neprisiima, išskyrus savitarpio finansines garantijas konkrečiam projektui bendrai vykdyti. Valstybė narė nėra atsakinga už kitos valstybės narės centrinės vyriausybės, regioninių, vietos ar kitų valdžios institucijų, kitų viešosios teisės reglamentuojamų organizacijų arba valstybinių įmonių išpareigojimus, nei jų neprisiima, išskyrus savitarpio finansines garantijas kokiam nors konkrečiam projektui bendrai vykdyti.

2. Prireikus Taryba, laikydamasi 252 straipsnyje nurodytos tvarkos, gali tiksliau apibrėžti 101 straipsnyje ir šiame straipsnyje nurodytų draudimų taikymą.

104 straipsnis

1. Valstybės narės vengia paviršinio bendrojo šalies biudžeto deficito.

2. Kad būtų galima nustatyti dideles klaidas, Komisija prižiūri biudžeto būklę ir valstybės skolos dydį valstybėse narėse. Ji ypač tikrina biudžetinės drausmės laikymąsi pagal šiuos du kriterijus:

a) ar planuojamo arba faktinio valstybės biudžeto deficito santykis su bendruoju vidaus produktu viršija tam tikrą pamatinę vertę, išskyrus atvejus, kai:

— arba santykis smarkiai ir nuolat mažėjo ir pasiekė lygį, artimą pamatinei vertei;

- arba antraip – pamatinės vertės paviršius yra tik išimtinis ir laikinas, ir santykis išlieka artimas pamatinei vertei;
- b) ar valstybės skolos santykis su bendruoju vidaus produktu viršija tam tikrą pamatinę vertę, išskyrus atvejus, kai tas santykis pakankamai mažėja ir patenkinamai sparčiai artėja prie pamatinės vertės.

Tos pamatinės vertės konkrečiai nurodytos prie šios Sutarties pridedamame Protokole dėl paviršinio deficito procedūros.

3. Jei valstybė narė neatitinka reikalavimų pagal vieną ar abu šiuos kriterijus, Komisija parengia pranešimą. Komisijos pranešime taip pat atsižvelgiama, ar bendrojo šalies biudžeto deficitas yra didesnis už valstybės investicijų išlaidas, be to, įvertinami ir kiti svarbūs veiksniai, įskaitant valstybės narės vidutinės trukmės ekonomikos ir biudžeto būklę.

Komisija taip pat gali parengti pranešimą, jei, nors pagal tuos kriterijus reikalavimai ir vykdomi, ji mano, kad valstybėje narėje galimas paviršinio deficito pavojus.

4. 114 straipsnyje numatytas komitetas parengia nuomonę apie Komisijos pranešimą.

5. Jei Komisija mano, kad valstybėje narėje yra susidaręs arba gali susidaryti paviršinis deficitas, ji pateikia nuomonę Tarybai.

6. Apsvarsčiusi suinteresuotos valstybės narės norimas pareikšti pastabas ir nuodugniai jas įvertinusi, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma nusprendžia, ar yra susidaręs paviršinis deficitas.

7. Tais atvejais, kai pagal šio straipsnio 6 dalį nusprendžiama, kad paviršinis deficitas yra susidaręs, Taryba atitinkamai valstybei narei pateikia rekomendacijas, kaip per tam tikrą nurodytą laikotarpį tokią padėtį ištaisyti. Atsižvelgiant į 8 dalies nuostatas, šios rekomendacijos viešai neskelbiamos.

8. Nustačiusi, kad nurodytu laikotarpiu, atsižvelgiant į jos rekomendacijas, nebuvo imtasi veiksmingų priemonių, Taryba savo rekomendacijas gali viešai paskelbti.

9. Jei valstybė narė ir toliau nevykdo Tarybos rekomendacijų, Taryba gali nuspręsti tą valstybę narę įspėti, kad ji per nurodytą laiką deficitui sumažinti imtųsi priemonių, kurios, Tarybos nuomone, yra reikalingos padėčiai ištaisyti.

Tokiu atveju Taryba gali pareikalauti iš atitinkamos valstybės narės pagal konkretų grafiką teikti ataskaitas, kad galėtų tikrinti tos valstybės narės pastangas sureguliuoti deficitą.

10. Teise pateikti ieškinį, numatyta 226 ir 227 straipsniuose, negalima naudotis šio straipsnio 1–9 dalių atžvilgiu.

11. Kol valstybė narė neįvykdo pagal 9 dalį priimto sprendimo, Taryba gali nuspręsti taikyti arba, atsižvelgusi į konkretų atvejį, sugriežtinti vieną ar keletą iš šių priemonių:

- pareikalauti iš atitinkamos valstybės narės prieš išleidžiant obligacijas ir vertybinius popierius paskelbti papildomą informaciją, kurią nurodys Taryba;
- pasiūlyti Europos investicijų bankui persvarstyti savo paskolų teikimo politiką atitinkamos valstybės narės atžvilgiu;
- pareikalauti iš atitinkamos valstybės narės įnešti Bendrijai atitinkamo dydžio indėlį be palūkanų, kol perviršinis deficitas, Tarybos manymu, bus ištaisytas;
- skirti atitinkamo dydžio baudas.

Apie priimtus sprendimus Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

12. Taryba kai kuriuos arba visus savo 6–9 ir 11 dalyse nurodytus sprendimus panaikina tokia apimtimi, kokia perviršinis deficitas toje valstybėje narėje, Tarybos manymu, buvo ištaisytas. Jei Taryba anksčiau buvo viešai paskelbusi rekomendacijas, vos tik panaikinusi pagal 8 dalį priimtą sprendimą ji skelbia viešą pareiškimą, kad perviršinio deficito toje valstybėje narėje nebėra.

13. Priimdama 7–9, 11 ir 12 dalyse nurodytus sprendimus, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, sprendžia dviejų trečdalių savo narių balsų, skaičiuojamų pagal 205 straipsnio 2 dalį, dauguma, atmetant atitinkamos valstybės narės atstovo balsus.

14. Kitos su šiame straipsnyje aprašytos tvarkos įgyvendinimu susijusios nuostatos pateikiamos prie šios Sutarties pridedamame Protokole dėl perviršinio deficito procedūros.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei ECB, vieningai priima atitinkamas nuostatas, paskui pakeisiančias minėtą Protokolą.

Laikydamosi kitų šios dalies nuostatų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma iki 1994 m. sausio 1 d. nustato minėto Protokolo nuostatų taikymo išsamias taisykles ir apibrėžimus.

2 SKYRIUS

PINIGŲ POLITIKA

105 straipsnis

1. Pagrindinis ECBS tikslas – palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, ECBS remia Bendrijos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti 2 straipsnyje nustatytų Bendrijos tikslų. ECBS veikia vadovaudamasi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikydamasi 4 straipsnyje išdėstytų principų.

2. Pagrindiniai ECBS uždaviniai yra šie:

- nustatyti ir įgyvendinti Bendrijos pinigų politiką;
- atlikti užsienio valiutų operacijas, atitinkančias 111 straipsnio nuostatas;
- laikyti ir valdyti valstybių narių oficialiąsias užsienio valiutos atsargas;
- skatinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą.

3. 2 dalies trečioji įtrauka nepažeidžia valstybių narių vyriausybių teisės laikyti ir valdyti apyvartines užsienio valiutos lėšas.

4. Su ECB konsultuojasi:

- dėl bet kurio siūlomo Bendrijos akto, priklausančio jo kompetencijai;
- nacionalinės institucijos dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, tačiau laikantis 107 straipsnio 6 dalyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų.

ECB gali atitinkamoms Bendrijos institucijoms ar organams arba nacionalinėms institucijoms teikti nuomones jo kompetencijai priklausančiais klausimais.

5. ECBS prisideda prie to, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su rizikos ribojimu pagrįsta kredito įstaigų priežiūra ir finansų sistemos stabilumu.

6. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB bei gavusi Europos Parlamento pritarimą, gali vieningai sprendama skirti ECB konkrečius uždavinius, susijusius su rizikos ribojimu pagrįsta kredito ir kitų finansų įstaigų, išskyrus draudimo įmones, priežiūra.

106 straipsnis

1. ECB turi išimtinę teisę duoti leidimą Bendrijoje išleisti banknotus. Tokius banknotus gali išleisti ECB ir nacionaliniai centriniai bankai. ECB ir nacionalinių centrinių bankų išleisti banknotai yra vieninteliai tokie banknotai, kurie Bendrijoje turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą.
2. ECB patvirtinus emisijos apimtį, valstybės narės gali išleisti monetas. Taryba, laikydamasi 252 straipsnyje nurodytos tvarkos ir pasikonsultavusi su ECB, gali imtis priemonių visų apyvartai skirtų monetų nominalams ir techniniams duomenims derinti tokia apimtimi, kokia užtikrintų sklandžią apyvartą Bendrijoje.

107 straipsnis

1. ECBS sudaro ECB ir nacionaliniai centriniai bankai.
2. ECB yra juridinis asmuo.
3. ECBS vadovauja ECB sprendimus priimančiosios organai – Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.
4. ECBS statutas yra pateiktas prie šios Sutarties pridedamame protokole.
5. Taryba, remdamasi ECB rekomendacija ir pasikonsultavusi su Komisija, kvalifikuota balsų dauguma arba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB, vieningai gali keisti ir papildyti ECBS statuto 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4, 32.6 straipsnius, 33.1 straipsnio a punktą ir 36 straipsnį. Bet kuriuo atveju reikalingas Europos Parlamento pritarimas.
6. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei ECB arba remdamasi ECB rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Komisija, kvalifikuota balsų dauguma priima ECBS statuto 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ir 34.3 straipsniuose nurodytas nuostatas.

108 straipsnis

Naudodamiesi šios Sutarties ir ECBS statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatytus užduotis bei pareigas, nei ECB, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Bendrijos institucijų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurio kito subjekto nurodymų. Bendrijos institucijos bei organai ir valstybių narių vyriausybės išipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti ECB ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų nariams, jiems atliekant savo užduotis.

109 straipsnis

Kiekviena valstybė narė ne vėliau kaip iki ECBS įsteigimo dienos užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai, įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su šia Sutartimi ir ECBS statutu.

110 straipsnis

1. Kad atliktų ECBS patikėtus uždavinius, ECB pagal šios Sutarties nuostatas ir laikydamasis ECBS statute nustatytų sąlygų:

- priima reglamentus, reikalingus ECBS statuto 3.1 straipsnio pirmojoje įtraukoje, 19.1, 22 ir 25.2 straipsniuose nurodytiems uždaviniams atlikti, ir tais atvejais, kurie numatomi 107 straipsnio 6 dalyje nurodytuose Tarybos aktuose;
- priima sprendimus, reikalingus pagal šią Sutartį ir ECBS statutą ECBS patikėtiems uždaviniams vykdyti;
- teikia rekomendacijas ir nuomones.

2. Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis yra visas privalomas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Rekomendacijos ir nuomonės neturi privalomosios galios.

Sprendimas yra privalomas visas tiems, kam jis skirtas.

ECB priimtiems reglamentams ir sprendimams taikomi 253, 254 ir 256 straipsniai.

ECB gali nutarti paskelbti savo sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

3. Laikydamasis 107 straipsnio 6 dalyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų, ECB turi teisę įmonėms, nesilaikančioms jo reglamentuose ir sprendimuose nustatytų įsipareigojimų, skirti vienkartinės arba periodiškai mokamas baudas.

111 straipsnis

1. Nukrypdama nuo 300 straipsnio, Taryba, vieningai sprendama ir remdamasi ECB arba Komisijos rekomendacija bei pasikonsultavusi su ECB, stengdamasi, kad būtų pasiektas bendras sutarimas, atitinkantis tikslą – kainų stabilumą, taip pat pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, 3 dalyje nurodyta tvarka dėl priemonių nustatymo gali sudaryti oficialius susitarimus dėl ekiu valiutos kurso sistemos ne Bendrijos valiutų atžvilgiu. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma ir remdamasi ECB arba Komisijos rekomendacija bei pasikonsultavusi su ECB, stengdamasi, kad būtų pasiektas bendras sutarimas, atitinkantis tikslą – kainų stabilumą, gali nustatyti, pakeisti, ar panaikinti ekiu centrinių kursų valiutos sistemoje. Apie ekiu centrinio kurso nustatymą, pakeitimą ar panaikinimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

2. Jeigu nėra 1 dalyje nurodytos valiutos kurso sistemos, skirtos vienai ar kelioms Bendrijos valiutų, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su ECB arba remdamasi ECB rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma gali suformuluoti bendrą valiutos kurso politikos šių valiutų atžvilgiu kryptis. Tokios bendros kryptys nepažeidžia svarbiausio ECBS tikslo palaikyti kainų stabilumą.

3. Nukrypdamą nuo 300 straipsnio, kai Bendrijai reikia derėtis su viena ar keliomis valstybėmis ar tarptautinėmis organizacijomis dėl susitarimų, susijusių su pinigų ar užsienio valiutos kurso režimo reikalais, Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija ir pasikonsultavusi su ECB, kvalifikuota balsų dauguma sprendžia dėl derybų organizavimo priemonių ir tokių susitarimų sudarymo. Šie sprendimai garantuoja, kad Bendrija išreiškia bendrą poziciją. Komisija visokeriopai dalyvauja derybose.

Pagal šią dalį sudaryti susitarimai yra privalomi Bendrijos institucijoms, ECB ir valstybėms narėms.

4. Laikydamosi 1 dalies nuostatų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB, kvalifikuota balsų dauguma sprendžia dėl Bendrijos pozicijos tarptautiniu lygiu ypatingos svarbos Ekonominės ir pinigų sąjungos klausimais ir dėl savo atstovavimo laikydamosi 99 ir 105 straipsniuose nustatyto įgaliojimų paskirstymo.

5. Nepažeisdamos Bendrijos kompetencijos ir Bendrijos susitarimų dėl Ekonominės ir pinigų sąjungos, valstybės narės gali vesti derybas tarptautinėse organizacijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

3 SKYRIUS

INSTITUCIJŲ NUOSTATOS

112 straipsnis

1. ECB Valdančioji taryba susideda iš ECB Vykdamosios valdybos narių ir nacionalinių centrinių bankų valdytojų.

2. a) Vykdomoji valdyba susideda iš pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir keturių kitų narių.

b) Vykdamosios valdybos pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir kiti nariai skiriami iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygyje, pagal Tarybos rekomendaciją, šiai pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir ECB Valdančiąja taryba.

Jų kadencija yra aštuoneri metai, ir jie negali būti paskirti kitai kadencijai.

Vykdomosios valdybos nariais gali būti tik valstybių narių piliečiai.

113 straipsnis

1. Tarybos pirmininkas ir Komisijos narys gali dalyvauti ECB Valdančiosios tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti.

Tarybos pirmininkas gali pateikti ECB Valdančiajai tarybai svarstyti pasiūlymus.

2. ECB pirmininkas kviečiamas dalyvauti Tarybos posėdžiuose, kai Taryba svarsto su ECBS tikslais ir uždaviniais susijusius reikalus.

3. ECB parengia Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai, taip pat Europos Vadovų Tarybai metų pranešimą apie ECBS veiklą ir apie pinigų politiką praėjusiais bei einamaisiais metais. ECB pirmininkas šį pranešimą pateikia Tarybai ir Europos Parlamentui, kurie dėl jo gali surengti visuotinę svarstymą.

ECB pirmininkas ir kiti Vykdomosios valdybos nariai Europos Parlamento prašymu arba savo pačių iniciatyva gali būti išklausyti kompetentinguose Europos Parlamento komitetuose.

114 straipsnis

1. Siekiant skatinti koordinuoti valstybių narių politiką visu mastu, koks reikalingas vidaus rinkai veikti, įsteigiamas patariamąją funkciją atliekantis Pinigų komitetas.

Jam keliami šie uždaviniai:

- stebėti valstybių narių ir Bendrijos pinigų ir finansų padėtį bei valstybių narių bendrąją mokėjimo sistemą ir apie jas reguliariai pranešti Tarybai ir Komisijai;
- Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva pateikti šioms institucijoms nuomones;
- nepažeidžiant 207 straipsnio padėti Tarybai pasirengti 59, 60 straipsniuose, 99 straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalyse, 100, 102, 103, 104 straipsniuose, 116 straipsnio 2 dalyje, 117 straipsnio 6 dalyje, 119, 120 straipsniuose, 121 straipsnio 2 dalyje ir 122 straipsnio 1 dalyje nurodytam darbui;

- bent kartą per metus ištirti kapitalo judėjimo ir mokėjimų laisvės padėtį, susidarančią taikant šią Sutartį ir Tarybos patvirtintas priemones; tyrimas apima visas priemones, susijusias su kapitalo judėjimu ir mokėjimais; šio tyrimo rezultatus komitetas praneša Komisijai ir Tarybai.

Kiekviena valstybė narė ir Komisija skiria po du Pinigų komiteto narius.

2. Trečiojo etapo pradžioje įsteigiamas Ekonomikos ir finansų komitetas. Šio straipsnio 1 dalyje numatytas Pinigų komitetas panaikinamas.

Ekonomikos ir finansų komitetui keliama šie uždaviniai:

- Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva rengti šioms institucijoms nuomones;
- stebėti valstybių narių ir Bendrijos ekonominę ir finansinę padėtį ir apie ją reguliariai pranešti Tarybai ir Komisijai, ypač apie finansinius santykius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis institucijomis;
- nepažeidžiant 207 straipsnio padėti Tarybai pasirengti 59, 60 straipsniuose, 99 straipsnio 2, 3, 4 ir 5 dalyse, 100, 102, 103, 104 straipsniuose, 105 straipsnio 6 dalyje, 106 straipsnio 2 dalyje, 107 straipsnio 5 ir 6 dalyse, 111, 119 straipsniuose, 120 straipsnio 2 ir 3 dalyse, 122 straipsnio 2 dalyje, 123 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytam Tarybos darbui ir atlikti kitas Tarybos jam paskirtas patariamąjį ir parengiamąjį pobūdžio užduotis;
- bent kartą per metus ištirti kapitalo judėjimo ir mokėjimų laisvės padėtį, susidarančią taikant šią Sutartį ir Tarybos patvirtintas priemones; tyrimas apima visas priemones, susijusias su kapitalo judėjimu ir mokėjimais; tyrimo rezultatus Komitetas praneša Komisijai ir Tarybai.

Kiekviena valstybė narė, Komisija ir ECB skiria ne daugiau kaip po du Komiteto narius.

3. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB ir šiame straipsnyje minėtu Komitetu, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina išsamias Ekonomikos ir finansų komiteto sudarymo nuostatas. Apie tokį sprendimą Tarybos pirmininkas informuoja Europos Parlamentą.

4. Be 2 dalyje numatytų uždavinių, jei yra ir kol yra valstybių narių, kurioms taikomas 122 ir 123 straipsniuose nurodytas nukrypimas, komitetas stebi tų valstybių narių pinigų ir finansų padėtį, bendrąją mokėjimo sistemą ir apie jas reguliariai praneša Tarybai ir Komisijai.

115 straipsnis

Dėl reikalų, patenkančių į 99 straipsnio 4 dalies, 104 straipsnio, išskyrus 14 dalį, 111, 121, 122 straipsnių ir 123 straipsnio 4 ir 5 dalių taikymo sritį, Taryba arba valstybė narė gali prašyti Komisijos atitinkamai pateikti rekomendaciją arba pasiūlymą. Komisija šį prašymą išnagrinėja ir nedelsdama pateikia Tarybai savo išvadas.

4 SKYRIUS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO NUOSTATOS

116 straipsnis

1. Antrasis Ekonominės ir pinigų sąjungos kūrimo etapas prasideda 1994 m. sausio 1 d.
2. Iki tos dienos:
 - a) kiekviena valstybė narė:
 - prireikus priima atitinkamas priemones, kad būtų laikomasi 56 straipsnyje ir 101 straipsnyje bei 102 straipsnio 1 dalyje numatytų draudimų;
 - kad būtų sudarytos sąlygos b punkte numatytam įvertinimui, prireikus priima daugiametes programas, skirtas užtikrinti ilgalaikę konvergencijai, reikalingai Ekonominei ir pinigų sąjungai sukurti, ypač kainų stabilumo ir patikimų valstybės finansų atžvilgiu;
 - b) Taryba, remdamasi Komisijos patektu pranešimu, įvertina ekonomikos ir pinigų srityse padarytą konvergencijos pažangą, ypač kainų stabilumo ir patikimų valstybės finansų atžvilgiu, ir pažangą, padarytą įgyvendinant Bendrijos teisę, susijusią su vidaus rinka.
3. 101 straipsnio, 102 straipsnio 1 dalies, 103 straipsnio 1 dalies ir 104 straipsnio, išskyrus 1, 9, 11 ir 14 dalis, nuostatos taikomos nuo antrojo etapo pradžios.

100 straipsnio 2 dalies, 104 straipsnio 1, 9 ir 11 dalių, 105, 106, 108, 111, 112, 113 straipsnio ir 114 straipsnio 2 ir 4 dalių nuostatos taikomos nuo trečiojo etapo pradžios.

4. Antrajame etape valstybės narės stengiasi vengti perviršinio bendrojo šalies biudžeto deficito.

5. Antrajame etape kiekviena valstybė narė, laikydamasi 109 straipsnio, atitinkamai pradeda procesą, kuriuo siekiama jos centrinio banko nepriklausomumo.

117 straipsnis

1. Antrojo etapo pradžioje įsteigiamas ir pradeda veikti Europos pinigų institutas (toliau – EPI); jis yra juridinis asmuo, o jam vadovauja ir jį valdo taryba, susidedanti iš pirmininko ir nacionalinių centrinių bankų valdytojų, iš kurių vienas yra pirmininko pavaduotojas.

Pirmininkas skiriamas valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu pagal EPI tarybos pateiktą rekomendaciją ir pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Taryba. Pirmininkas renkamas iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų. EPI pirmininkas gali būti tik valstybės narės pilietis. EPI taryba skiria pirmininko pavaduotoją.

EPI statutas pateikiamas prie šios Sutarties pridedamame protokole.

2. EPI:

- stiprina nacionalinių centrinių bankų bendradarbiavimą;
- gerina valstybių narių pinigų politikos koordinavimą siekiant užtikrinti kainų stabilumą;
- prižiūri Europos pinigų sistemos veikimą;
- teikia konsultacijas nacionalinių centrinių bankų kompetencijai priklausančiais ir finansų įstaigų bei rinkų stabilumui poveikį darančiais klausimais;
- perima Europos bendradarbiavimo pinigų srityje fondo, kuris yra panaikinamas, uždavinius; panaikinimo sąlygos išdėstytos EPI statute;
- sudaro sąlygas naudoti ekiu ir prižiūrėti jo plėtrą, taip pat sklandų ekiu kliringo sistemos veikimą.

3. Rengiantis trečiajam etapui, EPI:

- parengia priemones ir tvarką bendrai pinigų politikai vykdyti trečiajame etape;

- kur reikia, skatina derinti taisykles ir praktiką, kuria vadovaujamosi renkant, kaupiant ir platinant statistinę informaciją jo kompetencijos srityse;
- parengia nacionalinių centrinių bankų ECBS struktūroje atliekamų operacijų taisykles;
- skatina tarptautinių mokėjimų veiksmingumą;
- prižiūri techninį ekiu banknotų rengimą.

Ne vėliau kaip iki 1996 m. gruodžio 31 d. EPI tiksliai apibrėžia reglamentavimo, organizacinę ir logistinę struktūrą, reikalingą, kad ECBS savo uždavinius atliktų trečiajame etape. Ši struktūra pateikiama ECB patvirtinti jo įsteigimo dieną.

4. EPI, sprendamas dviejų trečdalių savo tarybos narių balsų dauguma, gali:

- rengti nuomones ar rekomendacijas dėl bendro pinigų politikos ir valiutos kurso politikos orientavimo, taip pat dėl kiekvienoje valstybėje narėje taikomų atitinkamų priemonių;
- teikti nuomones ar rekomendacijas vyriausybėms ir Tarybai dėl politikos kryptių, kurios galėtų paveikti Bendrijos vidaus ir išorės padėtį pinigų srityje, ypač Europos pinigų sistemos veikimą;
- teikti rekomendacijas valstybių narių pinigų institucijoms dėl jų pinigų politikos vykdymo.

5. EPI vieningai gali nuspręsti paskelbti savo nuomones ir rekomendacijas.

6. Taryba konsultuojasi su EPI dėl kiekvieno jo kompetencijos srityje siūlomo Bendrijos teisės akto.

Laikydamosi apribojimų ir sąlygų, kurias kvalifikuota balsų dauguma nustato Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir EPI, valstybių narių valdžios institucijos konsultuojasi su EPI dėl kiekvieno jų kompetencijai priklausančio teisinių nuostatų projekto.

7. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei EPI, gali vieningai patikėti EPI kitus trečiojo etapo rengimo uždavinius.

8. Tais atvejais, kai ši Sutartis numato konsultacinį ECB vaidmenį, iki ECB įsteigimo nuorodos į ECB yra laikomos nuorodomis į EPI.

9. Antrajame etape terminas „ECB“, vartojamas 230, 232, 233, 234, 237 ir 288 straipsniuose, laikomas nuoroda į EPI.

118 straipsnis

Ekiu valiutų krepšelio sudėtis nekeičiama.

Nuo trečiojo etapo pradžios ekiu vertė neatšaukiamai nustatoma pagal 123 straipsnio 4 dalį.

119 straipsnis

1. Tais atvejais, kai dėl visuotinio mokėjimų balanso sutrikimo arba dėl disponuojamos valiutos rūšies valstybės narės mokėjimų balansui iškyla sunkumų arba didelė jų grėsmė ir ypač kai tokie sunkumai gali kelti pavojų bendrosios rinkos veikimui ar laipsniškam bendros prekybos politikos įgyvendinimui, Komisija nedelsdama ištiria tos valstybės padėtį ir veiksmus, kurių ta valstybė, naudodamasi visomis savo turimomis priemonėmis, ėmėsi ar gali imtis pagal šios Sutarties nuostatas. Komisija nurodo, kokių priemonių tai valstybei ji rekomenduoja imtis.

Jei valstybės narės veiksmų ir Komisijos pasiūlytų priemonių nepakanka įveikti kilusiems ar gresiantiems sunkumams, Komisija, pasikonsultavusi su 114 straipsnyje minėtu komitetu, rekomenduoja Tarybai suteikti savitarpio pagalbą ir tinkamus tos pagalbos būdus.

Komisija reguliariai informuoja Tarybą apie padėtį ir tolesnius jos pokyčius.

2. Tokią savitarpio pagalbą Taryba suteikia spręsdama kvalifikuota balsų dauguma; ji priima tokios pagalbos sąlygas ir detales nustatančias direktyvas arba sprendimus, o ta pagalba gali būti teikiama tokiomis formomis:

- a) suderintas kreipimasis su pasiūlymu į kitas tarptautines organizacijas arba tose tarptautinėse organizacijose, į kurias arba kuriose valstybės narės gali kreiptis;
- b) priemonės, reikalingos išvengti prekybos srautų nukreipimo tais atvejais, kai sunkumus patirianti valstybė trečiosioms šalims palieka arba vėl nustato kiekybinius apribojimus;
- c) kitų valstybių narių pagal jų susitarimą teikiami riboti kreditai.

3. Jei Komisijos rekomenduotos savitarpio pagalbos Taryba nesuteikia arba jei suteiktos savitarpio pagalbos ir panaudotų priemonių nepakanka, Komisija leidžia sunkumus patiriančiai valstybei imtis apsaugos priemonių, kurių sąlygas ir detales nustato Komisija.

Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, gali tokį leidimą panaikinti, o tokias sąlygas ir detales pakeisti.

4. Atsižvelgiant į 122 straipsnio 6 dalį, šis straipsnis nuo trečiojo etapo pradžios nebetaikomas.

120 straipsnis

1. Kai staiga sutrinka mokėjimų balansas, o sprendimas pagal 119 straipsnio 2 dalį tuoj pat nepriimamas, suinteresuota valstybė narė gali prevencine tvarka imtis reikalingų apsaugos priemonių. Tokios priemonės turi kuo mažiausiai trikdyti bendrosios rinkos veikimą ir neturi būti taikomos platesniu mastu nei tikrai būtina staiga iškilusiems sunkumams įveikti.

2. Komisija ir kitos valstybės narės apie tokias priemones informuojamos ne vėliau kaip prieš joms įsigaliojant. Komisija gali rekomenduoti Tarybai suteikti savitarpio pagalbą pagal 119 straipsnį.

3. Gavusi Komisijos nuomonę ir pasikonsultavusi su 114 straipsnyje minėtu komitetu, Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad suinteresuota valstybė pirmiau minėtas apsaugos priemones turi pakeisti, sustabdyti arba panaikinti.

4. Atsižvelgiant į 122 straipsnio 6 dalį, šis straipsnis nuo trečiojo etapo pradžios nebetaikomas.

121 straipsnis

1. Komisija ir EPI praneša Tarybai apie pažangą, padarytą valstybėms narėms vykdant savo įsipareigojimus Ekonominėi ir pinigų sąjungai sukurti. Šiuose pranešimuose įvertinama, kaip kiekvienos valstybės narės vidaus teisės aktai, taip pat jos nacionalinio centrinio banko statutas atitinka šios Sutarties 108 ir 109 straipsnius bei ECBS statutą. Pranešimuose taip pat nagrinėjama, ar pasiektas aukštas tvoros konvergencijos laipsnis, tuo tikslu nurodant, kaip kiekviena valstybė narė atitinka šiuos kriterijus:

- didelis kainų stabilumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal infliacijos lygį, artimą tam, kurį yra pasiekusios ne daugiau kaip trys valstybės narės, kuriose kainos yra stabiliausios;
- valstybės finansinės padėties tvarumas; ar jis pasiektas, sprendžiama pagal bendrojo šalies biudžeto be perviršinio deficito, kuris nustatomas pagal 104 straipsnio 6 dalį, padėtį;
- Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizmo nustatytų normalių svyravimo ribų laikymasis bent dvejus metus išvengiant nuvertėjimo bet kokios kitos valstybės narės valiutos atžvilgiu;
- valstybės narės pasiektas konvergencijos ir jos dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme patvarumas, kurį atspindi ilgalaikių palūkanų normos.

Šioje dalyje paminėti keturi kriterijai ir atitinkami laikotarpiai, per kuriuos turi būti jų paisoma, išsamiau aptariami prie šios Sutarties pridedamame protokole. Komisijos ir EPI pranešimuose taip pat apibūdinama ekiu raida, rinkų integracijos rezultatai, einamosios sąskaitos mokėjimų balansų būklė ir pokyčiai bei gaminio vienetui tenkančių darbo sąnaudų ir kitų kainų rodiklių pokyčių tyrimas.

2. Pagal šiuos pranešimus Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma įvertina:

- ar kiekviena valstybė narė tenkina bendrai valiutai įvesti reikalingas sąlygas;
- ar dauguma valstybių narių tenkina bendrai valiutai įvesti reikalingas sąlygas,

ir savo išvadas kaip rekomendacijas pateikia valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties šaukiamai Tarybai. Konsultuojamasi su Europos Parlamentu, o jo nuomonė perduodama valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties Tarybai.

3. Deramai atsižvelgdama į 1 dalyje nurodytus pranešimus ir 2 dalyje minėtą Europos Parlamento nuomonę, valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties šaukiama Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, ne vėliau kaip iki 1996 m. gruodžio 31 d.:

- remdamasi 2 dalyje nurodytomis Tarybos rekomendacijomis nusprendžia, ar dauguma valstybių narių tenkina bendrai valiutai įvesti reikalingas sąlygas;

— nusprendžia, ar reikėtų Bendrijai pereiti į trečiąjį etapą,

o jei taip,

— nustato trečiojo etapo pradžios datą.

4. Jei iki 1997 m. pabaigos trečiojo etapo pradžios data nenustatoma, trečiasis etapas prasideda 1999 m. sausio 1 d. Iki 1998 m. liepos 1 d. valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties Taryba, vėl atlikusi 1 ir 2 dalyse, išskyrus 2 dalies antrą įtrauką, numatytą procedūrą, atsižvelgdama į 1 dalyje nurodytus pranešimus ir Europos Parlamento nuomonę, sprendama kvalifikuota balsų dauguma ir remdamasi 2 dalyje nurodytomis Tarybos rekomendacijomis, patvirtina, kurios valstybės narės tenkina bendrai valiutai įvesti reikalingas sąlygas.

122 straipsnis

1. Jei pagal 121 straipsnio 3 dalį priimamas tą datą nustatantis sprendimas, Taryba, remdamasi 121 straipsnio 2 dalyje minimomis savo rekomendacijomis ir Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma nusprendžia, ar kurioms nors ir jei taip, tai kurioms valstybėms narėms taikomas 3 dalyje apibrėžtas nukrypimas. Tokios valstybės narės šioje Sutartyje vadinamos „valstybėmis narėmis, kurioms taikomas nukrypimas“.

Jei Taryba yra pagal 121 straipsnio 4 dalį patvirtinusi, kurios valstybės narės tenkina bendrai valiutai įvesti reikalingas sąlygas, toms valstybėms narėms, kurios šių sąlygų netenkina, taikomas 3 dalyje apibrėžtas nukrypimas. Tokios valstybės narės šioje Sutartyje vadinamos „valstybėmis narėmis, kurioms taikomas nukrypimas“.

2. Ne rečiau kaip kartą per dvejus metus arba valstybės narės, kuriai taikomas nukrypimas, prašymu, Komisija ir ECB 121 straipsnio 1 dalyje nustatyta tvarka pateikia Tarybai pranešimą. Pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir po svarstymo valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties Taryboje, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma sprendžia, kuri iš valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, pagal 121 straipsnio 1 dalyje nustatytus kriterijus, tenkina reikalingas sąlygas, ir panaikina nukrypimus atitinkamoms valstybėms narėms.

3. 1 dalyje minimas nukrypimas reiškia, kad atitinkamai valstybei narei netaikomi šie straipsniai: 104 straipsnio 9 ir 11 dalys, 105 straipsnio 1, 2, 3 ir 5 dalys, 106, 110, 111 straipsniai ir 112 straipsnio 2 dalies b punktas. Kokių teisių ir prievolių tokia valstybė narė ir jos nacionalinis centrinis bankas Europos centrinių bankų sistemoje (ECBS) neturi, nustatyta ECBS statuto IX skyriuje.

4. 105 straipsnio 1, 2 ir 3 dalyse, 106, 110, 111 straipsniuose ir 112 straipsnio 2 dalies b punkte „valstybės narės“ suprantamas kaip „valstybės narės, kurioms netaikomas nukrypimas“.

5. Valstybėms narėms, kurioms taikomas nukrypimas, sustabdomos balsavimo teisės Tarybai priimant sprendimus, nurodytus 3 dalyje paminėtuose šios Sutarties straipsniuose. Tuo atveju, nukrypstant nuo 205 straipsnio ir 250 straipsnio 1 dalies, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip du trečdaliai valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, atstovų balsų, skaičiuojamų pagal 205 straipsnio 2 dalį, o priimant aktą, kuriam reikalingas balsų vieningumas, reikia tų valstybių narių balsų vieningumo.

6. Valstybei narei, kuriai taikomas nukrypimas, ir toliau taikomi 119 ir 120 straipsniai.

123 straipsnis

1. Tuoju po to, kai pagal 121 straipsnio 3 dalį priimamas sprendimas dėl trečiojo etapo pradžios datos, arba, atsižvelgiant į aplinkybes, tuoju po 1998 m. liepos 1 d.:

— Taryba priima 107 straipsnio 6 dalyje nurodytas nuostatas;

— valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, vyriausybės ECBS statuto 50 straipsnyje nustatyta tvarka paskiria ECB Vykdomosios valdybos pirmininką, pirmininko pavaduotoją ir kitus narius. Jei yra valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, Vykdomosios valdybos narių skaičius gali būti mažesnis negu numatyta ECBS statuto 11.1 straipsnyje, bet jokių būdu ne mažesnis kaip keturi.

Paskyrus Vykdomąją valdybą, netrukus įsteigiami ECBS ir ECB, kurie ima rengtis savo visapusiškai veiklai, kaip numatyta šioje Sutartyje ir ECBS statute. Naudotis visais savo įgaliojimais jie pradeda nuo pirmos trečiojo etapo dienos.

2. Įsteigus ECB, jis, jei reikia, netrukus perima EPI uždavinius. EPI, įsteigus ECB, likviduojamas; likvidavimo sąlygos nustatytos EPI statute.

3. Jei yra ir kol yra valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, taip pat nepažeidžiant šios Sutarties 107 straipsnio 3 dalies, ECBS statuto 45 straipsnyje minima ECB Bendroji taryba steigama kaip trečias ECB sprendimus priimančias organas.

4. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su ECB ir sprendama valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, vieningu sutarimu, nuo pirmos trečiojo etapo dienos patvirtina neatšaukiamai nustatytus valiutų perskaičiavimo kursus ir pagal šiuos neatšaukiamai nustatytus kursus ekiu pakeičia šias valiutas, ir ekiu tampa visateisė valiuta. Pati ši priemonė nekeičia ekiu vertės už Bendrijos ribų. Remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su ECB ir sprendama minėtų valstybių narių kvalifikuota balsų dauguma, Taryba imasi ir kitų priemonių, reikalingų ekiu, kaip tų valstybių narių bendrai valiutai, greitai įvesti. Taikomas 122 straipsnio 5 dalies antrasis sakiny.

5. Jei 122 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka nusprendžiama panaikinti nukrypimą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su ECB ir sprendama vieningu valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, ir suinteresuotos valstybės narės sutarimu nustato kursą, kokiu ekiu pakeičia tos valstybės narės valiutą, ir imasi kitų priemonių, reikalingų ekiu, kaip bendrai valiutai, toje valstybėje narėje įvesti.

124 straipsnis

1. Iki trečiojo etapo pradžios kiekviena valstybė narė savo valiutos kurso politiką laiko bendru interesu. Šitaip elgdamosi, valstybės narės atsižvelgia į patirtį, įgytą bendradarbiaujant Europos pinigų sistemoje (EPS) bei plėtojant ekiu, ir gerbia šioje srityje nustatytus įgaliojimus.

2. Nuo trečiojo etapo pradžios ir tol, kol valstybei narei taikomas nukrypimas, 1 dalis analogiškai taikoma tos valstybės narės valiutos kurso politikai.

VIII ANTRAŠTINĖ DALIS

UŽIMTUMAS

125 straipsnis

Pagal šią antraštinę dalį valstybės narės ir Bendrija veikia siekdamos plėtoti suderintą užimtumo strategiją, ypač ugdydamos kvalifikuotą, profesiniu atžvilgiu pasirengusią ir mokančią prisitaikyti darbo jėgą bei darbo rinkas, prisitaikančias prie ekonomikos pokyčių, kad būtų pasiekti Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir šios Sutarties 2 straipsnyje nustatyti tikslai.

126 straipsnis

1. Valstybės narės, nuosekliai laikydamosi pagal 99 straipsnio 2 dalį priimtų valstybių narių ir Bendrijos ekonominės politikos bendrųjų gairių, savo užimtumo politika padeda siekti 125 straipsnyje nustatytų tikslų.
2. Valstybės narės, atsižvelgdamos į nacionalinę nusistovėjusią administracijos ir darbuotojų pareigų pasidalijimo tvarką, užimtumą laiko bendru reikalu ir savo veiklą šiuo atžvilgiu Taryboje derina pagal 128 straipsnio nuostatas.

127 straipsnis

1. Bendrija siekti didelio užimtumo padeda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą bei remdama, o prireikus ir papildydama, jų veiklą. Taip veikiant gerbiama valstybių narių kompetencija.
2. Į tikslą siekti didelio užimtumo atsižvelgiama nustatant ir įgyvendinant Bendrijos politikos ir veiklos kryptis.

128 straipsnis

1. Europos Vadovų Taryba, remdamasi bendru kasmetiniu Tarybos ir Komisijos pranešimu, kasmet svarsto užimtumo padėtį Bendrijoje ir patvirtina dėl jo padarytas išvadas.
2. Vadovaudamasi Europos Vadovų Tarybos išvadomis, Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma bei remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Regionų komitetu bei 130 straipsnyje minėtu Užimtumo komitetu, kasmet parengia gaires, į kurias valstybės narės atsižvelgia vykdydamos savo užimtumo politiką. Šios gairės atitinka bendras gaires, nustatytas pagal 99 straipsnio 2 dalį.
3. Kiekviena valstybė narė pateikia Tarybai ir Komisijai metų pranešimą apie svarbiausias priemones, kurių buvo imtasi užimtumo politiką įgyvendinant pagal šio straipsnio 2 dalyje paminėtas užimtumo politikos gaires.
4. Taryba, remdamasi šio straipsnio 3 dalyje paminėtais pranešimais ir susipažinusi su Užimtumo komiteto nuomone, valstybių narių užimtumo politikos įgyvendinimą kasmet nagrinėja atsižvelgdama į užimtumo politikos gaires. Taryba, remdamasi Komisijos rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma gali teikti valstybėms narėms rekomendacijas, jei mano, kad tokiame nagrinėjime to reikia.

5. Remdamosi to nagrinėjimo rezultatais, Taryba ir Komisija parengia Europos Vadovų Tarybai bendrą metų pranešimą apie užimtumo padėtį Bendrijoje ir užimtumo gairių įgyvendinimą.

129 straipsnis

Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, gali imtis skatinamųjų priemonių valstybių narių bendradarbiavimui ir jų veiklai užimtumo srityje paremti, imdamasi iniciatyvos plėtoti keitimąsi informacija ir geriausia praktika, teikti lyginamąją analizę ir patarimus, taip pat skatinti naujoviškus požiūrius ir patirties vertinimą, ypač pasiremddama bandomaisiais projektais.

Tos priemonės neapima valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimo.

130 straipsnis

Valstybių narių užimtumo ir darbo rinkos politikos derinimui skatinti Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, įsteigia patariamąjį statusą turintį Užimtumo komitetą. Šio komiteto uždaviniai:

- stebėti užimtumo padėtį bei užimtumo politikos kryptis valstybėse narėse ir Bendrijoje;
- nepažeidžiant 207 straipsnio Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva formuluoti nuomones ir padėti rengti 128 straipsnyje nurodytą Tarybos veiklą.

Vykdydamas savo įgaliojimus komitetas tariaisi su administracija ir darbuotojais.

Kiekviena valstybė narė ir Komisija skiria po du komiteto narius.

IX ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRA PREKYBOS POLITIKA

131 straipsnis

Tarpusavyje sukurdamos muitų sąjungą, valstybės narės siekia bendram labai prisidėti prie darnaus pasaulio prekybos plėtojimo, laipsniško tarptautinės prekybos apribojimų panaikinimo ir muitų kliūčių mažinimo.

Vykdamas bendrą prekybos politiką atsižvelgiama į tai, kad muitų panaikinimas tarp valstybių narių gali palankiai paveikti tų valstybių įmonių pajėgumą konkuruoti jį didindamas.

132 straipsnis

1. Nepažeisdamos įsipareigojimų, kuriuos prisiima kaip kitų tarptautinių organizacijų narės, valstybės narės savo teikiamos pagalbos eksportui į trečiąsias šalis sistemas palaipsniui suderina tokiu mastu, koks yra reikalingas užtikrinti, kad Bendrijos įmonių konkurencija nebūtų iškraipoma.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, kvalifikuota balsų dauguma šiuo tikslu leidžia atitinkamas direktyvas.

2. Aukščiau išdėstytos nuostatos netaikomos nei muitų ar lygiaverčio poveikio mokesčių, nei netiesioginių mokesčių, tokių kaip apyvartos mokestis, akcizas ir kiti netiesioginiai mokesčiai, grąžinimui, kurių leidžiama taikyti prekes eksportuojant iš valstybės narės į trečiąją šalį, jei tokios grąžinamos sumos nėra didesnės už mokesčius ir muitus, kuriais eksportuojamos prekės kurie buvo tiesiogiai ar netiesiogiai apmokestinamos.

133 straipsnis

1. Bendra prekybos politika grindžiama vienodais principais, ypač keičiant muitų tarifų normas, sudarant muitų tarifų ir prekybos susitarimus, siekiant suvienodinti liberalizavimo priemones, eksporto politiką ir prekybos apsaugos priemones, kurios, pavyzdžiui, taikytinos dempingo ar subsidijų atveju.

2. Komisija teikia Tarybai pasiūlymus dėl bendros prekybos politikos įgyvendinimo.

3. Tais atvejais, kai reikia derėtis dėl susitarimų su viena ar keleta valstybių arba tarptautinių organizacijų, Komisija teikia rekomendacijas Tarybai, kuri įgalioja Komisiją pradėti reikalingas derybas. Taryba ir Komisija yra atsakingos už tai, kad derybose pasiekti susitarimai atitiktų Bendrijos vidaus politikos kryptis bei taisykles.

Šias derybas Komisija veda konsultuodamasi su specialiu komitetu, Tarybos paskirtu, kad padėtų Komisijai atlikti šią užduotį, ir laikydamasi nurodymų, kuriuos Taryba gali jai teikti. Specialiam komitetui Komisija reguliariai praneša apie derybų eigą.

Taikomos atitinkamos 300 straipsnio nuostatos.

4. Naudodamasi šio straipsnio jai suteiktais įgaliojimais, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma.

5. 1–4 dalys taip pat taikomos deryboms ir susitarimų dėl prekybos paslaugomis ir intelektinės nuosavybės komercinių aspektų srityse sudarymui, jei minėtos straipsnio dalys tiems susitarimams nėra taikomos, ir nepažeidžiant 6 dalies.

Nukrypdamą nuo 4 dalies, Taryba vieningai sprendžia vedama derybas ir sudarydama susitarimą vienoje iš 1 dalyje nurodytų sričių tais atvejais, kai tame susitarime yra nuostatų, kurioms reikia balsų vieningumo priimant vidaus taisykles, arba tais atvejais, kai jis yra susijęs su sritimi, kurioje Bendrija, priimdama vidaus taisykles, dar nesinaudojo šios Sutarties jai suteiktais įgaliojimais.

Taryba vieningai sprendžia dėl derybų ir horizontalaus susitarimo sudarymo, jei jis taip pat yra susijęs su pirmesne pastraipa arba su 6 dalies antrąja pastraipa.

Ši straipsnio dalis neturi įtakos valstybių narių teisei išlaikyti ir sudaryti susitarimus su trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis, jei tokie susitarimai atitinka Bendrijos teisę ir kitus atitinkamus tarptautinius susitarimus.

6. Taryba negali sudaryti susitarimo, jei jame yra nuostatų, kurios viršytų Bendrijos vidaus įgaliojimus, ypač jei dėl jų prireikia valstybių narių įstatymus ar kitus teisės aktus suderinti tokioje srityje, kurioje ši Sutartis tokį suderinimą atmeta.

Šiuo atžvilgiu, nukrypstant nuo 5 dalies pirmosios pastraipos, susitarimai, susiję su prekyba kultūros ir audiovizualinėmis paslaugomis, švietimo paslaugomis, socialinėmis ir žmogaus sveikatos paslaugomis, priklauso bendrai Bendrijos ir jos valstybių narių kompetencijai. Taigi, be Bendrijos sprendimo, priimamo pagal atitinkamas 300 straipsnio nuostatas, deryboms dėl tokių susitarimų reikia bendro valstybių narių sutarimo. Taip derybomis pasiektus susitarimus sudaro Bendrija ir valstybės narės kartu.

Derybas ir tarptautinius susitarimus transporto srityje ir toliau reglamentuoja V antraštinės dalies ir 300 straipsnio nuostatos.

7. Nepažeisdama šio straipsnio 6 dalies pirmosios pastraipos, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningu sprendimu šio straipsnio 1–4 dalis taip pat gali taikyti tarptautinėms deryboms ir susitarimams dėl intelektinės nuosavybės, jei šio straipsnio 5 dalis joms nėra taikytina.

134 straipsnis

Siekdama užtikrinti, kad prekybos politikos priemonių, kurių pagal šią Sutartį imasi bet kokia valstybė narė, nekliudytų vykdyti prekybos srautų nukreipimas, arba tais atvejais, kai dėl tokių priemonių skirtumų kyla ekonominių sunkumų vienoje ar keliose valstybėse narėse, Komisija rekomenduoja būdus reikalingam valstybių narių bendradarbiavimui. Jeigu tai nepavyksta, Komisija gali leisti valstybėms narėms imtis būtinų apsaugos priemonių, kurių sąlygas ir detales ji nustato.

Neatidėliotinu atveju valstybės narės prašo Komisijos leidimo pačioms imtis būtinų priemonių, o ši sprendimą priima kuo greičiau; tokios valstybės narės apie tas priemones paskui praneša kitoms valstybėms narėms. Komisija bet kuriuo metu gali nuspręsti, kad tokios valstybės narės tas priemones turi pakeisti ar panaikinti.

Pasirenkant tokias priemones pirmenybė teikiama tomis, kurios mažiausiai trikdo bendrosios rinkos veikimą.

X ANTRAŠTINĖ DALIS**MUITINIŲ BENDRADARBIAVIMAS***135 straipsnis*

Šios Sutarties taikymo srityje Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka imasi priemonių valstybių narių tarpusavio bei jų ir Komisijos bendradarbiavimui muitinių darbo srityje gerinti. Šios priemonės nėra susijusios su nacionalinės baudžiamosios teisės taikymu arba nacionaliniu teisingumo vykdymu.

XI ANTRAŠTINĖ DALIS**SOCIALINĖ POLITIKA, ŠVIETIMAS, PROFESINIS MOKYMAS IR JAUNIMAS****1 SKYRIUS****SOCIALINĖS NUOSTATOS***136 straipsnis*

Bendrija ir valstybės narės, atsižvelgdamos į pagrindines socialines teises, nustatytas 1961 m. spalio 18 d. Turine pasirašytoje Europos socialinėje chartijoje ir 1989 m. Bendrijos darbuotojų pagrindinių socialinių teisių chartijoje, mano, jog tikslinga didinti užimtumą, skatinti kurti geresnes gyvenimo bei darbo sąlygas, kad palaikant jų gerėjimą būtų galima siekti jų suderinimo, deramos socialinės apsaugos, administracijos ir darbuotojų dialogo, žmoniškųjų išteklių plėtotės siekiant nuolatinio didelio užimtumo ir kovojant su socialine atskirtimi.

Šiuo tikslu Bendrija ir valstybės narės įgyvendina priemones, pagal kurias atsižvelgiama į įvairias nacionalinės patirties formas, ypač sutartinių santykių srityje, ir būtinumą išlaikyti Bendrijos ekonomikos konkurencingumą.

Jos tiki, kad tokia raida vyks ne tik dėl socialinių sistemų suderinimui palankaus bendrosios rinkos veikimo, bet ir dėl šioje Sutartyje numatytos tvarkos ir įstatymų bei kitų teisės aktų nuostatų suderinimo.

137 straipsnis

1. Siekdama 136 straipsnyje keliamų tikslų, Bendrija remia ir papildo valstybių narių veiklą šiose srityse:

- a) visų pirma darbo aplinkos gerinimo siekiant rūpintis darbuotojų sveikata ir sauga;
- b) darbo sąlygų;
- c) darbuotojų socialinio draudimo ir socialinės apsaugos;
- d) darbuotojų socialinės apsaugos nutraukus darbo sutartį;
- e) darbuotojų informavimo ir konsultavimo;
- f) atstovavimo darbuotojų ir darbdavių interesams bei šių interesų ir bendrų sprendimų kolektyvinio gynimo atsižvelgiant į šio straipsnio 5 dalį;
- g) Bendrijos teritorijoje tesėtai gyvenančių trečiųjų šalių piliečių įdarbinimo sąlygų;
- h) iš darbo rinkos išstumtų asmenų integracijos nepažeidžiant 150 straipsnio;
- i) moterų ir vyrų lygybės dėl galimybių darbo rinkoje ir požiūrio darbe;
- j) kovos su socialine atskirtimi;
- k) socialinės apsaugos sistemų modernizavimo nepažeidžiant c punkto.

2. Šiuo tikslu Taryba:

- a) gali numatyti priemones, skirtas valstybių narių bendradarbiavimui skatinti rodant iniciatyvą tobulinti žinias, plėtoti keitimąsi informacija ir geriausia patirtimi, remti naujoviškus požiūrius ir vertinti patirtį, išskyrus valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą;

- b) atsižvelgdama į kiekvienoje valstybėje narėje esamas sąlygas ir technines taisykles, gali šio straipsnio 1 dalies a–i punktuose nurodytose srityse direktyvomis nustatyti būtiniausius laipsniško įgyvendinimo reikalavimus. Tokiose direktyvose vengiama nustatyti administracinius, finansinius ir teisinius apribojimus, galinčius varžyti mažųjų ir vidutinių įmonių kūrimą ir plėtoją.

Taryba teisės aktus priima 251 straipsnyje nustatyta tvarka pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, išskyrus 1 dalies c, d, f ir g punktuose nurodytas sritis, kai Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei minėtais komitetais, sprendžia vieningai. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai nuspręsti 251 straipsnyje nurodytą tvarką taikyti 1 dalies d, f ir g punktams.

3. Valstybė narė gali patikėti administracijai ir darbuotojams jų bendru prašymu įgyvendinti direktyvas, priimtas pagal šio straipsnio 2 dalį.

Šiuo atveju ji užtikrina, kad ne vėliau negu direktyva turi būti perkelta į nacionalinę teisę pagal 249 straipsnį administracija ir darbuotojai tarpusavio susitarimu jau būtų ėmęsi reikiamų priemonių, o atitinkama valstybė narė privalo imtis visų priemonių, kurios užtikrintų, kad ji bet kuriuo metu galėtų garantuoti pagal tą direktyvą siektinus rezultatus.

4. Pagal šį straipsnį priimtos nuostatos:

- neturi įtakos valstybių narių teisei nustatyti pagrindinius savo socialinio draudimo sistemų principus ir neturi didesniu mastu paveikti jų finansinės pusiausvyros;
- nekliudo jokiai valstybei narei ir toliau laikytis arba imtis griežtesnių apsaugos priemonių atitinkančių šią Sutartį.

5. Šio straipsnio nuostatos netaikomos darbo užmokesčiui, teisei jungtis į asociacijas, teisei streikuoti arba teisei imtis lokautų.

138 straipsnis

1. Komisijai keliamas uždavinys skatinti administracijos ir darbuotojų konsultavimąsi Bendrijos lygmeniu ir imtis visų tinkamų priemonių jų dialogui palengvinti užtikrinant šalims lygiavertę paramą.

2. Šiuo tikslu Komisija, prieš pateikdama pasiūlymus socialinės politikos srityje, su administracija ir darbuotojais konsultuojasi dėl galimos Bendrijos veikimo linkmės.

3. Jei po tokio konsultavimosi Komisija mano, kad tikslinga imtis veiksmų Bendrijos mastu, ji su administracija ir darbuotojais konsultuojasi dėl numatomo pasiūlymo turinio. Administracija ir darbuotojai pateikia Komisijai nuomonę arba prireikus – rekomendaciją.

4. Pasinaudodami tokiu konsultavimusi, socialiniai partneriai gali informuoti Komisiją apie savo ketinimą inicijuoti 139 straipsnyje numatytą procesą. Ši procedūra negali trukti ilgiau kaip devynis mėnesius, jeigu suinteresuoti administracija ir darbuotojai bei Komisija drauge nenusprendžia jos pratęsti.

139 straipsnis

1. Administracijos ir darbuotojų pageidavimu jų dialogas Bendrijos lygmeniu gali baigtis sutartiniais santykiais, įskaitant susitarimus.

2. Bendrijos lygmeniu sudaryti susitarimai yra įgyvendinami pagal administracijai ir darbuotojams bei valstybėms narėms būdingą ir nusistovėjusią tvarką arba dėl tų reikalų, kuriems taikomas 137 straipsnis, juos pasirašiusioms šalims bendrai paprašius remiantis Komisijos pasiūlymu priimtu Tarybos sprendimu.

Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, o tais atvejais, kai tame susitarime yra viena arba kelios nuostatos, susijusios su viena iš sričių, kurioms pagal 137 straipsnio 2 dalį reikia balsų vieningumo. Tuo atveju ji sprendžia vieningai.

140 straipsnis

Siekdama 136 straipsnyje iškeltų tikslų ir nepažeisdama kitų šios Sutarties nuostatų, Komisija skatina valstybių narių bendradarbiavimą ir sudaro sąlygas derinti jų veikimą visose socialinės politikos srityse pagal šį skyrį, ypač reikalais, susijusiais su:

- įdarbinimu;
- darbo teise ir darbo sąlygomis;
- pagrindiniu ir aukštesniuoju profesiniu mokymu;
- socialiniu draudimu;
- nelaimingų atsitikimų darbe ir ligų prevencija;
- darbo higiena;
- teise jungtis į asociacijas ir kolektyvines derybas tarp darbdavių ir darbuotojų.

Šiuo tikslu Komisija glaudžiai bendradarbiauja su valstybėmis narėmis atlikdama tyrimus, teikdama nuomones bei organizuodama pasitarimus ir nacionaliniu lygmeniu kylančiais, ir tarptautinėms organizacijoms rūpimais klausimais.

Prieš teikdama šiame straipsnyje numatytas nuomones Komisija konsultuojasi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu.

141 straipsnis

1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad būtų taikomas principas už vienodą ar vienodos vertės darbą abiejų lyčių darbuotojams mokėti vienodą užmokestį.

2. Šiame straipsnyje „užmokestis“ – tai įprastinis bazinis arba minimalus darbo užmokestis arba alga ir bet koks kitas atlygis grynaisiais arba natūra, kurį darbuotojas tiesiogiai arba netiesiogiai gauna iš darbdavio už savo darbą.

Vienodas užmokestis nediskriminuojant dėl lyties reiškia, kad:

- a) užmokestis už tą patį akordinį darbą apskaičiuojamas taikant tą patį mato vienetą;
- b) valandinis užmokestis už tą patį darbą yra vienodas.

3. Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, imasi priemonių užtikrinti, kad būtų taikomas moterų ir vyrų lygių galimybių ir vienodo požiūrio užimtumo bei profesinės veiklos principas, taip pat vienodo užmokesčio už vienodą arba vienodos vertės darbą principas.

4. Siekiant užtikrinti visišką moterų ir vyrų lygybę per visą darbingą amžių, vienodo požiūrio principas nekliudo valstybėms narėms ir toliau laikytis arba imtis priemonių, numatančių konkrečias lengvatas, padedančias nepakankamai atstovaujamai lyčiai verstis profesine veikla arba šalinančias ar kompensuojančias nepalankias profesinės veiklos sąlygas.

142 straipsnis

Valstybės narės stengiasi išlaikyti esamą mokamų atostogų sistemų lygiavertiškumą.

143 straipsnis

Komisija parengia metų pranešimą, apibūdinantį pažangą, padarytą įgyvendinant 136 straipsnio tikslus, įskaitant demografinę padėtį Bendrijoje. Tą pranešimą ji siunčia Europos Parlamentui, Tarybai bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

Europos Parlamentas gali paprašyti, kad Komisija parengtų pranešimus apie tam tikras socialinės padėties problemas.

144 straipsnis

Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, įsteigia patariamąjį statusą turintį Socialinės apsaugos komitetą, kad būtų skatinamas valstybių narių ir Komisijos bendradarbiavimas socialinės apsaugos politikos klausimais. Komiteto uždaviniai yra šie:

- stebėti socialinę padėtį ir socialinės apsaugos politikos raidą valstybėse narėse ir Bendrijoje;
- skatinti keitimąsi informacija, patirtimi ir gera praktika tarp valstybių narių ir Komisijos;
- nepažeidžiant 207 straipsnio, Tarybos ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva rengti pranešimus, formuluoti nuomones ar imtis kitokio darbo pagal savo kompetenciją.

Vykdydamas savo mandatą, Komitetas užmezga atitinkamus kontaktus su administracija ir darbuotojais.

Kiekviena valstybė narė ir Komisija paskiria du komiteto narius.

145 straipsnis

Savo metų pranešime Europos Parlamentui Komisija specialų skyrį skiria socialinei padėčiai Bendrijoje įvertinti.

Europos Parlamentas gali paprašyti Komisijos parengti pranešimus apie tam tikras socialinės padėties problemas.

2 SKYRIUS

EUROPOS SOCIALINIS FONDAS

146 straipsnis

Kad darbuotojai turėtų geresnes galimybes įsidarbinti vidaus rinkoje ir taip padėti kelti gyvenimo lygį, pagal toliau išdėstytas nuostatas įsteigiamas Europos socialinis fondas; jo paskirtis – palengvinti darbuotojams įsidarbinti ir padidinti jų judėjimą Bendrijoje geografinės ir darbo vietos atžvilgiu, taip pat sudaryti sąlygas jiems prisitaikyti prie pramonės permainų ir gamybos sistemų pokyčių, ypač vykstant profesiniam mokymui ir perkvalifikavimui.

147 straipsnis

Fondą administruoja Komisija.

Šį uždavinį Komisijai atlikti padeda Komisijos nario pirmininkaujamas komitetas, sudarytas iš vyriausybių, profesinių sąjungų ir darbdavių organizacijų atstovų.

148 straipsnis

Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima su Europos socialiniu fondu susijusius įgyvendinimo sprendimus.

3 SKYRIUS

ŠVIETIMAS, PROFESINIS MOKYMAS IR JAUNIMAS

149 straipsnis

1. Bendrija prie geros kokybės švietimo plėtojimo prisideda skatindama valstybių narių bendradarbiavimą ir prireikus paremdama bei papildydama jų veiksmus, kartu visiškai pripažindama valstybių narių atsakomybę už mokymo turinį ir švietimo sistemų organizavimą ir gerbdama jų kultūrų bei kalbų įvairovę.
2. Bendrija savo veiksmais siekia:
 - plėtoti europinę pakraipą švietimo srityje, ypač mokant valstybių narių kalbų ir jas populiarinant;
 - skatinti studentų ir dėstytojų judėjimą, *inter alia*, skatinant akademinį diplomų ir studijų trukmės pripažinimą;
 - remti švietimo įstaigų bendradarbiavimą;
 - plėtoti keitimąsi informacija ir patirtimi bendrais valstybių narių švietimo sistemų klausimais;
 - skatinti plėsti jaunimo ir socialinės-pedagoginės pakraipos instruktorių mainus;
 - skatinti nuotolinio švietimo plėtrą.
3. Bendrija ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą švietimo srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba.
4. Kad padėtų pasiekti šiame straipsnyje minėtus tikslus, Taryba:
 - sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima skatinančias priemones, išskyrus bet kokią valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą;

— kvalifikuota balsų dauguma Komisijos pasiūlymu teikia rekomendacijas.

150 straipsnis

1. Bendrija įgyvendina profesinio mokymo politiką, kuri remia ir papildo valstybių narių veiksmus, kartu pripažindama visišką valstybių narių atsakomybę už profesinio mokymo turinį ir organizavimą.

2. Bendrija savo veiksmais siekia:

- palengvinti prisitaikyti prie pramonės permainų, ypač vykstant profesiniam mokymui ir perkvalifikavimui;
- tobulinti pradinį ir tolesnį profesinį mokymą siekiant palengvinti profesinę integraciją ir reintegraciją į darbo rinką;
- palengvinti profesinio mokymo prieinamumą ir skatinti instruktorių ir apmokomų asmenų, ypač jaunimo, judėjimą;
- skatinti švietimo ar mokymo įstaigų ir firmų bendradarbiavimą mokymo srityje;
- plėtoti keitimąsi informacija ir patirtimi bendrais valstybių narių mokymo sistemų klausimais.

3. Bendrija ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą profesinio mokymo srityje su trečiosios šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

4. Taryba, spręsdama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, priima priemones, padėsiančias siekti šiame straipsnyje nurodytų tikslų, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą.

XII ANTRAŠTINĖ DALIS

KULTŪRA

151 straipsnis

1. Bendrija prisideda prie valstybių narių kultūrų klestėjimo, gerbdama jų nacionalinę ir regioninę įvairovę ir kartu iškeldama bendrą kultūros paveldą.

2. Bendrija veikia siekdama skatinti valstybės nares bendradarbiauti, o prireikus – paremti ir papildyti jų veiklą šiose srityse:

- Europos tautų kultūros ir istorijos geresnio pažinimo ir populiarinimo;
- europinės reikšmės kultūros paveldo išsaugojimo ir apsaugos;
- nekomercinių kultūrinių mainų;
- meninės ir literatūrinės kūrybos, įskaitant audiovizualinę sritį.

3. Bendrija ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą kultūros srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis, ypač su Europos Taryba.

4. Bendrija į kultūros aspektus atsižvelgia imdamasi veiksmų pagal kitas šios Sutarties nuostatas, visų pirma siekdama gerbti ir skatinti savo kultūrų įvairovę.

5. Kad padėtų siekti šiame straipsnyje minėtų tikslų, Taryba:

- spręsdama 251 straipsnyje nurodyta tvarka ir pasikonsultavusi su Regionų komitetu, priima skatinamąsias priemones, išskyrus bet kokių valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą. Veikdama 251 straipsnyje nurodyta tvarka, Taryba visais atvejais sprendžia vieningai;
- vieningai spręsdama Komisijos pasiūlymu teikia rekomendacijas.

XIII ANTRAŠTINĖ DALIS

VISUOMENĖS SVEIKATA

152 straipsnis

1. Žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Bendrijos politikos ir veiklos kryptis.

Bendrija, savo veikla papildydama valstybių narių politiką, siekia gerinti visuomenės sveikatą, užkirsti kelią žmonių negalavimams ir ligoms bei pašalinti pavojaus žmonių sveikatai šaltinius. Tokia veikla apima kovą su labiausiai sveikatą pakertančiomis ligomis skatinant jų priežasčių, plitimo ir profilaktikos tyrimus, taip pat skleidžiant informaciją ir plėtojant švietimą sveikatos klausimais.

Bendrija papildoma valstybių narių veiklą mažinant su narkotikais siejamą žalą sveikatai, taip pat plėtojant informavimą ir prevenciją.

2. Bendrija skatina valstybių narių bendradarbiavimą šiame straipsnyje nurodytose srityse ir prireikus remia jų veiksmus.

Valstybės narės, palaikydamos ryšį su Komisija, savitarpiai koordinuoja politikos kryptis ir programas 1 dalyje nurodytose srityse. Komisija, palaikydama glaudų ryšį su valstybėmis narėmis, gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos tokiam koordinavimui remti.

3. Bendrija ir valstybės narės skatina bendradarbiavimą visuomenės sveikatos srityje su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis.

4. Taryba, sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, šiame straipsnyje nurodytų tikslų padeda siekti imdamasi:

- a) priemonių, nustatančių aukštus žmogaus kilmės organų ir medžiagų, kraujo ir kraujo darinių kokybės bei saugos standartus; šios priemonės jokiai valstybei narei nekliudo ir toliau laikytis apsaugos priemonių arba jas sugriežtinti;
- b) nukrypstant nuo 37 straipsnio – priemonių veterinarijos ir fitosanitarijos srityse, kuriomis tiesiogiai siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą;
- c) skatinamųjų priemonių, skirtų žmonių sveikatingumui saugoti bei gerinti, išskyrus bet koki valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų derinimą.

Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, Komisijos pasiūlymu taip pat gali šiame straipsnyje nurodytais tikslais teikti rekomendacijas.

5. Bendrija savo veikloje visuomenės sveikatos srityje visiškai pripažįsta valstybių narių atsakomybę už sveikatos paslaugų ir sveikatos priežiūros organizavimą bei teikimą. Konkrečiai šio straipsnio 4 dalies a punkte nurodytos priemonės neturi įtakos nacionalinėms nuostatomis dėl organų ir kraujo donorystės ar naudojimo medicinos tikslams.

XIV ANTRAŠTINĖ DALIS

VARTOTOJŲ APSAUGA

153 straipsnis

1. Siekdama remti vartotojų interesus ir užtikrinti vartotojų aukšto lygio apsaugą, Bendrija padeda užtikrinti vartotojų sveikatą, saugą ir ekonominius interesus, taip pat skatinti jų teisę į informaciją, šviečiamąją veiklą ir burtis į organizacijas savo interesams ginti.

2. Į vartotojų apsaugos reikalavimus atsižvelgiama nustatant bei įgyvendinant kitas Bendrijos politikos ir veiklos kryptis.
3. Bendrija šio straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų padeda siekti:
 - a) priemonėmis, kurios pagal 95 straipsnį priimanamos vidaus rinkos sukūrimui užbaigti;
 - b) priemonėmis, kuriomis remiama, papildoma ir stebima valstybių narių vykdoma politika.
4. Taryba, spręsdama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, imasi šio straipsnio 3 dalies b punkte nurodytų priemonių.
5. Priemonės, kurių buvo imtasi pagal 4 dalį, jokiai valstybei narei nekliudo ir toliau laikytis apsaugos priemonių arba imtis griežtesnių apsaugos priemonių. Tokios priemonės turi atitikti šią Sutartį. Apie jas pranešama Komisijai.

XV ANTRAŠTINĖ DALIS

TRANSEUROPINIAI TINKLAI

154 straipsnis

1. Kad padėtų pasiekti 14 ir 158 straipsniuose nurodytus tikslus ir suteiktų Sąjungos piliečiams, ūkio subjektams ir regioninėms bei vietinėms bendruomenėms galimybę gauti visą vidaus sienų neturinčios erdvės teikiamą naudą, Bendrija prisideda prie transeuropinių tinklų kūrimo ir plėtojimo transporto, telekomunikacijų ir energijos infrastruktūrų srityse.
2. Atvirų ir konkurencingų rinkų sistemoje Bendrija savo veikla siekia remti nacionalinių tinklų tarpusavio ryšį ir sąveiką, taip pat galimybę tokiais tinklais naudotis. Ji ypač atsižvelgia į poreikį susieti salas, regionus, neturinčius prieigos prie jūros, bei periferinius regionus su centriniais Bendrijos regionais.

155 straipsnis

1. Kad pasiektų 154 straipsnyje minėtus tikslus, Bendrija:
 - nustato gaires, taikomas transeuropinių tinklų srityje numatytų priemonių tikslams, prioritetams ir bendroms linkmėms; šiose gairėse nustatomi bendrų interesų projektai;

- įgyvendina priemones, kurių galėtų prireikti užtikrinant tinklų tarpusavio sąveiką, ypač techninio standartizavimo srityje;
- gali remti valstybių narių remiamus bendrų interesų projektus, nustatytus pirmojoje įtraukoje nurodytose gairėse, rengdama galimybių studijas, teikdama paskolų garantijas arba palūkanų subsidijas; Bendrija taip pat gali prisidėti prie konkrečių projektų valstybėse narėse transporto infrastruktūros srityje finansavimo per Sanglaudos fondą, įsteigtą pagal 161 straipsnį.

Savo veikloje Bendrija atsižvelgia į galimą tų projektų ekonominį gyvybingumą.

2. Palaikydamos ryšį su Komisija, valstybės narės savitarpiai koordinuoja nacionaliniu lygiu įgyvendinamą politiką, kuri gali turėti didelę įtaką siekiant 154 straipsnyje nurodytų tikslų. Komisija, glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos tokiam koordinavimui skatinti.

3. Bendrija gali nuspręsti bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis savitarpio interesus atitinkančioms projektams skatinti ir tinklų tarpusavio sąveikai užtikrinti.

156 straipsnis

155 straipsnio 1 dalyje minėtas gaires ir kitas priemones Taryba patvirtina sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Gairėms ir bendrų interesų projektams, susijusiems su valstybės narės teritorija, reikalingas tos valstybės narės pritarimas.

XVI ANTRAŠTINĖ DALIS

PRAMONĖ

157 straipsnis

1. Bendrija ir valstybės narės užtikrina, kad būtų sudarytos Bendrijos pramonės konkurencin-gumui reikalingos sąlygos.

Tuo tikslu pagal atvirų ir konkurencingų rinkų sistemą jų veikla yra siekiama:

- spartinti pramonės prisitaikymą prie struktūrinių pokyčių;
- skatinti palankios aplinkos, įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių, iniciatyvai ir plėtrai visoje Bendrijoje kūrimą;

- skatinti aplinkos, palankios įmonėms bendradarbiauti, kūrimą;
- siekti geriau panaudoti inovacijų, mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros politikos sukuriama pramonės potencialą.

2. Valstybės narės konsultuojasi tarpusavyje, palaikydamos ryšį su Komisija, o prireikus koordinuoja savo veiklą. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šiam koordinavimui skatinti.

3. Bendrija 1 dalyje išdėstytų tikslų padeda siekti vykdydama savo politikos kryptis ir veiklą pagal kitas šios Sutarties nuostatas. Taryba, sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, gali nuspręsti dėl konkrečių priemonių, remiančių valstybių narių veiklą, kuria siekiama 1 dalyje išdėstytų tikslų.

Ši antraštinė dalis nesuteikia Bendrijai pagrindo imtis kokių nors priemonių, galinčių iškreipti konkurenciją arba turinčių mokesčių nuostatų ar nuostatų, susijusių su pagal sutartį dirbančių asmenų teisėmis ir interesais.

XVII ANTRAŠTINĖ DALIS

EKONOMINĖ IR SOCIALINĖ SANGLAUDA

158 straipsnis

Kad skatintų visokeriopą darnią plėtrą, Bendrija plėtoja ir vykdo savo veiklą, padedančią stiprinti jos ekonominę ir socialinę sanglaudą.

Bendrija ypač siekia mažinti regionų plėtros lygio skirtumus ir nepalankiausias sąlygas turinčių regionų arba salų, įskaitant kaimo vietas, atsilikimą.

159 straipsnis

Valstybės narės savo ekonominę politiką vykdo ir ją koordinuoja taip, kad būtų siekiama ir 158 straipsnyje išdėstytų tikslų. Nustatant bei įgyvendinant Bendrijos politikos kryptis ir veiksmus bei kuriant vidaus rinką atsižvelgiama į 158 straipsnyje išdėstytus tikslus ir prisidedama prie jų siekimo. Bendrijai siekti šių tikslų padeda ir veikla, kurios ji imasi panaudodama struktūrinius fondus (Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyrių, Europos socialinį fondą, Europos regioninės plėtros fondą), Europos investicijų banką ir kitus esamus finansinius instrumentus.

Komisija kas treji metai pateikia Europos Parlamentui, Tarybai, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui pranešimą apie ekonominės ir socialinės sanglaudos linkme pasiektą pažangą ir apie tai, kaip įvairios šiame straipsnyje numatytos priemonės padėjo jos siekti. Prireikus prie šio pranešimo pridedami atitinkami pasiūlymai.

Jei pasirodytų, kad reikia imtis konkrečių veiksmų, nesusijusių su fondais ir nepakenkiančių priemonėms, kurių yra imtasi kitų Bendrijos politikos sričių sistemoje, tokių veiksmų Taryba gali imtis sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

160 straipsnis

Europos regioninės plėtros fondo paskirtis – padėti ištaisyti pagrindinius Bendrijos regionų pusiausvyros sutrikimus prisidedant prie atsiliekančių regionų plėtros bei struktūrinio prisitaikymo ir nuosmukį patiriančių pramoninių regionų pertvarkos.

161 straipsnis

Nepažeisdama 162 straipsnio, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gavusi Europos Parlamento pritarimą ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, sprendama vieningai nustato struktūrinių fondų uždavinius, prioritetinius tikslus ir sąrangą, galinčią apimti ir fondų grupavimą. Taryba, sprendama ta pačia tvarka, taip pat nustato jiems taikytinas bendras taisykles ir nuostatas, reikalingas jų veiksmingumui ir fondų koordinavimui tarpusavyje bei su kitais esamais finansiniais instrumentais.

Tarybos ta pačia tvarka įsteigtas Sanglaudos fondas teikia finansinę paramą aplinkos apsaugos ir transeuropinių tinklų projektams transporto infrastruktūros srityje.

Nuo 2007 m. sausio 1 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gavusi Europos Parlamento sutikimą ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, jei iki tos dienos jau bus priimti nuo 2007 m. sausio 1 d. taikytina daugiametė finansinė perspektyva ir su ja susijęs tarpinstitucinis susitarimas. Jei to nebus, šioje pastraipoje nustatyta tvarka taikoma nuo jų priėmimo dienos.

162 straipsnis

Su Europos regioninės plėtros fondu susijusius vykdomuosius sprendimus Taryba priima 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo Orientavimo skyriui bei Europos socialiniam fondui ir toliau taikomi atitinkamai 37 ir 148 straipsniai.

XVIII ANTRAŠTINĖ DALIS

MOKSLINIAI TYRIMAI IR TECHNOLOGIJŲ PLĖTRA

163 straipsnis

1. Bendrijos tikslas – stiprinti Bendrijos pramonės mokslinį bei technologinį pagrindą ir skatinti pramonę tapti konkurencingesnę tarptautiniu mastu, kartu remiant visus mokslinius tyrimus, kurie, manoma, yra reikalingi pagal kitus šios Sutarties skyrius.

2. Šiuo tikslu Bendrija visoje Bendrijoje skatina įmones, įskaitant mažąsias ir vidutines, mokslinių tyrimų centrus ir universitetus plėsti aukšto lygio mokslinius tyrimus ir tobulinti technologijas; ji remia jų pastangas savitarpiai bendradarbiauti pirmiausia siekiant, kad įmonės galėtų visiškai išnaudoti vidaus rinkos potencialą, ypač padarant prieinamus nacionalinius viešuosius konkursus, apibrėžiant bendrus standartus ir šalinant teises bei fiskalines tokio bendradarbiavimo kliūtis.

3. Visa Bendrijos veikla pagal šią Sutartį mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros srityje, įskaitant parodomuosius projektus, nustatoma ir atliekama laikantis šios antraštinės dalies nuostatų.

164 straipsnis

Siekdama šių tikslų ir papildydama valstybių narių veiklą, Bendrija imasi tokių veiksmų:

- a) skatindama įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų savitarpio bendradarbiavimą, įgyvendina mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir parodomąsias programas;

- b) skatina Bendrijos bendradarbiavimą su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo srityse;
- c) skleidžia ir veiksmingai panaudoja Bendrijos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo veiklos rezultatus;
- d) skatina mokslo darbuotojų mokymą ir laisvą judėjimą Bendrijoje.

165 straipsnis

1. Bendrija ir valstybės narės savo mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros veiklą koordinuoja taip, kad nacionalinė politika ir Bendrijos politika būtų savitarpiai suderintos.
2. Glaudžiai bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šio straipsnio 1 dalyje nurodytam koordinavimui remti.

166 straipsnis

1. Taryba, sprendama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, priima visas Bendrijos veiklos kryptis nustatančią daugiametę pamatinę programą.

Pamatinė programa:

- nustato mokslinius ir technologinius tikslus, kurių siekiama 164 straipsnyje numatyta veikla, ir įtvirtina atitinkamus prioritetus;
 - nurodo tokios veiklos bendrąsias linkmes;
 - nustato Bendrijos finansinio dalyvavimo, vykdant pamatinę programą, maksimalią bendrą sumą ir išsamias taisykles bei atitinkamas jos dalis kiekvienai nustatytai veiklos sričiai.
2. Keičiantis aplinkybėms pamatinė programa yra pritaikoma arba papildoma.
 3. Pamatinė programa įgyvendinama, vykdant konkrečias kiekvienai veiklos sričiai parengtas programas. Kiekvienoje konkrečioje programoje nustatomos išsamios įgyvendinimo taisyklės, apibrėžiama jos trukmė ir numatomos reikalingos priemonės. Konkrečiose programose nustatytų reikalingų lėšų suma negali viršyti maksimalios bendros sumos, nustatytos pamatinei programai ir kiekvienai veiklos sričiai.

4. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina konkrečias programas.

167 straipsnis

Daugiametei pamatinei programai įgyvendinti Taryba:

- nustato įmonių, mokslinių tyrimų centrų ir universitetų dalyvavimo taisykles;
- patvirtina mokslinių tyrimų rezultatų skleidimą reglamentuojančias taisykles.

168 straipsnis

Įgyvendinant daugiametę pamatinę programą gali būti priimami sprendimai dėl papildomų programų, kuriose dalyvauja tik tam tikros valstybės narės, jas finansuojančios atsižvelgiant į galimą Bendrijos dalyvavimą.

Taryba priima papildomoms programoms taikytinas taisykles, svarbiausia, reglamentuojančias žinių skleidimą ir prieinamumą kitoms valstybėms narėms.

169 straipsnis

Įgyvendindama daugiametę pamatinę programą, Bendrija, susitarusi su suinteresuotomis valstybėmis narėmis, gali nuspręsti dalyvauti mokslinių tyrimų ir plėtros programose, kurių imasi kelios valstybės narės, taip pat dalyvauti toms programoms vykdyti sukurtose struktūrose.

170 straipsnis

Įgyvendindama daugiametę pamatinę programą, Bendrija gali nuspręsti bendradarbiauti su trečiosiomis šalimis ar tarptautinėmis organizacijomis Bendrijos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo srityse.

Konkretūs tokio bendradarbiavimo būdai gali būti nustatomi Bendrijos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimuose, dėl kurių vedamos derybos ir kurie sudaromi pagal 300 straipsnį.

171 straipsnis

Bendrija gali kurti bendras įmones ar kokias nors kitas struktūras, reikalingas Bendrijos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo programoms veiksmingai vykdyti.

172 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, kvalifikuota balsų dauguma priima 171 straipsnyje nurodytas nuostatas.

167, 168 ir 169 straipsniuose nurodytas nuostatas Taryba priima 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu. Papildomoms programoms priimti reikalingas suinteresuotų valstybių narių sutikimas.

173 straipsnis

Kiekvienų metų pradžioje Komisija siunčia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą. Pranešime pateikiama informacija apie mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą bei rezultatų skleidimą praėjusiais metais ir einamųjų metų darbo programą.

XIX ANTRAŠTINĖ DALIS

APLINKA

174 straipsnis

1. Bendrijos aplinkos politika padeda siekti šių tikslų:

- išlaikyti, saugoti ir gerinti aplinkos kokybę;
- saugoti žmonių sveikatą;
- apdairiai ir racionaliai naudoti gamtos išteklius;
- remti tarptautinio lygio priemones, skirtas regioninėms ar pasaulinėms aplinkos problemoms spręsti.

2. Bendrijos aplinkos politika siekiama aukšto apsaugos lygio atsižvelgiant į skirtingų Bendrijos regionų būklės įvairovę. Ši politika yra grindžiama atsargumo principu bei principais, kad reikia imtis prevencinių veiksmų, kad žala aplinkai pirmiausia turėtų būti atitaisoma ten, kur yra jos šaltinis, ir kad atlygina teršėjas.

Šiuo požiūriu aplinkos apsaugos reikalavimus atitinkančios derinimo priemonės prireikus apima ir apsaugos sąlygą, leidžiančią valstybėms narėms dėl neekonominių aplinkos priežasčių imtis laikinų priemonių, kartu taikant joms Bendrijos tikrinimo tvarką.

3. Rengdama savo aplinkos politiką, Bendrija atsižvelgia į:

- turimus mokslo ir techninius duomenis;
- aplinkos sąlygas įvairiuose Bendrijos regionuose;
- galimą veiklos arba neveikimo naudą ir išlaidas;
- visos Bendrijos ekonominę bei socialinę plėtrą ir darnią jos regionų plėtrą.

4. Atitinkamose savo kompetencijos srityse Bendrija ir valstybės narės bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis. Bendrijos bendradarbiavimo būdai gali būti nustatomi Bendrijos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimuose, dėl kurių vedamos derybos ir kurie sudaromi pagal 300 straipsnį.

Pirmesnė pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse institucijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

175 straipsnis

1. Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka, pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, sprendžia, kokių veiksmų Bendrijai reikia imtis, kad būtų pasiekti 174 straipsnyje nurodyti tikslai.

2. Nukrypdama nuo 1 dalyje numatytų sprendimų priėmimo tvarkos ir nepažeisdama 95 straipsnio, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu, vieningai priima:

a) iš esmės fiskalinio pobūdžio nuostatas;

b) priemones, turinčias įtakos:

- miestų ir kaimų planavimui;
- kiekybinio vandens išteklių valdymui arba tiesiogiai ar netiesiogiai tų išteklių buvimui;
- žemės naudojimui, išskyrus atliekų tvarkymą;

- c) priemonės, turinčias nemažai įtakos valstybėms narėms, kai šios renkasi skirtingus energijos šaltinius ir savo energijos tiekimo bendrą struktūrą.

Taryba pirmojoje pastraipoje išdėstytomis sąlygomis nustato, dėl kurių šio straipsnio šioje dalyje nurodytų dalykų sprendimai priimami kvalifikuota balsų dauguma.

3. Kitose srityse siektinus prioritetinius tikslus nustatančias bendrąsias veiksmų programas Taryba priima 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu bei Regionų komitetu.

Taryba, priklausomai nuo aplinkybių, sprendama pagal 1 arba 2 dalyje nurodytas sąlygas, priima šioms programoms įgyvendinti reikalingas priemones.

4. Nepažeidžiant tam tikrų Bendrijos lygmens priemonių, aplinkos politiką finansuoja ir įgyvendina valstybės narės.

5. Nepažeidžiant principo, kad teršėjas atlygina, jei 1 dalies nuostatomis grindžiamai priemonei prireikia neproporcingų valstybės narės valdžios institucijų išlaidų, Taryba tą priemonę nustatančiame akte numato atitinkamas nuostatas dėl:

- laikinų nukrypimų ir (arba)
- finansinės paramos, teikiamos iš Sanglaudos fondo, įsteigto pagal 161 straipsnį.

176 straipsnis

Pagal 175 straipsnį patvirtintos apsaugos priemonės neužkerta kelio jokiai valstybei narei ir toliau laikytis arba priimti griežtesnių apsaugos priemonių. Tokios priemonės privalo atitikti šią Sutartį. Apie jas pranešama Komisijai.

XX ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDRADARBIAVIMAS VYSTYMOSI LABUI

177 straipsnis

1. Bendradarbiavimo vystymosi labui srityje Bendrijos politika, papildanti valstybių narių vykdomos politikos kryptis, skatina:

- tvarų besivystančių šalių, pirmiausia turinčių nepalankiausias sąlygas, ekonominę ir socialinę vystymąsi;

- sklandžią ir laipsnišką besivystančių šalių integraciją į pasaulio ekonomiką;
- kovą su skurdu besivystančiose šalyse.

2. Bendrijos politika šioje srityje padeda siekti bendro tikslo – plėtoti ir įtvirtinti demokratiją ir teisinę valstybę bei gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves.

3. Bendrija ir valstybės narės laikosi įsipareigojimų ir atsižvelgia į tikslus, kuriems jos pritarė Jungtinėse Tautose ir kitose kompetentingose tarptautinėse organizacijose.

178 straipsnis

Į 177 straipsnyje nurodytus tikslus Bendrija atsižvelgia įgyvendinama įvairių sričių politiką, kuri gali turėti poveikio besivystančioms šalims.

179 straipsnis

1. Nepažeisdama kitų šios Sutarties nuostatų, Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka tvirtina priemones, reikalingas 177 straipsnyje nurodytiems tikslams įgyvendinti. Tokios priemonės gali būti daugiametės programos.

2. Europos investicijų bankas pagal savo statute nustatytas sąlygas prisideda prie 1 dalyje nurodytų priemonių įgyvendinimo.

3. Šio straipsnio nuostatos neturi poveikio bendradarbiavimui su Afrikos, Karibų jūros ir Ramiojo vandenyno šalimis pagal AKR-EB konvenciją.

180 straipsnis

1. Bendrija ir valstybės narės koordinuoja savo politiką bendradarbiavimo vystymosi labui srityje ir konsultuojasi dėl savo pagalbos programų, taip pat ir tarptautinėse organizacijose ir per tarptautines konferencijas. Jos gali imtis bendrų veiksmų. Prireikus valstybės narės prisideda prie Bendrijos pagalbos programų įgyvendinimo.

2. Komisija gali imtis bet kokios naudingos iniciatyvos šio straipsnio 1 dalyje nurodytam koordinavimui remti.

181 straipsnis

Atitinkamose savo kompetencijos srityse Bendrija ir valstybės narės bendradarbiauja su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis. Bendrijos bendradarbiavimo sąlygos gali būti nustatomos Bendrijos ir atitinkamų trečiųjų šalių susitarimuose, dėl kurių vedamos derybos ir kurie sudaromi pagal 300 straipsnį.

Pirmesnė pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse institucijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

XXI ANTRAŠTINĖ DALIS

EKONOMINIS, FINANSINIS IR TECHINIS BENDRADARBIAVIMAS SU TREČIOSIOMIS ŠALIMIS

181a straipsnis

1. Nepažeisdama kitų šios Sutarties, ypač XX antraštinės dalies, nuostatų, Bendrija, neperžengdama savo kompetencijos ribų, įgyvendina ekonominio, finansinio ir techninio bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis priemones. Tokios priemonės papildo tas, kurias įgyvendina valstybės narės ir kurios atitinka plėtrą remiančio Bendrijos bendradarbiavimo politiką.

Bendrijos politika šioje srityje padeda siekti bendro tikslo plėtoti bei įtvirtinti demokratiją ir teisinę valstybę, gerbti žmogaus teises ir pagrindines laisves.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma priima priemones, būtinas 1 daliai įgyvendinti. Dėl 310 straipsnyje nurodytų asociacijos susitarimų ir sutarčių, sudaromų su valstybėmis, kurios yra kandidatės stoti į Sąjungą, Taryba sprendžia vieningai.

3. Bendrija ir valstybės narės su trečiosiomis šalimis ir kompetentingomis tarptautinėmis organizacijomis bendradarbiauja neperžengdamos savo atitinkamos kompetencijos ribų. Bendrijos bendradarbiavimo priemonės gali būti Bendrijos ir atitinkamų trečiųjų šalių pagal 300 straipsnį derybomis siekiamų ir sudaromų susitarimų dalyku.

Pirmoji pastraipa nepažeidžia valstybių narių kompetencijos vesti derybas tarptautinėse organizacijose ir sudaryti tarptautinius susitarimus.

KETVIRTOJI DALIS

ASOCIACIJA SU UŽJŪRIO ŠALIMIS IR TERITORIJOMIS

182 straipsnis

Valstybės narės susitaria dėl Bendrijos asociacijos su ne Europos šalimis ir teritorijomis, kurios palaiko ypatingus santykius su Danija, Prancūzija, Nyderlandais ir Jungtine Karalyste. Šios šalys ir teritorijos (toliau – šalys ir teritorijos) išvardijamos šios Sutarties II priede.

Šios asociacijos tikslas – skatinti tų šalių ir teritorijų ekonominę ir socialinę plėtrą bei užmegzti glaudžius jų tarpusavio ekonominius santykius ir su Bendrija kaip visuma.

Pagal šios Sutarties preambulėje išdėstytus principus asociacija pirmiausia turi būti naudinga šių šalių ir teritorijų gyventojų interesams ir gerovei, kad ekonominė, socialinė ir kultūrinė raida atitiktų jų siekius.

183 straipsnis

Asociacija siekiama šių uždavinių:

1. Prekybai su šalimis ir teritorijomis valstybės narės taiko tą patį režimą, kokį jos pagal šią Sutartį nustato viena kitai.
2. Kiekviena šalis ir teritorija prekybai su valstybėmis narėmis ir kitomis šalimis bei teritorijomis taiko tokį pat režimą kaip ir Europos valstybei, su kuria palaiko ypatingus santykius.
3. Valstybės narės prisideda prie investicijų, kurių reikia šių šalių ir teritorijų laipsniškam vystymuisi.
4. Bendrijos finansuojamoms investicijoms skelbiami konkursai ir pasiūlymai yra lygiais pagrindais atviri visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie yra valstybės narės arba šalių ir teritorijų nacionaliniai subjektai.
5. Valstybių narių santykiuose su šalimis ir teritorijomis piliečių ir bendrovių arba firmų įsisteigimo teisė be jokios diskriminacijos reglamentuojama pagal įsisteigimo teisei skirtame skyriuje išdėstytas nuostatas ir tvarką, atsižvelgiant į specialias nuostatas, nustatytas pagal 187 straipsnį.

184 straipsnis

1. Importo muitai šalių ir teritorijų kilmės prekėms, įvežamoms į valstybes nares, draudžiami taip, kaip draudžiami muitai valstybių narių tarpusavio prekyboje pagal šios Sutarties nuostatas.
2. Importo muitai prekėms, įvežamoms į šalis ir teritorijas iš valstybių narių arba kitų šalių ir teritorijų, draudžiami pagal 25 straipsnio nuostatas.
3. Tačiau šalys ir teritorijos gali rinkti muitus savo plėtos ir industrializavimo reikmėms arba savo biudžeto įplaukoms papildyti.

Pirmesnėje pastraipoje minimi muitai negali viršyti iš valstybės narės, su kuria šalis ar teritorija palaiko ypatingus santykius, importuojamoms prekėms taikomų muitų.

4. Šio straipsnio 2 dalis netaikoma šalims ir teritorijoms, kurios dėl ypatingų joms privalomų tarptautinių įpareigojimų jau taiko nediskriminacinį muitų tarifą.
5. Muitų prekėms, importuojamoms į šalis ir teritorijas, įvedimas ar bet koks pakeitimas nei teisiškai, nei faktiškai, nei tiesiogiai ar netiesiogiai neturi diskriminuoti importo iš skirtingų valstybių narių.

185 straipsnis

Jei pritaikius 184 straipsnio 1 dalį muitų, taikomų prekėms, įvežamoms iš trečiosios šalies į šalį arba teritoriją, dydis gali nukreipti prekybos srautą kurios nors valstybės narės nenaudai, ši gali prašyti Komisiją pasiūlyti kitoms valstybėms narėms imtis priemonių padėčiai pataisyti.

186 straipsnis

Atsižvelgiant į visuomenės sveikatos, visuomenės saugumo arba viešosios tvarkos nuostatas, darbuotojų judėjimo iš šalių ir teritorijų į valstybes nares ir darbuotojų judėjimo iš valstybių narių į šalis ir teritorijas laisvė reglamentuojama vėliau sudaromais ir valstybių narių vieningai patvirtinamais susitarimais.

187 straipsnis

Remdamasi šių šalių ir teritorijų asociacijos su Bendrija įgyta patirtimi ir šioje Sutartyje nustatytais principais, Taryba vieningai nustato šių šalių ir teritorijų asociacijos su Bendrija išsamias taisykles ir tvarką.

188 straipsnis

182–187 straipsnių nuostatos Grenlandijai taikomos atsižvelgiant į konkrečias Grenlandijai skirtas nuostatas, išdėstytas prie šios Sutarties pridedamame Protokole dėl Grenlandijai skirtų priemonių.

PENKTOJI DALIS

BENDRIJOS INSTITUCIJOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

INSTITUCIJAS REGLAMENTUOJANČIOS NUOSTATOS

1 SKYRIUS

INSTITUCIJOS

1 SKIRSNIS

EUROPOS PARLAMENTAS

189 straipsnis

Europos Parlamentas, kurį sudaro į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovai, vykdo šia Sutartimi jam suteiktus įgaliojimus.

Europos Parlamento narių skaičius neviršija 732.

190 straipsnis ⁽¹⁾

1. Į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovai į Europos Parlamentą renkami remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

2. Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius yra toks:

Belgija	24
Čekija	24
Danija	14
Vokietija	99
Estija	6
Graikija	24
Ispanija	54
Prancūzija	78
Airija	13
Italija	78
Kipras	6
Latvija	9
Lietuva	13
Liuksemburgas	6
Vengrija	24
Malta	5
Nyderlandai	27
Austrija	18
Lenkija	54
Portugalija	24
Slovėnija	7
Slovakija	14
Suomija	14
Švedija	19
Jungtinė Karalystė	78

Darant šio straipsnio šios dalies pakeitimus, valstybėse narėse renkamų atstovų skaičius turi užtikrinti atitinkamą į Bendriją susibūrusių valstybių tautų atstovavimą.

3. Atstovai renkami penkerių metų kadencijai.

4. Europos Parlamentas parengia pasiūlymą dėl rinkimų remiantis tiesiogine visuotine rinkimų teise pagal visose valstybėse narėse taikomą vienodą tvarką arba pagal visoms valstybėms narėms bendrus principus.

Gavusi visos sudėties Europos Parlamento daugumos narių patvirtintą pritarimą, Taryba, sprendama vieningai, nustato atitinkamas nuostatas, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

5. Europos Parlamentas, paprašęs Komisijos nuomonės ir kvalifikuota balsų dauguma pritarus Tarybai, patvirtina nuostatus ir bendras sąlygas, reglamentuojančias jo narių pareigas. Visoms su narių arba buvusių narių apmokestinimu susijusioms taisyklėms ar sąlygoms patvirtinti reikalingas Tarybos balsų vieningumas.

191 straipsnis

Europos masto politinės partijos yra svarbus Sąjungos integracijos veiksnys. Jos prisideda prie Sąjungos piliečių europietiško sąmoningumo ugdymo ir padeda išreikšti Sąjungos piliečių politinę valią.

Taryba, laikydamasi 251 straipsnyje nustatytos tvarkos, priima reglamentus, Europos lygmeniu reglamentuojančius politines partijas, ypač jų finansavimo taisykles.

192 straipsnis

Šioje Sutartyje numatytu mastu Europos Parlamentas Bendrijos teisės aktų priėmimo procese dalyvauja 251 ir 252 straipsniuose nustatyta tvarka naudodamasis savo įgaliojimais ir duodamas savo sutikimą arba teikdamas patariamąjį pobūdžio nuomones.

Europos Parlamentas, sprenddamas savo narių balsų dauguma, gali paprašyti, kad Komisija pateiktų bet kokią atitinkamą pasiūlymą klausimais, kuriais, jo nuomone, šiai Sutarčiai įgyvendinti reikalingas Bendrijos teisės aktas.

193 straipsnis

Atlikdamas savo pareigas, Europos Parlamentas ketvirtadalio savo narių prašymu gali sudaryti laikinąjį Tyrimo komitetą, kuris, nepažeisdamas kitoms institucijoms ar organams šios Sutarties suteiktų įgaliojimų, tirtų įtariamus pažeidimus ar netinkamą administravimą įgyvendinant Bendrijos teisę, išskyrus atvejus, kai tuos įtariamus faktus nagrinėja teismas, ir tol, kol bus baigtas tos bylos teisminis nagrinėjimas.

Pateikęs savo ataskaitą, laikinasis Tyrimo komitetas nustoja veikti.

Išsamias naudojimąsi tyrimo teise reglamentuojančias nuostatas bendru sutarimu nustato Europos Parlamentas, Taryba ir Komisija.

194 straipsnis

Kiekvienas Sąjungos pilietis, taip pat kiekvienas valstybėje narėje gyvenantis ar savo registruotą buveinę turintis fizinis arba juridinis asmuo turi teisę individualiai arba kartu su kitais piliečiais ar asmenimis pateikti Europos Parlamentui peticiją bet koku reikalu, priklausančiu Bendrijos veiklos sritims ir turinčiu jam ar jai tiesioginį poveikį.

195 straipsnis

1. Europos Parlamentas skiria ombudsmeną, turintį įgaliojimus priimti kiekvieno Sąjungos piliečio arba kiekvieno valstybėje narėje gyvenančio ar savo registruotą buveinę turinčio fizinio arba juridinio asmens skundus dėl netinkamo administravimo atvejų Bendrijos institucijų ar įstaigų veikloje, išskyrus Teisingumo Teismą ir Pirmosios instancijos teismą, kai šie vykdo teismines funkcijas.

Eidamas savo pareigas, ombudsmenas, jo nuomone, reikalingus tyrimus atlieka arba savo paties iniciatyva, arba remdamasis jam tiesiogiai ar per Europos Parlamento narį pateiktais skundais, išskyrus atvejus, kai įtariamieji faktai yra ar buvo nagrinėjami teismine tvarka. Tais atvejais, kai ombudsmenas nustato netinkamo administravimo atvejį, jis šiuo reikalu kreipiasi į atitinkamą instituciją, kuri per tris mėnesius privalo informuoti jį apie savo požiūrį. Paskui ombudsmenas siunčia pranešimą Europos Parlamentui ir atitinkamai institucijai. Skundą pateikęs asmuo informuojamas apie tokių tyrimų rezultatus.

Ombudsmenas Europos Parlamentui pateikia metų pranešimą apie savo tyrimų rezultatus.

2. Ombudsmenas skiriamas po kiekvienų Europos Parlamento rinkimų visai Parlamento kadencijai. Ombudsmenas gali būti skiriamas kitai kadencijai.

Europos Parlamento prašymu Teisingumo Teismas gali ombudsmeną atleisti, jei jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą.

3. Eidamas savo pareigas, ombudsmenas yra visiškai nepriklausomas. Eidamas savo pareigas, jis nesiekia gauti ir nepriima niekieno nurodymų. Per savo kadenciją ombudsmenas negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo.

4. Europos Parlamentas, pasiteiravęs Komisijos nuomonės ir gavęs kvalifikuota balsų dauguma sprendžiančios Tarybos patvirtinimą, nustato ombudsmeno pareigų atlikimą reglamentuojančius nuostatus ir bendras sąlygas.

196 straipsnis

Europos Parlamentas renkasi į metines sesijas. Nešaukiamas jis susirenka antrąjį kovo mėnesio antradienį.

Daugumos savo narių, Tarybos arba Komisijos prašymu Europos Parlamentas gali rinktis į neeilines sesijas.

197 straipsnis

Europos Parlamentas iš savo narių išsirenka pirmininką ir biurą.

Komisijos nariai gali dalyvauti visuose posėdžiuose ir jų pačių prašymu būti išklausomi Komisijos vardu.

Komisija žodžiu arba raštu atsako į Europos Parlamento ar jo narių jai pateiktus klausimus.

Europos Parlamentas išklauso Tarybą Tarybos darbo tvarkos taisyklėse nustatytais sąlygomis.

198 straipsnis

Išskyrus atvejus, kai šioje Sutartyje nustatyta kitaip, Europos Parlamentas priima sprendimus absoliučia atiduotų balsų dauguma.

Kvorumo dydį nustato Darbo tvarkos taisyklės.

199 straipsnis

Europos Parlamentas savo narių balsų dauguma priima savo Darbo tvarkos taisykles.

Europos Parlamento posėdžių medžiaga skelbiama jo Darbo tvarkos taisyklėse nustatyta tvarka.

200 straipsnis

Europos Parlamentas viešame posėdyje apsvarsto Komisijos jam pateiktą bendrą metų pranešimą.

201 straipsnis

Jei Europos Parlamente siūloma pareikšti nepasitikėjimą Komisijos veikla, balsuoti dėl sprendimo jis gali tik praėjus ne mažiau kaip trims dienoms po tokio pasiūlymo pateikimo ir tik atviru balsavimu.

Jei pasiūlymas pareikšti nepasitikėjimą priimamas dviem trečdaliais atiduotų balsų, atitinkančių Europos Parlamento narių daugumą, Komisijos nariai visi drauge atsistatydina. Einamuosius reikalus jie tvarko tol, kol yra pakeičiami pagal 214 straipsnio nuostatas. Šiuo atveju Komisijos narių, paskirtų pakeisti, kadencija baigiasi tą dieną, kurią būtų pasibaigusi įpareigotų visų drauge atsistatydinti Komisijos narių kadencija.

2 SKIRSNIS

TARYBA

202 straipsnis

Kad šioje Sutartyje nustatyti tikslai būtų pasiekti, pagal joje numatytas nuostatas Taryba:

- užtikrina valstybių narių bendros ekonominės politikos sričių koordinavimą;
- turi galią priimti sprendimus;
- Tarybos priimamuose teisės aktuose suteikia Komisijai įgaliojimus įgyvendinti Tarybos nustatytas taisykles. Tokiems įgaliojimams vykdyti Taryba gali nustatyti tam tikrus reikalavimus. Ji taip pat turi teisę tam tikrais atvejais pati tiesiogiai naudotis šiais įgaliojimais. Minėtosios procedūros turi atitikti principus ir taisykles, kurias Taryba iš anksto vieningai nustato remdamasi Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento nuomonę.

203 straipsnis

Tarybą sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės ministro lygio atstovą, įgaliotą tos valstybės narės vyriausybės vardu priimti išipareigojimus.

Taryboje paeiliui po šešis mėnesius pirmininkauja kiekviena valstybė narė Tarybos vieningai nustatyta seka.

204 straipsnis

Taryba renkasi šaukiama savo pirmininko iniciatyva arba vieno iš jos narių ar Komisijos prašymu.

205 straipsnis ⁽¹⁾

1. Išskyrus atvejus, kai šioje Sutartyje yra nustatyta kitaip, Taryba sprendimus priima savo narių balsų dauguma.

2. Tais atvejais, kai Taryba sprendimus privalo priimti kvalifikuota balsų dauguma, jos narių balsai paskirstomi taip:

Belgija	12
Čekija	12
Danija	7
Vokietija	29
Estija	4
Graikija	12
Ispanija	27
Prancūzija	29
Airija	7
Italija	29
Kipras	4
Latvija	4
Lietuva	7
Liuksemburgas	4

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Vengrija	12
Malta	3
Nyderlandai	13
Austrija	10
Lenkija	27
Portugalija	12
Slovėnija	4
Slovakija	7
Suomija	7
Švedija	10
Jungtinė Karalystė	29

Tarybos aktai laikomi priimtais, jeigu ne mažiau kaip 232 daugumos narių balsai yra „už“, kai ši Sutartis reikalauja, kad aktas būtų priimtas Komisijos pasiūlymu.

Kitais atvejais Tarybos aktams priimti reikia, kad ne mažiau kaip du trečdaliai narių atiduotų bent 232 balsus „už“.

3. Dalyvaujančių Tarybos narių arba jų atstovų susilaikymas balsuojant neužkerta kelio Tarybai priimti aktus, kurie turi būti priimti vieningai.

4. Kai Tarybai reikia spręsti kvalifikuota balsų dauguma, Tarybos narys gali reikalauti patvirtinimo, kad kvalifikuotą daugumą sudarančios valstybės narės atstovauja bent 62 proc. bendro Sąjungos gyventojų skaičiaus. Jei pasirodo, kad tos sąlygos nesilaikoma, atitinkamas sprendimas nėra priimtas.

206 straipsnis

Balsuojant kiekvienas Tarybos narys gali taip pat atstovauti kitam Tarybos nariui, bet ne daugiau kaip vienam.

207 straipsnis

1. Iš valstybių narių nuolatinių atstovų sudarytas komitetas yra atsakingas už Tarybos darbo rengimą ir Tarybos jam pavestų užduočių atlikimą. Tarybos darbo tvarkos taisyklėse numatytais atvejais komitetas gali priimti procedūrinius sprendimus.

2. Tarybai padeda Generalinis sekretoriatas, už kurio veiklą yra atsakingas generalinis sekretorius – vyriausiasis įgaliojtinis bendrai užsienio ir saugumo politikai, kuriam padeda generalinio sekretoriaus pavaduotojas, atsakingas už kasdienį vadovavimą Generaliniam sekretoriatui. Generalinį sekretorių ir generalinio sekretoriaus pavaduotoją kvalifikuota balsų dauguma skiria Taryba.

Taryba sprendžia dėl Generalinio sekretoriato organizavimo.

3. Taryba priima savo Darbo tvarkos taisykles.

Kad būtų galima taikyti 255 straipsnio 3 dalį, Taryba šiose taisyklėse detaliau išdėsto sąlygas, kuriomis visuomenei prieinami Tarybos dokumentai. Kad būtų galima taikyti šio straipsnio šią dalį, Taryba nustato, kada ji turi būti laikoma veikiančia kaip teisės aktų leidimo institucija, kad tais atvejais būtų galima padaryti dokumentus lengviau prieinamus ir kartu išlaikyti jos sprendimų priėmimo procesą veiksmingą. Bet kuriuo atveju, kai Taryba veikia kaip teisės aktų leidėja, balsavimo rezultatai ir balsavimo motyvai, taip pat užprotokuluoti pareiškimai yra vieši.

208 straipsnis

Taryba gali Komisijos prašyti atlikti bet kurį tyrimą, jos nuomone, pageidautiną siekiant bendrų tikslų, ir pateikti jai atitinkamus pasiūlymus.

209 straipsnis

Taryba, susipažinusi su Komisijos nuomone, patvirtina šioje Sutartyje nustatytų komitetų veiklos nuostatus.

210 straipsnis

Taryba, spręsdama kvalifikuota balsų dauguma, nustato Komisijos pirmininko ir narių bei Teisingumo Teismo pirmininko, teisėjų, generalinių advokatų bei kanclerio ir Pirmosios instancijos teismo narių bei kanclerio algas, išmokas ir pensijas. Ji, taip pat kvalifikuota balsų dauguma nustato ir bet kokiais vietoj darbo užmokesčio mokamas išmokas.

3 SKIRSNIS

KOMISIJA

211 straipsnis

Siekdama, kad bendroji rinka tinkamai veiktų ir plėtotųsi, Komisija:

— užtikrina, kad šios Sutarties nuostatos ir priemonės, kurių jomis vadovaudamosi imasi institucijos, būtų taikomos;

- rengia rekomendacijas arba teikia nuomones šioje Sutartyje aptariamais klausimais, kai to aiškiai reikalauja Sutartis arba kai Komisija mano, kad to reikia;
- turi savarankišką sprendimo teisę ir šioje Sutartyje nustatytu būdu dalyvauja rengiant Tarybos ir Europos Parlamento aktus;
- Tarybos įgaliota įgyvendina jos nustatytas taisykles.

212 straipsnis

Komisija kasmet ne vėliau kaip likus vienam mėnesiui iki Europos Parlamento sesijos pradžios paskelbia bendrą pranešimą apie Bendrijos veiklą.

213 straipsnis ⁽¹⁾

1. Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

Komisiją sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės pilietį.

Tarybos vieningai priimtu sprendimu Komisijos narių skaičius gali būti pakeistas.

2. Bendrijos bendram interesui Komisijos nariai, eidami savo pareigas, yra visiškai nepriklausomi.

Eidami šias pareigas, jie nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės ar bet kurio kito subjekto nurodymų. Jie susilaiko nuo bet kokios su savo pareigomis nesuderinamos veiklos. Kiekviena valstybė narė įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti Komisijos narių, kai jie atlieka savo užduotis.

Per savo kadenciją Komisijos nariai negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo. Pradėdami eiti savo pareigas jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą. Pažeidus šiuos įsipareigojimus, Teisingumo Teismas, Tarybai ar Komisijai kreipusis, gali nuspręsti, kad atitinkamas narys, atsižvelgiant į aplinkybes, arba atstatydinamas pagal 216 straipsnį, arba netenka teisės į pensiją ar kitas ją pakeičiančias išmokas.

214 straipsnis

1. Komisijos nariai šio straipsnio 2 dalyje nurodyta tvarka skiriami penkerių metų kadencijai, prireikus atsižvelgiant į 201 straipsnį.

Jie gali būti paskiriami kitai kadencijai.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas Protokolu dėl Europos Sąjungos plėtros.

2. Valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties Taryba kvalifikuota balsų dauguma pasiūlo asmenį, kurį ji ketina skirti Komisijos pirmininku; pasiūlytąjį asmenį tvirtina Europos Parlamentas.

Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, bendru sutarimu su pasiūlytuoju į pirmininko pareigas asmeniu priima pagal kiekvienos valstybės narės pasiūlymus sudarytą sąrašą kitų asmenų, kuriuos ji ketina skirti Komisijos nariais.

Šitaip pasiūlytą Komisijos pirmininką ir kitus jos narius visus drauge balsuodamas tvirtina Europos Parlamentas. Europos Parlamentui patvirtinus, Komisijos pirmininką ir kitus jos narius kvalifikuota balsų dauguma skiria Taryba.

215 straipsnis

Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejį, Komisijos narys savo pareigas nustoja eiti, kai atsistatydina arba yra atstatydinamas.

Į dėl atsistatydinimo, atstatydinimo ar mirties atsiradusią laisvą vietą likusiam to nario kadencijos laikui Taryba kvalifikuota balsų dauguma paskiria naują narį. Taryba gali vieningai nuspręsti į tokią laisvą vietą nieko nebeskirti.

Atsistatydinimo, atstatydinimo ar mirties atveju pirmininkas keičiamas likusiam jo kadencijos laikui. Pirmininkas keičiamas 214 straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka.

Išskyrus atstatydinimo pagal 216 straipsnį atvejį, Komisijos nariai savo pareigas eina tol, kol yra pakeičiami arba kol Taryba nusprendžia, kad tos laisvos vietos nereikia užimti, kaip nustatyta šio straipsnio antrojoje pastraipoje.

216 straipsnis

Jei kuris nors Komisijos narys nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą, Teisingumo Teismas, Tarybai ar Komisijai kreipusis, gali jį atstatydinti.

217 straipsnis

1. Komisija dirba vadovaudamasi savo pirmininko nustatytais politinėmis gairėmis; pirmininkas sprendžia jos vidaus organizavimo klausimus, siekdamas užtikrinti, kad ji veiktų darniai, veiksmingai ir kolegialiai.

2. Komisijai priklausančias atlikti pareigas struktūriškai padalija ir jos nariams paskirsto jos pirmininkas. Komisijos kadencijos metu pirmininkas gali keisti tų pareigų paskirstymą. Komisijos nariai atlieka pareigas, kurias, vadovaudamasis jam suteiktais įgaliojimais, jiems paveda pirmininkas.
3. Gavęs kolegijos patvirtinimą, pirmininkas iš Komisijos narių skiria pirmininko pavaduotojus.
4. Komisijos narys atsistatydina, jei, gavęs kolegijos pritarimą, to reikalauja pirmininkas.

218 straipsnis

1. Taryba ir Komisija viena su kita konsultuojasi ir bendru sutarimu nustato savo bendradarbiavimo būdus.
2. Komisija patvirtina savo Darbo tvarkos taisykles, kad užtikrintų, jog ji ir jos padaliniai veiks pagal šios Sutarties nuostatas. Ji užtikrina, kad šios taisyklės būtų paskelbtos.

219 straipsnis

Komisija sprendžia 213 straipsnyje nustatyto narių skaičiaus balsų dauguma.

Komisijos posėdis yra teisėtas tik tuo atveju, jei dalyvauja jos Darbo tvarkos taisyklėse nustatytas narių skaičius.

4 SKIRSNIS

TEISINGUMO TEISMAS

220 straipsnis

Teisingumo Teismas ir Pirmosios instancijos teismas, kiekvienas pagal savo jurisdikciją, užtikrina, kad aiškinant ir taikant šią Sutartį būtų laikomasi teisės.

Be to, 225a straipsnyje nustatytais sąlygomis prie Pirmosios instancijos teismo gali būti steigiamos teisėjų kolegijos, galinčios tam tikrose konkrečiose srityse naudotis šioje Sutartyje nustatyta teismine jurisdikcija.

221 straipsnis

Teisingumo Teismą sudaro po vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės.

Teisingumo Teismas dirba susirinkęs į teisėjų kolegijas arba sudaręs Didžiąją kolegiją pagal šiam tikslui Teisingumo Teismo statute nustatytas taisykles.

Statute nustatytais atvejais Teisingumo Teismas gali posėdžiauti ir visos sudėties.

222 straipsnis

Teisingumo Teismui padeda aštuoni generaliniai advokatai. Teisingumo Teismo prašymu Taryba, sprendama vieningai, gali padidinti generalinių advokatų skaičių.

Generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl bylų, kuriose pagal Teisingumo Teismo statutą jis turi dalyvauti.

223 straipsnis

Teisingumo Teismo teisėjai ir generaliniai advokatai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina atitinkamos jų šalies reikalavimus, keliamus aukščiausiomis teisėjo pareigoms, arba yra pripažintos kompetencijos teisės specialistai; valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu jie skiriami šešerių metų kadencijai.

Teisingumo Teismo statute nustatytomis sąlygomis kas treji metai yra keičiama dalis teisėjų ir generalinių advokatų.

Teisingumo Teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

Baigę kadenciją teisėjai ir generaliniai advokatai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Teisingumo Teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles.

Teisingumo Teismas nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Taryba.

224 straipsnis

Pirmosios instancijos teismą sudaro po bent vieną teisėją iš kiekvienos valstybės narės. Teisėjų skaičius nustatomas Teisingumo Teismo statute. Statute gali būti nustatyta, kad Pirmosios instancijos teismui padeda generaliniai advokatai.

Pirmosios instancijos teismo nariai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina aukštomis teisėjo pareigoms keliamus reikalavimus. Valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu jie skiriami šešerių metų kadencijai. Sudėtis kas treji metai iš dalies atnaujinama. Baigę kadenciją nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Pirmosios instancijos teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

Pirmosios instancijos teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles.

Pirmosios instancijos teismas, Teisingumo Teismo pritarimu nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Taryba.

Jeigu Teisingumo Teismo statutas nenustato kitaip, šios Sutarties nuostatos, susijusios su Teisingumo Teismu, taikomos ir Pirmosios instancijos teismui.

225 straipsnis

1. Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai priklauso kaip pirmajai instancijai nagrinėti ir spręsti 230, 232, 235, 236 ir 238 straipsniuose nurodytus ieškinius, išskyrus tuos, kurie yra skirti teisėjų kolegijai, ir tuos, kurie pagal Statutą yra palikti Teisingumo Teismui. Statutas gali nustatyti Pirmosios instancijos teismo jurisdikciją kitoms ieškinių ar bylų kategorijoms.

Apeliacinis skundas dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimų pagal šią straipsnio dalį Teisingumo Teismui gali būti paduodamas tik teisės klausimais ir laikandis statute numatytų sąlygų bei neperžengiant jame nustatytų ribų.

2. Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ir spręsti bylas, keliamas dėl teisėjų kolegijų, įsteigtų pagal 225a straipsnį, sprendimų.

Pirmosios instancijos teismo sprendimus pagal šią straipsnio dalį išimties tvarka Statute nustatytais sąlygomis Teisingumo Teismas gali peržiūrėti tais atvejais, kai yra didelis pavojus, kad bus paveikta Bendrijos teisės vienovė ar darnumas.

3. Konkrečiose Statuto nustatytoje srityse Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ir spręsti klausimus, pateiktus pagal 234 straipsnį dėl prejudicinio sprendimo.

Tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismas mano, kad byloje reikalingas principinis sprendimas, galintis turėti įtakos Bendrijos teisės vienovei ar darnumui, jis gali perduoti bylą Teisingumo Teismui, kad šis spręstų.

Pirmosios instancijos teismo sprendimus klausimais, perduotais dėl prejudicinio sprendimo, tais atvejais, kai yra didelis pavojus, kad bus paveikta Bendrijos teisės vienovė ar darnumas, išimties tvarka Statute nustatytais sąlygomis gali peržiūrėti Teisingumo Teismas.

225a straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Teisingumo Teismu arba Teisingumo Teismo prašymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija, sprendama vieningai, gali konkrečiose srityse iškeltoms tam tikrų kategorijų byloms nagrinėti ir spręsti sudaryti teisėjų kolegijas kaip pirmąją teismo instanciją.

Sprendimas, kuriuo sudaroma teisėjų kolegija, nustato tos kolegijos organizavimo taisykles ir jai suteikiamos jurisdikcijos mastą.

Apeliacinis skundas dėl teisėjų kolegijų priimtų sprendimų Pirmosios instancijos teismui gali būti paduodamas tik tai teisės klausimais arba, jei tai buvo nustatyta sprendime dėl kolegijos steigimo, gali būti paduodamas apeliacinis skundas dėl su byla susijusių faktų.

Teisėjų kolegijų nariai parenkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie tenkina teisėjo pareigoms keliamus reikalavimus. Sprędama vieningai, juos skiria Taryba.

Teisėjų kolegijos Teisingumo Teismo pritarimu nustato savo procedūros reglamentą. Šį reglamentą, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, patvirtina Taryba.

Jei sprendime dėl teisėjų kolegijos steigimo nenustatyta kitaip, teisėjų kolegijoms taikomos šios Sutarties nuostatos dėl Teisingumo Teismo ir Teisingumo Teismo statuto nuostatos.

226 straipsnis

Jei Komisija mano, kad kuri nors valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal šią Sutartį, ji šiuo reikalu pareiškia pagrįstą savo nuomonę, pirma suteikusi atitinkamai valstybei narei galimybę išdėstyti savo samprotavimus.

Jei atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą laiką neatsižvelgia į tą nuomonę, Komisija gali perduoti šį reikalą svarstyti Teisingumo Teismui.

227 straipsnis

Valstybė narė, kuri mano, kad kita valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal šią Sutartį, gali šiuo reikalu kreiptis į Teisingumo Teismą.

Valstybė narė, prieš pradėdama bylą prieš kitą valstybę narę dėl įtariamo kokios nors pareigos pagal šią Sutartį nevykdymo, pirmiau kreipiasi šiuo reikalu į Komisiją.

Suteikusi suinteresuotoms valstybėms narėms galimybę viena kitai išdėstyti savo samprotavimus ir į juos atsakyti ir žodžiu, ir raštu, Komisija pareiškia savo pagrįstą nuomonę.

Jei Komisija per tris mėnesius nuo tos dienos, kai į ją buvo kreiptasi, nepareiškia savo nuomonės, tai neužkerta kelio šiuo reikalu kreiptis į Teisingumo Teismą.

228 straipsnis

1. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad valstybė narė neįvykdė kokios nors pareigos pagal šią Sutartį, reikalaujama, kad ta valstybė narė imtųsi būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti.

2. Jei Komisija mano, kad atitinkama valstybė narė tokių priemonių nesiėmė, tai ji, suteikusi tai valstybei galimybę pateikti savo samprotavimus, pareiškia pagrįstą nuomonę, nurodydama, kurių Teisingumo Teismo sprendimo punktų ta valstybė narė neįvykdė.

Jei atitinkama valstybė narė per Komisijos nustatytą terminą nesiima būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti, Komisija gali kreiptis į Teisingumo Teismą. Tai darydama, ji nurodo iš tos valstybės narės pagal aplinkybes atitinkamai reikalaujamo sumokėti vienkartinio arba baudos mokesčio dydį.

Jei Teisingumo Teismas nustato, kad atitinkama valstybė narė neįvykdė jo sprendimo, jis gali paskirti jai už tai sumokėti vienkartinį arba baudos mokestį.

Ši procedūra nepažeidžia 227 straipsnio nuostatų.

229 straipsnis

Pagal šios Sutarties nuostatas Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimti ir Tarybos priimti reglamentai gali suteikti Teisingumo Teismui neribotą jurisdikciją skirti tokiuose reglamentuose numatytas baudas.

229a straipsnis

Nepažeisdama kitų šios Sutarties nuostatų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, gali vieningai priimti nuostatas dėl jurisdikcijos suteikimo Teisingumo Teismui jos nustatytu mastu ginčiuose, susijusiuose su šios Sutarties pagrindu priimtų teisės aktų, sukuriančių Bendrijos pramoninės nuosavybės teises, taikymu. Taryba rekomenduoja valstybėms narėms priimti tas nuostatas pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

230 straipsnis

Teisingumo Teismas prižiūri Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimtų, Tarybos, Komisijos ir ECB priimtų teisės aktų, išskyrus rekomendacijas ir nuomones, ir Europos Parlamento aktų, galinčių turėti teisinių padarinių trečiosioms šalims, teisėtumą.

Šiuo tikslu Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti valstybės narės, Europos Parlamento, Tarybos ar Komisijos pateiktus ieškinius dėl kompetencijos trūkumo, esminio procedūrinio reikalavimo pažeidimo, šios Sutarties ar kokios nors su jos taikymu susijusios teisės normos pažeidimo arba piktnaudžiavimo įgaliojimais.

Tomis pačiomis sąlygomis Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Audito Rūmų ir ECB dėl savo prerogatyvų gynimo pateiktus ieškinius.

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo gali tokiomis pačiomis sąlygomis pateikti ieškinį dėl jam skirto sprendimo arba sprendimo, kuris, nors ir būtų kitam asmeniui skirto reglamento ar sprendimo formos, yra tiesiogiai ir konkrečiai su juo susijęs.

Šiame straipsnyje numatyti ieškiniai pateikiami per du mėnesius nuo to akto paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

231 straipsnis

Jei ieškinys yra pagrįstas, Teisingumo Teismas atitinkamą teisės aktą paskelbia negaliojančiu.

Tačiau jei Teisingumo Teismas mano, kad tai reikalinga, skelbdamas reglamentą negaliojančiu jis nurodo, kurie paskelbto negaliojančiu reglamento padariniai lieka galutiniai.

232 straipsnis

Jei Europos Parlamentas, Taryba ar Komisija, pažeisdami šią Sutartį, nesiima atitinkamų veiksmų, valstybės narės ir kitos Bendrijos institucijos gali kreiptis į Teisingumo Teismą su ieškiniu dėl šio pažeidimo nustatymo.

Ieškinys priimamas tikrai tuo atveju, jeigu ta institucija buvo pirmiau paraginta imtis atitinkamų veiksmų. Jei per du mėnesius po tokio paraginimo ta institucija neapibrėžia savo pozicijos, ieškinys gali būti pateikiamas per kitus du mėnesius.

Kiekvienas fizinis ar juridinis asmuo pirmesnėse pastraipose išdėstytais sąlygomis gali paduoti Teisingumo Teismui skundą, kad Bendrijos institucija to asmens atžvilgiu nepriėmė kokio nors akto, išskyrus rekomendaciją ar nuomonę.

Tomis pačiomis sąlygomis Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso nagrinėti ieškinius, kuriuos pateikia ECB savo kompetencijai priklausančiose srityse, taip pat prieš ECB pateiktus ieškinius.

233 straipsnis

Institucija ar institucijos, kurios ar kurių aktas buvo paskelbtas negaliojančiu arba kurios ar kurių neveikimas pripažintas prieštaraujančiu šiai Sutarčiai, privalo imtis būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti.

Ši pareiga nepažeidžia jokių pareigų, galinčių atsirasti taikant 288 straipsnio antrąją pastraipą.

Šis straipsnis taikomas ir ECB.

234 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti prejudicinį sprendimą dėl:

- a) šios Sutarties išaiškinimo;
- b) Bendrijos institucijų ir ECB aktų galiojimo ir išaiškinimo;
- c) Tarybos aktu įkurtų įstaigų statutų išaiškinimo, kai tuose statutuose tai numatyta.

Tokiam klausimui iškilus valstybės narės teisme, tas teismas, manydamas, kad sprendimui priimti reikia nutarimo šiuo klausimu, gali prašyti Teisingumo Teismą priimti dėl jo prejudicinį sprendimą.

Tokiam klausimui iškilus nagrinėjant bylą valstybės narės teisme, kurio sprendimas pagal nacionalinę teisę negali būti toliau apskundžiamas teismine tvarka, tas teismas dėl jo kreipiasi į Teisingumo Teismą.

235 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus, susijusius su žalos atlyginimu, numatytu 288 straipsnio antrojoje pastraipoje.

236 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti Bendrijos ir jos tarnautojų ginčus neperžengiant tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis juose numatytų sąlygų.

237 straipsnis

Neperžengiant toliau nustatytų ribų, Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus dėl:

- a) valstybių narių pareigų pagal Europos investicijų banko statutą vykdymo. Šiuo atveju Banko direktorių valdyba naudojasi Komisijai pagal 226 straipsnį suteiktais įgaliojimais;
- b) Europos investicijų banko Valdytojų tarybos priimtų sprendimų. Šiuo atveju bet kuri valstybė narė, Komisija ar Banko direktorių valdyba gali pateikti ieškinius 230 straipsnyje nustatytomis sąlygomis;
- c) Europos investicijų banko direktorių valdybos priimtų sprendimų. Ieškinius dėl tokių sprendimų gali pateikti tik valstybės narės arba Komisija 230 straipsnyje nustatytomis sąlygomis ir tik dėl to, kad nesilaikoma Banko statuto 21 straipsnio 2, 5, 6 ir 7 dalyse nustatytos tvarkos;
- d) nacionalinių centrinių bankų pareigų vykdymo pagal šią Sutartį ir ECBS statutą. Šiuo atveju ECB tarybos įgaliojimai nacionalinių centrinių bankų atžvilgiu yra tokie pat, kaip ir tie, kurie pagal 226 straipsnį yra suteikti Komisijai valstybių narių atžvilgiu. Jeigu Teisingumo Teismas nustato, kad nacionalinis centrinis bankas neįvykdė pareigos pagal šią Sutartį, reikalaujama, kad tas bankas imtųsi būtinų priemonių Teisingumo Teismo sprendimui įvykdyti.

238 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią Bendrijos ar jos vardu sudarytos sutarties arbitražinę išlygą, nepaisant to, ar ta sutartis reguliuojama pagal viešąją ar pagal privatinę teisę.

239 straipsnis

Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti visus valstybių narių tarpusavio ginčus, susijusius su šios Sutarties dalyku, jei tokie ginčai jam pateikiami pagal specialų šalių susitarimą.

240 straipsnis

Išskyrus tuos atvejus, kai ši Sutartis numato Teisingumo Teismo jurisdikciją, valstybių narių teismų jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus, kurių viena iš šalių yra Bendrija.

241 straipsnis

Nepaisant to, kad 230 straipsnio penktojoje pastraipoje nustatytas terminas yra pasibaigęs, bet kuri teismo proceso, kuriame ginčijamas Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimtas reglamentas arba Tarybos, Komisijos ar ECB priimtas reglamentas, šalis gali remtis 230 straipsnio antrojoje pastraipoje nurodytais pagrindais, kad Teisingumo Teismas tą reglamentą pripažintų netaikytinu.

242 straipsnis

Bylos iškėlimas Teisingumo Teisme nesustabdo ginčijamo akto galiojimo. Tačiau jei Teisingumo Teismas mano, kad tai reikalinga dėl susiklosčiusių aplinkybių, jis gali sustabdyti ginčijamo akto taikymą.

243 straipsnis

Nagrinėjamose bylose Teisingumo Teismas gali nustatyti bet kurias būtinas laikinas apsaugos priemones.

244 straipsnis

Teisingumo Teismo sprendimai vykdomi 256 straipsnyje nustatytomis sąlygomis.

245 straipsnis

Teisingumo Teismo statutas nustatomas atskiru protokolu.

Teisingumo Teismo prašymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Komisija arba Komisijos prašymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Teisingumo Teismu Taryba gali vieningai keisti Statuto nuostatas, išskyrus I antraštinę dalį.

5 SKIRSNIS

AUDITO RŪMAI

246 straipsnis

Audito Rūmai atlieka auditą.

247 straipsnis

1. Audito Rūmus sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės pilietį.
2. Audito Rūmų nariai parenkami iš asmenų, savo šalyse priklausančių ar priklausiusių nepriklausomo audito įstaigoms arba turinčių šioms pareigoms ypač tinkamą kvalifikaciją. Jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.
3. Audito Rūmų nariai skiriami šešerių metų kadencijai. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, priima pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių sąrašą. Audito Rūmų nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Iš savo tarpo trejų metų kadencijai jie išsirenka Audito Rūmų pirmininką. Pirmininkas gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

4. Bendrijos bendram interesui Audito Rūmų nariai, eidami savo pareigas, yra visiškai nepriklausomi.

Eidami šias pareigas, jie nesiekia gauti ir nepriima jokios vyriausybės ar kurios kitos organizacijos nurodymų. Jie susilaiko nuo bet kokios su pareigomis nesuderinamos veiklos.

5. Per savo kadenciją Audito Rūmų nariai negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo. Pradėdami eiti savo pareigas jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius išipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą.

6. Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejus, Audito Rūmų nario kadencija baigiasi jam atstatydinus arba jį atstatydinus Teisingumo Teismo sprendimu pagal 7 dalį.

Į taip atsiradusią laisvą vietą skiriama likusiam to nario kadencijos laikui.

Išskyrus atstatydinimo atvejį, Audito Rūmų nariai savo pareigas eina tol, kol yra pakeičiami.

7. Audito Rūmų narys gali būti atleistas iš pareigų arba netekti teisės į pensiją ar kitas vietoj jos mokamas išmokas tik tai tuo atveju, kai Teisingumo Teismas Audito Rūmų prašymu pripažįsta, kad jis nebeatitinka keliamų reikalavimų ar nevykdo su šiomis pareigomis susijusių įsipareigojimų.

8. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, nustato Audito Rūmų pirmininko ir narių įdarbinimo sąlygas ir visų pirma jų algas, išmokas ir pensijas. Ji ta pačia balsų dauguma taip pat nustato kitas vietoj darbo užmokesčio mokamas išmokas.

9. Teisingumo Teismo teisėjams taikytinos Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų nuostatos yra taikomos ir Audito Rūmų nariams.

248 straipsnis

1. Audito Rūmai tikrina visų Bendrijos pajamų ir išlaidų sąskaitas. Jie taip pat tikrina visų Bendrijos įsteigtų organų visų pajamų ir išlaidų sąskaitas, jei tokio tikrinimo nedraudžia atitinkamas steigimo dokumentas.

Audito Rūmai pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai sąskaitų patikimumo ir pagal jas atliktų operacijų teisėtumo ir tvarkingumo patikinimo pareiškimą, kuris yra skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Pareiškimas gali būti papildomas konkrečiais kiekvienos svarbios Bendrijos veiklos srities įvertinimais.

2. Audito Rūmai tikrina, ar visos pajamos buvo gautos ir visos išlaidos padarytos teisėtai bei tvarkingai, taip pat ar finansų valdymas yra patikimas. Atlikdami šį darbą, jie visų pirma praneša apie neatitikimus.

Pajamų auditas atliekamas atsižvelgiant į Bendrijai mokėtinas ir Bendrijai faktiškai sumokėtas sumas.

Išlaidų auditas atliekamas atsižvelgiant į prisiimtus įsipareigojimus ir atliktus mokėjimus.

Šių rūšių auditas gali būti atliekamas prieš uždarant atitinkamų finansinių metų sąskaitas.

3. Auditas remiasi pateiktais apskaitos dokumentais ir prireikus atliekamas vietoje kitose Bendrijos institucijose, bet kurios pajamas ir išlaidas Bendrijos vardu tvarkančios įstaigos patalpose ir valstybėse narėse, taip pat bet kurio iš biudžeto išmokas gavusio fizinio ar juridinio asmens patalpose. Valstybėse narėse auditas atliekamas kartu su nacionalinėmis audito įstaigomis arba, jei šios įstaigos neturi reikiamų įgaliojimų, su kompetentingomis nacionalinėmis tarnybomis. Audito Rūmai ir valstybių narių nacionalinės audito įstaigos bendradarbiauja pasitikėjimo dvasia ir toliau likdamos nepriklausomos. Šios įstaigos ir tarnybos Audito Rūmus informuoja, ar jos ketina dalyvauti atliekant auditą.

Kitos Bendrijos institucijos, Bendrijos vardu pajamas ir išlaidas tvarkančios įstaigos, iš biudžeto išmokas gavę fiziniai ar juridiniai asmenys ir nacionalinės audito įstaigos arba, jei šios įstaigos neturi reikiamų įgaliojimų, kompetingos nacionalinės tarnybos Audito Rūmų prašymu teikia jiems bet kokius dokumentus bei informaciją, reikalingus atliekant savo užduotį.

Audito Rūmų teisė gauti Europos investicijų banko turimą informaciją apie Bendrijos pajamų ir išlaidų tvarkymą reglamentuojama Audito Rūmų, šio Banko ir Komisijos susitarimu. Jei nėra susitarimo, Audito Rūmai vis tiek gali susipažinti su šio banko tvarkomų Bendrijos išlaidų ir pajamų auditui reikalinga informacija.

4. Pasibaigus kiekvieniems finansiniams metams, Audito Rūmai parengia metų pranešimą. Jis siunčiamas kitoms Bendrijos institucijoms ir kartu su šių institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas yra skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Audito Rūmai taip pat gali bet kada vienos iš kitų Bendrijos institucijų prašymu pateikti pastabas konkrečiais klausimais, ypač specialių pranešimų forma, ir pareikšti nuomones.

Savo metų pranešimus, specialius pranešimus ar nuomones jie priima savo narių balsų dauguma. Tačiau tam tikrų kategorijų pranešimams ar nuomonėms tvirtinti pagal savo Darbo tvarkos taisykles jie gali sudaryti vidaus kolegijas.

Jie padeda Europos Parlamentui ir Tarybai įgyvendinti biudžeto vykdymo priežiūros įgaliojimus.

Audito Rūmai parengia savo Darbo tvarkos taisykles. Tas taisykles kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Taryba.

2 SKYRIUS

KELIOMS INSTITUCIJOMS BENDROS NUOSTATOS

249 straipsnis

Kad įvykdytų savo uždavinius, Europos Parlamentas ir Taryba kartu, Taryba ir Komisija, laikydamosi šios Sutarties nuostatų, priima reglamentus ir leidžia direktyvas, priima sprendimus, teikia rekomendacijas ar nuomones.

Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Direktyva yra privaloma kiekvienai valstybei narei, kuriai ji skirta, rezultato, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, bet nacionalinės valdžios institucijos pasirenka jos įgyvendinimo formą ir būdus.

Sprendimas yra privalomas visas tiems, kam jis skirtas.

Rekomendacijos ir nuomonės neturi privalomosios galios.

250 straipsnis

1. Tais atvejais, kai pagal šią Sutartį Taryba sprendžia remdamasi Komisijos pasiūlymu, teisės aktas, kuriuo iš dalies keičiamas pasiūlymas, gali būti priimamas tikrai vieningai 251 straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytomis sąlygomis.

2. Kol Taryba nėra nusprendusi, Komisija savo pasiūlymą gali keisti bet kuriuo Bendrijos akto priėmimo procedūros metu.

251 straipsnis

1. Kai dėl teisės akto priėmimo šioje Sutartyje daroma nuoroda į šį straipsnį, laikomasi tokios tvarkos.

2. Komisija pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pasiūlymą.

Taryba, gavusi Europos Parlamento nuomonę ir sprendama kvalifikuota balsų dauguma,

- jei pritaria visiems Europos Parlamento nuomonėje pateiktiems pakeitimams, gali priimti pasiūlytą teisės aktą su tokiais pakeitimais;
- jei Europos Parlamentas nesiūlo jokių pakeitimų, gali priimti pasiūlytą teisės aktą;
- kitais atvejais patvirtina bendrąją poziciją ir apie ją praneša Europos Parlamentui. Taryba išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie motyvus, paskatinusius patvirtinti bendrąją poziciją. Komisija išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie savo poziciją.

Jei per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Europos Parlamentas:

- a) patvirtina bendrąją poziciją arba nepriima jokio sprendimo, atitinkamas teisės aktas laikomas priimtu pagal tą bendrąją poziciją;
- b) absoliučia savo narių balsų dauguma atmeta tą bendrąją poziciją, pasiūlytas teisės aktas laikomas nepriimtu;
- c) absoliučia savo narių balsų dauguma pateikia bendrosios pozicijos pakeitimus, tai pakeistas tekstas siunčiamas Tarybai ir Komisijai, o pastaroji pareiškia savo nuomonę dėl tų pakeitimų.

3. Jei per tris mėnesius nuo klausimo perdavimo jai Taryba kvalifikuota balsų dauguma patvirtina visus Europos Parlamento pakeitimus, atitinkamas teisės aktas laikomas priimtu pagal bendrąją poziciją su tais pakeitimais; tačiau dėl pakeitimų, dėl kurių Komisija pateikia neigiamą nuomonę, Taryba sprendžia vieningai. Jei Taryba nepatvirtina visų pakeitimų, Tarybos pirmininkas, susitaręs su Europos Parlamento pirmininku, per šešias savaites sušaukia Taikinimo komiteto posėdį.

4. Taikinimo komitetui, sudarytam iš Tarybos narių arba jų atstovų ir tiek pat Europos Parlamento atstovų, keliama užduotis pasiekti susitarimą dėl bendro teksto kvalifikuota Tarybos narių arba jų atstovų balsų dauguma ir Europos Parlamento atstovų balsų dauguma. Komisija dalyvauja Taikinimo komiteto posėdžiuose ir imasi visokios reikiamos iniciatyvos, siekdama suderinti Europos Parlamento ir Tarybos pozicijas. Atlikdamas šią užduotį, Taikinimo komitetas bendrąją poziciją nagrinėja remdamasis Europos Parlamento pasiūlytais pakeitimais.

5. Jei per šešias savaites nuo jo sušaukimo Taikinimo komitetas patvirtina bendrą tekstą, Europos Parlamentas, sprendamas absoliučia atiduotų balsų dauguma, ir Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, per šešias savaites nuo to patvirtinimo turi atskirai priimti tą aktą pagal bendrą tekstą. Jei viena iš šių dviejų institucijų pasiūlyto akto per tą laiką nepatvirtina, jis laikomas nepriimtu.

6. Taikinimo komitetui nepatvirtinus bendro teksto, pasiūlytas teisės aktas laikomas nepriimtu.

7. Šiame straipsnyje nurodyti trijų mėnesių ir šešių savaičių terminai Europos Parlamento arba Tarybos iniciatyva pratęsimi atitinkamai ne daugiau kaip vienu mėnesiu ir dviem savaitėmis.

252 straipsnis

Kai dėl teisės akto priėmimo šioje Sutartyje daroma nuoroda į šį straipsnį, laikomasi tokios tvarkos:

- a) Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir gavusi Europos Parlamento nuomonę, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina bendrąją poziciją.
- b) Tarybos bendroji pozicija pateikiama Europos Parlamentui. Taryba ir Komisija išsamiai informuoja Europos Parlamentą apie motyvus, paskatinusius Tarybą patvirtinti bendrąją poziciją, taip pat ir apie Komisijos poziciją.

Jei per tris mėnesius nuo tokio pranešimo gavimo Europos Parlamentas pritaria šiai bendrajai pozicijai arba per tą laiką nepriima sprendimo, Taryba, vadovaudamasi bendrąja pozicija, galutinai priima svarstomą aktą.

- c) Europos Parlamentas gali per b punkte nurodytus tris mėnesius absoliučia savo narių balsų dauguma pasiūlyti Tarybos bendrosios pozicijos pakeitimus. Europos Parlamentas taip pat gali ta pačia balsų dauguma atmesti Tarybos bendrąją poziciją. Apie šių svarstymų rezultatus pranešama Tarybai ir Komisijai.

Jei Europos Parlamentas atmetė Tarybos bendrąją poziciją, reikalaujama, kad Taryba per antrąją svarstymą spręstų vieningai.

- d) Per vieną mėnesį Komisija, atsižvelgdama į Europos Parlamento pasiūlytus pakeitimus, dar kartą apsvarsto pasiūlymą, kuriuo remdamasi Taryba yra priėmusi savo bendrąją poziciją.

Kartu su dar kartą apsvaistytu pasiūlymu Komisija Tarybai siunčia nepriimtinius Europos Parlamento pakeitimus ir pareiškia savo nuomonę dėl jų. Taryba gali vieningai priimti šiuos pakeitimus.

- e) Taryba kvalifikuota balsų dauguma priima Komisijos dar kartą apsvaistytą pasiūlymą.

Kad Taryba pakeistų Komisijos dar kartą apsvaistytą pasiūlymą, reikalaujama, kad Taryba spųstų vieningai.

- f) Tais atvejais, kurie nurodyti c, d ir e punktuose reikalaujama, kad Taryba nuspręstų per tris mėnesius. Jei sprendimas per šį laikotarpį nepriimamas, Komisijos pasiūlymas laikomas nepriimtu.
- g) Bendru Tarybos ir Europos Parlamento sutarimu b ir f punktuose nurodyti terminai gali būti pratęsiami ne daugiau kaip vienu mėnesiu.

253 straipsnis

Europos Parlamento ir Tarybos bendrai priimtuose reglamentuose, direktyvose ir sprendimuose bei Tarybos ar Komisijos priimtuose tokiuose aktuose nurodomi jų priėmimo motyvai ir visi pasiūlymai ar nuomonės, kuriuos pagal šią Sutartį reikėjo gauti.

254 straipsnis

1. 251 straipsnyje nurodyta tvarka priimtus reglamentus, direktyvas ir sprendimus pasirašo Europos Parlamento pirmininkas ir Tarybos pirmininkas, ir jie yra skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jei ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo.

2. Tarybos ir Komisijos reglamentai, taip pat šių institucijų visoms valstybėms narėms skirtos direktyvos skelbiami *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*. Jie įsigalioja juose nurodytą dieną arba, jei ji nenurodoma, dvidešimtą dieną nuo jų paskelbimo.

3. Apie kitas direktyvas, sprendimus pranešama tiems, kuriems jie skirti, ir jie įsigalioja po tokio pranešimo.

255 straipsnis

1. Visi Sąjungos piliečiai ir visi fiziniai ar juridiniai asmenys, gyvenantys ar turintys registruotą buveinę valstybėje narėje, turi teisę, laikydamiesi pagal šio straipsnio 2 ir 3 dalis nustatytinų principų bei sąlygų, susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais.

2. Bendruosius principus ir visuomenės arba asmens interesais grindžiamus apribojimus, reglamentuojančius šią teisę susipažinti su dokumentais, per dvejus metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo 251 straipsnyje nurodyta tvarka nustato Taryba.

3. Kiekviena pirmiau nurodyta institucija savo Darbo tvarkos taisyklėse išsamiau išdėsto konkrečias savo dokumentų prieinamumo nuostatas.

256 straipsnis

Tarybos ar Komisijos sprendimai, kuriais asmenims, išskyrus valstybes, skiriama piniginė prievolė, yra vykdomi privaloma tvarka.

Vykdomą reglamentuoja civilinio proceso taisyklės, galiojančios toje valstybėje, kurioje jis vykdomas. Vykdomąjį raštą neatliekant jokių formalumų, tik patikrinus sprendimo autentiškumą, prie sprendimo prideda nacionalinė institucija, kurią šiam tikslui paskiria kiekvienos valstybės narės vyriausybė ir apie kurią praneša Komisijai ir Teisingumo Teismui.

Suinteresuotos šalies prašymu atlikus šiuos formalumus, ji gali pradėti sprendimo vykdymo procedūrą pagal nacionalinę teisę kreipdamasi tiesiogiai į kompetentingą instituciją.

Vykdomą galima sustabdyti tik Teisingumo Teismo sprendimu. Tačiau sprendimų vykdymo tinkamumo kontrolė priklauso nacionalinių teismų jurisdikcijai.

3 SKYRIUS

EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETAS

257 straipsnis

Įsteigiamas Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas. Jis turi patariamąsios institucijos statusą.

Komitetas susideda iš įvairių organizuotos pilietinės visuomenės ekonominės ir socialinės veiklos sričių atstovų, būtent gamintojų, ūkininkų, vežėjų, darbuotojų, prekybininkų, amatininkų, laisvųjų profesijų, vartotojų ir plačiosios visuomenės atstovų.

258 straipsnis ⁽¹⁾

Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto narių skaičius neviršija 350.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Komiteto narių skaičius nustatomas toks:

Belgija	12
Čekija	12
Danija	9
Vokietija	24
Estija	7
Graikija	12
Ispanija	21
Prancūzija	24
Airija	9
Italija	24
Kipras	6
Latvija	7
Lietuva	9
Liuksemburgas	6
Vengrija	12
Malta	5
Nyderlandai	12
Austrija	12
Lenkija	21
Portugalija	12
Slovėnija	7
Slovakija	9
Suomija	9
Švedija	12
Jungtinė Karalystė	24

Komiteto narių negali varžyti jokie privalomi nurodymai. Bendrijos bendram interesui, eidami savo pareigas, jie yra visiškai nepriklausomi.

Taryba kvalifikuota balsų dauguma nustato komiteto nariams mokamas išmokas.

259 straipsnis

1. Komiteto nariai skiriami ketveriems metams valstybių narių siūlymu. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, patvirtina pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių sąrašą. Komiteto nariai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

2. Taryba konsultuojasi su Komisija. Ji gali prašyti Europos organizacijų, kurios atstovauja įvairioms Bendrijos veikla suinteresuotoms ekonominio ir socialinio gyvenimo sritims, nuomonės.

260 straipsnis

Iš savo narių dvejų metų kadencijai komitetas išsirenka pirmininką ir biurą.

Jis priima savo Darbo tvarkos taisykles.

Komitetą Tarybos ar Komisijos prašymu sušaukia jo pirmininkas. Jis gali susirinkti ir savo iniciatyva.

261 straipsnis

Komitetą sudaro specializuoti pagrindinių sričių, kurioms taikoma ši Sutartis, skyriai.

Specializuoti skyriai veikia paisydami bendrų komitetui suteiktų įgaliojimų. Su jais negali būti konsultuojamasi atskirai nuo komiteto.

Komitete taip pat gali būti sudaryti pakomitečiai rengti nuomones konkrečiais klausimais arba konkrečiose srityse projektams, kuriuos jie teikia svarstyti komitetui.

Darbo tvarkos taisyklės nustato, kaip specializuoti skyriai ir pakomitečiai yra sudaromi ir kokie jų įgaliojimai.

262 straipsnis

Šioje Sutartyje numatytais atvejais Taryba ir Komisija privalo konsultotis su komitetu. Šios institucijos su komitetu gali konsultotis visais, jų manymu, reikalingais atvejais. Jis gali pareikšti nuomonę savo iniciatyva tokiais atvejais, kai jis mano, kad tai reikalinga.

Prireikus Taryba ar Komisija nustato komitetui terminą, per kurį jis turėtų pateikti savo nuomonę ir kuris negali būti trumpesnis kaip vienas mėnuo nuo tos dienos, kai pirmininkas gauna atitinkamą pranešimą. Jei terminui pasibaigus nuomonė nepateikiama, tai nekliudo toliau veikti.

Komiteto ir specializuoto skyriaus nuomonė kartu su posėdžių protokolu siunčiami Tarybai ir Komisijai.

Europos Parlamentas gali konsultuotis su komitetu.

4 SKYRIUS

REGIONŲ KOMITETAS

263 straipsnis ⁽¹⁾

Isteigiamas patariamąsios institucijos statusą turintis, iš regionų ir vietos valdžios atstovų, regiono ir vietos valdžios institucijoje turinčių rinkėjų mandatą ar politiškai atskaitingų išrinktam susirinkimui, susidedantis komitetas, toliau vadinamas Regionų komitetu.

Regionų komiteto narių skaičius neviršija 350.

Komiteto narių skaičius nustatomas toks:

Belgija	12
Čekija	12
Danija	9
Vokietija	24
Estija	7
Graikija	12
Ispanija	21
Prancūzija	24
Airija	9
Italija	24
Kipras	6
Latvija	7

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Lietuva	9
Liuksemburgas	6
Vengrija	12
Malta	5
Nyderlandai	12
Austrija	12
Lenkija	21
Portugalija	12
Slovėnija	7
Slovakija	9
Suomija	9
Švedija	12
Jungtinė Karalystė	24

Komiteto nariai ir tiek pat pakaitinių narių skiriami ketveriems metams remiantis atitinkamų valstybių narių pasiūlymais. Jie gali būti paskiriami kitai kadencijai. Taryba, sprendama kvalifikuota balsų dauguma, tvirtina pagal kiekvienos valstybės narės pateiktus pasiūlymus sudarytą narių ir pakaitinių narių sąrašą. Pasibaigus pirmojoje pastraipoje mandato, kuriuo remiantis jie buvo pasiūlyti, galiojimo laikui, Komiteto narių kadencija automatiškai baigiasi, ir paskui jie likusiam kadencijos laikui keičiami ta pačia tvarka. Komiteto nariai tuo pačiu metu negali būti ir Europos Parlamento nariais.

Komiteto narių negali varžyti jokie privalomi nurodymai. Bendrijos bendro intereso labui, eidami savo pareigas, jie yra visiškai nepriklausomi.

264 straipsnis

Iš savo narių dvejų metų kadencijai Regionų komitetas išsirenka pirmininką ir biurą.

Komitetas patvirtina savo Darbo tvarkos taisykles.

Komitetą Tarybos ar Komisijos prašymu sušaukia jo pirmininkas. Jis gali susirinkti ir savo iniciatyva.

265 straipsnis

Taryba arba Komisija su Regionų komitetu konsultuojasi šioje Sutartyje numatytais atvejais ir visais kitais atvejais, ypač susijusiais su tarpvalstybiniu bendradarbiavimu, kai viena iš šių institucijų mano, kad tai reikalinga.

Prireikus Taryba ir Komisija nustato komitetui terminą, per kurį jis turėtų pateikti savo nuomonę ir kuris negali būti trumpesnis kaip vienas mėnuo nuo tos dienos, kai pirmininkas gauna atitinkamą pranešimą. Jei terminui pasibaigus nuomonė nepateikiama, tai nekliudo toliau veikti.

Kai pagal 262 straipsnį konsultuojamasi su Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, Taryba ar Komisija Regionų komitetą informuoja apie šį nuomonės paklausimą. Manydamas, kad reikalas susijęs su konkrečiais regioniniais interesais, Regionų komitetas gali dėl jo pareikšti savo nuomonę.

Europos Parlamentas gali konsultotis su Regionų komitetu.

Jis gali pateikti nuomonę ir savo iniciatyva, jei mano, kad tai tikslinga.

Komiteto nuomonė kartu su jo posėdžių protokolu siunčiami Tarybai ir Komisijai.

5 SKYRIUS

EUROPOS INVESTICIJŲ BANKAS

266 straipsnis

Europos investicijų bankas yra juridinis asmuo.

Europos investicijų banko nariai yra valstybės narės.

Europos investicijų banko statutas yra pateiktas prie šios Sutarties pridedamame protokole. Europos investicijų banko prašymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija arba Komisijos prašymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Europos investicijų banku Taryba, vieningai sprendama, gali keisti Banko statuto 4, 11 bei 12 straipsnius ir 18 straipsnio 5 dalį.

267 straipsnis

Europos investicijų banko uždavinys – naudojantis kapitalo rinka ir savo ištekliais prisidėti prie darnios ir stabilios bendrosios rinkos plėtos Bendrijos interesui. Šiuo tikslu bankas, nesiekdamas pelno, teikia paskolas ir garantijas, visuose ekonomikos sektoriuose palengvinančias projektų finansavimą:

- a) menčiau išsivysčiusių regionų plėtros projektus;
- b) projektus, skirtus įmonėms modernizuoti ar pertvarkyti arba naujoms veiklos rūšims, reikalingoms laipsniškai kuriant bendrąją rinką, plėtoti, kai šių projektų dėl jų masto ar pobūdžio neįmanoma finansuoti vien atskirų valstybių narių įvairiomis turimomis lėšomis;
- c) kelioms valstybėms narėms svarbius projektus, kai šių projektų dėl jų masto ar pobūdžio neįmanoma finansuoti vien atskirų valstybių narių įvairiomis turimomis lėšomis.

Atlikdamas šį uždavinį, bankas sudaro palankias sąlygas finansuoti investicijų programas, savo veiklą derindamas su struktūrinių fondų ir kitų Bendrijos finansinių instrumentų pagalba.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

FINANSINĖS NUOSTATOS

268 straipsnis

Visi Bendrijos pajamų ir išlaidų straipsniai, taip pat ir susijusieji su Europos socialiniu fondu, įtraukiami į kiekvieniems finansiniams metams sudaromas sąmatas ir nurodomi biudžete.

Institucijų administracinės išlaidos, atsirandančios pagal Europos Sąjungos sutarties nuostatas, susijusias su bendra užsienio ir saugumo politika bei bendradarbiavimu teisingumo ir vidaus reikalų srityse, padengiamos iš biudžeto. Einamosios išlaidos, atsirandančios įgyvendinant minėtas nuostatas, pagal Sutartyje nurodytas sąlygas gali būti padengiamos iš biudžeto.

Biudžete nurodytos pajamos ir išlaidos turi būti subalansuotos.

269 straipsnis

Neatmetant kitų įplaukų, visas biudžetas finansuojamas nuosavais ištekliais.

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningai nustato nuostatas, susijusias su Bendrijos nuosavų išteklių sistema, kurias ji rekomenduoja valstybėms narėms priimti pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

270 straipsnis

Kad būtų užtikrinta biudžetinė drausmė, Komisija neteikia jokio pasiūlymo dėl Bendrijos akto, nekeičia savo pasiūlymų ir nepatvirtina jokių įgyvendinimo priemonių, galinčių turėti pastebimą poveikį biudžetui, nepateikusi patikinimo, kad tas pasiūlymas arba ta priemonė gali būti finansuojami neviršijant Bendrijos nuosavų išteklių, nustatytų vadovaujantis pagal 269 straipsnį Tarybos numatytomis nuostatomis.

271 straipsnis

Biudžete numatytas išlaidas leidžiama daryti vienerius finansinius metus, jei pagal 279 straipsnį priimti reglamentai nenustato kitaip.

Bet kokie neišnaudoti asignavimai, išskyrus asignavimus personalo išlaikymui, finansinių metų pabaigoje 279 straipsnyje nustatytomis sąlygomis gali būti perkelti, bet tik į kitus finansinius metus.

Grupuojuant išlaidų straipsnius pagal jų pobūdį arba paskirtį, asignavimai klasifikuojami atskirais skyriais ir, jei reikia, poskyriais laikantis pagal 279 straipsnį priimtų reglamentų.

Europos Parlamento, Tarybos, Komisijos ir Teisingumo Teismo išlaidos nustatomos atskiroje biudžeto dalyje nepažeidžiant specialių nuostatų dėl tam tikrų bendrų išlaidų.

272 straipsnis

1. Finansiniai metai prasideda sausio 1 d. ir baigiasi gruodžio 31 d.
2. Kiekviena Bendrijos institucija iki liepos 1 d. sudaro savo išlaidų sąmatą. Komisija konsoliduoja šias sąmatas parengdama preliminarų veiklos biudžeto projektą. Prie jo ji prideda nuomonę, kurioje gali būti pateikiamos kitokios sąmatos.

Preliminarus biudžeto projektas susideda iš pajamų sąmatos ir išlaidų sąmatos.

3. Komisija preliminarų biudžeto projektą pateikia Tarybai ne vėliau kaip iki tų metų, po kurių tas biudžetas bus vykdomas, rugsėjo 1 d.

Taryba, ketindama nukrypti nuo preliminaraus biudžeto projekto, konsultuojasi su Komisija, o prireikus – su kitomis suinteresuotomis institucijomis.

Taryba kvalifikuota balsų dauguma sudaro biudžeto projektą ir perduoda jį Europos Parlamentui.

4. Biudžeto projektas Europos Parlamentui pateikiamas ne vėliau kaip iki tų metų, po kurių tas biudžetas bus vykdomas, spalio 5 d.

Europos Parlamentas turi teisę savo narių balsų dauguma pakeisti biudžeto projektą ir absoliučia atiduotų balsų dauguma siūlyti Tarybai biudžeto projekto pataisas, susijusias su išlaidomis, kurios privalomai atsiranda pagal šią Sutartį arba ja remiantis priimtus aktus.

Jei Europos Parlamentui pateikus biudžeto projektą, jis per 45 dienas jį patvirtino, biudžetas tampa galutinai patvirtintu. Jei per šį laikotarpį Europos Parlamentas nepakeitė biudžeto projekto pakeitimų ir nepasiūlė jokių pataisų, biudžetas laikomas galutinai patvirtintu.

Jei per šį laikotarpį Europos Parlamentas priėmė pakeitimus arba pasiūlė pataisas, biudžeto projektas kartu su pakeitimais arba siūlomomis pataisomis perduodamas Tarybai.

5. Biudžeto projektą aptarusi su Komisija, o prireikus – su kitomis suinteresuotomis institucijomis, Taryba toliau veikia laikydamasi šių sąlygų:

a) Taryba gali kvalifikuota balsų dauguma pakeisti bet kokią Europos Parlamento padarytą pakeitimą;

b) siūlomų pataisų atžvilgiu:

— jei dėl Europos Parlamento siūlomos pataisos bendros institucijos išlaidos nepadidėja, būtent dėl to, kad padidintas išlaidas aiškiai kompensuotų vienas ar keletas siūlomų pataisų, susijusių su atitinkamu kitų išlaidų mažinimu, Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali atmesti siūlomą pataisą. Jei nepriimamas sprendimas ją atmesti, siūloma pataisa laikoma priimta;

— jei dėl Europos Parlamento siūlomos pataisos bendros institucijos išlaidos padidėja, Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali priimti tą siūlomą pataisą. Jei nepriimamas sprendimas jį priimti, siūlomas patikslinimas laikomas atmestu;

— jei pagal vieną iš dviejų pirmesnių pastraipų Taryba atmeta siūlomą pataisą, ji gali kvalifikuota balsų dauguma palikti biudžeto projekte nurodytą sumą arba nustatyti kitą.

Biudžeto projektas pataisomas remiantis siūlomomis pataisomis, kurias priima Taryba.

Jei pateikus projektą Tarybai ji per 15 dienų nepataisė jokių Europos Parlamento priimtų pakeitimų ir pritarė jo siūlomoms pataisoms, biudžetas laikomas galutinai priimtu. Taryba Europos Parlamentą informuoja, kad ji nepataisė nė vieno pakeitimo ir kad pritarė pasiūlytomis pataisoms.

Jei per šį laikotarpį Taryba pakeitė vieną ar keletą Europos Parlamento priimtų pakeitimų arba nepritarė jo siūlomoms pataisoms, biudžeto projektas vėl perduodamas Europos Parlamentui. Taryba informuoja Europos Parlamentą apie savo svarstymų rezultatus.

6. Biudžeto projektą pateikus Europos Parlamentui, kuriam buvo pranešta apie veiksmus, kurių buvo imtasi jo siūlomų pataisų atžvilgiu, jis per 15 dienų savo narių balsų dauguma ir trijų penktadalių atiduotų balsų dauguma sprendžia dėl Tarybos padarytų pataisų jo pakeitimams ir atitinkamai priima biudžetą. Jei per šį laikotarpį Europos Parlamentas nesiėmė veiksmų, biudžetas laikomas galutinai priimtu.

7. Užbaigus šiame straipsnyje nustatytą procedūrą, Europos Parlamento pirmininkas paskelbia, kad biudžetas galutinai priimtas.

8. Tačiau Europos Parlamentas visų narių balsų dauguma ir dviejų trečdalių balsavusių narių balsų dauguma gali dėl rimtų priežasčių atmesti biudžeto projektą ir paprašyti jam pateikti naują projektą.

9. Didžiausia tos pačios kategorijos išlaidų, kurios numatytos einamiesiems metams, padidėjimo norma kasmet nustatoma visoms išlaidoms, išskyrus tas, kurios privalomai atsiranda pagal šią Sutartį arba ja remiantis priimtus aktus.

Komisija, pasikonsultavusi su Ekonominės politikos komitetu, paskelbia, kokia yra ši didžiausia norma, priklausoma nuo:

— Bendrijos bendrojo nacionalinio produkto dydžio raidos tendencijos;

— valstybių narių biudžetų vidutinių pokyčių

ir

— pragyvenimo išlaidų praėjusiais metais tendencijos.

Visos Bendrijos institucijos apie didžiausią normą informuojamos iki gegužės 1 d. Jos privalo į ją atsižvelgti biudžetinės procedūros metu, laikantis šios dalies ketvirtosios ir penktosios pastraipų nuostatų.

Jei Tarybos sudarytame biudžeto projekte išlaidų, išskyrus tas, kurios privalomai atsiranda pagal šią Sutartį arba ja remiantis priimtus aktus, faktinė padidėjimo norma yra didesnė negu pusė didžiausios normos, Europos Parlamentas, naudodamasis savo teise daryti pakeitimus, gali dar padidinti bendrą tų išlaidų sumą neviršydamas pusės didžiausios normos.

Kai išimtiniais atvejais Europos Parlamentas, Taryba ar Komisija mano, kad Bendrijos veikla reikalauja viršyti šioje dalyje numatyta tvarka nustatytą normą, Tarybos, sprendžiančios kvalifikuota balsų dauguma, ir Europos Parlamento, sprendžiančio savo narių balsų dauguma ir trijų penktadalių atiduotų balsų dauguma, sutarimu gali būti nustatyta kita norma.

10. Kiekviena institucija šio straipsnio suteiktais įgaliojimais naudojasi deramai atsižvelgdama į šios Sutarties nuostatas ir ja remiantis priimtus aktus, ypač į susijusius su Bendrijų nuosavais ištekliais ir pajamų bei išlaidų balansu.

273 straipsnis

Jei finansinių metų pradžioje dėl biudžeto dar nėra balsuota, suma, lygi ne daugiau kaip vienai dvyliktajai praėjusių finansinių metų biudžeto asignavimų daliai, gali būti išleista kiekvieną mėnesį pagal bet kokią biudžeto skyrių ar poskyrį, laikantis pagal 279 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų; tačiau ši tvarka nesuteikia Komisijai teisės disponuoti asignavimais, viršijančiais vieną dvyliktąją asignavimų, numatytų rengiamame biudžeto projekte.

Taryba, laikydamasi kitų pirmojoje pastraipoje nurodytų sąlygų, kvalifikuota balsų dauguma gali leisti išlaidas, didesnes už vieną dvyliktąją dalį.

Jei sprendimas susijęs su išlaidomis, kurios privalomai neatsiranda pagal šią Sutartį ir ja remiantis priimtus aktus, Taryba nedelsdama perduoda jį Europos Parlamentui; Europos Parlamentas, sprenddamas savo narių balsų dauguma ir trimis penktadaliais atiduotų balsų, per 30 dienų gali priimti kitokią sprendimą dėl išlaidų, viršijančių pirmojoje pastraipoje paminėtą vieną dvyliktąją dalį. Šios Tarybos sprendimo dalies vykdymas sustabdomas, kol Europos Parlamentas priima savo sprendimą. Jei per minėtą laikotarpį Europos Parlamentas nepriima sprendimo, kuris skiriasi nuo Tarybos sprendimo, šis laikomas galutinai priimtu.

Antrojoje ir trečiojoje pastraipose paminėtuose sprendimuose nustatomos būtinos priemonės dėl lėšų, reikalingų šiam straipsniui įgyvendinti.

274 straipsnis

Biudžetą vykdo Komisija, laikydamasi pagal 279 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų, savo pačios atsakomybe ir neperžengdama nustatytų asignavimo ribų, atsižvelgdama į patikimo finansų valdymo principus. Siekdamas užtikrinti, kad asignavimai būtų naudojami pagal patikimo finansų valdymo principus, valstybės narės bendradarbiauja su Komisija.

Reglamentai nustato išsamias taisykles, kuriomis vadovaudamasi kiekviena institucija daro savo išlaidas.

Neviršydama biudžeto, Komisija, laikydamasi apribojimų ir sąlygų, nustatytų pagal 279 straipsnį priimtuose reglamentuose, gali perkelti asignavimus iš vieno biudžeto skyriaus į kitą arba iš vieno poskyrio į kitą.

275 straipsnis

Kasmet Komisija pateikia Tarybai ir Europos Parlamentui praėjusių finansinių metų biudžeto vykdymo ataskaitas. Komisija jiems taip pat perduoda Bendrijos turto ir įsipareigojimų finansinę ataskaitą.

276 straipsnis

1. Europos Parlamentas, remdamasis Tarybos kvalifikuota balsų dauguma priimta ir teikiama rekomendacija, patvirtina, kad Komisija biudžetą įvykdė. Šiuo tikslu Europos Parlamentas, išnagrinėjęs Tarybai, nagrinėja 275 straipsnyje minimas ataskaitas ir finansinę ataskaitą, Audito Rūmų metų pranešimą kartu su audituotų institucijų atsakymais į Audito Rūmų pastabas, 248 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje minėtą patikinimo pareiškimą ir bet kokius kitus svarbius specialius Audito Rūmų pranešimus.

2. Prieš patvirtindamas, kad Komisija biudžetą įvykdė, arba kitais tikslais, susijusiais su jo įgaliojimų biudžeto įgyvendinimo srityje vykdymu, Europos Parlamentas gali Komisijos paprašyti, kad ji pateiktų įrodymus dėl išlaidų vykdymo arba finansų kontrolės sistemos veikimo. Komisija teikia Europos Parlamentui visą jo prašymu reikalingą informaciją.

3. Komisija imasi visų atitinkamų priemonių, kad atsižvelgtų į biudžeto įvykdymą patvirtinančiuose sprendimuose padarytas pastabas ir kitas Europos Parlamento pastabas dėl išlaidų vykdymo, taip pat Tarybos pastabas, pridedamas prie jos priimtų rekomendacijų dėl biudžeto įvykdymo.

Europos Parlamento arba Tarybos prašymu Komisija praneša apie priemones, kurių buvo imtasi atsižvelgiant į šias pastabas ir komentarus, ir ypač apie padalinius, kurie yra atsakingi už biudžeto vykdymą, duotus nurodymus. Šie pranešimai siunčiami ir Audito Rūmams.

277 straipsnis

Biudžetas sudaromas apskaitos vienetais, nustatytais laikantis pagal 279 straipsnį priimtų reglamentų nuostatų.

278 straipsnis

Komisija, pranešusi atitinkamų valstybių narių kompetentingoms institucijoms, gali turimas lėšas kurios nors valstybės narės valiuta pakeisti į kitos valstybės narės valiutą, jei to reikia, kad tokias lėšas būtų galima naudoti šioje Sutartyje numatytiems tikslams. Komisija kiek galėdama stengiasi tokių keitimų nedaryti, jei ji turi grynųjų pinigų ar likvidaus turto jai reikalinga valiuta.

Komisija ryšius su kiekviena valstybe nare palaiko per atitinkamos valstybės paskirtą instituciją. Atlikdama finansines operacijas, ji naudojasi atitinkamos valstybės narės emisijos banko arba kurios nors kitos tos valstybės narės patvirtintos finansų institucijos paslaugomis.

279 straipsnis

1. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei gavusi Audito Rūmų nuomonę, vieningai:

- a) priima finansinius reglamentus, pirmiausia nurodančius biudžeto sudarymo ir vykdymo bei sąskaitų pateikimo ir auditavimo tvarką;
- b) nustato taisykles, reglamentuojančias finansų kontrolierių, įgaliojimus suteikiančių pareigūnų ir apskaitos pareigūnų atsakomybę bei atitinkamą inspektavimo tvarką.

Nuo 2007 m. sausio 1 d. Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir gavusi Audito Rūmų nuomonę.

2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu bei pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir gavusi Audito Rūmų nuomonę, vieningai nustato būdus ir tvarką, kaip biudžeto pajamos, numatytos pagal susitarimus dėl Bendrijos nuosavų išteklių, tampa prieinamos Komisijai, ir nustato priemonės, taikomas prireikus patenkinti grynųjų pinigų poreikį.

280 straipsnis

1. Bendrija ir valstybės narės Bendrijos finansiniams interesams kenkiančiam sukčiavimui ir kitoms neteisėtoms veikoms priešinasi taikydamos pagal šį straipsnį nustatytinas priemonės, kurių paskirtis yra atgrasinti ir valstybėse narėse užtikrinti veiksmingą apsaugą.

2. Valstybės narės prieš Bendrijos finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą imasi tų pačių priemonių, kurių jos imasi prieš savo pačių finansiniams interesams kenkiantį sukčiavimą.

3. Nepažeisdamos kitų šios Sutarties nuostatų, valstybės narės derina savo veiksmus, skirtus Bendrijos finansiniams interesams nuo sukčiavimo apsaugoti. Šiuo tikslu jos, Komisijos padedamos, organizuoja glaudų ir reguliarių kompetentingų institucijų bendradarbiavimą.

4. Taryba, spręsdama 251 straipsnyje nustatyta tvarka ir pasikonsultavusi su Audito Rūmais, nustato būtinas priemones Bendrijos finansiniams interesams kenkiančio sukčiavimo prevencijos ir kovos su juo srityse, kad valstybėse narėse sudarytų veiksmingos ir lygiavertės apsaugos galimybes. Šios priemonės nesiejamos su nacionalinės baudžiamosios teisės taikymu ar nacionaliniu teisingumo vykdymu.

5. Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, kasmet pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai pranešimą apie priemones, kurių buvo imtasi įgyvendinant šį straipsnį.

ŠEŠTOJI DALIS

BENDROSIOS IR BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

281 straipsnis

Bendrija yra juridinis asmuo.

282 straipsnis

Kiekvienoje valstybėje narėje Bendrija naudoja plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jų įstatymus; ji gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese. Šiuo tikslu Bendrijai atstovauja Komisija.

283 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su kitomis suinteresuotomis institucijomis, kvalifikuota balsų dauguma patvirtina Europos Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir tų Bendrijų kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

284 straipsnis

Komisija, laikydamasi pagal šios Sutarties nuostatas Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų, gali rinkti bet kokią informaciją ir daryti bet koki patikrinimą, reikalingą jai patikėtoms užduotims atlikti.

285 straipsnis

1. Nepažeisdama Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto 5 straipsnio, Taryba 251 straipsnyje nurodyta tvarka nustato priemones Bendrijos veiklos rezultatams apibūdinti reikalingai statistinei informacijai rengti.

2. Bendrijos statistinė informacija rengiama laikantis nešališkumo, patikimumo, objektyvumo, mokslinio nepriklausomumo, išlaidų efektyvumo ir statistinio konfidencialumo principų; ji netampa pernelyg sunkia našta ūkio subjektams.

286 straipsnis

1. Nuo 1999 m. sausio 1 d. Bendrijos teisės aktai dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo taikomi ir šia Sutartimi arba ja remiantis įsteigtoms institucijoms bei įstaigoms.

2. 1 dalyje nurodytos datos Taryba 251 straipsnyje nustatyta tvarka įsteigia nepriklausomą priežiūros įstaigą, atsakingą už tokių Bendrijos teisės aktų taikymo Bendrijos institucijoms ir įstaigoms stebėjimą, ir atitinkamai priima kitas su ja susijusias nuostatas.

287 straipsnis

Bendrijos institucijų nariai, komitetų nariai, Bendrijos pareigūnai ir kiti tarnautojai, netgi nustoję eiti savo pareigas, neturi teisės atskleisti informacijos, kurią jie yra išipareigoję saugoti kaip tarnybinę paslaptį, ypač informacijos apie įmones, jų verslo ryšius ar sąnaudų sudedamąsias dalis.

288 straipsnis

Bendrijos sutartinę atsakomybę reglamentuoja atitinkamai sutarčiai taikoma teisė.

Deliktinės atsakomybės atveju Bendrija pagal bendrus valstybių narių įstatymams būdingus principus atlygina bet kokią žalą, kurią, eidami savo pareigas, padaro jos institucijos ar jų tarnautojai.

Pirmesnė dalis tomis pačiomis sąlygomis taikoma žalai, kurią padaro ECB ar jo tarnautojai, eidami savo pareigas.

Asmeninę jos tarnautojų atsakomybę Bendrijai reglamentuoja nuostatos, numatytos jiems taikomuose tarnybos nuostatuose arba įdarbinimo sąlygose.

289 straipsnis

Bendrijos institucijų būstinės vieta nustatoma bendru valstybių narių vyriausybių sutarimu.

290 straipsnis

Kalbų vartojimą Bendrijos institucijose reglamentuojančias taisykles, nepažeisdama Teisingumo Teismo statuto nuostatų, vieningai nustato Taryba.

291 straipsnis

Valstybių narių teritorijose Bendrija 1965 m. balandžio 8 d. Protokole dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų nustatytais sąlygomis naudojasi privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti. Tas pats taikoma Europos centriniam bankui, Europos pinigų institutui ir Europos investicijų bankui.

292 straipsnis

Valstybės narės išipareigoja ginčų dėl šios Sutarties aiškinimo ar taikymo nespręsti kitais būdais nei nustatyta šioje Sutartyje.

293 straipsnis

Prireikus valstybės narės veda tarpusavio derybas, kad savo nacionaliniams subjektams užtikrintų:

- asmens apsaugą, teisių garantiją ir apsaugą tokiomis pat sąlygomis, kurias kiekviena valstybė taiko savo nacionaliniams subjektams;
- dvigubo apmokestinimo panaikinimą Bendrijoje;
- bendrovių ar firmų, apibrėžtų 48 straipsnio antrojoje pastraipoje, abipusį pripažinimą, jų juridinio asmens statuso išlaikymą tais atvejais, kai buveinė yra perkeliama iš vienos šalies į kitą, ir galimybę jungtis bendrovėms ar firmoms, reglamentuojamoms skirtingų šalių įstatymais;
- formalumų, reguliuojančių abipusį teismų ir arbitražo sprendimų pripažinimą ir vykdymą, supaprastinimą.

294 straipsnis

Valstybės narės sudaro kitų valstybių narių nacionaliniams subjektams tokias pat sąlygas dalyvauti bendrovių ar firmų, apibrėžtų 48 straipsnyje, kapitale, kokias turi jos pačios nacionaliniai subjektai, nepažeisdamos kitų šios Sutarties nuostatų taikymo.

295 straipsnis

Ši Sutartis jokių būdu nepažeidžia valstybių narių normų, reglamentuojančių nuosavybės sistemą.

296 straipsnis

1. Šios Sutarties nuostatos nekliudo taikyti šias taisykles:
 - a) jokia valstybė narė neprivalo teikti informacijos, kurios atskleidimą ji laiko prieštaraujančiu gyvybiniams savo saugumo interesams;
 - b) kiekviena valstybė narė gali imtis priemonių, kurias mano esant būtinas apsaugoti gyvybiniams savo saugumo interesams, susijusiems su ginklų, amunicijos ir karinės paskirties medžiagų gamyba ar prekyba; šios priemonės neturi kenkti gaminių, kurie nėra specialiai skirti karo tikslams, konkurencijos bendrojoje rinkoje sąlygoms.
2. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, gali vieningai pakeisti 1958 m. balandžio 15 d. jos pačios sudarytą gaminių, kuriems taikomos šio straipsnio 1 dalies b punkto nuostatos, sąrašą.

297 straipsnis

Valstybės narės konsultuojasi viena su kita siekdamos prireikus veikti drauge, kad bendrosios rinkos veikimui nedarytų poveikio priemonės, kurių valstybei narei gali tekti imtis įvykus rimtiems viešąją tvarką trikdančioms vidaus neramumams, kilus karui ar atsiradus didelei, karo grėsmę keliančiai tarptautinei įtampai, arba siekiant vykdyti įsipareigojimus, kuriuos ji prisiėmė taikai ir tarptautiniam saugumui palaikyti.

298 straipsnis

Jei 296 ir 297 straipsniuose minėtais atvejais taikomos priemonės bendrojoje rinkoje trikdo konkurencijos sąlygas, Komisija, veikdama kartu su suinteresuota valstybe, ištiria, kaip tas priemonės būtų galima suderinti su šioje Sutartyje nustatytomis taisyklėmis.

Nukrypdamą nuo 226 ir 227 straipsniuose numatytos tvarkos, Komisija ar bet kuri valstybė narė gali tiesiogiai kreiptis į Teisingumo Teismą, jei mano, kad kita valstybė narė piktnaudžiauja 296 ir 297 straipsniuose numatytomis galiomis. Teisingumo Teismas savo išvadą pateikia uždarame posėdyje.

299 straipsnis ⁽¹⁾

1. Ši Sutartis taikoma Belgijos Karalystei, Čekijos Respublikai, Danijos Karalystei, Vokietijos Federacinei Respublikai, Estijos Respublikai, Graikijos Respublikai, Ispanijos Karalystei, Prancūzijos Respublikai, Airijai, Italijos Respublikai, Kipro Respublikai, Latvijos Respublikai, Lietuvos Respublikai, Liuksemburgo Didžiąjai Hercogystei, Vengrijos Respublikai, Maltos Respublikai, Nyderlandų Karalystei, Austrijos Respublikai, Lenkijos Respublikai, Portugalijos Respublikai, Slovėnijos Respublikai, Slovakijos Respublikai, Suomijos Respublikai, Švedijos Karalystei ir Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei.

2. Šios Sutarties nuostatos taikomos Prancūzijos užjūrio departamentams, Azorų, Maderos ir Kanarų saloms.

Tačiau, atsižvelgdama į Prancūzijos užjūrio departamentų, Azorų, Maderos ir Kanarų salų socialinės ir ekonominės struktūros padėtį, kurią sunkina jų atokumas, izoliuotumas, mažumas, sunkios topografinės ir klimato sąlygos, ekonominis priklausomumas nuo keleto produktų, o šių veiksmų pastovumas ir derinys labai riboja šių regionų plėtrą, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, kvalifikuota balsų dauguma nustato konkrečias priemones, kuriomis siekiama būtent šiems regionams nustatyti šios Sutarties, taip pat bendrų politikos kryptių taikymo sąlygas.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Nustatydamas atitinkamas antrojoje pastraipoje nurodytas priemonės, Taryba atsižvelgia į tokias sritis kaip muitų ir prekybos politika, fiskalinė politika, laisvosios zonos, žemės ūkio ir žuvininkystės politika, žaliavų ir būtino vartojimo prekių tiekimo sąlygos, valstybės pagalbos bei paramos iš struktūrinių fondų ir pagal horizontaliąsias Bendrijos programas gavimo sąlygos.

Atsižvelgdama į atokiausių regionų ypatumus ir ribotas galimybes, antrojoje pastraipoje minėtas priemonės Taryba nustato nesumenkindama Bendrijos teisinės tvarkos, taip pat vidaus rinkos ir bendros politikos kryptių vientisumo bei darnos.

3. Užjūrio šalims ir teritorijoms, išvardytoms šios Sutarties II priede, taikomi specialūs susitarimai dėl asociacijos, išdėstyti Sutarties ketvirtojoje dalyje.

Ši Sutartis netaikoma toms užjūrio šalims ir teritorijoms, specialiais ryšiais susijusioms su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste, kurios neįtrauktos į pirmiau minėtą sąrašą.

4. Šios Sutarties nuostatos taikomos Europos teritorijoms, už kurių išorės santykius atsako kuri nors valstybė narė.

5. Šios Sutarties nuostatos Alandų saloms taikomos pagal 2 protokolo, pridedamo prie Akto dėl Austrijos Respublikos, Suomijos Respublikos ir Švedijos Karalystės stojimo sąlygų, nuostatas.

6. Nepaisant to, kas išdėstyta pirmesnėse šio straipsnio dalyse:

- a) ši Sutartis netaikoma Farerų saloms;
- b) ši Sutartis netaikoma Jungtinės Karalystės Akrotirio ir Dekelijos Suverenioms bazių teritorijoms Kipre, išskyrus tiek, kiek būtina, siekiant užtikrinti priemonių, išdėstytų Protokole dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės suverenių bazių teritorijų Kipre, pridėtame prie Akto dėl Čekijos Respublikos, Estijos Respublikos, Kipro Respublikos, Latvijos Respublikos, Lietuvos Respublikos, Vengrijos Respublikos, Maltos Respublikos, Lenkijos Respublikos, Slovėnijos Respublikos ir Slovakijos Respublikos stojimo į Europos Sąjungą sąlygų, įgyvendinimą ir vadovaujantis to Protokolo sąlygomis;
- c) ši Sutartis taikoma Normanų saloms ir Meno salai tik tiek, kiek reikia įgyvendinti susitarimams dėl šių salų, nurodytiems Sutartyje dėl naujų valstybių narių įstojimo į Europos ekonominę bendriją ir į Europos atominės energijos bendriją, pasirašytoje 1972 m. sausio 22 d.

300 straipsnis

1. Tais atvejais, kai ši Sutartis numato Bendrijos ir vienos arba keleto valstybių ar tarptautinių organizacijų susitarimų sudarymą, Komisija teikia rekomendacijas Tarybai, o ši įgalioja Komisiją pradėti reikalingas derybas. Komisija derybas veda konsultuodamasi su specialiais komitetais, Tarybos paskirtais padėti jai atlikti šią užduotį, ir vadovaudamasi Tarybos šiuo tikslu duotais nurodymais.

Naudodamasi šios dalies jai suteiktais įgaliojimais, Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, išskyrus 2 dalies pirmojoje pastraipoje numatytus atvejus, kai ji sprendžia vieningai.

2. Atsižvelgdama į Komisijai šioje srityje suteiktus įgaliojimus, klausimus dėl susitarimų pasirašymo, kuri gali lydėti sprendimas dėl laikino taikymo prieš jiems įsigaliojant, ir sudarymo Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma remdamasi Komisijos pasiūlymu. Taryba sprendžia vieningai, kai susitarimas priklauso sričiai, kurioje vidaus taisyklėms nustatyti reikia balsų vieningumo, ir sudarant 310 straipsnyje nurodytus susitarimus.

Nukrypstant nuo 3 dalyje nustatytų taisyklių, ta pati tvarka taikoma priimant sprendimą sustabdyti susitarimo taikymą ir nustatant Bendrijos vardu priimamas pozicijas susitarimu sukurtoje institucijoje, kai tai institucijai reikia priimti teisinę galią turinčius sprendimus, išskyrus sprendimus, papildančius arba pakeičiančius susitarimo institucinę struktūrą.

Europos Parlamentas nedelsiant ir išsamiai informuojamas apie visus pagal šią straipsnio dalį priimtus sprendimus dėl susitarimų laikino taikymo ar sustabdymo arba Bendrijos pozicijos nustatymo susitarimu sukurtoje institucijoje.

3. Taryba susitarimus sudaro pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, išskyrus 133 straipsnio 3 dalyje nurodytus susitarimus, įskaitant atvejus, kai susitarimas priklauso sričiai, kurioje vidaus taisyklėms nustatyti taikoma 251 arba 252 straipsnyje nurodyta tvarka. Europos Parlamentas savo nuomonę pateikia per tokį laiką, kurį Taryba gali nustatyti atsižvelgdama į reikalo skubumą. Nepateikus nuomonės per tą laiką, Taryba gali imtis veiksmų.

Nukrypstant nuo pirmesnės pastraipos, 310 straipsnyje nurodyti susitarimai, kiti susitarimai, nustatantys konkrečią institucinę struktūrą organizuojant bendradarbiavimo procedūras, susitarimai, turintys svarbių padarinių Bendrijos biudžetui, ir susitarimai, dėl kurių reikalingas 251 straipsnyje nurodyta tvarka priimto akto pakeitimas, sudaromi gavus Europos Parlamento pritarimą.

Skubiais atvejais Taryba ir Europos Parlamentas gali susitarti dėl pritarimo termino.

4. Sudarydama susitarimą, Taryba gali, nukrypdama nuo 2 dalies nuostatų, įgalioti Komisiją Bendrijos vardu patvirtinti pakeitimus, kai susitarimas numato, kad jie priimami supaprastinta tvarka arba kai juos priima pagal tą susitarimą įsteigta institucija; Taryba gali tokiam įgaliojimui nustatyti konkrečias sąlygas.

5. Kai Taryba numato sudaryti susitarimą, kuriam reikalingi šios Sutarties pakeitimai, tie pakeitimai pirmiau privalo būti priimti Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnyje nustatyta tvarka.

6. Europos Parlamentas, Taryba, Komisija arba valstybė narė gali gauti Teisingumo Teismo nuomonę dėl to, ar numatytas sudaryti susitarimas yra suderinamas su šios Sutarties nuostatomis. Jei Teisingumo Teismo nuomonė yra neigiama, susitarimas gali įsigalioti tik pagal Europos Sąjungos sutarties 48 straipsnį.

7. Šiame straipsnyje nustatytais sąlygomis sudaryti susitarimai yra privalomi Bendrijos institucijoms ir valstybėms narėms.

301 straipsnis

Tais atvejais, kai bendroji pozicija ar bendrieji veiksmai, priimti pagal Europos Sąjungos sutarties nuostatas, susijusias su bendra užsienio ir saugumo politika, numato, kad Bendrija visiškai nutrauks arba iš dalies apribos ekonominius santykius su viena ar keleta trečiųjų šalių, Taryba imasi būtinų skubių priemonių. Taryba sprendžia kvalifikuota balsų dauguma, remdamasi Komisijos pasiūlymu.

302 straipsnis

Komisija užtikrina, kad būtų palaikomi tinkami ryšiai su Jungtinių Tautų organais ir jos specializuotosiomis agentūromis.

Ji taip pat rūpinasi tinkamais ryšiais su visomis tarptautinėmis organizacijomis.

303 straipsnis

Bendrija visais tinkamais būdais bendradarbiauja su Europos Taryba.

304 straipsnis

Bendrija su Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija užmezga glaudų bendradarbiavimą, kuris detaliau nustatomas bendru sutarimu.

305 straipsnis

1. Šios Sutarties nuostatos neturi įtakos Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarčiai, ypač valstybių narių teisėms ir pareigoms, minėtos Bendrijos institucijų įgaliojimams ir minėtos Sutarties nustatytoms bendrosios anglių ir plieno rinkos veikimo taisyklėms.

2. Šios Sutarties nuostatos nepažeidžia Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties nuostatų.

306 straipsnis

Šios Sutarties nuostatos nekliudo egzistuoti regioninėms sąjungoms tarp Belgijos ir Liuksemburgo ar tarp Belgijos, Liuksemburgo ir Nyderlandų arba jų kurti, jei šių regioninių sąjungų tikslų negalima pasiekti taikant šią Sutartį.

307 straipsnis

Šios Sutarties nuostatos neturi paveikti teisių ir pareigų, kylančių iš susitarimų, sudarytų iki 1958 m. sausio 1 d. arba stojančioms valstybėms — iki įstojimo dienos, tarp vienos ar keleto valstybių narių ir vienos ar keleto trečiųjų šalių.

Jei tokie susitarimai yra nesuderinami su šia Sutartimi, atitinkama valstybė narė ar atitinkamos valstybės narės stengiasi pašalinti egzistuojantį nesuderinamumą. Prireikus valstybės narės viena kitai padeda siekti šio tikslo ir atitinkamais atvejais nustato bendrą požiūrį.

Igyvendindamos pirmojoje pastraipoje minimus susitarimus, valstybės narės atsižvelgia į tai, kad nuolaidos, kurias kiekviena valstybė narė daro remdamasi šia Sutartimi, yra neatskiriama Bendrijos kūrimo dalis ir dėl to jie yra neatsiejamai susiję su bendrų institucijų kūrimu, galių joms suteikimu ir tuo, kad visos valstybės narės daro tas pačias nuolaidas.

308 straipsnis

Jei pasirodytų, kad veikiant bendrajai rinkai vienam iš Bendrijos tikslų pasiekti reikia imtis Bendrijos veiksmų, kuriems ši Sutartis nenumato reikalingų įgaliojimų, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningu sprendimu imasi reikiamų priemonių.

309 straipsnis

1. Priėmus sprendimą pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 3 dalį sustabdyti valstybės narės vyriausybės atstovo balsavimo teises, šios balsavimo teisės sustabdomos ir šios Sutarties atžvilgiu.

2. Be to, pagal Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 2 dalį nustatius, kad valstybė narė šiurkščiai ir nuolat pažeidžia tos Sutarties 6 straipsnio 1 dalyje minimus principus, Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti sustabdyti tos valstybės narės tam tikras šią Sutartį taikant atsirandančias teises. Taip darydama Taryba atsižvelgia į tokio sustabdymo galimus padariusius fizinių ir juridinių asmenų teisėms bei pareigoms.

Atitinkamos valstybės narės įsipareigojimai pagal šią Sutartį visais atvejais lieka tai valstybei privalomi.

3. Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali vėliau nuspręsti keisti arba panaikinti priemones, kurių buvo imtasi pagal 2 dalį, atsižvelgdama į tai, kaip pasikeitė padėtis, privertusi jų imtis.

4. Priimdama 2 ir 3 dalyse minėtus sprendimus, Taryba neatsižvelgia į atitinkamos valstybės narės vyriausybės atstovo balsus. Nukrypstant nuo 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota balsų dauguma apibrėžiama kaip ta pati atitinkamų Tarybos narių skaičiuojamų balsų, nustatytų 205 straipsnio 2 dalyje, dalis.

Ši straipsnio dalis taikoma ir pagal 1 dalį sustabdžius balsavimo teises. Tokiais atvejais sprendimai, kuriems priimti reikalingas balsų vieningumas, priimami neatsižvelgiant į atitinkamos valstybės narės vyriausybės atstovo balsavimą.

310 straipsnis

Bendrija su viena arba keleta valstybių ar tarptautinių organizacijų gali sudaryti susitarimus steigti asociaciją, numatančią abipuses teises ir pareigas, bendrą veiklą ir specialią tvarką.

311 straipsnis

Bendru valstybių narių sutarimu prie šios Sutarties pridedami protokolai sudaro neatskiriamą šios Sutarties dalį.

312 straipsnis

Ši Sutartis sudaroma neribotam laikui.

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

313 straipsnis

Aukštosios Susitariančios Šalys šią Sutartį ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas. Ratifikavimo dokumentai deponuojami Italijos Respublikos Vyriausybei.

Ši Sutartis įsigalioja pirmą kito mėnesio dieną po to, kai ratifikavimo dokumentus deponuoja paskutinė valstybė signatarė. Tačiau jei dokumentai deponuojami likus mažiau kaip penkiolikai dienų iki kito mėnesio pradžios, Sutartis įsigalioja pirmą antrojo po deponavimo mėnesio dieną.

314 straipsnis ⁽¹⁾

Ši vienu originaliu egzemplioriumi sudaryta Sutartis, kurios visi keturi tekstai italų, olandų, prancūzų ir vokiečių kalbomis yra autentiški, deponuojama Italijos Respublikos Vyriausybės archyvuose, o Italijos Respublikos Vyriausybė patvirtintą Sutarties kopiją perduoda kitų valstybių signatarių vyriausybėms.

Vadovaujantis stojimo sutartimis, šios Sutarties tekstai airių, anglų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, portugalų, slovākų, slovėnų, suomių, švedų ir vengrų kalbomis taip pat yra autentiški.

Tai paliudydami šią Sutartį pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Priimta tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt septintų metų kovo dvidešimt penktą dieną Romoje.

(įgaliotųjų atstovų sąrašas nepateikiamas)

⁽¹⁾ Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

PRIEDAI

I PRIEDAS

Sutarties 32 straipsnyje nurodytas
SĄRAŠAS

1 Numeris pagal Briuselio nomenklatūrą	2 Produktų apibūdinimas
1 skirsnis	Gyvi gyvūnai
2 skirsnis	Mėsa ir valgomieji mėsos subproduktai
3 skirsnis	Žuvis, vėžiagyviai ir moliuskai
4 skirsnis	Pienas ir pieno produktai; paukščių kiaušiniai; natūralus medus
5 skirsnis	
05.04	Gyvūnų (išskyrus žuvis) žarnos, pūslės ir skrandžiai, sveikos (sveiki) arba jų gabalai
05.15	Gyvūniniai produktai, nenurodyti kitoje vietoje; nugaišę gyvūnai, klasifikuojami 1 arba 3 skirsniuose, netinkami vartoti žmonių maistui
6 skirsnis	Augantys medžiai ir kiti augalai; svogūnėliai, šaknys ir kitos panašios augalų dalys; skintos gėlės ir dekoratyviniai žalumynai
7 skirsnis	Valgomos daržovės ir kai kurie šakniavaisiai ir gumbavaisiai
8 skirsnis	Valgomieji vaisiai ir riešutai; citrusų vaisių arba melionų žievelės ir luobos
9 skirsnis	Kava, arbata ir prieskoniai, išskyrus matę (pozicija Nr. 09.03)
10 skirsnis	Javai
11 skirsnis	Malybos produkcija; salyklos ir krakmolai; kviečių glitimas; inulinas
12 skirsnis	Aliejinių kultūrų sėklos ir vaisiai; įvairūs grūdai, sėklos ir vaisiai; augalai, naudojami pramonėje ir medicinoje; šiaudai ir pašarai
13 skirsnis	
ex 13.03	Pektinas
15 skirsnis	Kiauliniai taukai ir kiti lydyti kiauliniai taukai; lydyti naminių paukščių taukai
15.01	Kiauliniai taukai ir kiti lydyti kiauliniai taukai; lydyti naminių paukščių taukai

1 Numeris pagal Briuselio nomenklatūrą	2 Produktų apibūdinimas
15.02	Nelydyti galvijų, avių ir ožkų taukai; iš jų pagaminti taukai, skirti naudoti pramonėje (įskaitant „premier jus“)
15.03	Kiaulinių taukų stearinas, oleostearinas ir stearinas, skirtas naudoti pramonėje; kiaulinių taukų aliejus, oleoaliejus ir lajaus aliejus, neemulsuoti, nesumaišyti ir neapdoroti kitu būdu
15.04	Žuvų arba jūrų žinduolių taukai ir aliejus, nerafinuoti arba rafinuoti
15.07	Nelakieji augaliniai aliejai, skysti ar kieti, nerafinuoti, rafinuoti ar gryninti
15.12	Gyvūniniai ir augaliniai riebalai ir aliejus, hidrinti, nerafinuoti arba rafinuoti, bet toliau neperdirbti
15.13	Margarinas, dirbtiniai taukai ir kitų perdirbtų valgomųjų riebalų mišiniai
15.17	Riebalų medžiagų arba gyvūninio ar augalinio vaško apdorojimo liekanos
16 skirsnis	Gaminiai iš mėsos, žuvies arba vėžiagyvių ar moliuskų
17 skirsnis	
17.01	Cukrinių runkelių ir cukranendrių cukrus, kurių būvis kietas
17.02	Kiti cukrūs; cukrų sirupai; dirbtinis medus (sumaišytas arba nesumaišytas su natūraliu medumi); karamelė
17.03	Melasa, balinta ar nebalinta
17.05	Kiti cukrūs, sirupai ir melasa su aromatinių arba dažančiųjų medžiagų priedais, išskyrus vaisių sultis, turinčias cukraus priedą
18 skirsnis	
18.01	Kakavos pupelės, sveikos arba skaldytos, žalios arba skrudintos
18.02	Kakavos lukštai, išaižos, luobelės ir kakavos atliekos

1 Numeris pagal Briuselio nomenklatūrą	2 Produktų apibūdinimas
20 skirsnis	Daržovių, vaisių arba kitų augalų dalių produktai
22 skirsnis	
22.04	Vynuogių misa, kurios fermentacija prasidėjusi arba sustabdyta kitaip negu pridedant alkoholio
22.05	Vynas iš šviežių vynuogių; vynuogių misa, kurios fermentacija sustabdyta pridedant alkoholio
22.07	Kiti fermentuoti gėrimai (pavyzdžiui, sidras, kriaušių sidras ir midus)
ex 22.08 ex 22.09	Denatūruotas arba nedenatūruotas etilo alkoholis ir kiti bet kokio stiprumo alkoholiai, gauti iš Sutarties I priede išvardytų žemės ūkio produktų, išskyrus likerius ir kitus spiritinius gėrimus bei sudėtinius alkoholinius preparatus (vadinamus „koncentruotais ekstraktais“), naudojamus gėrimų gamybai
22.10	Actas ir acto pakaitalai
23 skirsnis	Maisto pramonės liekanos ir atliekos; paruošti pašarai gyvūnams
24 skirsnis	
24.01	Neperdirbtas tabakas, tabako liekanos
45 skirsnis	
45.01	Gamtinė kamštiena, neapdorota, trupinta, granuluota arba malta; kamštienos atliekos
54 skirsnis	
54.01	Linai, žaliaviniai arba apdoroti, bet nesuverpti; linų pakulos ir atliekos (įskaitant verpalų atliekas ir išplaušintą žaliavą)
57 skirsnis	
57.01	Sėjamosios kanapės (<i>Cannabis sativa</i>), žaliavinės arba apdorotos, bet nesuverptos; sėjamųjų kanapių pakulos ir atliekos (įskaitant verpalų atliekas ir išplaušintą žaliavą)

*II PRIEDAS***UŽJŪRIO ŠALYS IR TERITORIJOS,****kurioms taikomos sutarties ketvirtosios dalies nuostatos**

- Grenlandija,
- Naujoji Kaledonija ir priklausomos teritorijos,
- Prancūzijos Polinezija,
- Prancūzijos Pietinės ir Antarkties teritorijos,
- Volis ir Futūna,
- Majotas,
- Sen Pjeras ir Mikelonas,
- Aruba,
- Nyderlandų Antilų salos:
 - Bonairė,
 - Kiurasao,
 - Saba,
 - Sent Eustatijus,
 - Sent Martinas,
- Angilija,
- Kaimanų salos,
- Folklendo salos,
- Pietų Georgija ir Pietų Sandvičo salos,
- Montseratas,
- Pitkernas,
- Šv. Elenos sala ir priklausomos teritorijos,
- Britanijos Antarkties teritorija,
- Britanijos Indijos vandenyno teritorija,
- Terkso ir Kaikoso salos,
- Britanijos Virdžinijos salos,
- Bermudų salos.

PROTOKOLAI

TURINYS

A. **Protokolas, pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties**

- Protokolas (Nr. 1) dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio (1997)

B. **Protokoliai, pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties**

- Protokolas (Nr. 2) dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą (1997)
- Protokolas (Nr. 3) dėl tam tikrų Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai (1997)
- Protokolas (Nr. 4) dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos (1997)
- Protokolas (Nr. 5) dėl Danijos pozicijos (1997)

C. **Protokoliai, pridedami prie Europos Sąjungos sutarties, Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties**

- Protokolas (Nr. 6) dėl Teisingumo Teismo statuto (2001)
- Protokolas (Nr. 7), pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių (1992)
- Protokolas (Nr. 8) dėl institucijų, tam tikrų Europos Bendrijų įstaigų bei padalinių ir Europolo būstinių vietos (1997)
- Protokolas (Nr. 9) dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje (1997)
- Protokolas (Nr. 10) dėl Europos Sąjungos plėtros (2001)

D. **Protokoliai, pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties**

- Protokolas (Nr. 11) dėl Europos investicijų banko statuto (1957)
- Protokolas (Nr. 12) dėl Italijos (1957)
- Protokolas (Nr. 13) dėl tam tikrų šalių kilmės ir iš jų įvežamų prekių, kurioms taikomas specialus režimas, kai jos importuojamos į valstybę narę (1957)
- Protokolas (Nr. 14) dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Europos ekonominę bendriją (1962)
- Protokolas (Nr. 15) dėl Grenlandijai skirtų specialių priemonių (1985)
- Protokolas (Nr. 16) dėl nekilnojamojo turto įsigijimo Danijoje (1992)

- Protokolas (Nr. 17) dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 141 straipsnio (1992)
 - Protokolas (Nr. 18) dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto (1992)
 - Protokolas (Nr. 19) dėl Europos pinigų instituto statuto (1992)
 - Protokolas (Nr. 20) dėl perviršinio deficito procedūros (1992)
 - Protokolas (Nr. 21) dėl konvergencijos kriterijų, nurodytų Europos bendrijos steigimo sutarties 121 straipsnyje (1992)
 - Protokolas (Nr. 22) dėl Danijos (1992)
 - Protokolas (Nr. 23) dėl Portugalijos (1992)
 - Protokolas (Nr. 24) dėl perėjimo į trečiąjį Ekonominės ir pinigų sąjungos etapą (1992)
 - Protokolas (Nr. 25) dėl tam tikrų su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalyste susijusių nuostatų (1992)
 - Protokolas (Nr. 26) dėl tam tikrų su Danija susijusių nuostatų (1992)
 - Protokolas (Nr. 27) dėl Prancūzijos (1992)
 - Protokolas (Nr. 28) dėl ekonominės ir socialinės sanglaudos (1992)
 - Protokolas (Nr. 29) dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio (1997)
 - Protokolas (Nr. 30) dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo (1997)
 - Protokolas (Nr. 31) dėl valstybių narių užsienio ryšių dėl išorės sienų perėjimo (1997)
 - Protokolas (Nr. 32) dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos (1997)
 - Protokolas (Nr. 33) dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės (1997)
 - Protokolas (Nr. 34) dėl EAPB sutarties galiojimo pabaigos finansinių padarinių ir dėl Anglijų ir plieno mokslinių tyrimų fondo (2001)
 - Protokolas (Nr. 35) dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 67 straipsnio (2001)
- E. **Protokolas, pridėtas prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos atominės bendrijos steigimo sutarties**
- Protokolas (Nr. 36) Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų (1965)

A. PROTOKOLAS, PRIDEDAMAS PRIE EUROPOS SĄJUNGOS SUTARTIES

Protokolas (Nr. 1)

dėl Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina iki galo įgyvendinti Europos Sąjungos sutarties 17 straipsnio 1 dalies antrosios pastraipos ir 3 dalies nuostatas,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Sąjungos politika, grindžiama 17 straipsniu, nepažeidžia tam tikrų valstybių narių saugumo bei gynybos politikos konkretaus pobūdžio, gerbia tam tikrų valstybių narių, manančių, kad jų bendrą gynybą įgyvendina NATO, įsipareigojimus pagal Šiaurės Atlanto sutartį ir atitinka šioje struktūroje nustatytą bendrą saugumo ir gynybos politiką,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties:

Europos Sąjunga kartu su Vakarų Europos Sąjunga per metus nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo turi parengti tvirtesnio bendradarbiavimo priemones.

B. PROTOKOLAI, PRIDEDAMI PRIE EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIES IR EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 2)

dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PAŽYMĖDAMOS, kad susitarimai, kuriuos 1985 m. birželio 14 d. ir 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašė kai kurios Europos Sąjungos valstybės narės, dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, taip pat susiję susitarimai bei taisyklės, priimti remiantis šiais susitarimais, yra skirti Europos integracijai stiprinti ir ypač suteikti Europos Sąjungai galimybę sparčiau tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve,

NORĖDAMOS minėtus susitarimus ir taisykles įtraukti į Europos Sąjungos sistemą,

PATVIRTINDAMOS, kad Šengeno *acquis* nuostatos yra taikomos tik tais atvejais, kai jos atitinka Europos Sąjungos ir Bendrijos teisę, ir tik tiek, kiek jos tą teisę atitinka,

ATSIŽVELGDAMOS į ypatingą Danijos poziciją,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė nėra aukščiau nurodytų susitarimų šalys ir šių susitarimų nepasirašė; atsižvelgdamos į tai, kad reikėtų sudaryti sąlygas šioms valstybėms narėms pripažinti kai kurias arba visas šių susitarimų nuostatas,

PRIPAŽINDAMOS, kad dėl to būtina pasinaudoti Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatomis, susijusiomis su glaudesniu bendradarbiavimu tarp kai kurių valstybių narių, ir kad šiomis nuostatomis galima pasinaudoti tik tuo atveju, jeigu tai yra vienintelė išeitis,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad būtina palaikyti ypatingus santykius su Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalyste, nes abi valstybės patvirtino savo ketinimą pripažinti pirmiau nurodytas nuostatas, remiantis 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge pasirašytu susitarimu,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Belgijos Karalystė, Danijos Karalystė, Vokietijos Federacinė Respublika, Graikijos Respublika, Ispanijos Karalystė, Prancūzijos Respublika, Italijos Respublika, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė, Nyderlandų Karalystė, Austrijos Respublika, Portugalijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė, pasirašiusios Šengeno susitarimus, yra įgaliosios glaudžiau bendradarbiauti tarpusavyje šio Protokolo priede išvardytų susitarimų ir su jais susijusių nuostatų (toliau – Šengeno *acquis*) taikymo srityje. Šis bendradarbiavimas turi vykti Europos Sąjungos teisinės ir institucinės sistemos pagrindu, gerbiant Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties atitinkamas nuostatas.

2 straipsnis

1. Nepažeidžiant šio straipsnio 2 dalies nuostatų, trylikai 1 straipsnyje išvardytų valstybių narių nuo Amsterdamo sutarties įsigaliojimo dienos būtina nedelsiant taikyti Šengeno *acquis*, įskaitant Vykdomojo komiteto, įsteigto pagal Šengeno susitarimus, priimtus iki nurodytos dienos, sprendimus. Nuo šios dienos Taryba pakeis Vykdomąjį komitetą.

Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu imasi visų būtinų priemonių, kad būtų įgyvendintos šios dalies nuostatos. Taryba, spręsdama vieningai ir laikydamosi Sutarčių atitinkamų nuostatų, apibrėžia visų nuostatų ar sprendimų, sudarančių Šengeno *acquis*, teisinius pagrindus.

Atsižvelgdamas į šias nuostatas bei sprendimus ir vadovaudamasis atitinkamu apibrėžimu, Europos Bendrijų Teisingumo Teismas vykdo įgaliojimus, suteiktus pagal atitinkamas taikytinas Sutarčių nuostatas. Bet kuriuo atveju priemonės ar sprendimai, susiję su viešosios tvarkos palaikymu ir vidaus saugumo užtikrinimu, nepriklauso Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

Kol nebus imtasi pirmiau nurodytų priemonių, nepažeidžiant 5 straipsnio 2 dalies, Šengeno *acquis* sudarančios nuostatos ar sprendimai yra laikomi teisės aktais, pagrįstais Europos Sąjungos sutarties VI antraštine dalimi.

2. 1 dalies nuostatos valstybėms narėms, pasirašiusioms Šengeno susitarimų prisijungimo protokolus, taikomos nuo tos dienos, kurią vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu nustato Taryba, nebent kuri nors iš šių valstybių prisijungimo prie Šengeno *acquis* sąlygas įvykdė iki Amsterdamo sutarties įsigaliojimo dienos.

3 straipsnis

Pagal 2 straipsnio 1 dalies antrąją pastraipą apibrėžus visų nuostatų ar sprendimų, sudarančių Šengeno *acquis*, teisinius pagrindus, Danija išlaiko tas pačias teises ir įsipareigojimus kitoms Šengeno susitarimus pasirašiusioms valstybėms, jos turėtus ir vykdytus iki tol ir susijusius su tomis Šengeno *acquis* dalimis, kurių teisiniai pagrindai apibrėžiami pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį.

Kalbant apie Šengeno *acquis* dalis, kurių teisiniai pagrindai apibrėžiami pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, Danija išlaiko tas pačias teises ir įsipareigojimus, kaip ir kitos Šengeno susitarimus pasirašiusios valstybės.

4 straipsnis

Airija ir Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė, kurios nėra įpareigosotos laikytis Šengeno *acquis*, gali bet kada paprašyti dalyvauti taikant kai kurias arba visas Šengeno *acquis* nuostatas.

Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių bei atitinkamos valstybės vyriausybės atstovo pritarimu priima sprendimą dėl prašymo.

5 straipsnis

1. Pasiūlymams ir iniciatyvoms, pateiktoms Šengeno *acquis* pagrindu, taikomos atitinkamos Sutarčių nuostatos.

Atsižvelgiant į tai, jeigu Airija ar Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė arba abi valstybės kartu per atitinkamą laikotarpį Tarybos pirmininkui raštu nepraneša apie savo pageidavimą dalyvauti taikant minėtas nuostatas, Europos bendrijos steigimo sutarties 11 straipsnyje arba Europos Sąjungos sutarties 40 straipsnyje nurodytas leidimas laikomas suteiktu 1 straipsnyje išvardytoms valstybėms narėms ir Airijai arba Jungtinei Karalystei, jei kuri nors iš šių valstybių pageidauja dalyvauti šiose bendradarbiavimo srityse.

2. Atitinkamos 1 dalies pirmojoje pastraipoje išvardytų Sutarčių nuostatos taikomos net tuo atveju, kai Taryba nenustato 2 straipsnio 1 dalies antrojoje pastraipoje nurodytų priemonių.

6 straipsnis

Pagal 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge pasirašytą susitarimą Islandijos Respublika ir Norvegijos Karalystė yra susijusios su Šengeno *acquis* įgyvendinimu ir tolesne plėtra. Šiuo tikslu Taryba vieningu 1 straipsnyje minimų narių pritarimu pasirašys su šiomis valstybėmis susitarimą, kuriame bus numatytos atitinkamos procedūros. Į šį susitarimą bus įtrauktos nuostatos dėl Islandijos ir Norvegijos įnašų, susijusių su bet kuriais šio Protokolo įgyvendinimo finansiniais padariniais.

Taryba, sprendama vieningai, su Islandija ir Norvegija pasirašys atskirą susitarimą dėl teisių ir įsipareigojimų tarp Airijos bei Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujančių vienai sutarties šaliai, ir Islandijos bei Norvegijos, atstovaujančių kitai sutarties šaliai, vykdomų tose Šengeno *acquis* srityse, kurios taikomos šioms valstybėms.

7 straipsnis

Taryba kvalifikuota balsų dauguma nustato išsamias Šengeno sekretoriato integravimo į Tarybos Generalinį sekretoriatą priemones.

8 straipsnis

Dėl derybų, susijusių su naujų valstybių narių priėmimu į Europos Sąjungą, Šengeno *acquis* ir tolesnės priemonės, kurių institucijos imsis jo taikymo srityje, yra laikoma *acquis*, kuri visos valstybės kandidatės turi visiškai pripažinti.

*PRIEDAS***ŠENGENO ACQUIS**

1. 1985 m. birželio 14 d. Šengene pasirašyta Sutartis tarp Beniliukso ekonominės sąjungos valstybių, Vokietijos Federacinės Respublikos ir Prancūzijos Respublikos Vyriausybių dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo.
 2. 1990 m. birželio 19 d. Šengene pasirašyta konvencija tarp Belgijos Karalystės, Vokietijos Federacinės Respublikos, Prancūzijos Respublikos, Liuksemburgo Didžiosios Hercogystės ir Nyderlandų Karalystės, įgyvendinanti 1985 m. birželio 14 d. pasirašytą Šengeno sutartį dėl laipsniško jų bendrų sienų kontrolės panaikinimo, kartu su susijusiu Baigiamuoju aktu ir bendromis deklaracijomis.
 3. 1985 m. Sutarties prisijungimo protokolai bei susitarimai ir 1990 m. įgyvendinimo konvencija, kurią 1990 m. lapkričio 27 d. Paryžiuje pasirašė Italija, 1991 m. birželio 25 d. Bonoje – Ispanija ir Portugalija, 1992 m. lapkričio 6 d. Madride – Graikija, 1995 m. balandžio 28 d. Briuselyje – Austrija ir 1996 m. gruodžio 19 d. Liuksemburge – Danija, Suomija ir Švedija, kartu su susijusiais baigiamaisiais aktais ir deklaracijomis.
 4. Vykdomojo komiteto, įsteigto remiantis 1990 m. įgyvendinimo konvencija, sprendimai bei deklaracijos ir aktai, priimti, kad institucijos, kurioms Vykdomasis komitetas suteikė įgaliojimus priimti sprendimus, įgyvendintų šią konvenciją.
-

Protokolas (Nr. 3)

dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio tam tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į daug metų galiojančius specialius kelionių susitarimus tarp Jungtinės Karalystės ir Airijos,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

1 straipsnis

Nepaisant to, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, visų kitų šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatų, visų priemonių, nustatytų remiantis šiomis Sutartimis, arba visų tarptautinių susitarimų, kuriuos sudarė Bendrija arba Bendrija ir jos valstybės narės su viena ar keliomis trečiosiomis valstybėmis, Jungtinė Karalystė turi teisę prie savo sienų su kitomis valstybėmis narėmis asmenims, norintiems įvažiuoti į Jungtinės Karalystės teritoriją, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios, jos nuomone, yra būtinos įgyvendinti šiems tikslams:

- a) patikrinti valstybių, kurios yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, piliečių ir jų išlaikomų asmenų, kurie naudojami Bendrijos teisės aktų suteiktomis teisėmis, taip pat kitų valstybių piliečių, kuriems šios teisės suteikiamos pagal Jungtinę Karalystę įpareigojantį susitarimą, teisę įvažiuoti į Jungtinę Karalystę; ir
- b) nuspręsti, ar išduoti kitiems asmenims leidimą įvažiuoti į Jungtinę Karalystę.

Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, taip pat šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba bet kurios priemonės, nustatytos pagal šias Sutartis, nepažeidžia Jungtinės Karalystės teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones. Šiame straipsnyje pateikiamos Jungtinės Karalystės nuorodos taikomos ir toms teritorijoms, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė.

2 straipsnis

Jungtinė Karalystė ir Airija gali toliau tartis dėl asmenų judėjimo tarp jų teritorijų („bendroje kelionių erdvėje“), kartu gerbdamos šio Protokolo 1 straipsnio pirmosios pastraipos a punkte nurodytų asmenų teises. Todėl tol, kol jos laikosi šių susitarimų, šio protokolo 1 straipsnio nuostatos Airijai taikomos tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip ir Jungtinei Karalystei. Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, šios Sutarties ir Europos Sąjungos sutarties nuostatos arba pagal šias Sutartis nustatytos priemonės šiems susitarimams neturi jokios įtakos.

3 straipsnis

Kitos valstybės narės turi teisę prie savo sienų ar visose įvažiavimo į jų teritorijas vietose asmenims, norintiems įvažiuoti į jų teritoriją iš Jungtinės Karalystės ar kitų teritorijų, kurių užsienio reikalus tvarko Jungtinė Karalystė, arba iš Airijos, kol Airijai bus taikomos 1 straipsnio nuostatos, taikyti tokias kontrolės priemones, kokios taikomos įgyvendinant šio Protokolo 1 straipsnyje nurodytus tikslus.

Tai, kas pasakyta Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnyje, šios Sutarties ar Europos Sąjungos sutarties nuostatose arba kitose priemonėse, nustatytose pagal šias Sutartis, nepažeidžia kitų valstybių teisės nustatyti arba taikyti nurodytas kontrolės priemones.

Protokolas (Nr. 4)
dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Jungtine Karalyste ir Airija,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolą dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 14 straipsnio tam tikrų aspektų taikymo Jungtinei Karalystei ir Airijai,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

1 straipsnis

Laikydamosi 3 straipsnio nuostatų, Jungtinė Karalystė ir Airija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones, siūlomas pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Jungtinės Karalystės ir Airijos Vyriausybių atstovų, pritarimas.

2 straipsnis

Dėl 1 straipsnio ir laikantis 3, 4 ir 6 straipsnių jokios Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies nuostatos, jokia pagal šią antraštinę dalį nustatyta priemonė ir jokia Bendrijos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi arba taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai; minėtos nuostatos, priemonės ir sprendimai neturi jokios įtakos šių valstybių kompetencijai, teisėms bei įsipareigojimams; taip pat šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Jungtinei Karalystei ar Airijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ir nėra Bendrijos teisės dalis.

3 straipsnis

1. Per tris mėnesius nuo pasiūlymo ar iniciatyvos pateikimo Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį Jungtinė Karalystė ar Airija gali raštu pranešti Tarybos pirmininkui apie savo pageidavimą dalyvauti nustatant ir taikant bet kurią iš pasiūlytų priemonių,

ir po to ši valstybė turės teisę tai daryti. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje.

Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus nario, nepateikuso tokio pranešimo, pritarimas. Pagal šią dalį nustatytos priemonės privalomos visoms valstybėms narėms, dalyvavusioms priimant šį sprendimą.

2. Jeigu po atitinkamo laikotarpio neįmanoma nustatyti 1 dalyje nurodytos priemonės dalyvaujant Jungtinei Karalystei ar Airijai, Taryba gali priimti sprendimą pagal 1 straipsnį be Jungtinės Karalystės ar Airijos. Šiuo atveju taikomos 2 straipsnio nuostatos.

4 straipsnis

Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį nustačius priemonę, Jungtinė Karalystė ar Airija gali bet kada pranešti Tarybai ir Komisijai apie savo ketinimą pripažinti šias priemones. Šiuo atveju Europos bendrijos steigimo sutarties 11 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka taikoma *mutatis mutandis*.

5 straipsnis

Valstybė narė, kuri nėra įpareigota priemonės pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį, neatsako už šios priemonės finansinius padarinius, išskyrus administracines išlaidas, kurias patiria institucijos.

6 straipsnis

Jeigu šiame Protokole nurodytais atvejais Jungtinė Karalystė ar Airija yra įpareigos Tarybos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį nustatytos priemonės, šiai valstybei dėl minėtos priemonės taikomos atitinkamos šios Sutarties, įskaitant 68 straipsnį, nuostatos.

7 straipsnis

3 ir 4 straipsniai nepažeidžia Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą.

8 straipsnis

Airija gali Tarybos pirmininkui raštu pranešti, jog ji nebenori, kad jai būtų taikomos šio Protokolo sąlygos. Šiuo atveju Airijai bus taikomos įprastinės Sutarties nuostatos.

Protokolas (Nr. 5) dėl Danijos pozicijos (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS 1992 m. gruodžio 12 d. Edinburge per Europos Vadovų Tarybos susitikimą priimtą valstybių ar vyriausybių vadovų sprendimą dėl tam tikrų su Europos Sąjungos sutartimi susijusių problemų, kurias nurodė Danija,

PAŽYMĖDAMOS Edinburgo sprendime išdėstytą Danijos poziciją dėl pilietybės, Ekonominės ir valiutų sąjungos, gynybos politikos, teisingumo ir vidaus reikalų,

ATSIŽVELGDAMOS į Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos teisės sistemą 3 straipsnį,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos Sąjungos sutarties:

I DALIS

1 straipsnis

Danija nedalyvauja Tarybos darbe nustatant priemones pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies, kvalifikuota dauguma apibrėžiama kaip tas pats atitinkamiems Tarybos nariams paskirstytas balsų santykis, nurodytas minėtoje 205 straipsnio 2 dalyje. Tarybos sprendimams, kurie priimami vieningai, būtinas vieningas Tarybos narių, išskyrus Danijos Vyriausybės atstovo, pritarimas.

2 straipsnis

Jokios Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinės dalies nuostatos, jokios pagal šią antraštinę dalį nustatytos priemonės ir jokia Bendrijos pagal šią antraštinę dalį sudarytų tarptautinių sutarčių nuostata nei jokie Teisingumo Teismo sprendimai, aiškinantys šias nuostatas ar priemones, nėra privalomi ar taikomi Danijai; minėtos nuostatos, priemonės ir sprendimai neturi jokios įtakos Danijos kompetencijai, teisėms bei išipareigojimams; šios nuostatos, priemonės ar sprendimai, taikomi Danijai, neturi jokios įtakos *acquis communautaire* ir nėra Bendrijos teisės dalis.

3 straipsnis

Danija neatsako už 1 straipsnyje nurodytų priemonių finansinius padarinius, išskyrus institucijų patiriamas administracines išlaidas.

4 straipsnis

1, 2 ir 3 straipsniai netaikomi priemonėms, nustatančioms trečiąsias valstybes, kurių piliečiai, pereidami valstybių narių išorės sienas, turi pateikti vizą, arba priemonėms, susijusioms su vienoda vizų forma.

5 straipsnis

1. Tarybai pagal Europos bendrijos steigimo sutarties IV antraštinę dalį priėmus sprendimą dėl pasiūlymo ar iniciatyvos, pateiktos Šengeno *acquis* pagrindu, Danija per šešis mėnesius turi nuspręsti, ar ji įtrauks šį sprendimą į savo nacionalinę teisę. Jeigu ji nusprendžia taip padaryti, šis sprendimas tarp Danijos ir kitų valstybių narių, nurodytų Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą 1 straipsnyje ir Airijos ar Jungtinės Karalystės, sukuria tarptautinės teisės įsipareigojimą, jeigu šios valstybės narės bendradarbiauja atitinkamose srityse.

2. Jeigu Danija nutaria nevykdyti 1 dalyje nurodyto Tarybos sprendimo, Protokolo dėl Šengeno *acquis* integravimo į Europos Sąjungos sistemą 1 straipsnyje išvardytos valstybės narės apsvarsto deramas priemones, kurių reikia imtis.

II DALIS

6 straipsnis

Kalbant apie priemones, kurias Taryba nustatė Europos Sąjungos sutarties 13 straipsnio 1 dalies ir 17 straipsnio taikymo srityje, Danija nedalyvauja rengiant ir įgyvendinant su gynyba susijusių Sąjungos sprendimų bei veiksmų, tačiau netrukdo valstybėms narėms plėtoti glaudesnio bendradarbiavimo šioje srityje. Todėl Danija nedalyvauja priimanč šiuos sprendimus. Danija nėra įpareigota prisidėti prie veiklos išlaidų, susijusių su nurodytomis priemonėmis, apmokėjimo.

III DALIS

7 straipsnis

Pagal savo Konstitucijos reikalavimus Danija gali kitoms valstybėms narėms bet kada pranešti, kad ji nebepageidauja taikyti visų arba kai kurių šio Protokolo nuostatų. Šiuo atveju Danija turi iki galo taikyti visas atitinkamas galiojančias priemones, nustatytas remiantis Europos Sąjungos teisės aktais.

C. PROTOKOLAI, PRIDEDAMI PRIE EUROPOS
SAJUNGOS SUTARTIES, EUROPOS BENDRIJOS
STEIGIMO SUTARTIES IR EUROPOS ATOMINĖS
ENERGIJOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 6)
dėl Teisingumo Teismo statuto (2001)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS išdėstyti Europos bendrijos steigimo sutarties 245 straipsnyje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 160 straipsnyje numatytą Teisingumo Teismo statutą,

SUSITARĖ dėl šių prie Europos Sąjungos sutarties, Europos bendrijos steigimo sutarties ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties pridedamų nuostatų:

1 straipsnis

Teisingumo Teismas sudaromas ir veikia pagal Europos Sąjungos sutarties (ES sutarties), Europos bendrijos steigimo sutarties (EB sutarties), Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties (EAEB sutarties) ir šio Statuto nuostatas.

I ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISĖJAI IR GENERALINIAI ADVOKATAI

2 straipsnis

Kiekvienas teisėjas, prieš pradėdamas eiti savo pareigas, Teisme viešai prisiekia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai ir saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

3 straipsnis

Teisėjams suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos. Baigę eiti savo pareigas, jie ir toliau naudojami imunitetu savo veiksmų, atliktų einant teisėjo pareigas, įskaitant pasisakymus žodžiu ir raštu, atžvilgiu.

Teismas, posėdžiaudamas visos sudėties, gali atšaukti tokį imunitetą.

Jei, Teismui atšaukus imunitetą, vienam iš jo teisėjų iškeliama baudžiamoji byla, bet kurioje iš valstybių narių jis gali būti teisiamas tik tokio teismo, kurio jurisdikcijai priklauso teisti aukščiausių valstybės teismų teisėjus.

Protokolo dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų 12–15 ir 18 straipsniai Teismo teisėjams, generaliniams advokatams, teismo kancleriui ir pranešėjų pavaduotojams taikomi nepažeidžiant pirmesnėse dalyse nustatytų nuostatų dėl teisėjų imuniteto nuo jurisdikcijos.

4 straipsnis

Teisėjai negali eiti jokių politinių ar administracinių pareigų.

Jie negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai Taryba padaro išimtį tuo klausimu.

Pradėdami eiti savo pareigas, jie iškilmingai pasižada per savo kadenciją ir jai pasibaigus gerbti su savo pareigomis susijusius įsipareigojimus, ypač savo pareigą sąžiningai ir apdairiai elgtis nustoję eiti šias pareigas, sutikdami eiti tam tikras skiriamąsias pareigas ar gauti tam tikrą naudą.

Bet kokios su šiomis nuostatomis susijusios abejonės sprendžiamos Teismo sprendimu.

5 straipsnis

Išskyrus įprasto pakeitimo ar mirties atvejį, teisėjas savo pareigas nustoja eiti, kai atsistatydina.

Atsistatydindamas teisėjas savo atsistatydinimo pareiškimą adresuoja Teismo pirmininkui, kuris jį persiunčia Tarybos pirmininkui. Tokiu būdu pranešus apie atsistatydinimą, teisėjo vieta tampa laisva.

Išskyrus tuos atvejus, kai taikomos 6 straipsnio nuostatos, teisėjas lieka eiti savo pareigas tol, kol jas perima jį keičianti teisėjas.

6 straipsnis

Teisėjas gali būti atleistas iš pareigų arba netekti teisės į pensiją ar kitas vietoj jos mokamas išmokas tik tai tuo atveju, jei Teismo teisėjų ir generalinių advokatų vieninga nuomone jis nebeatitinka keliamų reikalavimų ar nevykdo su šiomis pareigomis susijusių įsipareigojimų. Pats teisėjas tokiuose svarstymuose nedalyvauja.

Teismo kancleris perduoda Teismo sprendimą Europos Parlamento pirmininkui bei Komisijos pirmininkui ir praneša apie jį Tarybos pirmininkui.

Priėmus sprendimą atleisti teisėją iš pareigų, teisėjo vieta tampa laisva pranešus apie šį sprendimą Tarybos pirmininkui.

7 straipsnis

Teisėjas, turintis užimti Teismo nario, kurio kadencija dar nepasibaigė, vietą, skiriamas likusiam to nario kadencijos laikui.

8 straipsnis

2–7 straipsnių nuostatos taikomos generaliniams advokatams.

II ANTRAŠTINĖ DALIS

ORGANIZACINIAI KLAUSIMAI

9 straipsnis ⁽¹⁾

Kas treji metai yra keičiama dalis teisėjų, pakaitomis keičiami trylika ir dvylika teisėjų.

Kas treji metai yra keičiama dalis generalinių advokatų. Kiekvieną kartą pakaitomis keičiami keturi generaliniai advokatai.

10 straipsnis

Teismo kancleris Teismui prisiekia savo pareigas atlikti nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

11 straipsnis

Tais atvejais, kai Teismo kancleris negali dalyvauti Teismo posėdžiuose, Teismas pasirūpina, kad kanclerį pakeistų kitas asmuo.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

12 straipsnis

Kad Teismas galėtų vykdyti savo funkcijas, jame dirbti paskiriami pareigūnai ir kiti tarnautojai. Jie yra atskaitingi Teismo kancleriui ir pavaldūs pirmininkui.

13 straipsnis

Teismui pasiūlius Taryba gali vieningai numatyti skirti pranešėjo pavaduotojus ir nustatyti jų tarnybos taisykles. Pranešėjo pavaduotojų gali būti reikalaujama, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, dalyvauti Teismo pasirengime bylos nagrinėjimui ir bendradarbiauti su teisėju pranešėju.

Pranešėjo pavaduotojai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas nekelia abejonių ir kurie turi reikalingą teisinę kvalifikaciją; juos skiria Taryba. Jie prieš Teismą prisiekia vykdyti savo pareigas nešališkai ir sąžiningai bei saugoti Teismo pasitarimų slaptumą.

14 straipsnis

Reikalaujama, kad teisėjai, generaliniai advokatai ir Teismo kancleris gyventų ten, kur yra Teismo būstinė.

15 straipsnis

Teismo posėdžiai vyksta nuolat. Teismo atostogų trukmę Teismas nustato atsižvelgdama į veiklos reikmes.

16 straipsnis

Teismas sudaro iš trijų ir penkių teisėjų susidedančias kolegijas. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Didžioji kolegija susideda iš 13 teisėjų. Jai pirmininkauja Teismo pirmininkas. Didžiosios kolegijos nariai taip pat yra iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai ir kiti pagal procedūros reglamentą paskirti teisėjai.

Teismas posėdžiauja Didžiosios kolegijos sudėties, kai to reikalauja bylos šalimi esanti valstybė narė ar Bendrijų institucija.

Teismas posėdžiauja visos sudėties, kai jame yra iškeliama bylos pagal EB sutarties 195 straipsnio 2 dalį, 213 straipsnio 2 dalį, 216 straipsnį ar 247 straipsnio 7 dalį arba EAEB sutarties 107d straipsnio 2 dalį, 126 straipsnio 2 dalį, 129 straipsnį ar 160b straipsnio 7 dalį.

Be to, tais atvejais, kai byla yra ypač svarbi, Teismas, išklausęs generalinį advokatą, gali nuspręsti perduoti bylą visos sudėties Teismui.

17 straipsnis

Teismo sprendimai galioja tik tada, kai bylą svarstant dalyvauja nelyginis jo narių skaičius.

Kolegijų, susidedančių iš trijų ar penkių teisėjų, sprendimai galioja tik tada, kai juos priima trys teisėjai.

Didžiosios kolegijos sprendimai galioja tik tada, posėdyje dalyvauja devyni teisėjai.

Visos sudėties Teismo sprendimai galioja, jei posėdyje dalyvauja 15 teisėjų.

Jei vienas iš kolegijos teisėjų posėdyje dalyvauti negali, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, jame dalyvauti gali būti paprašyta kitos kolegijos teisėjo.

18 straipsnis

Nė vienam iš teisėjų ar generalinių advokatų neleidžiama dalyvauti nagrinėjant bylas, kuriose jie anksčiau yra dalyvavę kaip atstovai ar patarėjai, ar gynę vienos iš šalių interesus arba į kurias jie buvo pakviesti pasisakyti kaip teismo ar tyrimo komisijos nariai ar kitas pareigas einantys asmenys.

Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių teisėjas ar generalinis advokatas mano, kad jam nederėtų dalyvauti sprendžiant ar nagrinėjant tam tikrą bylą, jis apie tai praneša pirmininkui. Jei dėl kokių nors ypatingų priežasčių pirmininkas mano, kad teisėjas ar generalinis advokatas neturėtų dalyvauti nagrinėjant tam tikrą bylą ar teikti išvadą joje, jis apie tai praneša tokiam teisėjui ar generaliniam advokatui.

Bet kokios kliūtys, išskylančios taikant šio straipsnio nuostatas, šalinamos Teismo sprendimu.

Nė viena iš bylos šalių negali prašyti, kad būtų pakeista Teismo ar vienos iš jo kolegijų sudėtis dėl kurio nors teisėjo pilietybės ar dėl to, kad Teisme ar kolegijose nėra tos bylos šalies pilietybės teisėjo.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISMO PROCESO TVARKA

19 straipsnis

Valstybėms narėms ir Bendrijų institucijoms Teisme atstovauja kiekvienai bylai skiriamas atstovas; atstovui gali padėti patarėjas arba advokatas.

Lygiai taip pat yra atstovaujama valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai.

Kitoms bylų šalims turi atstovauti advokatas.

Bylos šaliai Teisme gali atstovauti tik advokatas, turintis leidimą verstis advokato praktika valstybės narės ar kitos valstybės, kuri yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalis, teisme.

Tokie atstovai, patarėjai ir advokatai, dalyvaujantys bylas nagrinėjant Teisme, naudojami būtinomis teisėmis ir imunitetais, įgalinančiais juos nepriklausomai vykdyti savo pareigas, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

Bylas nagrinėjant dalyvaujančių patarėjų ir advokatų atžvilgiu, Teismas, laikydamasis procedūros reglamente nustatytų sąlygų, naudojami teismams paprastai suteikiamais įgaliojimais.

Universiteto dėstytojai, kurie yra vienos iš valstybių narių piliečiai ir kuriems jų teisės aktai suteikia atstovavimo teisę teisme, Teisme naudojami tokiais pat teisėmis, kurias šis straipsnis suteikia advokatams.

20 straipsnis

Teismo procesą sudaro dvi dalys: rašytinė ir žodinė.

Rašytinę proceso dalį sudaro procesą pradedantys ir kiti pareiškimai, gynybos argumentai bei samprotavimai, perduodami bylos šalims ir Bendrijų institucijoms, kurių sprendimai yra ginčijami, taip pat atsakymai į juos, jei tokių esama, bei visi patvirtinamieji raštai ir dokumentai arba jų patvirtinti nuorašai.

Visus šiuos pranešimus procedūros reglamente nustatyta tvarka ir laiku perduoda Teismo kancleris.

Žodinį procesą sudaro susipažinimas su teisėjo pranešėjo pateiktu pranešimu, atstovų, patarėjų ir advokatų išklausymas, generalinio advokato išvada, taip pat liudytojų ir ekspertų, jei tokių esama, išklausymas.

Tais atvejais, kai Teismas mano, kad byla neiškelia naujo teisės klausimo, jis gali, išklausęs generalinį advokatą, nuspręsti, jog byla turi būti sprendžiama be generalinio advokato pateiktos išvados.

21 straipsnis

Bylos Teismui pateikiamos raštišku pareiškimu, adresuojamu Teismo kancleriui. Pareiškime nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas ir nuolatinis adresas, bei pareiškimą pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat atsakovo ar atsakovų vardas, pavardė ar pavadinimas, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi pareiškime, santrauka.

Jei reikia, prie pareiškimo pridedamas aktas, kurį prašoma paskelbti negaliojančiu, o EB sutarties 232 straipsnyje ir EAEB sutarties 148 straipsnyje nurodytomis aplinkybėmis – dokumentai, patvirtinantys datą, kada, laikantis tų straipsnių, atitinkamos institucijos buvo paprašyta priimti sprendimą. Jei prie pareiškimo dokumentai nėra pridėti, Teismo kancleris paprašo suinteresuotos šalies pateikti juos per protingą terminą, tačiau tokiu atveju šaliai tuos dokumentus pateikus nustatytam terminui jau pasibaigus, jos teisės iškelti bylą nenustoja galiojusios.

22 straipsnis

Byla, kuriai taikomas EAEB sutarties 18 straipsnis, Teismui pateikiama adresuojant apeliacinį skundą Teismo kancleriui. Apeliaciniame skunde nurodoma pareiškėjo vardas, pavardė ar pavadinimas, nuolatinis adresas ir skundą pasirašiusiojo apibūdinimas, taip pat apskundžiamas sprendimas, šalių, prieš kurias paduodamas apeliacinis skundas, vardai, pavardės ar pavadinimai, ginčo dalykas, reikalavimai bei pagrindų, kuriais remiamasi apeliaciniame skunde, santrauka.

Prie apeliacinio skundo pridedama patvirtinta ginčijamo Arbitražo komiteto sprendimo kopija.

Teismui atmetus apeliacinį skundą, Arbitražo komiteto sprendimas tampa galutinis.

Teismui panaikinus Arbitražo komiteto sprendimą, vienos iš bylos šalių iniciatyva byla prireikus gali būti atnaujinta Arbitražo komitete. Jis teisės klausimais laikosi Teismo priimtų sprendimų.

23 straipsnis

Bylose, kurioms taikoma ES sutarties 35 straipsnio 1 dalis, EB sutarties 234 straipsnis ir EAEB sutarties 150 straipsnis, valstybės narės teismas Teisingumo Teismui praneša apie sprendimą, kuriuo bylos nagrinėjimas sustabdomas, o byla perduodama Teisingumo Teismui. Po to Teismo kancleris apie tokį sprendimą praneša bylos šalims, valstybėms narėms ir Komisijai, taip pat Tarybai arba Europos centriniam bankui, jei teisės aktas, kurio teisėtumas ar išaiškinimas yra ginčijami, buvo vieno jų priimtas, taip pat Europos Parlamentą ir Tarybą, jei aktas, kurio galiojimas ar aiškinimas yra ginčijami, buvo priimtas šių dviejų institucijų kartu.

Bylos šalys, valstybės narės, Komisija ir tam tikrais atvejais Europos Parlamentas, Taryba ir Europos centrinis bankas turi teisę per du mėnesius nuo tokio pranešimo pateikimo pateikti Teismui pareiškimus ar rašytinius samprotavimus.

Be to, bylose, kurioms taikomas EB sutarties 234 straipsnis, Teismo kancleris apie nacionalinio teismo sprendimą taip pat praneša valstybėms, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodytai ELPA priežiūros institucijai, kurios gali per du mėnesius nuo tokio pranešimo, kai byla yra susijusi su viena iš to susitarimo taikymo sričių, pateikti Teismui pareiškimus ar rašytinius samprotavimus.

Kai Tarybos ir vienos ar kelių valstybių, kurios nėra narės, sudarytame susitarime dėl konkretaus reguliavimo dalyko numatyta, kad toms valstybėms turi būti suteikta teisė pateikti faktų išdėstymą arba rašytinius samprotavimus, kai valstybės narės teismas perduoda klausimą, kuris patenka į susitarimo taikymo sritį, Teisingumo Teismui priimti preliminarų nutarimą, apie nacionalinio teismo sprendimą tuo klausimu taip pat pranešama atitinkamoms valstybėms, kurios nėra narės. Tos valstybės gali pateikti Teismui pareiškimus arba rašytinius samprotavimus per du mėnesius nuo tokio pranešimo dienos.

24 straipsnis

Teismas gali reikalauti, kad bylos šalys pateiktų visus Teismo pageidaujamus dokumentus ir informaciją. Atsisakymas tai daryti yra oficialiai užregistruojamas.

Teismas taip pat gali reikalauti, kad valstybės narės ir institucijos, kurios nėra bylos šalys, pateiktų visą informaciją, Teismo manymu, būtiną nagrinėjant tą bylą.

25 straipsnis

Teismas gali bet kuriuo metu patikėti bet kuriam asmeniui, organui, valdžios institucijai, komitetui ar kitai jo pasirinktai organizacijai pateikti eksperto išvadą.

26 straipsnis

Liudytojai gali būti apklausiami laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

27 straipsnis

Neatvykusių liudytojų atžvilgiu Teismas naudojasi galiomis, paprastai suteikiamomis teismams, ir tokiems liudytojams gali skirti pinigines baudas laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų.

28 straipsnis

Liudytojai ir ekspertai parodymus gali duoti davę priesaiką, kurios formą ir pobūdį nustato procedūros reglamentas arba liudytojo ar eksperto šalies teisės aktai.

29 straipsnis

Teismas gali nurodyti, kad liudytojai ar ekspertai parodymus teisminei institucijai duotų savo nuolatinėje gyvenamojoje vietoje.

Toks nurodymas siunčiamas vykdyti kompetentingai teismo institucijai laikantis procedūros reglamente nurodytų sąlygų. Dokumentai, parengti vykdant teisinės pagalbos prašymą, jam grąžinami tomis pačiomis sąlygomis.

Teismas padengia su tuo susijusias išlaidas, tačiau tai neapriboja jo teisės prireikus paskirti tas išlaidas bylos šalims.

30 straipsnis

Valstybė narė bet kokią liudytojo ar eksperto priesaikos pažeidimą vertina taip, lyg jis būtų padarytas liudijant tos valstybės teisme, kurio jurisdikcijai priklauso civilinių bylų nagrinėjimas. Teismo prašymu atitinkama valstybė narė iškelia pažeidėjui bylą savo kompetentingame teisme.

31 straipsnis

Teismo posėdžiai yra vieši, nebent Teismas dėl svarbių priežasčių savo iniciatyva ar bylos šalių prašymu priima kitokį sprendimą.

32 straipsnis

Posėdžio metu Teismas gali apklausti ekspertus, liudytojus ir pačias bylos šalis, tačiau pastarosios kreiptis į Teismą gali tik per savo atstovus.

33 straipsnis

Visi posėdžiai protokoluojami, protokolus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris.

34 straipsnis

Pirmininkas sudaro posėdžių tvarkaraštį.

35 straipsnis

Teismo pasitarimai yra ir išlieka slapti.

36 straipsnis

Sprendimuose nurodomos priežastys, kuriomis jie yra grindžiami. Juose nurodomos pasitarimuose dalyvavusių teisėjų pavardės.

37 straipsnis

Sprendimus pasirašo pirmininkas ir Teismo kancleris. Jie perskaitomi viešame Teismo posėdyje.

38 straipsnis

Teismas sprendžia bylinėjimosi išlaidų klausimą.

39 straipsnis

Teismo pirmininkas, pasinaudodamas summarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio Statuto taisyklių, pateiktų pareiškimų atžvilgiu gali priimti nutarimą sustabdyti akto taikymą, kaip numatyta EB sutarties 242 straipsnyje ir EAEB sutarties 157 straipsnyje, arba paskirti laikinąsias apsaugos priemonės pagal EB sutarties 243 straipsnį ar EAEB sutarties 158 straipsnį, arba sustabdyti priverstinį sprendimo vykdymą laikantis EB sutarties 256 straipsnio ketvirtosios pastraipos ar EAEB sutarties 164 straipsnio trečiosios pastraipos.

Tais atvejais, kai pirmininkas negali dalyvauti posėdyje, laikantis procedūros reglamente nustatytų sąlygų jį pakeičia kitas teisėjas.

Pirmininko arba jį pakeitusio teisėjo nutarimas yra negalutinis ir jokia būdu nekliudo Teismo bylos nagrinėjimui iš esmės.

40 straipsnis

Valstybės narės ir Bendrijų institucijos gali įstoti į Teisme nagrinėjamas bylas.

Tokia pat teise gali pasinaudoti ir kiti asmenys, suinteresuoti Teismo nagrinėjamos bylos baigtimi, išskyrus bylas tarp valstybių narių, Bendrijų institucijų arba valstybių narių ir Bendrijų institucijų.

Nepažeisdamos antrosios pastraipos, valstybės, kurios nėra narės, tačiau yra Europos ekonominės erdvės susitarimo šalys, ir tame susitarime nurodyta ELPA priežiūros institucija gali įstoti į Teisme nagrinėjamas bylas, kai jos yra susijusios su viena iš to susitarimo taikymo sričių.

Prašyme įstoti į bylą nurodomi paaiškinimai gali būti pateikiami tik vienos iš šalių reikalavimams paremti.

41 straipsnis

Tais atvejais, kai atsakovas nepateikia rašytinių gynybos argumentų po to, kai nustatyta tvarka to buvo pareikalauta, Teismo sprendimas tos bylos šalies nenaudai priimamas už akių. Protestą dėl tokio sprendimo galima paduoti per vieną mėnesį nuo jo pranešimo dienos. Protestas negali sustabdyti atsakovui jo nenaudai už akių priimto sprendimo vykdymo, išskyrus tuos atvejus, kai Teismas priima kitokį sprendimą.

42 straipsnis

Valstybės narės, Bendrijų institucijos bei visi kiti fiziniai ar juridiniai asmenys gali procedūros reglamente nustatytais atvejais ir sąlygomis iškelti trečiojo asmens bylą, kad užginčytų sprendimą, priimtą jiems nedalyvaujant, jei toks sprendimas pažeidžia jų teises.

43 straipsnis

Iškilus abejonių dėl sprendimo esmės ar apimties, Teismas bet kurios iš bylos šalių ar suinteresuotos Bendrijų institucijos prašymu pateikia reikiamus paaiškinimus.

44 straipsnis

Prašymas peržiūrėti priimtą sprendimą gali būti pateiktas Teismui tik nustačius tokio pobūdžio faktą, kuris gali būti laikomas lemiamu veiksniu ir kuris priimant sprendimą nebuvo žinomas nei Teismui, nei bylos šaliai, reikalaujančiai sprendimą peržiūrėti.

Bylos peržiūrėjimas pradedamas Teismo sprendimu, kuriuo aiškiai nurodomas naujo fakto buvimas, pripažįstama, jog tas faktas yra tokio pobūdžio, kad bylą būtų galima nagrinėti iš naujo, bei paskelbiama, jog tuo pagrindu prašymas yra priimtinas.

Prašyti peržiūrėti bylą nebegalima praėjus 10 metų nuo sprendimo priėmimo.

45 straipsnis

Terminų pratęsimas dėl nuotolių nustatomas procedūros reglamentu.

Vienai iš šalių praleidus nustatytą terminą, jos teisių tai neapriboja, jei tik ji įrodo, kad taip atsitiko dėl aplinkybių, kurių nebuvo galima numatyti ar dėl *force majeure*.

46 straipsnis

Bylos prieš Bendrijas su deliktine atsakomybe susijusiais klausimais nebekeliamos praėjus penkeriems metams po tokio įvykio, dėl kurio norima bylą iškelti. Ieškinio senaties terminas nutraukiamas, jei pradedamas procesas Teisme arba jei prieš iškeliant tokią bylą nukentėjusioji šalis paduoda prašymą atitinkamai Bendrijų institucijai. Pastaruoju atveju byla turi būti iškelta per EB sutarties 230 straipsnyje ir EAEB sutarties 146 straipsnyje nustatytą dviejų mėnesių laikotarpį; tam tikrais atvejais taikomos EB sutarties 232 straipsnio antrosios pastraipos ir EAEB sutarties 148 straipsnio antrosios pastraipos nuostatos.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

EUROPOS BENDRIJŲ PIRMOSIOS INSTANCIJOS TEISMAS

47 straipsnis

2–8, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirmoji, antroji, ketvirtoji bei penktoji pastraipos ir 18 straipsnis taikomi Pirmosios instancijos teismui ir jo nariams. 2 straipsnyje nurodyta priesaika duodama Teisingumo Teisme, o 3, 4 ir 6 straipsniuose nurodytus sprendimus priima Teismas, išklauses Pirmosios instancijos teismą.

3 straipsnio ketvirtoji pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai taikomi *mutatis mutandis* Pirmosios instancijos teismo kancleriui.

48 straipsnis ⁽¹⁾

Pirmosios instancijos teismą sudaro 25 teisėjai.

49 straipsnis

Pirmosios instancijos teismo nariai gali būti kviečiami atlikti generalinio advokato užduotį.

Generalinio advokato pareiga – viešame posėdyje visiškai nešališkai ir nepriklausomai teikti motyvuotą išvadą dėl tam tikrų Pirmosios instancijos teismui pateiktų bylų, stengiantis Pirmosios instancijos teismui padėti atlikti savo uždavinį.

Tokių bylų parinkimo kriterijai, taip pat generalinių advokatų skyrimo tvarka nustatoma Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamente.

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo aktu. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

Teismo narys, pakviestas byloje atlikti generalinio advokato užduotį, negali dalyvauti priimant tos bylos sprendimą.

50 straipsnis

Pirmosios instancijos teismas posėdžiauja iš trijų ar penkių teisėjų susidedančiose kolegijose. Teisėjai iš savo tarpo išsirenka kolegijų pirmininkus. Iš penkių teisėjų sudarytų kolegijų pirmininkai renkami trejiems metams. Jie gali būti perrenkami dar vienai kadencijai.

Kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas. Tam tikrais procedūros reglamente reglamentuojamais atvejais Pirmosios instancijos teismas gali posėdžiauti visos sudėties arba jį gali sudaryti vienas teisėjas.

Procedūros reglamente taip pat gali būti nustatyta, kad Pirmosios instancijos teismas jame nurodytais atvejais ir sąlygomis gali posėdžiauti Didžiosios kolegijos sudėties.

51 straipsnis

Nukrypstant nuo EB sutarties 225 straipsnio 1 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 1 dalyje nustatytos taisyklės, tik Teisingumo Teismas turi jurisdikciją ieškiniams, nurodytiems EB sutarties 230 ir 232 straipsniuose ir EAEB sutarties 146 ir 148 straipsniuose, kai juos pareiškia valstybė narė dėl:

- a) Europos Parlamento ar Tarybos, arba abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, veiksmo ar neveikimo, išskyrus:
 - sprendimus, kuriuos Taryba priima pagal EB sutarties 88 straipsnio 2 dalies trečiąją pastraipą;
 - Tarybos aktus, priimtus pagal Tarybos reglamentą dėl prekybos apsaugos priemonių, kaip apibrėžta EB sutarties 133 straipsnyje;
 - Tarybos aktus, priimtus Tarybai naudojantis įgyvendinimo įgaliojimais pagal EB sutarties 202 straipsnio trečiąją įtrauką;
- b) Komisijos veiksmo ar neveikimo pagal EB sutarties 11a straipsnį.

Tik Teisingumo Teismas taip pat turi jurisdikciją tuose pačiuose straipsniuose nurodytiems ieškiniams, kai juos pareiškia Bendrijų institucija arba Europos centrinis bankas dėl Europos Parlamento, Tarybos, abiejų šių institucijų, jei jos veikia bendrai, arba Komisijos veiksmo ar neveikimo, arba kai juos pareiškia Bendrijų institucija dėl Europos centrinio banko veiksmo ar neveikimo.

52 straipsnis

Teisingumo Teismo pirmininkas ir Pirmosios instancijos teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teisingumo Teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Pirmosios instancijos teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Pirmosios instancijos teismo kancleriui, kuris yra pavaldus Pirmosios instancijos teismo pirmininkui.

53 straipsnis

Pirmosios instancijos teismo procesą reglamentuoja III antraštinė dalis.

Papildomos ir išsamesnės nuostatos, kurių gali prireikti, nustatomos procedūros reglamente. Kad būtų atsižvelgta į bylinėjimosi intelektinės nuosavybės srityje ypatybes, procedūros reglamente gali būti nukrypstama nuo 40 straipsnio ketvirtosios pastraipos ir 41 straipsnio.

Nepaisant 20 straipsnio ketvirtosios pastraipos, generalinis advokatas gali teikti rašytinę motyvuotą išvadą.

54 straipsnis

Tais atvejais, kai pareiškimas ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Pirmosios instancijos teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Pirmosios instancijos teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai pareiškimas ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui, per klaidą pateikiami Pirmosios instancijos teismo kancleriui, tas kancleris juos nedelsdamas perduoda Teisingumo Teismo kancleriui.

Tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui; panašiai, kai Teisingumo Teismas nustato, kad byla priklauso ne jo, o Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Pirmosios instancijos teismui, o tas teismas negali atsisakyti savo jurisdikcijos.

Tais atvejais, kai Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kuriose siekiama to paties reikalavimo patenkinimo, keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Pirmosios instancijos teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti jam pateiktą bylą iki tol, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą, arba, jei ieškinys pareikštas pagal EB sutarties 230 straipsnį arba EAEB sutarties 146 straipsnį, gali atsisakyti jurisdikcijos, kad Teisingumo Teismas priimtų sprendimą dėl tokių ieškinių. Tomis pačiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas taip pat gali nuspręsti sustabdyti jam pateiktą bylą; tuo atveju Pirmosios instancijos teismui pateikta byla tęsiama.

Tuo atveju, jei valstybė narė ir Bendrijų institucija ginčija tą patį aktą, Pirmosios instancijos teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimą dėl tų pareiškimų galėtų priimti Teisingumo Teismas.

55 straipsnis

Galutinius Pirmosios instancijos teismo sprendimus, tik iš dalies išsprendžiančius esminius klausimus arba išsprendžiančius procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu, Pirmosios instancijos teismo kancleris praneša visoms bylos šalims, taip pat valstybėms narėms ir Bendrijų institucijoms, net jeigu jos ir neįstojo į Pirmosios instancijos teisme nagrinėjamą bylą.

56 straipsnis

Apeliacinį skundą Teisingumo Teismui galima paduoti per du mėnesius nuo apskundžiamo sprendimo pranešimo dėl Pirmosios instancijos teismo galutinių sprendimų ir to Teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su kompetencijos trūkumu ar nepriimtiniu grindžiamu paaiškinimu.

Tokį apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Bendrijų institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Pirmosios instancijos teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

Išskyrus bylas, susijusias su Bendrijų ir jų tarnautojų ginčais, apeliacinį skundą taip pat gali paduoti valstybės narės ir Bendrijų institucijos, neįstojusios į Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamą bylą. Tokių valstybių narių ir Bendrijų institucijų padėtis yra tokia pat, kaip ir pirmoje instancijoje į bylą įstojusių valstybių narių ar institucijų.

57 straipsnis

Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Pirmosios instancijos teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie pareiškimą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Teisingumo Teismui.

Bylos šalys bet kuri Pirmosios instancijos teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis EB sutarties 242 ar 243 straipsniu arba 256 straipsnio ketvirtąja pastraipa arba EAEB sutarties 157 straipsniu ar 158 straipsniu arba 164 straipsnio trečiąja pastraipa, Teisingumo Teismui gali apskųsti per du mėnesius nuo pranešimo apie juos dienos.

Šio straipsnio pirmose dviejose pastraipose paminėtas apeliacinis skundas nagrinėjamas ir sprendžiamas 39 straipsnyje nustatyta tvarka.

58 straipsnis

Apeliacinis skundas Teisingumo Teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Pirmosios instancijos teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikusia apelianto interesus, taip pat dėl Pirmosios instancijos teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo.

Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

59 straipsnis

Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Pirmosios instancijos teismo sprendimo, procesas Teisingumo Teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Teisingumo Teismas, išklausęs generalinį advokatą ir bylos šalis, gali nuspręsti atsisakyti žodinės proceso dalies.

60 straipsnis

Nepažeidžiant EB sutarties 242 bei 243 straipsnių ir EAEB sutarties 157 bei 158 straipsnių, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo nesustabdomas.

Nukrypstant nuo EB sutarties 244 straipsnio ir EAEB sutarties 159 straipsnio, Pirmosios instancijos teismo sprendimai, skelbiantys reglamentą negaliojančiu, įsigalioja tik pasibaigus šio Statuto 56 straipsnio pirmojoje pastraipoje nurodytam laikotarpiui arba, jeigu per tą laikotarpį paduodamas apeliacinis skundas, nuo apeliacinio skundo atmetimo dienos, tačiau nepažeidžiant bylos šalies teisės, vadovaujantis EB sutarties 242 ir 243 straipsniais ar EAEB sutarties 157 ar 158 straipsniais, kreiptis į Teisingumo Teismą dėl negaliojančiu paskelbto reglamento galiojimo sustabdymo arba dėl kitos laikinosios apsaugos priemonės nustatymo.

61 straipsnis

Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas Pirmosios instancijos teismo sprendimą panaikina. Jis gali pats paskelbti galutinį sprendimą, jei toje bylos stadijoje tai galima daryti, arba grąžinti bylą Pirmosios instancijos teismui.

Grąžinus bylą Pirmosios instancijos teismui, Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.

Kai valstybės narės ar Bendrijų institucijos, neįstojusios į Pirmosios instancijos teismo nagrinėjamą bylą, apeliacinis skundas yra pagrįstas, Teisingumo Teismas, jei mano, kad tai būtina, gali nurodyti, kurie panaikinto Pirmosios instancijos teismo sprendimo padariniai bylos šalims yra laikomi galutiniais.

62 straipsnis

EB sutarties 225 straipsnio 2 bei 3 dalyse ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytais atvejais, kai pirmasis generalinis advokatas mano, jog gresia didelis pavojus Bendrijos teisės vienovei ar darnai, jis gali pasiūlyti, Teisingumo Teismui peržiūrėti Pirmosios instancijos teismo sprendimą.

Pasiūlymas turi būti pateiktas per mėnesį nuo Pirmosios instancijos teismo sprendimo priėmimo. Per mėnesį nuo pirmojo generalinio advokato pateikto pasiūlymo gavimo Teisingumo Teismas nusprendžia, ar sprendimas turėtų būti peržiūrėtas.

62a straipsnis

Teisingumo Teismas sprendimą dėl klausimų, kurie turi būti peržiūrėti skubos tvarka, priima vadovaudamasis Pirmosios instancijos teismo perduota bylos medžiaga.

Šio statuto 23 straipsnyje nurodyti subjektai ir EB sutarties 225 straipsnio 2 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais bylos šalys Pirmosios instancijos teisme turi teisę per tam tikslui numatytą laikotarpį Teisingumo Teismui pateikti faktų išdėstymą ar rašytinius samprotavimus, susijusius su klausimais, kurie turi būti peržiūrėti.

Prieš priimdamas sprendimą Teisingumo Teismas gali nuspręsti pradėti žodinį procesą.

62b straipsnis

EB sutarties 225 straipsnio 2 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 2 dalyje nustatytais atvejais, nepažeidžiant EB sutarties 242 ir 243 straipsnių, pasiūlymai dėl sprendimų peržiūrėjimo ir sprendimai pradėti peržiūrėjimo procedūrą neturi stabdančio poveikio. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas turi įtakos Bendrijos teisės vienovei ar darnumui, jis grąžina bylą Pirmosios instancijos teismui, kuriam Teisingumo Teismo sprendimas teisės klausimais yra privalomas; Teisingumo Teismas gali nurodyti, kurie Pirmosios instancijos teismo sprendimo padariniai ginčo šalims yra laikomi galutiniais. Tačiau jeigu, atsižvelgiant į peržiūrėjimo rezultatus, ginčo sprendimas kyla iš nustatytų faktų, kuriais buvo pagrįstas Pirmosios instancijos teismo sprendimas, Teisingumo Teismas priima galutinį sprendimą.

EB sutarties 225 straipsnio 3 dalyje ir EAEB sutarties 140a straipsnio 3 dalyje numatytais atvejais, nesant pasiūlymų dėl peržiūrėjimo ar sprendimų pradėti peržiūrėjimo procedūrą, Pirmosios instancijos teismo atsakymas (-ai) į jam pateiktus klausimus įsigalioja pasibaigus 62 straipsnio antroje pastraipoje tam tikslui nustatytiems terminams. Jei būtų pradėta peržiūrėjimo procedūra, peržiūrėtas (-i) atsakymas (-ai) įsigalioja po procedūros, nebent Teisingumo Teismas nusprendžia kitaip. Jei Teisingumo Teismas nustato, kad Pirmosios instancijos teismo sprendimas turi įtakos Bendrijos teisės vienovei ar darnumui, Teisingumo Teismo atsakymas į peržiūrėtus klausimus pakeičia Pirmosios instancijos teismo atsakymą.

IVa ANTRAŠTINĖ DALIS

TEISĖJŲ KOLEGIJOS

62c straipsnis

Nuostatos dėl pagal EB sutarties 225a straipsnį ir EAEB sutarties 140b straipsnį įsteigtų teisėjų kolegijų jurisdikcijos, sudėties, organizavimo ir procedūros pateikiamos šio Statuto priede.

V ANTRAŠTINĖ DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

63 straipsnis

Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentuose pateikiamos visos šiam Statutui taikyti ir prireikus jam papildyti būtinos nuostatos.

64 straipsnis

Kol šiame Statute bus įteisintos kalbų vartojimą Teisingumo Teisme ir Pirmosios instancijos teisme reglamentuojančios taisyklės, toliau taikomos kalbų vartojimą reglamentuojančios Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentų nuostatos. Tos nuostatos gali būti keičiamos ar panaikinamos tik šiam Statutui keisti nustatyta tvarka.

*I PRIEDAS***EUROPOS SĄJUNGOS TARNAUTOJŲ TEISMAS***1 straipsnis*

Europos Sąjungos tarnautojų teismo (toliau – Tarnautojų teismas) jurisdikcijai priklauso pirmąja instancija nagrinėti Bendrijų ir jų tarnautojų ginčus, nurodytus EB sutarties 236 straipsnyje ir EAEB sutarties 152 straipsnyje, įskaitant visų organų bei tarnybų ir jų tarnautojų ginčus, kurių atžvilgiu jurisdikcija suteikiama Teisingumo Teismui.

2 straipsnis

Tarnautojų teismą sudaro septyni teisėjai. Teisingumo Teismo prašymu Taryba kvalifikuota balsų dauguma gali padidinti teisėjų skaičių.

Teisėjai skiriami šešerių metų laikotarpiui. Baigę kadenciją teisėjai gali būti paskiriami kitai kadencijai.

Į kiekvieną laisvą teisėjo vietą šešerių metų laikotarpiui skiriamas kitas teisėjas.

3 straipsnis

1. Teisėjus skiria Taryba, laikydamasi EB sutarties 225a straipsnio ketvirtos pastraipos ir EAEB sutarties 140b straipsnio ketvirtos pastraipos, pasikonsultavusi su šiame straipsnyje numatytu komitetu. Skirdama teisėjus, Taryba užtikrina subalansuotą teismo narių sudėtį, parinkdama juos iš valstybių narių piliečių iš kuo platesnės geografinės teritorijos ir atsižvelgdama į atstovaujamas nacionalines teisinės sistemas.

2. Paraišką gali pateikti kiekvienas asmuo, kuris yra Sąjungos pilietis ir atitinka EB sutarties 225a straipsnio ketvirtoje pastraipoje ir EAEB sutarties 140b straipsnio ketvirtoje pastraipoje nustatytas sąlygas. Taryba, remdamasi teismo rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma nustato tokių paraiškų pateikimo ir tvarkymo sąlygas bei tvarką.

3. Įkuriamas komitetas, kurį sudaro septyni asmenys, parenkami iš buvusių Teisingumo Teismo bei Pirmosios instancijos teismo narių ir pripažintos kompetencijos teisininkų. Taryba, remdamasi Teisingumo Teismo pirmininko rekomendacija, kvalifikuota balsų dauguma skiria komiteto narius ir nustato jo veiklos taisykles.

4. Komitetas pareiškia nuomonę apie kandidatų tinkamumą eiti Tarnautojų teismo teisėjų pareigas. Prie savo nuomonės komitetas prideda tinkamiausią aukšto lygio patirtį turinčių kandidatų sąrašą. Tokiame sąraše pavardžių turi būti bent dukart daugiau nei Taryba turi paskirti teisėjų.

4 straipsnis

1. Tarnautojų teismo pirmininką teisėjai renka iš savo narių trejų metų kadencijai. Jis gali būti perrenkamas kitai kadencijai.

2. Tarnautojų teismas posėdžiauja iš trijų teisėjų susidedančiose kolegijose. Tam tikrais jo procedūros reglamente nustatytais atvejais jis gali priimti sprendimus visa sudėtimi, penkių teisėjų kolegijoje arba vieno teisėjo sudėtimi.

3. Tarnautojų teismo pirmininkas pirmininkauja visos sudėties teismo ir penkių teisėjų kolegijos posėdžiams. Trijų teisėjų kolegijų pirmininkai skiriami kaip numatyta 1 dalyje. Jei Tarnautojų teismo pirmininkas paskiriamas į trijų teisėjų kolegiją, jis tai kolegijai pirmininkauja.

4. Visos sudėties teismo jurisdikciją ir kvorumą, taip pat kolegijų sudėtį ir bylų paskirstymą joms reglamentuoja procedūros reglamentas.

5 straipsnis

Tarnautojų teismui ir jo nariams taikomi Teisingumo Teismo statuto 2–6, 14 ir 15 straipsniai, 17 straipsnio pirma, antra bei penkta pastraipos ir 18 straipsnis.

Statuto 2 straipsnyje nurodyta priesaika duodama Teisingumo Teisme, o Statuto 3, 4 ir 6 straipsniuose nurodytus sprendimus priima Teisingumo Teismas, pasikonsultavęs su Tarnautojų teismu.

6 straipsnis

1. Tarnautojų teismą aptarnauja Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo administraciniai padaliniai. Teisingumo Teismo pirmininkas arba tam tikrais atvejais Pirmosios instancijos teismo pirmininkas ir Tarnautojų teismo pirmininkas bendru sutarimu nustato sąlygas, kuriomis Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui priskirti pareigūnai ir kiti tarnautojai teikia savo paslaugas Tarnautojų teismui, kad šis galėtų veikti. Tam tikri pareigūnai ar kiti tarnautojai yra atskaitingi Tarnautojų teismo kancleriui ir pavaldūs to teismo pirmininkui.

2. Tarnautojų teismas skiria savo kanclerį ir nustato jo tarnybą reglamentuojančias taisykles. Šio teismo kancleriui taikomi Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio ketvirta pastraipa ir 10, 11 bei 14 straipsniai.

7 straipsnis

1. Tarnautojų teismo procesą reglamentuoja Teisingumo Teismo statuto III antraštinė dalis, išskyrus 22 ir 23 straipsnius. Reikiamos papildomos ir išsamesnės nuostatos nustatomos šio Tarnautojų Teismo procedūros reglamente.

2. Tarnautojų teismui taikomos nuostatos dėl kalbų vartojimo Pirmosios instancijos teisme.

3. Proceso rašytinę stadiją sudaro ieškinio ir atsiliepimo į ieškinį pateikimas, nebent Tarnautojų teismas nuspręstų, kad būtina antrą kartą pasikeisti rašytiniais pareiškimais. Jei antrą kartą pasikeičiama pareiškimais, Tarnautojų teismas, gavęs šalių sutikimą, gali nuspręsti priimti sprendimą be žodinės proceso dalies.

4. Visose bylos stadijose, taip pat ieškinio pateikimo metu, Tarnautojų teismas gali apsvarstyti draugiško ginčo sprendimo galimybes ir dėti visas pastangas tokiam sprendimui palengvinti.

5. Tarnautojų teismas priima sprendimą dėl bylinėjimosi išlaidų. Atsižvelgiant į konkrečias procedūros reglamento nuostatas, pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti išlaidas, jei laimėjusi šalis to reikalavo.

8 straipsnis

1. Tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Tarnautojų teismui, per klaidą pateikiami Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Tarnautojų teismo kancleriui; taip pat tais atvejais, kai ieškinys ar kiti procesiniai dokumentai, skirti Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui, per klaidą pateikiami Tarnautojų teismo kancleriui, tas kancleris nedelsdamas juos perduoda Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo kancleriui.

2. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismas nustato, kad bylos nagrinėjimas ir sprendimas priklauso ne jo, o Teisingumo Teismo arba Pirmosios instancijos teismo jurisdikcijai, tą bylą jis perduoda Teisingumo Teismui arba Pirmosios instancijos teismui; taip pat tais atvejais, kai Teisingumo Teismas arba Pirmosios instancijos teismas nustato, kad byla priklauso Tarnautojų teismo jurisdikcijai, atitinkamas teismas perduoda tą bylą Tarnautojų teismui, o tas teismas negali atsisakyti jurisdikcijos.

3. Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kuriose keliamas tas pats išaiškinimo klausimas arba ginčijamas to paties akto galiojimas, Tarnautojų teismas, išklauses bylos šalis, gali sustabdyti bylos nagrinėjimą, kol Pirmosios instancijos teismas paskelbs sprendimą.

Tais atvejais, kai Tarnautojų teismo ir Pirmosios instancijos teismo žinion patenka bylos, kurių dalykas tas pats Tarnautojų teismas atsisako jurisdikcijos, kad sprendimus dėl tų bylų priimtų Pirmosios instancijos teismas.

9 straipsnis

Apeliacinį skundą Pirmosios instancijos teismui galima paduoti per du mėnesius nuo pranešimo apie apskundžiamą sprendimą dėl Tarnautojų teismo galutinių sprendimų ir to teismo sprendimų, tik iš dalies išsprendžiančių esminius klausimus arba išsprendžiančių procesinius klausimus, susijusius su paaiškinimu, kuris grindžiamas kompetencijos trūkumu ar nepriimtumu.

Tokį apeliacinį skundą gali paduoti bet kuri pagal visus savo reikalavimus arba jų dalį bylą pralaimėjusi šalis. Tačiau įstojusios į bylą šalys, išskyrus valstybes nares ir Bendrijų institucijas, apeliacinį skundą gali paduoti tik tais atvejais, kai Tarnautojų teismo sprendimas joms turi tiesioginės įtakos.

10 straipsnis

1. Kiekvienas asmuo, kurio prašymą įstoti į bylą Tarnautojų teismas atmetė, per dvi savaites nuo pranešimo apie prašymą atmetantį sprendimą gali paduoti apeliacinį skundą Pirmosios instancijos teismui.

2. Bylos šalys bet kurį Tarnautojų teismo sprendimą, priimtą vadovaujantis EB sutarties 242 ar 243 straipsniu arba 256 straipsnio ketvirta pastraipa, arba EAEB sutarties 157 straipsniu ar 158 straipsniu, arba 164 straipsnio trečia pastraipa, Pirmosios instancijos teismui gali apskusti per du mėnesius nuo pranešimo apie jį dienos.

3. Pirmosios instancijos teismo pirmininkas šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytus apeliacinius skundus gali nagrinėti summarine bylos nagrinėjimo tvarka, kuri nustatoma Pirmosios instancijos teismo procedūros reglamentu ir kuri tiek, kiek būtina, gali skirtis nuo kai kurių šio priedo taisyklių.

11 straipsnis

1. Apeliacinis skundas Pirmosios instancijos teismui paduodamas tik teisės klausimais. Jis gali būti paduodamas dėl Tarnautojų teismo kompetencijos trūkumo, dėl jo padaryto teismo proceso tvarkos pažeidimo, neigiamai paveikuso apelianto interesus, taip pat dėl teismo padaryto Bendrijos teisės pažeidimo.

2. Apeliacinis skundas negali būti paduotas vien dėl bylinėjimosi išlaidų dydžio ar šalies, kuriai buvo priteista jas atlyginti.

12 straipsnis

1. Nepažeidžiant EB sutarties 242 bei 243 straipsnių ir EAEB sutarties 157 bei 158 straipsnių, sprendimo vykdymas dėl apeliacinio skundo Pirmosios instancijos teisme nesustabdomas.

2. Tais atvejais, kai paduodamas apeliacinis skundas dėl Tarnautojų teismo sprendimo, procesas Pirmosios instancijos teisme susideda iš rašytinės ir žodinės dalių. Procedūros reglamente nustatytais sąlygomis Pirmosios instancijos teismas, išklauses bylos šalis, gali priimti sprendimą fe žodinės proceso dalies.

13 straipsnis

1. Jei apeliacinis skundas yra pagrįstas, Pirmosios instancijos teismas Tarnautojų teismo sprendimą panaikina ir pats sprendžia bylą. Tuo atveju, jei sprendimas negali būti priimtas toje stadijoje, jis grąžina bylą Tarnautojų teismui, kad šis priimtų sprendimą.

2. Grąžinus bylą Tarnautojų teismui, Pirmosios instancijos teismo sprendimas teisės klausimais tam teismui yra privalomas.

Protokolas (Nr. 7)
**pridedamas prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos
Bendrijų steigimo sutarčių (1992)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

Niekas Europos Sąjungos sutartyje ar Europos Bendrijų steigimo sutartyse, ar šias Sutartis iš dalies keičiančiose bei papildančiose Sutartyse ir Aktuose neturi poveikio Airijos Konstitucijos 40.3.3 straipsnio taikymui Airijoje.

Protokolas (Nr. 8)
**dėl institucijų, tam tikrų Europos Bendrijų įstaigų bei padalinių
ir Europolo būstinių vietos (1997)**

VALSTYBIŲ NARIŲ VYRIAUSYBIŲ ATSTOVAI,

ATSIŽVELGDAMI į Europos bendrijos steigimo sutarties 289 straipsnį, Europos anglių ir plieno bendrijos steigimo sutarties 77 straipsnį ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnį,

ATSIŽVELGDAMI į Europos Sąjungos sutartį,

PRIMINDAMI IR PATVIRTINDAMI 1965 m. balandžio 8 d. sprendimą bei laikydamiesi sprendimų dėl būsimų institucijų, įstaigų ir padalinių būstinių,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

Vienintelis straipsnis

- a) Europos Parlamento būstinė yra Strasbūre, kur vyksta 12 mėnesinių plenarinių sesijų, įskaitant biudžeto sesiją. Papildomi plenarinės sesijos posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento komitetų posėdžiai vyksta Briuselyje. Europos Parlamento Generalinio sekretoriato ir jo padalinių būstinės lieka Liuksemburge.
- b) Tarybos būstinė yra Briuselyje. Balandžio, birželio ir spalio mėnesiais Tarybos posėdžiai vyksta Liuksemburge.
- c) Komisijos būstinė yra Briuselyje. 1965 m. balandžio 8 d. sprendimo 7, 8 ir 9 straipsniuose išvardytų padalinių būstinės yra Liuksemburge.
- d) Teisingumo Teismo ir Pirmosios instancijos teismo būstinės yra Liuksemburge.
- e) Audito Rūmų būstinė yra Liuksemburge.
- f) Ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto būstinė yra Briuselyje.
- g) Regionų komiteto būstinė yra Briuselyje.
- h) Europos investicijų banko būstinė yra Liuksemburge.
- i) Europos pinigų instituto ir Europos centrinio banko būstinės yra Frankfurte.
- j) Europos policijos biuro (Europolas) būstinė yra Hagoje.

Protokolas (Nr. 9)
**dėl nacionalinių parlamentų vaidmens Europos Sąjungoje
(1997)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIMINDAMOS, kad atskirų nacionalinių parlamentų atliekamas nuodugnus savo vyriausybių tikrinimas, susijęs su Sąjungos veikla, yra kiekvienos valstybės narės konkrečios konstitucinės struktūros bei praktikos dalykas,

NORĖDAMOS skatinti nacionalinius parlamentus aktyviau dalyvauti Europos Sąjungos veikloje ir plėsti jų galimybes reikšti savo nuomonę dėl juos ypač dominančių dalykų,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių:

I. Informacija valstybių narių nacionaliniams parlamentams

1. Visi Komisijos konsultacijų dokumentai (žalioji ir baltoji knyga, komunikatai) nedelsiant perduodami valstybių narių nacionaliniams parlamentams.

2. Komisijos siūlomi teisės aktų projektai, kaip apibrėžta Tarybos pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 207 straipsnio 3 dalį, turi būti laiku pateikti kiekvienos valstybės narės vyriausybei, kad ji galėtų užtikrinti, jog nacionalinis parlamentas juos deramai gauna.

3. Turi praeiti šešios savaitės nuo tos dienos, kai Komisija visomis kalbomis Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia siūlomą teisės akto projektą arba pasiūlymą dėl atitinkamos priemonės, priimamus pagal Europos Sąjungos sutarties VI antraštinę dalį, ir tos dienos, kai jis įtraukiamas į Tarybos sprendimų darbotvarkę, kad būtų priimtas teisės aktas arba nustatyta bendroji pozicija pagal Europos bendrijos steigimo sutarties 251 ar 252 straipsnius, išskyrus skubos atvejus, kurių motyvai nurodomi teisės akte arba bendrojoje pozicijoje.

II. Europos reikalų komitetų konferencija

4. Europos reikalų komitetų konferencija (toliau – COSAC), įsteigta 1989 m. lapkričio 16–17 d. Paryžiuje, gali pateikti bet kokią, jos nuomone, tinkamą pasiūlymą Europos Sąjungos institucijoms, ypač remdamasi teisės dokumentų tekstų projektais, kuriuos valstybių narių vyriausybių atstovai bendru susitarimu nusprendžia jai perduoti, atsižvelgdami į dalyko pobūdį.

5. COSAC gali nagrinėti visus siūlomus teisės aktų projektus ar iniciatyvas, kurie susiję su laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimu ir kurie gali turėti tiesioginę įtaką asmenų teisėms ir laisvėms. Būtina informuoti Europos Parlamentą, Tarybą ir Komisiją apie visus COSAC pasiūlymus, pateiktus pagal šį punktą.
 6. COSAC gali perduoti Europos Parlamentui, Tarybai ar Komisijai visus, jos nuomone, tinkamus pasiūlymus dėl Sąjungos teisės aktų leidimo, ypač dėl subsidarumo principo taikymo, laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės, taip pat klausimų, susijusių su pagrindinėmis teisėmis.
 7. COSAC teikiami pasiūlymai nacionaliniams parlamentams jokių būdu nėra įpareigojantys ar iš anksto nulemiantys jų poziciją.
-

Protokolas (Nr. 10)
dėl Europos Sąjungos plėtros (2001)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

SUSITARĖ dėl šių prie Europos Sąjungos sutarties ir Europos Bendrijų steigimo sutarčių pridedamų nuostatų:

1 straipsnis

Protokolo dėl institucijų panaikinimas

Prie Europos Sąjungos sutarties ir prie Europos Bendrijų steigimo sutarčių pridėtas Protokolas dėl institucijų numatant Europos Sąjungos plėtrą panaikinamas.

2 straipsnis

Nuostatos dėl Europos Parlamento

1. 2004 m. sausio 1 d. ir įsigaliojant nuo 2004–2009 metų kadencijos pradžios Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalies ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa keičiama taip:

„Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius yra toks:

Belgija	22
Danija	13
Vokietija	99
Graikija	22
Ispanija	50
Prancūzija	72
Airija	12
Italija	72
Liuksemburgas	6
Nyderlandai	25

Austrija	17
Portugalija	22
Suomija	13
Švedija	18
Jungtinė Karalystė	72 ⁽¹⁾ .

2. Atsižvelgiant į 3 dalį, bendras atstovų Europos Parlamente skaičius per 2004–2009 metų kadenciją yra lygus Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalyje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalyje nurodytų atstovų skaičiui kartu su naujų valstybių narių, atsiradusių ne vėliau kaip 2004 m. sausio 1 d. pasirašius stojimo sutartis, atstovų skaičiumi.

3. Jei 2 dalyje nurodytas bendras narių skaičius yra mažesnis kaip 732, kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičiui taikoma proporcinga pataisa, kad bendras skaičius kuo labiau priartėtų prie 732, bet kad dėl tokios pataisos kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius nebūtų didesnis už Europos bendrijos steigimo sutarties 190 straipsnio 2 dalyje ir Europos atominės energijos steigimo sutarties 108 straipsnio 2 dalyje 1999–2004 metų kadencijai nustatytą skaičių.

Taryba dėl to priima sprendimą.

4. Nukrypstant nuo Europos bendrijos steigimo sutarties 189 straipsnio antrosios pastraipos ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 107 straipsnio antrosios pastraipos, jei stojimo sutartys įsigaliojau jau priėmus 3 dalyje numatytą Tarybos sprendimą, tuo laikotarpiu, kuriam tas sprendimas taikomas, Europos Parlamento narių skaičius gali laikinai viršyti 732. Ta pati pataisa, kuri buvo nurodyta šio straipsnio 3 dalies pirmojoje pastraipoje, taikoma ir atitinkamose valstybėse narėse renkamų atstovų skaičiui.

3 straipsnis

Nuostatos dėl balsų paskirstymo Taryboje

1 ⁽¹⁾. (Panaikintas)

⁽¹⁾ Dalis panaikinta 2003 m. Stojimo aktu.

2. Kiekvieno stojimo metu Europos bendrijos steigimo sutarties 205 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 118 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytas minimalus skaičius apskaičiuojamas taip, kad balsais išreikštas kvalifikuotos daugumos minimalus balsų skaičius neviršytų minimalaus balsų skaičiaus pagal Deklaracijoje dėl Europos Sąjungos plėtros, įtrauktoje į Nicos sutartį priėmusios konferencijos Baigiamąjį aktą, pateiktą lentelę.

4 straipsnis

Nuostatos dėl Komisijos

1. ⁽¹⁾ 2004 m. lapkričio 1 d. ir įsigaliojant nuo tada, kai po tos datos pirmoji Komisija pradeda eiti savo pareigas, Europos bendrijos steigimo sutarties 213 straipsnio 1 dalis ir Europos atominės energijos bendrijos 126 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

Komisiją sudaro po vieną kiekvienos valstybės narės pilietį.

Tarybos vieningai priimtu sprendimu Komisijos narių skaičius gali būti pakeistas.“

2. Kai Sąjungą sudaro 27 valstybės narės, Europos bendrijos steigimo sutarties 213 straipsnio 1 dalis ir Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarties 126 straipsnio 1 dalis pakeičiama taip:

„1. Komisijos nariai parenkami pagal jų bendrą kompetenciją ir jų nepriklausomumas neturi kelti abejonių.

Komisijos narių skaičius yra mažesnis negu valstybių narių skaičius. Komisijos nariai parenkami pagal lygybės principu grindžiamą rotacijos sistemą, kurios įgyvendinimo priemonės vieningai priima Taryba.

Komisijos narių skaičius nustatomas Tarybos vieningai priimtu sprendimu.“

Šis pakeitimas taikomas nuo tos dienos, kai savo pareigų imasi pirmoji po dvidešimt septintos valstybės narės įstojimo į Sąjungą sudaroma Komisija.

3. Pasirašius dvidešimt septintos Sąjungos valstybės narės stojimo sutartį, Taryba vieningai nustato:

— Komisijos narių skaičių;

⁽¹⁾ Dalis su pakeitimais, padarytais 2003 m. Stojimo aktu.

- lygybės principu grindžiamos rotacijos sistemos įgyvendinimo priemonės, apimančias visus kriterijus ir taisykles, reikalingas automatiškai viena kitą keičiančių kolegijų sudėčiai nustatyti remiantis šiais principais:
- a) valstybės narės laikomos visiškai lygiomis nustatant jų piliečių kaip Komisijos narių seką ir pareigų ėjimo laiką; dėl to bet kurių dviejų valstybių narių piliečių išbūtų kadencijų skaičius niekada negali skirtis daugiau kaip viena;
 - b) atsižvelgiant į a punktą, kiekvienos viena kitą keičiančios kolegijos sudėtis yra tokia, kad deramai atspindėtų visų Sąjungos valstybių narių demografinę ir geografinę įvairovę.
4. Kiekviena į Sąjungą įstojusi valstybė turi teisę, kad įstojimo metu vienas iš jos piliečių, kol bus taikoma 2 dalis, būtų Komisijos narys.
-

D. PROTOKOLAI, PRIDEDAMI PRIE EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 11)

dėl Europos investicijų banko statuto (1957)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS nustatyti Europos investicijų banko, numatyto šios Sutarties 266 straipsnyje, statutą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie šios Sutarties:

1 straipsnis

Europos investicijų bankas, įteisintas šios Sutarties 266 straipsniu (toliau – Bankas), įkuriamas šiuo protokolu; jis atlieka savo funkcijas ir vykdo savo veiklą pagal šios Sutarties ir šio Statuto nuostatas.

Banko buveinės vieta nustatoma valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu.

2 straipsnis

Banko uždavinys apibrėžtas šios Sutarties 267 straipsnyje.

3 straipsnis ⁽¹⁾

Pagal šios Sutarties 266 straipsnį Banko nariai yra:

- Belgijos Karalystė,
- Čekijos Respublika,
- Danijos Karalystė,
- Vokietijos Federacinė Respublika,
- Estijos Respublika,
- Graikijos Respublika,

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo akto Protokolu Nr. 1. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

- Ispanijos Karalystė,
- Prancūzijos Respublika,
- Airija,
- Italijos Respublika,
- Kipro Respublika,
- Latvijos Respublika,
- Lietuvos Respublika,
- Liuksemburgo Didžioji Hercogystė,
- Vengrijos Respublika,
- Maltos Respublika,
- Nyderlandų Karalystė,
- Austrijos Respublika,
- Lenkijos Respublika,
- Portugalijos Respublika,
- Slovėnijos Respublika,
- Slovakijos Respublika,
- Suomijos Respublika,
- Švedijos Karalystė,
- Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė.

4 straipsnis

1. ⁽¹⁾ Banko kapitalą sudaro 163 727 670 000 EUR, kuriuos valstybės narės įsigyja pasirašymo būdu taip (*):

Vokietija	26 649 532 500
Prancūzija	26 649 532 500

⁽¹⁾ Straipsnis, iš dalies pakeistas 2003 m. Stojimo akto Protokolu Nr. 1. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

(*) Naujosios valstybės narės nurodyti skaičiai yra orientaciniai ir remiasi Eurostato (New Cronos) paskelbtais prognoziniais duomenimis 2002 metams.

Italija	26 649 532 500
Jungtinė Karalystė	26 649 532 500
Ispanija	15 989 719 500
Belgija	7 387 065 000
Nyderlandai	7 387 065 000
Švedija	4 900 585 500
Danija	3 740 283 000
Austrija	3 666 973 500
Lenkija	3 635 030 500
Suomija	2 106 816 000
Graikija	2 003 725 500
Portugalija	1 291 287 000
Čekija	1 212 590 000
Vengrija	1 121 583 000
Airija	935 070 000
Slovakija	408 489 500
Slovėnija	379 429 000
Lietuva	250 852 000
Liuksemburgas	187 015 500
Kipras	180 747 000
Latvija	156 192 500
Estija	115 172 000
Malta	73 849 000

Apskaitos vienetas yra euro, kuris yra Ekonominės ir pinigų sąjungos trečiajame etape dalyvaujančių valstybių narių viena bendra valiuta. Direktorių valdybai pasiūlius, Valdytojų taryba gali vieningai nuspręsti pakeisti apskaitos vieneta.

Valstybės narės atsako tik pasirašyto, bet neapmokėto kapitalo dalimi.

2. Priėmus naują narį, pasirašytas kapitalas padidėja jo įnešto kapitalo suma.
3. Valdytojų taryba gali vieningai nuspręsti padidinti pasirašytą kapitalą.
4. Narės dalis pasirašytame kapitale negali būti perleista, įkeista ar areštuota.

5 straipsnis

1. Valstybės narės apmoka vidutiniškai iki 5 % pasirašytą kapitalą sudarančių 4 straipsnio 1 dalyje nustatytų sumų.
2. Tuo atveju, jei pasirašytasis kapitalas padidinamas, Valdytojų taryba vieningai nustato apmokėtiną procentinę dalį ir sumokėjimo tvarką.
3. Direktorių valdyba gali reikalauti apmokėti pasirašytojo kapitalo likutį, kokio reikia Bankui vykdyti savo įsipareigojimus tiems, kurie yra suteikę jam paskolas.

Kiekviena valstybė narė moka proporcingai jos pasirašyto kapitalo daliai valiuta, kurios reikia Bankui šiems įsipareigojimams vykdyti.

6 straipsnis

1. Valdytojų taryba Direktorių valdybos siūlymu kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad valstybės narės suteiktų Bankui specialiąsias paskolas, už kurias mokamos palūkanos, jeigu tokių paskolų reikia, ir tokio dydžio, kokio reikia Bankui konkrečioms projektams finansuoti, o Direktorių valdyba įrodo, kad Bankas negali gauti reikalingų lėšų kapitalo rinkose finansuojamų projektų pobūdį ir tikslą atitinkančiomis sąlygomis.
2. Specialiųjų paskolų galima reikalauti ne anksčiau kaip ketvirtųjų metų nuo šios Sutarties įsigaliojimo pradžioje. Bendra jų suma neturi viršyti 400 milijonų apskaitos vienetų arba 100 milijonų vienetų per metus.
3. Specialiųjų paskolų terminas yra susijęs su paskolų ar garantijų, kurias Bankas siūlo suteikti panaudodamas specialiąsias paskolas, terminu; jis neturi viršyti dvidešimties metų. Valdytojų taryba Direktorių valdybos siūlymu kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti grąžinti specialiąsias paskolas anksčiau nustatyto laiko.

4. Specialiųjų paskolų metinė palūkanų norma yra 4 proc., jeigu Valdytojų taryba, atsižvelgusi į palūkanų normų tendenciją ir dydį kapitalo rinkose, nenusprendžia nustatyti kitokios normos.

5. Specialiąsias paskolas suteikia valstybės narės proporcingai jų pasirašyto kapitalo daliai; sumokama nacionaline valiuta per šešis mėnesius nuo šių paskolų pareikalavimo.

6. Banko likvidavimo atveju valstybių narių suteiktos specialiosios paskolos būtų grąžintos tik Bankui padengus kitas skolas.

7 straipsnis

1. Jeigu sumažėtų valstybės narės valiutos vertė 4 straipsnyje apibūdinto apskaitos vieneto atžvilgiu, ta valstybė turi pakoreguoti savo kapitalo dalies, įmokėtos nacionaline valiuta, dydį proporcingai vertės pasikeitimui sumokėdama Bankui papildomą sumą.

2. Jeigu padidėtų valstybės narės valiutos vertė 4 straipsnyje apibūdinto apskaitos vieneto atžvilgiu, Bankas turi pakoreguoti tos valstybės kapitalo dalies, įmokėtos nacionaline valiuta, dydį proporcingai vertės pasikeitimui grąžindamas tai valstybei dalį sumos.

3. Taikant šį straipsnį, valstybės narės valiutos vertė 4 straipsnyje apibūdinto apskaitos vieneto atžvilgiu atitinka apskaitos vieneto keitimo į šią valiutą, ir atvirkščiai, kursą, paremtą rinkos kursais.

4. Valdytojų taryba, remdamasi Direktorių valdybos pasiūlymu, vieningai gali pakeisti apskaitos vienetais išreikštų sumų keitimo į nacionalines valiutas, ir atvirkščiai, būdą.

Be to, remdamasi Direktorių valdybos pasiūlymu, ji gali vieningai nustatyti 1 ir 2 dalyse paminėto kapitalo koregavimo būdą; tikslinamieji mokėjimai turi būti atliekami bent kartą per metus.

8 straipsnis

Bankui vadovauja ir jį valdo Valdytojų taryba, Direktorių valdyba ir Valdymo komitetas.

9 straipsnis

1. Valdytojų tarybą sudaro valstybių narių paskirti ministrai.
2. Valdytojų taryba nustato Banko kreditavimo politikos bendrąsias nuorodas remdamasi pirmiausia tikslais, kurių reikia siekti atsižvelgiant į bendrosios rinkos kūrimo pažangą.

Valdytojų taryba užtikrina, kad minėtos nuorodos būtų įgyvendintos.

3. Be to, Valdytojų taryba:
 - a) nusprendžia, ar didinti pasirašytą kapitalą pagal 4 straipsnio 3 dalį ir 5 straipsnio 2 dalį;
 - b) vykdo 6 straipsnyje numatytus įgaliojimus, susijusius su specialiosiomis paskolomis;
 - c) vykdo 11 ir 13 straipsniuose numatytus įgaliojimus, susijusius su Direktorių valdybos ir Valdymo komiteto narių paskyrimu ir atstatydinimu, ir 13 straipsnio 1 dalies antroje pastraipoje numatytus įgaliojimus;
 - d) leidžia pasinaudoti 18 straipsnio 1 dalyje numatyto nukrypimu;
 - e) tvirtina Direktorių valdybos metų pranešimą;
 - f) tvirtina metų balansą bei pelno ir nuostolių ataskaitą;
 - g) vykdo 4, 7, 14, 17, 26 ir 27 straipsniuose numatytus įgaliojimus ir funkcijas;
 - h) tvirtina Banko darbo tvarkos taisykles.
4. Pagal šią Sutartį ir šį Statutą Valdytojų taryba yra kompetentinga vieningai nuspręsti dėl Banko operacijų sustabdymo, o prireikus, dėl jo likvidavimo.

10 straipsnis

Išskyrus atvejus, kai šiame Statute yra nustatyta kitaip, Valdytojų taryba sprendimus priima savo narių balsų dauguma. Ši dauguma turi atstovauti ne mažiau kaip 50 % pasirašyto kapitalo. Valdytojų taryba balsuoja pagal šios Sutarties 205 straipsnio nuostatas.

11 straipsnis

1. Tik Direktorių valdyba turi išimtinę teisę priimti sprendimus dėl paskolų ir garantijų suteikimo bei paskolų ėmimo; ji nustato teikiamų paskolų palūkanų normas ir komisinius už garantijas; ji rūpinasi tinkamu vadovavimu Bankui; užtikrina, kad Bankas būtų valdomas vadovaujantis šia Sutartimi ir šiuo Statutu bei Valdytojų tarybos nustatytomis bendrosiomis nuorodomis.

Finansinių metų pabaigoje Direktorių valdyba pateikia pranešimą Valdytojų tarybai, ir, pranešimą patvirtinus, jį paskelbia.

2. ⁽¹⁾ Direktorių valdybą sudaro dvidešimt šeši direktoriai ir šešiolika pakaitinių direktorių.

Direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba, po vieną pasiūlant kiekvienai valstybei narei ir vieną Komisijai.

Pakaitinius direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba tokiu būdu:

- du pakaitinius pasiūlo Vokietijos Federacinė Respublika,
- du pakaitinius pasiūlo Prancūzijos Respublika,
- du pakaitinius pasiūlo Italijos Respublika,
- du pakaitinius pasiūlo Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė,
- vieną pakaitinį bendru sutarimu pasiūlo Ispanijos Karalystė ir Portugalijos Respublika,
- vieną pakaitinį bendru sutarimu pasiūlo Belgijos Karalystė, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė ir Nyderlandų Karalystė,
- vieną pakaitinį bendru sutarimu pasiūlo Danijos Karalystė, Graikijos Respublika ir Airija,
- vieną pakaitinį bendru sutarimu pasiūlo Austrijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė,
- tris pakaitinius bendru sutarimu pasiūlo Čekijos Respublika, Estijos Respublika, Kipro Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika,

⁽¹⁾ Dalis, iš dalies pakeista 2003 m. Stojimo akto Protokolu Nr. 1. Žiūrėti šio leidinio pabaigoje pateiktą priedėlį.

— vieną pakaitinį pasiūlo Komisija.

Direktorių valdyba pasirenka šešis balsavimo teisės neturinčius ekspertus: tris narius ir tris pakaitinius.

Jie gali būti paskirti kitai kadencijai.

Pakaitiniai nariai gali dalyvauti Direktorių valdybos susirinkimuose. Valstybės, kelių valstybių bendru sutarimu arba Komisijos pasiūlyti pakaitiniai nariai gali atitinkamai pakeisti tos valstybės, vienos iš tų valstybių arba Komisijos pasiūlytus direktorius. Pakaitiniai nariai neturi teisės balsuoti, nebent jie pakeičia vieną arba kelis direktorius arba jei jie tam buvo įgalioti pagal 12 straipsnio 1 dalį.

Valdymo komiteto pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, vienas iš pirmininko pavaduotojų pirmininkauja Direktorių valdybos susirinkimams, tačiau nebalsuoja.

Direktorių valdybos nariai renkami iš asmenų, kurių nepriklausomumas ir kompetencija nekelia abejonių; jie atsakingi tik Bankui.

3. Direktorių atstatydinti Valdytojų taryba gali tik tada, jei jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų; Valdyba privalo spręsti kvalifikuota balsų dauguma.

Jei metų pranešimas nepatvirtinamas, Direktorių valdyba atsistatydina.

4. Į laisvą vietą, atsiradusią dėl mirties, atsistatydinimo, atstatydinimo arba visos Valdybos atsistatydinimo, skiriama 2 dalyje nustatyta tvarka. Narys pakeičiamas likusiam jo kadencijos laikui, išskyrus tuos atvejus, kai keičiama visa Direktorių valdyba.

5. Valdytojų taryba nustato Direktorių valdybos narių atlyginimą. Valdytojų taryba vieningai nusprendžia, kokia veikla nesiderina su direktoriaus ar pakaitinio nario pareigomis.

12 straipsnis

1. Kiekvienas direktorius Direktorių valdyboje turi vieną balsą. Jis gali perduoti savo balsą visais atvejais, laikydamasis tvarkos, kuri turi būti nustatyta Banko darbo tvarkos taisyklėse.

2. ⁽¹⁾ Išskyrus atvejus, kai šiame Statute yra nustatyta kitaip, Direktorių valdybos sprendimai priimami bent viena trečiąja (1/3) balsavimo teisę turinčių narių balsų, atstovaujančių bent penkiasdešimt procentų (50 %) pasirašyto kapitalo. Kad susidarytų kvalifikuota balsų dauguma, reikia, kad aštuoniolika (18) narių, atstovaujančių šešiasdešimt aštuoniems procentams (68 %) pasirašyto kapitalo, balsuotų „už“. Banko darbo tvarkos taisyklės nustato, kiek Direktorių valdybos narių sudaro sprendimams galioti būtiną kvorumą.

⁽¹⁾ Dalis, pakeista 2003 m. Stojimo akto Protokolu Nr. 1.

13 straipsnis

1 (¹). Valdymo komitetą sudaro pirmininkas ir aštuoni pirmininko pavaduotojai, kuriuos šešeriems metams skiria Valdytojų taryba Direktorių valdybos siūlymu. Jie gali būti paskirti kitai kadencijai.

Valdytojų taryba vieningai gali keisti Valdymo komiteto narių skaičių.

2. Direktorių valdybos siūlymu, priimtu kvalifikuota balsų dauguma, Valdytojų taryba gali taip pat kvalifikuota balsų dauguma atstatydinti Valdymo komiteto nari.

3. Valdymo komitetas, pavaldus pirmininkui ir prižiūrimas Direktorių valdybos, yra atsakingas už Banko einamąją veiklą.

Jis rengia Direktorių valdybos sprendimus, ypač susijusius su paskolų gavimu bei paskolų ir garantijų teikimu, užtikrina šių sprendimų įgyvendinimą.

4. Valdymo komitetas, teikdamas nuomonę dėl pasiūlymų, susijusių su paskolų gavimu arba paskolų ir garantijų teikimu, sprendimą priima balsų dauguma.

5. Valdytojų taryba nustato Valdymo komiteto narių atlyginimą bei, kokia veikla yra nesuderinama su jų pareigomis.

6. Pirmininkas arba, jeigu jis negali, pirmininko pavaduotojas, atstovauja Bankui teismuose ir tvarkant kitus reikalus.

7. Banko pareigūnai ir kiti tarnautojai yra pavaldūs pirmininkui. Juos priima į darbą ir atleidžia pirmininkas. Atrenkant personalą atsižvelgiama ne tik į asmeninius sugebėjimus bei kvalifikaciją, bet ir į teisingą valstybių narių piliečių atstovavimą.

8. Valdymo komitetas ir Banko personalas atsakingi tik Bankui ir eidami savo pareigas yra visiškai nepriklausomi.

14 straipsnis

1. Komitetas, kurį sudaro trys nariai, Valdytojų tarybos paskirti pagal jų kompetenciją, kasmet patikrina, ar Banko operacijos buvo tinkamai vykdomos ir ar deramai tvarkomos finansinės apskaitos knygos.

(¹) Dalis, pakeista 2003 m. Stojimo akto Protokolu Nr. 1.

2. Komitetas patvirtina, kad balansas bei pelno ir nuostolių ataskaita atitinka sąskaitas ir patikimai atspindi Banko turto ir įsipareigojimų padėtį.

15 straipsnis

Ryšius su kiekviena valstybe nare Bankas palaiko per atitinkamos valstybės paskirtą instituciją. Atlikdamas finansines operacijas, Bankas naudoja atitinkamos valstybės narės emisijos banko arba kurios nors kitos tos valstybės narės patvirtintos finansų institucijos paslaugomis.

16 straipsnis

1. Bankas bendradarbiauja su visomis tarptautinėmis organizacijomis, kurios veikia panašiose srityse.

2. Bankas siekia užmegzti atitinkamus bendradarbiavimo ryšius su bankais ir finansų institucijomis tose šalyse, su kuriomis siejasi jo operacijos.

17 straipsnis

Valstybės narės ar Komisijos prašymu arba savo iniciatyva Valdytojų taryba aiškina ir papildo šio Statuto 9 straipsnyje nurodytas nuorodas vadovaudamasi tomis pačiomis nuostatomis, kokios buvo taikomos jas priimant.

18 straipsnis

1. Įgyvendindamas šios Sutarties 267 straipsnyje nurodytą uždavinį, Bankas teikia savo narių arba privačių ir valstybinių įmonių investiciniams projektams, kurie būtų vykdomi valstybių narių Europoje esančiose teritorijose, tokio dydžio paskolas, kurios padengtų trūkstamas lėšas, kurių negalima gauti iš kitų šaltinių protingomis sąlygomis.

Tačiau Bankas, naudodamasis Valdytojų tarybos leidžiamu nukrypimu, vieningai sprendamas, Direktorių valdybos siūlymu gali suteikti paskolas investiciniams projektams, kurie iš dalies ar visiškai, būtų vykdomi valstybių narių ne Europoje esančiose teritorijose.

2. Kiek įmanoma, paskolos teikiamos tik su sąlyga, kad yra naudojami ir kiti finansavimo šaltiniai.

3. Teikdamas paskolą įmonei ar kitam subjektui, išskyrus valstybę narę, Bankas paskolą suteikia su sąlyga, kad valstybė narė, kurios teritorijoje bus vykdomas projektas, suteiks garantiją arba bus suteiktos kitos atitinkamos garantijos.

4. Bankas gali teikti paskolų, kurias valstybinės ar privačios įmonės arba kiti subjektai ima šios Sutarties 267 straipsnyje numatytiems projektams vykdyti, garantijas.

5. Bendra Banko suteiktų paskolų ir garantijų suma bet kuriuo metu neturi viršyti 250 % jo pasirašyto kapitalo.

6. Bankas apsisaugo nuo rizikos, susijusios su valiutų kursu, paskolos ir garantijų sutartyse numatydamas, jo manymu, tinkamas sąlygas.

19 straipsnis

1. Paskolų, kurias suteikia Bankas, palūkanų normos ir komisiniai už garantijas koreguojami atsižvelgiant į kapitalo rinkoje vyraujančias sąlygas ir apskaičiuojami taip, kad iš jų gaunamos pajamos leistų Bankui vykdyti savo įsipareigojimus, padengti jo išlaidas bei suformuoti rezervinį fondą, kaip numatyta 24 straipsnyje.

2. Bankas palūkanų normų nemažina. Jei dėl projekto, kuris bus finansuojamas, pobūdžio palūkanų normų mažinimas būtų pageidaujamas, valstybė narė ar kuri kita organizacija gali suteikti tokio dydžio pagalbą palūkanoms mokėti, kuri nepažeistų šios Sutarties 87 straipsnio.

20 straipsnis

Atlikdamas paskolų ir garantijų operacijas Bankas laikosi šių principų:

1. Užtikrina, kad Bendrijos labui jos lėšos būtų naudojamos kuo racionaliau.

Bankas gali suteikti paskolas arba garantijas tik:

- a) jeigu tuo atveju, kai projektus vykdo gamybos sektoriaus įmonės, palūkanos ir amortizaciniai mokėjimai padengiami iš įmonės gamybos pelno arba, kitais atvejais, valstybė, kurioje vykdomas projektas, yra įsipareigojusi juos padengti arba jie padengiami kitais būdais; ir
- b) jei projekto vykdymas padeda didinti ekonomikos produktyvumą apskritai ir skatina bendrosios rinkos kūrimą.

2. Bankas neįgyja jokio intereso įmonėje ir neprisiima atsakomybės už jos valdymą, išskyrus atvejus, kai tai yra būtina siekiant užtikrinti Banko teises susigrąžinti paskolintas lėšas.

3. Savo reikalavimus jis gali realizuoti kapitalo rinkoje ir, siekdamas šio tikslo, gali pareikalauti, kad skolininkai išleistų obligacijas arba kitus vertybinius popierius.
4. Nei Bankas, nei valstybės narės nenustato sąlygos, kad Banko paskolintos lėšos būtų išleistos tam tikroje konkrečioje valstybėje narėje.
5. Bankas gali teikti paskolas su sąlyga, kad bus skelbiamas tarptautinis konkursas.
6. Bankas nefinansuoja, iš dalies ar visiškai, jokio projekto, kuriam prieštarauja valstybė narė, kurios teritorijoje jis būtų vykdomas.

21 straipsnis

1. Paraiškos dėl paskolų ar garantijų Bankui gali būti pateiktos arba per Komisiją, arba per valstybę narę, kurios teritorijoje bus vykdomas projektas. Įmonė dėl paskolos ar garantijos taip pat gali kreiptis į Banką tiesiogiai.
 2. Paraiškos, pateiktos per Komisiją, perduodamos valstybei narei, kurios teritorijoje bus vykdomas projektas, kad ši pareikštų savo nuomonę. Paraiškos, pateiktos per valstybę narę, perduodamos Komisijai, kad ši pareikštų savo nuomonę. Paraiškos, pateiktos Bankui tiesiogiai, perduodamos atitinkamai valstybei narei bei Komisijai.
- Atitinkama valstybė narė ir Komisija pareiškia savo nuomonę per du mėnesius. Jei per šį laikotarpį atsakymas nepateikiamas, Bankas gali daryti prielaidą, kad tam projektui neprieštarujama.
3. Direktorių valdyba priima sprendimą dėl paskolų ar garantijų paraiškų, kurias jai pateikia Valdymo komitetas.
 4. Valdymo komitetas išnagrinėja, ar jam pateiktos paskolų ir garantijų paraiškos neprieštarauja šiam Statutui, ypač jo 20 straipsniui. Jei Valdymo komitetas pritaria paskolos ar garantijos suteikimui, jis Direktorių valdybai pateikia sutarties projektą; Komitetas gali nustatyti jo manymu. esmines sąlygas, kurias tenkinant jo nuomonė būtų palanki. Jei Valdymo komitetas prieštarauja paskolos ar garantijos suteikimui, jis Direktorių valdybai pateikia atitinkamus dokumentus bei savo nuomonę.
 5. Jei Valdymo komitetas pareiškia nepalankią nuomonę, Direktorių valdyba gali nesuteikti paskolos ar garantijos, išskyrus atvejus, kai ji nusprendžia vieningai.
 6. Jei Komisija pareiškia nepalankią nuomonę, Direktorių valdyba gali nesuteikti paskolos ar garantijos, išskyrus atvejus, kai ji nusprendžia vieningai, o Komisijos paskirtas direktorius susilaiko.

7. Jeigu ir Valdymo komitetas, ir Komisija pareiškia nepalankią nuomonę, paskolos ar garantijos Direktorių valdyba suteikti negali.

22 straipsnis

1. Savo užduočių vykdymui reikalingas lėšas Bankas skolinasi tarptautinėse kapitalo rinkose.
2. Bankas gali skolintis valstybės narės kapitalo rinkoje arba pagal teises nuostatas, taikomas vidaus reikalams, arba, jei tokių nuostatų valstybė narė nėra priėmusi, po to, kai Bankas ir atitinkama valstybė narė kartu apsversto ir pasiekia susitarimą dėl siūlomos paskolos.

Valstybės narės atitinkamos kompetentingos institucijos gali atsisakyti duoti sutikimą tik tada, jei būtų priežasčių manyti, kad tai gali žymiai sutrikdyti tos valstybės kapitalo rinką.

23 straipsnis

1. Turimas lėšas, kurių Bankui nereikia nedelsiant panaudoti savo įsipareigojimams vykdyti, Bankas gali naudoti šiems tikslams:

- a) investuoti pinigų rinkose;
- b) pagal 20 straipsnio 2 dalies nuostatas gali pirkti ir parduoti vertybinius popierius, išleistus jo paties arba jo skolininkų;
- c) gali vykdyti bet kurią kitą finansinę operaciją, susijusią su jo tikslais.

2. Nepažeisdamas 25 straipsnio nuostatų, Bankas, valdydamas savo investicijas, nedalyvauja jokiame valiutų arbitraže, jei to tiesiogiai nereikia jo skolinimo operacijoms arba įsipareigojimams, susijusiems su gautomis paskolomis arba jo suteiktomis garantijomis, vykdyti.

3. Šio straipsnio taikymo srityse Bankas savo veiksmus derina su atitinkamos valstybės narės kompetentingomis institucijomis ar emisijos banku.

24 straipsnis

1. Rezervinis fondas, siekiantis iki 10 proc. pasirašyto kapitalo, suformuojamas palaipsniui. Jei banko įsipareigojimų padėtis tai pateisintų, Direktorių valdyba gali nuspręsti atidėti papildomas atsargas. Rezervinis fondas kaupiamas, kol bus visiškai suformuotas iš:

- a) palūkanų, gaunamų už paskolas, kurias Bankas yra suteikęs iš valstybių narių įmokėtų sumų pagal 5 straipsnį;

- b) palūkanų, gaunamų už paskolas, kurias Bankas yra suteikęs iš lėšų, gautų už grąžintas paskolas, nurodytas a punkte;

panaudojant šių pajamų tokią dalį, kurios nereikia Banko įsipareigojimams vykdyti arba jo išlaidoms padengti.

2. Rezervinio fondo lėšos investuojamos taip, kad bet kuriuo metu jas galima būtų panaudoti tikslui, kuriam skirtas fondas.

25 straipsnis

1. Bankas visada gali savo turtą vienos valstybės narės valiuta keisti į kitos valstybės narės valiutą, kad galėtų vykdyti finansines operacijas, atitinkančias šios Sutarties 267 straipsnyje išdėstytą uždavinį, atsižvelgdamas į šio Statuto 23 straipsnio nuostatas. Bankas kiek įmanoma stengiasi tokių keitimų nedaryti, jei jis turi grynųjų pinigų ar likvidžiojo turto jam reikalinga valiuta.
2. Bankas negali savo turto valstybės narės valiuta iškeisti į trečiosios šalies valiutą be atitinkamos valstybės narės sutikimo.
3. Bankas gali laisvai disponuoti ta savo kapitalo dalimi, kuri apmokėta auksu arba konvertuojama valiuta, arba bet kuria valiuta, pasiskolinta rinkose, esančiose už Bendrijos ribų.
4. Valstybės narės įsipareigoja sudaryti galimybes skolininkams disponuoti valiuta, reikalinga kapitalui grąžinti ir mokėti palūkanas už paskolas ar komisinius už garantijas, suteiktas Banko jų teritorijoje vykdomiems projektams.

26 straipsnis

Jei valstybė narė nevykdo narystės įsipareigojimų, numatytų šiame Statute, ypač įsipareigojimo apmokėti savo dalį pasirašytame kapitale, suteikti specialiąsias paskolas arba grąžinti pasiskolintą sumą, paskolų arba garantijų teikimas tai valstybei narei ar jos piliečiams Valdytojų tarybos sprendimu, priimtu kvalifikuota balsų dauguma, gali būti sustabdytas.

Toks sprendimas neatleidžia nei valstybės narės, nei jos piliečių nuo jų įsipareigojimų Bankui.

27 straipsnis

1. Jei Valdytojų taryba nusprendžia sustabdyti Banko operacijas, visa jo veikla nedelsiant nutraukiama, išskyrus tą, kuri užtikrina tinkamą jo turto realizavimą, apsaugą ir išsaugojimą bei jo įsipareigojimų vykdymą.

2. Likviduojant Banką, Valdytojų taryba paskiria likvidatorius ir teikia jiems nurodymus dėl likvidavimo vykdymo.

28 straipsnis

1. Kiekvienoje valstybėje narėje Bankas naudojami plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jos įstatymus; jis gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese.

[Taip pat žiūrėti Amsterdamo sutarties 9 straipsnio 4 dalį, kuri skaitoma taip:

Valstybių narių teritorijose Europos Bendrijos šio straipsnio 5 dalyje nurodytame protokole nustatytomis sąlygomis naudojami privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jos uždaviniams atlikti. Tas pats taikoma Europos centriniam bankui, Europos pinigų institutui ir Europos investicijų bankui.]

2. Banko nuosavybei netaikoma jokios turto rekvizavimo ar eksproprijavimo formos.

29 straipsnis

Ginčus tarp Banko ir jo kreditorių, skolininkų arba bet kurio kito asmens sprendžia kompetentingi nacionaliniai teismai, išskyrus atvejus, kai jurisdikcija priklauso Teisingumo Teismui.

Kiekvienoje valstybėje narėje Bankas turi adresą, kuriuo teikia savo paslaugas. Tačiau bet kokioje sutartyje jis gali nurodyti konkretų adresą, kuriuo teikia paslaugas, bei numatyti ginčų nagrinėjimą arbitražo tvarka.

Banko turtas ir nuosavybė negali būti areštuoti ar konfiskuoti, išskyrus teismo sprendimu.

30 straipsnis

1. Valdytojų taryba vieningai gali nuspręsti įsteigti Europos investicijų fondą, kuris turėtų juridinio asmens statusą, būtų finansiškai nepriklausomas ir kurio vienu iš steigėjų būtų Bankas.

2. Valdytojų taryba vieningai priimtu sprendimu patvirtina Europos investicijų fondo statutą. Statute visų pirma nustatomi Fondo tikslai, struktūra, kapitalas, narystė, finansinės lėšos, intervencinės priemonės ir audito susitarimai bei Banko ir Fondo organų tarpusavio santykiai.

3. Nepaisant 20 straipsnio 2 dalies nuostatų, Bankas įgaliojamas dalyvauti valdant Fondą ir prisidėti prie jo pasirašytojo kapitalo apmokant Valdytojų tarybos vieningai nustatytą sumą.

4. Europos bendrija gali tapti šio Fondo nare ir prisidėti prie jo pasirašytojo kapitalo. Finansų institucijos, suinteresuotos fondo tikslais, gali būti pakviestos tapti narėmis.

5. Protokolas dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų taikomas Fondui, jo organų nariams ir jo personalui, kai jie atlieka savo pareigas.

Be to, Fondas atleidžiamas nuo bet kokio tipo mokesčių mokėjimo ar panašaus pobūdžio prievolių bet kokio jo kapitalo padidinimo atveju ir nuo įvairiausių formalumų, kurie gali būti su tuo susiję, valstybėje, kurioje yra Fondo buveinė. Panašiai neapmokestinamas jo išformavimas ar likvidavimas. Pagaliau Fondo ir jo organų veiklai, vykdomai pagal jo Statutą, netaikomas joks apyvartos mokestis.

Tiems dividendams, kapitalo prieaugiui ar kitos formos pajamoms, gaunamoms iš Fondo, kurias turi teisę gauti jo nariai, išskyrus Europos bendriją ir Banką, taikomos galiojančių teisės aktų fiskalinės nuostatos.

6. *Teisingumo Teismo jurisdikcijai, neviršijant toliau nustatytų apribojimų, priklauso spręsti ginčus dėl Fondo organų priimtų priemonių. Ieškinį dėl šių priemonių gali pareikšti bet kuris Fondo narys pagal savo kompetenciją arba bet kuri valstybė narė Sutarties 230 straipsnyje nustatytais sąlygomis.*

Priimta tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt septintų metų kovo dvidešimt penktą dieną Romoje.

Protokolas (Nr. 12)
dėl Italijos (1957)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Italija susijusias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie šios *Sutarties*:

BENDRIJOS VALSTYBĖS NARĖS

PAŽYMI, kad Italijos Vyriausybė vykdo dešimties metų ekonominės plėtros programą, skirtą Italijos ekonomikos pusiausvyros sutrikimams ištaisyti, pirmiausia rūpinantis infrastruktūra mažiau išsivysčiusiuose pietų Italijos rajonuose ir Italijos salose bei kuriant naujas darbo vietas nedarbui mažinti;

PRISIMENA, kad šios Italijos Vyriausybės programos principus ir tikslus svarstė ir patvirtino tarptautinio bendradarbiavimo organizacijos, kurioms priklauso valstybės narės;

PRIPAŽĮSTA, kad pasiekti Italijos programos tikslus yra jų bendras interesas;

SUSITARIA, siekdamos padėti Italijos Vyriausybei įvykdyti šį uždavinį, rekomenduoti Bendrijos institucijoms taikyti visus šioje Sutartyje numatytus metodus ir procedūras ir ypač tinkamai naudoti Europos investicijų banko ir Europos socialinio fondo išteklius;

MANO, kad Bendrijos institucijos, taikydamos šią Sutartį, turėtų atsižvelgti į Italijos ekonomikos nuolatines pastangas per ateinančius metus ir į tai, kad pageidautina vengti pavojingos įtampos, ypač mokėjimų balansui ar užimtumo lygiui, nes tai gali kelti pavojų šios Sutarties taikymui Italijai;

PRIPAŽĮSTA, kad taikant 119 ir 120 straipsnius, reikės saugotis, kad priemonės, kurių reikalaujama iš Italijos Vyriausybės, nesutrukdytų jai užbaigti savo ekonomikos plėtros programą ir pakelti gyventojų gyvenimo lygį.

Priimta tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt septintų metų kovo dvidešimt penktą dieną Romoje.

Protokolas (Nr. 13)

dėl tam tikrų šalių kilmės ir iš jų įvežamų prekių, kurioms taikomas specialus režimas, kai jos importuojamos į valstybę narę (1957)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS detaliau apibrėžti šios Sutarties taikymą tam tikrų šalių kilmės prekėms, kurias įvežant iš tų šalių į valstybes nares taikomas specialus režimas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie šios Sutarties:

1. Taikant Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, nereikalaujama daryti jokių nuo 1958 m. sausio 1 d. taikytino muitų režimo pakeitimų, kai importuojamos į Beniliukso šalis Surinamo (*) arba Nyderlandų Antilų (**) kilmės ir iš jų įvežamos prekės.
2. Laikoma, kad į valstybę narę įvežtos prekės, kurioms taikomas pirmiau nurodytas režimas, toje valstybėje negali būti pateiktos į laisvą apyvartą, apibrėžtą šios Sutarties 24 straipsnyje, kai jos reeksportuojamos į kitą valstybę narę.
3. Valstybės narės Komisijai ir kitoms valstybėms narėms praneša savo taisykles, reglamentuojančias šiame Protokole nurodytą specialų režimą, kartu su prekių, kurioms taikomas toks režimas, sąrašu.
Jos Komisijai ir kitoms valstybėms narėms taip pat praneša apie visus vėlesnius tų sąrašų ir režimo pakeitimus.
4. Komisija užtikrina, kad tokių taisyklių taikymas nekenktų kitoms valstybėms narėms; šiuo tikslu ji gali imtis atitinkamų valstybių narių santykiams taikomų priemonių.

Priimta tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt septintų metų kovo dvidešimt penktą dieną Romoje.

(*) Sutarties ketvirtos dalies nuostatos taikomos Surinamui pagal Nyderlandų Karalystės papildomą aktą pateiktą kartu su ratifikavimo dokumentu nuo 1962 m. rugsėjo 1 d. iki 1976 m. liepos 16 d.

(**) Pagal 1962 m. lapkričio 13 d. Konvencijos, iš dalies keičiančios Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį (OL 150, 1964 10 1, p. 2414/64), 1 straipsnį protokolas nebetaikomas Nyderlandų Antilams.

Protokolas (Nr. 14)
**dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų
importo į Europos ekonominę bendriją (*) (1962)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOSIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išsamiau apibrėžti prekybos sistemą, taikomą Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importui į Europos ekonominę bendriją,

SUSITARĖ dėl toliau pateikiamų nuostatų, kurios pridedamos prie minėtos Sutarties:

1 straipsnis

Šis Protokolas taikomas naftos produktams, klasifikuojamiems Briuselio nomenklatūros 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafino vaškas, naftos ir skalūnų vaškas ir parafino atliekos) ir 27.14 pozicijose, importuojamiems naudoti valstybėse narėse.

2 straipsnis

Valstybės narės dėl Nyderlandų Antilų ir Bendrijos asociacijos įsipareigoja šiame Protokole numatytais sąlygomis Nyderlandų Antilų salose perdirbtiems naftos produktams suteikti preferencinius tarifus. Šios nuostatos taip pat galioja nepaisant valstybėse narėse taikomų kilmės taisyklių.

3 straipsnis

1. Kai Komisija, valstybės narės prašymu ar savo iniciatyva, nustato, kad dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Bendriją pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą vienos ar kelių valstybių narių rinkoje kyla faktinių sunkumų, ji nusprendžia, kad šios valstybės narės minėtam importui taikytų muitus, juos padidintų arba iš naujo nustatytų tokiu būdu ir tokiam laikui, kurio gali prireikti šiems sunkumas pašalinti. Šie taikomi, padidinti arba iš naujo nustatyti muitai negali būti didesni už tokiems pat trečiųjų šalių produktams taikomus muitus.

2. Šio straipsnio 1 dalies nuostatos bet kuriuo atveju taikomos į Bendriją importuotų Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų kiekiui pasiekus du milijonus metrinių tonų per metus.

(*) Pridėtas prie 1962 m. lapkričio 13 d. Konvencijos, iš dalies keičiančios Europos ekonominės bendrijos steigimo sutartį, 2 straipsnio (OL 150, 1964 10 1).

3. Tarybai pranešama apie Komisijos sprendimus, priimtus pagal šio straipsnio 1 ir 2 dalį, įskaitant tuos, kuriais atmetami valstybių narių prašymai. Taryba, valstybės narės prašymu, prisiima atsakomybę už sprendimus ir kvalifikuota balsų dauguma bet kuriuo metu gali juos iš dalies keisti arba panaikinti.

4 straipsnis

1. Jeigu valstybė narė mano, kad dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų tiesioginio arba per kitą valstybę narę vykdomo importo pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą jos rinkoje kyla faktinių sunkumų ir kad būtina nedelsiant imtis priemonių jiems pašalinti, ji savo iniciatyva gali nuspręsti šiam importui nustatyti muitus, neviršijančius tokiems pat trečiųjų šalių produktams taikomų muitų normų. Apie savo sprendimą ji praneša Komisijai, kuri per vieną mėnesį nusprendžia, ar valstybės narės taikomos priemonės turėtų būti taikomos toliau, iš dalies pakeičiamos ar panaikinamos. Tokiems Komisijos sprendimams taikomos 3 straipsnio 3 dalies nuostatos.

2. Kai Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų, tiesiogiai arba per kitą valstybę narę importuotų į EEB valstybę narę ar nares pagal 2 straipsnyje nustatytą sistemą, kiekis per kalendorinius metus viršija šio Protokolo priede nurodytą tonažą, priemonės, kurių pagal šio straipsnio 1 dalį einamaisiais metais imasi ta ar tos valstybės narės, laikomos pateisinamomis; Komisija, įsitikinusi, kad buvo pasiektas nustatytas tonažas, oficialiai užregistruoja priemones, kurių buvo imtasi. Tokiu atveju kitos valstybės narės susilaiko nuo oficialaus šio klausimo perdavimo Tarybai.

5 straipsnis

Jei Bendrija naftos produktams nusprendžia taikyti kiekybinius apribojimus neatsižvelgdama į tai, iš kur jie importuojami, šie apribojimai taip pat gali būti taikomi ir tokių produktų importui iš Nyderlandų Antilų salų. Tokiu atveju Nyderlandų Antilų saloms taikomas preferencinis režimas palyginti su trečiosiomis šalimis.

6 straipsnis

1. Priėmus bendrą trečiųjų šalių ir asocijuotų šalių naftos produktų kilmės apibrėžimą arba sprendimus pagal bendrą prekybos minėtais produktais politiką arba sukūrus bendrą energijos politiką, Taryba, pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir Komisija, vieningai priimtu sprendimu keičia 2–5 straipsnių nuostatas.

2. Tačiau, keičiant šias nuostatas, bet kuriuo atveju Nyderlandų Antilų saloms turi būti toliau taikomos lygiavertės preferencijos ne mažesniai kaip 2,5 milijono metrinių tonų naftos produktų kiekiui.

3. Bendrijos įsipareigojimai taikyti šio straipsnio 2 dalyje nurodytas lygiavertės preferencijas prireikus gali būti paskirstyti šalims atsižvelgiant į šio Protokolo priede nurodytą tonažą.

7 straipsnis

Kad būtų įgyvendintas šis Protokolas, Komisija įpareigojama užtikrinti, kad Nyderlandų Antilų salose perdirbti naftos produktai į valstybes nares būtų importuojami nustatytu būdu. Valstybės narės, laikydamosi Komisijos rekomenduotų administracinių sąlygų, visą susijusią naudingą informaciją perduoda Komisijai, kuri pasirūpina, kad ši informacija būtų išplatinta.

Priimta tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt antrų metų lapkričio tryliką dieną Briuselyje.

Protokolo priedas

Aukštosios Susitariančiosios Šalys nusprendė, kad būtų įgyvendinta Protokolo dėl Nyderlandų Antilų salose perdirbtų naftos produktų importo į Europos ekonominę bendriją 4 straipsnio 2 dalis, 2 milijonus metrinių tonų naftos produktų iš Antilų salų valstybėms narėms paskirstyti taip:

Vokietija	625 000 metrinių tonų
Belgija/Liuksemburgo ekonominė sąjunga	200 000 metrinių tonų
Prancūzija	75 000 metrinių tonų
Italija	100 000 metrinių tonų
Nyderlandai	1 000 000 metrinių tonų

Protokolas (*) (Nr. 15)
dėl Grenlandijai skirtų specialių priemonių (1985)

1 straipsnis

1. Kai į Bendriją importuojami gaminiai, kuriems taikomi žuvies produktų rinkos bendro organizavimo principai ir kurių kilmės šalis yra Grenlandija, taikant bendro rinkos organizavimo mechanizmą jiems netaikomi muitai ar lygiaverčio poveikio privalomieji mokėjimai ir nenustatomi jokie kiekybiniai apribojimai ar panašaus pobūdžio priemonės, jei pagal Bendrijos ir už Grenlandiją atsakingos institucijos susitarimą Bendrijai suteikiamos ją tenkinančios galimybės žvejoti Grenlandijos žvejybos zonoje.

2. Visos su tokių gaminių importo susitarimais susijusios priemonės, įskaitant tas, kurios reglamentuoja tokių priemonių priėmimą, priimamos Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties 37 straipsnyje nustatyta tvarka.

2 straipsnis

Komisija Tarybai, kuri spendžia kvalifikuota balsų dauguma, pateikia pasiūlymus dėl pereinamojo laikotarpio priemonių, kurios, įsigaliojus naujiems susitarimams, jos manymu, yra būtinos fizinių ar juridinių asmenų teisėms, įgytoms tuo laikotarpiu, kai Grenlandija buvo Bendrijos dalimi, išlaikyti ir padėčiai, susijusiai su finansine pagalba, kurią tuo metu Bendrija teikė Grenlandijai, sureguliuoti.

(*) Grenlandijos sutarties 3 straipsnyje nurodyta, kad šis protokolas, prijungtas prie pastarosios sutarties, pridedamas prie Europos ekonominės bendrijos steigimo sutarties (OL L 29, 1985 2 1).

Protokolas (Nr. 16)
dėl nekilnojamojo turto įsigijimo Danijoje (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Danija susijusias konkrečias problemas,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kuri pridedama prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Nepaisydama šios sutarties sąlygų, Danija gali toliau taikyti galiojančius teisės aktus dėl nepagrindinio gyvenamojo būsto įsigijimo.

Protokolas (Nr. 17)

dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 141 straipsnio (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kuri pridedama prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Šios Sutarties 141 straipsnyje socialinės išmokos pagal profesines socialinės apsaugos sistemas nelaikomos atlyginimu, tokiu atveju ir tokiu mastu, kai jos yra priskirtinos įdarbinimo laikotarpiams iki 1990 m. gegužės 17 d., išskyrus atvejus, kai jos mokamos darbuotojams arba jų teisių turėtojams, ir kurie iki tos dienos pateikia ieškinį arba pareiškia lygiavertį reikalavimą pagal taikomus nacionalinės teisės aktus.

Protokolas (Nr. 18)
**dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio
banko statuto (1992)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išdėstyti Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutą, numatytą Europos bendrijos steigimo sutarties 8 straipsnyje,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

I SKYRIUS

ECBS ĮKŪRIMAS

1 straipsnis

Europos centrinių bankų sistema

1.1. Europos centrinių bankų sistema (ECBS) ir Europos centrinis bankas (ECB) įkuriami pagal šios Sutarties 8 straipsnį; jie atlieka savo uždavinius ir vykdo savo veiklą pagal šios Sutarties ir šio Statuto nuostatas.

1.2. Vadovaujantis šios Sutarties 107 straipsnio 1 dalimi, ECBS sudaro ECB ir valstybių narių centriniai bankai („nacionaliniai centriniai bankai“). *L'Institut monétaire luxembourgeois* laikomas Liuksemburgo centriniu banku.

II SKYRIUS

ECBS TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

2 straipsnis

Tikslai

Vadovaujantis šios Sutarties 105 straipsnio 1 dalimi, pagrindinis ECBS tikslas yra palaikyti kainų stabilumą. Nepažeisdama kainų stabilumo tikslo, ji remia Bendrijos bendrąsias ekonominės politikos kryptis, kad padėtų siekti šios Sutarties 2 straipsnyje nustatytų Bendrijos tikslų. ECBS veikia vadovaudamasi atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu, palankiu veiksmingam išteklių paskirstymui, ir laikydamasi šios Sutarties 4 straipsnyje išdėstytų principų.

3 straipsnis

Uždaviniai

3.1. Vadovaujantis šios Sutarties 105 straipsnio 2 dalimi, pagrindiniai uždaviniai, kurie turi būti vykdomi per ECBS, yra:

- nustatyti ir įgyvendinti Bendrijos pinigų politiką;
- atlikti užsienio valiutos operacijas, atitinkančias šios Sutarties 111 straipsnio nuostatas;
- laikyti ir valdyti valstybių narių oficialiąsias užsienio atsargas;
- skatinti sklandų mokėjimo sistemų veikimą.

3.2. Vadovaujantis šios Sutarties 105 straipsnio 3 dalimi, 3.1 straipsnio trečioji įtrauka nepažeidžia valstybių narių vyriausybių teisės laikyti ir valdyti apyvartines užsienio valiutos lėšas.

3.3. Vadovaudamasi šios Sutarties 105 straipsnio 5 dalimi, ECBS prisideda prie to, kad kompetentingos institucijos galėtų sklandžiai vykdyti savo politiką, susijusią su rizikos ribojimu pagrįsta kredito įstaigų priežiūra ir finansų sistemos stabilumu.

4 straipsnis

Patariamąsios funkcijos

Pagal šios Sutarties 105 straipsnio 4 dalį:

- a) su ECB konsultuojasi:
- dėl bet kurio siūlomo Bendrijos akto, priklausančio jo kompetencijai;
 - nacionalinės institucijos dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, tačiau laikantis 42 straipsnyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų;
- b) ECB gali atitinkamoms Bendrijos institucijoms ar organams arba nacionalinėms institucijoms teikti nuomones jo kompetencijai priklausančiais klausimais.

5 straipsnis

Statistinės informacijos rinkimas

5.1. Kad galėtų vykdyti ECBS uždavinius, ECB, padedamas nacionalinių centrinių bankų, renka reikiamą statistinę informaciją arba iš kompetentingų nacionalinių institucijų, arba tiesiogiai iš ūkio subjektų. Šiais tikslais jis bendradarbiauja su Bendrijos institucijomis ar organais ir su valstybių narių ar trečiųjų šalių kompetentingomis institucijomis bei tarptautinėmis organizacijomis.

5.2. Nacionaliniai centriniai bankai, kiek tai įmanoma, vykdo 5.1 straipsnyje aprašytus uždavinius.

5.3. Prireikus ECB prisideda prie taisyklių ir praktikos, kuria vadovaujamas renkant, kaupiant ir platinant statistinę informaciją jo kompetencijos srityse, suvienodinimo.

5.4. Vadovaudamasi 42 straipsnyje išdėstyta tvarka, Taryba nustato, fizinius ir juridinius asmenis, kuriems taikomi atskaitomybės reikalavimai, konfidencialumo režimą ir atitinkamas įgyvendinimo užtikrinimo nuostatas.

6 straipsnis

Tarptautinis bendradarbiavimas

6.1. ECB nusprendžia, kaip atstovaujama ECBS tarptautinio bendradarbiavimo, susijusio su ECBS pavestais uždaviniais, srityje.

6.2. ECB ir, jam pritarus, nacionaliniai centriniai bankai gali dalyvauti tarptautinėse finansų institucijose.

6.3. 6.1 ir 6.2 straipsniai nepažeidžia šios Sutarties 111 straipsnio 4 dalies.

III SKYRIUS

ECBS ORGANIZACINĖ STRUKTŪRA

7 straipsnis

Nepriklausomumas

Pagal šios Sutarties 108 straipsnį, naudodamiesi šios Sutarties ir šio Statuto jiems suteiktais įgaliojimais ir vykdydami juose nustatytas užduotis bei pareigas, nei ECB, nei nacionalinis centrinis bankas, nei bet kuris jų sprendimus priimančių organų narys nesiekia gauti ar nepriima jokių Bendrijos institucijų ar organų, valstybių narių vyriausybių ar bet kurios kitos organizacijos nurodymų. Bendrijos institucijos bei organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti ECB ar nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų narių, kai jie atlieka savo užduotis.

8 straipsnis

Bendrasis principas

ECBS vadovauja ECB sprendimus priimančiosios organai.

9 straipsnis

Europos centrinis bankas

9.1. ECB, kuris, pagal šios Sutarties 107 straipsnio 2 dalį, yra juridinis asmuo, kiekvienoje valstybėje narėje naudojasi plačiausiu teismumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jos teisę; būtent – jis gali įsigyti kilnojamąjį ir nekilnojamąjį turtą ar juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese.

9.2. ECB užtikrina, kad pagal šios Sutarties 105 straipsnio 2–3 ir 5 dalis ECBS numatyti uždaviniai bus įgyvendinami arba jam pačiam veikiant vadovaujantis šiuo Statutu, arba per nacionalinius centrinius bankus vadovaujantis 12.1 ir 14 straipsniais.

9.3. Pagal šios Sutarties 107 straipsnio 3 dalį, ECB sprendimus priimančiosios organai yra Valdančioji taryba ir Vykdomoji valdyba.

10 straipsnis

Valdančioji taryba

10.1. Pagal šios Sutarties 112 straipsnio 1 dalį, Valdančioji taryba susideda iš ECB vykdomosios valdybos narių bei nacionalinių centrinių bankų valdytojų.

10.2. Kiekvienas Valdančiosios tarybos narys turi vieną balsą. Nuo datos, kai Valdančiosios tarybos narių skaičius viršija 21, kiekvienam Vykdomosios valdybos nariui suteikiama po vieną balsą ir 15 valdytojų įgauna balsavimo teisę. Pastarosios balsavimo teisės bus paskirtos ir keisis taip:

- nuo datos, kai valdytojų skaičius viršija 15 iki jis pasiekia 22, valdytojai suskirstomi į dvi grupes priklausomai nuo jų nacionalinio centrinio banko valstybės narės dalies dydžio pagal eurą įsivedusių valstybių narių agreguotą bendrąjį vidaus produktą rinkos kainomis ir pinigų finansinių institucijų suvestinio balanso sumą. Agreguoto bendrojo vidaus produkto rinkos kainomis ir pinigų finansinių institucijų bendro suvestinio balanso sumos dalims atitinkamai paskiriami 5/6 ir 1/6 svoriai. Pirmąją grupę sudaro penki valdytojai, o antrąją – likusieji. Pirmajai grupei priskirti valdytojai balsavimo teise naudojasi ne rečiau nei antrosios grupės valdytojai. Atsižvelgiant į prieš tai esantį sakinį pirmajai grupei skiriamos keturios balsavimo teisės, o antrajai grupei – vienuolika balsavimo teisių,

- nuo datos, kai valdytojų skaičius padidėja iki 22, valdytojai suskirstomi į tris grupes pagal įvertinimą, nustatomą pagal prieš tai minėtus kriterijus. Pirmąją grupę sudaro penki valdytojai ir jiems skiriamos keturios balsavimo teisės. Antrąją grupę sudaro viso valdytojų skaičiaus pusė, trupmenos atveju suapvalinta iki artimiausio sveikąjo skaičiaus, ir šiai grupei skiriamos aštuonios balsavimo teisės. Trečiąją grupę sudaro likusieji valdytojai, kuriems skiriamos trys balsavimo teisės,
- kiekvienoje grupėje valdytojai savo balsavimo teisėmis naudojami vienodą laiko tarpą,
- skaičiuojant dalis agreguotame bendrajame vidaus produkte rinkos kainomis taikomas 29.2 straipsnis. Pinigų finansinių institucijų suvestinio balanso suma skaičiuojama pagal statistikos sistemą, taikomą Europos bendrijoje skaičiavimo metu,
- jei agreguotas bendrasis vidaus produktas rinkos kainomis koreguojamas pagal 29.3 straipsnį arba, jei padidėja valdytojų skaičius, grupių dydis ir (arba) sudėtis pakoreguojama pagal pirmiau minėtus principus,
- Valdančioji taryba, veikdama dviejų trečdalių visų savo narių, turinčių balsavimo teisę ir be jos, dauguma, imasi visų priemonių, būtinų pirmiau minėtiems principams įgyvendinti, ir gali nuspręsti atidėti rotacijos sistemos pradžią iki datos, kai valdytojų skaičius viršys 18.

Tik asmeniškai dalyvaujantieji turi teisę balsuoti. Šiai taisyklei taikant išlygą, 12.3 straipsnyje minimame Darbo reglamente gali būti nustatyta, kad Valdančiosios tarybos nariai gali balsuoti telekonferencijos būdu. Šiame reglamente taip pat numatoma, kad Valdančiosios tarybos narys, kuris negali dalyvauti Valdančiosios tarybos posėdžiuose ilgesnį laiką, gali paskirti pakaitinį Valdančiosios tarybos narį.

Prieš tai esančių straipsnio dalių nuostatos nepažeidžia Valdančiosios tarybos visų narių, turinčių balsavimo teisę ir be jos, balsavimo teisių pagal 10.3, 10.6 ir 41.2 straipsnius.

Jeigu šiame Statute nenustatyta kitaip, Valdančioji taryba sprendimus priima balsavimo teisę turinčių narių paprasta balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas.

Kad Valdančioji taryba galėtų balsuoti, turi būti dviejų trečdalių jos narių, turinčių balsavimo teisę, kvorumas. Jeigu kvorumo nėra, pirmininkas gali kviešti neeilinį posėdį, kuriame sprendimai gali būti priimami nesant kvorumo.

10.3. Priimant bet kokius sprendimus pagal 28, 29, 30, 32, 33 ir 51 straipsnius, balsai Valdančiojoje taryboje paskirstomi pagal nacionalinių centrinių bankų dalį pasirašytame ECB kapitale. Vykdomosios valdybos narių balsų indeksai lygūs nuliui. Kvalifikuotos daugumos reikalaujantis sprendimas priimamas, jeigu atiduoti balsai „už“ atstovauja mažiausiai dviem trečdaliams pasirašyto ECB kapitalo ir ne mažiau kaip pusei dalininkų. Jeigu valdytojas negali dalyvauti, jis gali paskirti pakaitinį asmenį balsuoti jam skirtu indeksuotu balsu.

10.4. Posėdžiai yra konfidencialūs. Valdančioji taryba gali nuspręsti viešai paskelbti savo svarstymų rezultatus.

10.5. Valdančioji taryba posėdžiauja mažiausiai dešimt kartų per metus.

10.6. Valstybių ar vyriausybių vadovų sudėties šaukiama Taryba arba ECB rekomendavus bei pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Komisija, arba Komisijai rekomendavus bei pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir ECB gali vieningai sprendama pakeisti 10.2 straipsnį. Taryba rekomenduoja valstybėms narėms priimti tokius pakeitimus. Šie pakeitimai įsigalioja tuomet, kai visos valstybės narės juos ratifikuoja pagal savo atitinkamas konstitucines nuostatas.

Pagal šią straipsnio dalį teikiamą ECB rekomendaciją Valdančioji taryba priima vieningai priimtu sprendimu

11 straipsnis

Vykdomoji valdyba

11.1. Pagal šios Sutarties 112 straipsnio 2 dalies a punktą Vykdomoji valdyba susideda iš pirmininko, pirmininko pavaduotojo ir keturių kitų narių.

Nariai atlieka savo pareigas dirbdami visu etatu. Nė vienas narys negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai Valdančioji taryba padaro išimtį tuo klausimu.

11.2. Pagal šios Sutarties 112 straipsnio 2 dalies b punktą pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir kiti Vykdomosios valdybos nariai skiriami iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu pagal Tarybos rekomendaciją, šiai pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Valdančiąja taryba.

Jų kadencija yra 8 metai, ir ji nėra atnaujinama.

Vykdomosios valdybos nariais gali būti tik valstybių narių piliečiai.

11.3. Vykdomosios valdybos narių įdarbinimo sąlygos, ypač jų atlyginimai, pensijos ir kitos socialinio draudimo išmokos yra sutarčių su ECB dalykas, ir yra nustatomi Valdančiosios tarybos, kuri remiasi komiteto, sudaryto iš trijų Valdančiosios tarybos ir trijų Tarybos paskirtų narių, pasiūlymu. Vykdomosios valdybos nariai neturi teisės balsuoti dėl šiame straipsnyje nurodytų klausimų.

11.4. Jeigu Vykdomosios valdybos narys nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą, Teisingumo Teismas Valdančiosios tarybos arba Vykdomosios valdybos prašymu gali jį atstatydinti.

11.5. Kiekvienas asmeniškai dalyvaujantis Vykdomosios valdybos narys turi teisę balsuoti ir šiam tikslui turi vieną balsą. Jeigu nenustatyta kitaip, Vykdomoji valdyba sprendimus priima paprasta atiduotų balsų dauguma. Balsams pasiskirsčius po lygiai, lemia pirmininko balsas. Balsavimo tvarka nustatoma 12.3 straipsnyje nurodytame Darbo reglamente.

11.6. Vykdomoji valdyba yra atsakinga už ECB einamąją veiklą.

11.7. Kiekviena laisva vieta Vykdomojoje valdyboje užimama paskiriant naują narį pagal 11.2 straipsnį.

12 straipsnis

Sprendimus priimančių organų pareigos

12.1. Valdančioji taryba nustato gaires ir priima sprendimus, kurie būtini užtikrinant uždavinių, patikėtų ECBS pagal šią Sutartį ir šį Statutą, atlikimą. Valdančioji taryba nustato Bendrijos pinigų politiką, o prireikus priima sprendimus, susijusius su tarpiniais pinigų politikos tikslais, pagrindinėmis palūkanų normomis ir atsargų pasiūla ECBS, bei nustato jiems įgyvendinti būtinas gaires.

Vykdomoji valdyba įgyvendina pinigų politiką pagal Valdančiosios tarybos nustatytas gaires ir priimtus sprendimus. Tai atlikdama Vykdomoji valdyba duoda reikiamus nurodymus nacionaliniams centriniams bankams. Be to, Vykdomoji valdyba gali turėti kai kurių jai perduotų įgaliojimų, jeigu taip nusprendžia Valdančioji taryba.

Tokiu mastu, kuris laikomas galimu ir tinkamu, ir nepažeisdamas šio straipsnio nuostatų, ECB kreipiasi į nacionalinius centrinius bankus atlikti operacijas, kurios sudaro ECBS uždavinių dalį.

- 12.2. Vykdomoji valdyba yra atsakinga už Valdančiosios tarybos posėdžių rengimą.
- 12.3. Valdančioji taryba priima Darbo reglamentą, kuriame nustato ECB ir jo sprendimus priimančių organų vidaus struktūrą.
- 12.4. Valdančioji taryba atlieka 4 straipsnyje nurodytas patariamąsias funkcijas.
- 12.5. Valdančioji taryba priima 6 straipsnyje nurodytus sprendimus.

13 straipsnis

Pirmininkas

- 13.1. Pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, pirmininko pavaduotojas vadovauja ECB valdančiajai tarybai ir ECB vykdomajai valdybai.
- 13.2. Nepažeisdamas 39 straipsnio, pirmininkas arba jo atstovas atstovauja ECB už jo ribų.

14 straipsnis

Nacionaliniai centriniai bankai

- 14.1. Kiekviena valstybė narė, vadovaudamasi šios Sutarties 109 straipsniu, ne vėliau kaip iki ECBS įsteigimo dienos užtikrina, kad jos nacionalinės teisės aktai įskaitant jos nacionalinio centrinio banko statutą, būtų suderinti su šia Sutartimi ir šiuo Statutu.
- 14.2. Nacionalinių centrinių bankų statutuose, be kita ko, turi būti numatyta, kad nacionalinio centrinio banko valdytojo kadencija bus ne trumpesnė kaip 5 metai.

Valdytoją galima atleisti iš pareigų tik tuomet, jeigu jis nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą. Suinteresuotas valdytojas arba Valdančioji taryba dėl tokio sprendimo gali kreiptis į Teisingumo Teismą motyvuodami šios Sutarties ar kokios nors kitos teisės normos, susijusios su jos taikymu, pažeidimu. Šie ieškiniai pateikiami per du mėnesius, atitinkamai nuo sprendimo paskelbimo arba nuo pranešimo apie jį ieškovui dienos, arba, jei to nebuvo padaryta, nuo tos dienos, kai ieškovas apie jį sužinojo.

14.3. Nacionaliniai centriniai bankai yra sudėtinė ECBS dalis ir veikia pagal ECB gaires bei nurodymus. Valdančioji taryba imasi reikiamų veiksmų, kad užtikrintų, jog būtų laikomasi ECB gairių ir nurodymų, bei reikalauja, kad jai būtų pateikiama visa reikalinga informacija.

14.4. Nacionaliniai centriniai bankai gali atlikti ir kitas, šiame Statute nenumatytas, funkcijas, nebent Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma nustato, kad jos trukdo ECBS tikslams ir uždaviniams. Tokios funkcijos atliekamos nacionaliniams centriniams bankams prisiimant atsakomybę bei įsipareigojimus, ir jos nelaikomos ECBS funkcijų dalimi.

15 straipsnis

Įsipareigojimai dėl atskaitomybės

15.1. ECB rengia ir skelbia pranešimus apie ECBS veiklą mažiausiai kartą per ketvirtį.

15.2. ECBS konsoliduota finansinė ataskaita skelbiama kiekvieną savaitę.

15.3. Pagal šios Sutarties 113 straipsnio 3 dalį ECB parengia Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai, taip pat Europos Vadovų Tarybai metų pranešimą apie ECBS veiklą ir apie pinigų politiką praėjusiais bei einamaisiais metais.

15.4. Šiame straipsnyje nurodyti pranešimai ir ataskaitos suinteresuotoms šalims teikiami nemokamai.

16 straipsnis

Banknotai

Vadovaudamasi šios Sutarties 106 straipsnio 1 dalimi, Valdančioji taryba turi išimtinę teisę duoti leidimą Bendrijoje išleisti banknotus. Tokius banknotus gali išleisti ECB ir nacionaliniai centriniai bankai. ECB ir nacionalinių centrinių bankų išleisti banknotai yra vieninteliai tokie banknotai, kurie Bendrijoje turi teisėtos mokėjimo priemonės statusą.

ECB, kiek tai yra įmanoma, atsižvelgia į esamą banknotų išleidimo ir kūrimo praktiką.

IV SKYRIUS

ECBS PINIGŲ POLITIKOS FUNKCIJOS IR OPERACIJOS

17 straipsnis

Sąskaitos ECB ir nacionaliniuose centriniuose bankuose

Savo operacijoms vykdyti ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali atidaryti sąskaitas kredito įstaigoms, viešiesiems subjektams ir kitiems rinkos dalyviams ir priimti turtą įskaitant nematerialius vertybinius popierius, kaip įkeitimo objektą.

18 straipsnis

Atviros rinkos ir kredito operacijos

18.1. Kad pasiektų ECBS tikslus ir įvykdytų jos uždavinius, ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali:

- veikti finansų rinkose pirkdami ir parduodami (sudarydami neatidėliotinus ir išankstinius sandorius), įskaitant pirkimą ir pardavimą pagal atpirkimo sutartis, ir skolindami arba skolinamiesi skolos išsipareigojimus ir likvidžias rinkos priemones Bendrijos arba ne Bendrijos valiutomis, taip pat tauriuosius metalus;
- atlikti kredito operacijas su kredito įstaigomis ir kitais rinkos dalyviais skolinant lėšas užtikrinus pakankamu įkeitimu.

18.2. ECB nustato bendrus jo paties ar nacionalinių centrinių bankų atliekamų atviros rinkos ir kredito operacijų principus, įskaitant sąlygų, kuriomis jie pasirengę atlikti tokius sandorius, paskelbimą.

19 straipsnis

Privalomosios atsargos

19.1. Pagal 2 straipsnį, ECB, siekdamas pinigų politikos tikslų, gali reikalauti, kad valstybėse narėse įsteigtos kredito įstaigos privalomasias atsargas laikytų ECB ir nacionalinių centrinių bankų sąskaitose. Privalomųjų atsargų skaičiavimo ir nustatymo taisyklės gali patvirtinti Valdančioji taryba. Jeigu reikalavimai nevykdomi, ECB turi teisę imti baudos palūkanas ir taikyti kitas panašaus poveikio sankcijas.

19.2. Taikydama šį straipsnį ir vadovaudamasi 42 straipsnyje išdėstyta tvarka, Taryba apibrėžia privalomųjų atsargų bazę bei maksimalius leistinus tų atsargų ir jų bazės santykius, taip pat atitinkamas sankcijas reikalavimų nevykdymo atveju.

20 straipsnis

Kitos pinigų politikos priemonės

Valdančioji taryba dviejų trečdalių atiduotų balsų dauguma gali nuspręsti naudoti tokias kitas operacines pinigų politikos priemones, kurias ji, laikydamasi 2 straipsnio, laiko tinkamomis.

42 straipsnyje išdėstyta tvarka Taryba apibrėžia tokių metodų taikymo sritį, jeigu jais nustatomos prievolės trečiosioms šalims.

21 straipsnis

Operacijos su viešaisiais subjektais

21.1. Pagal šios Sutarties 101 straipsnį lėšų pereinėjimas sąskaitose ar bet kurios kitos formos kredito galimybės Bendrijos institucijoms ar organams, valstybių narių centrinėms vyriausybėms, regioninėms, vietos ar kitoms valdžios institucijoms, kitoms viešosios teisės reglamentuojamoms įstaigoms arba valstybinėms įmonėms ECB ar nacionaliniuose centriniuose bankuose yra draudžiama, taip pat draudžiama ECB ar nacionaliniams centriniams bankams tiesiogiai iš jų pirkti skolos priemonės.

21.2. ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali veikti kaip 21.1 straipsnyje išvardytų subjektų fiskaliniai agentai.

21.3. Šio straipsnio nuostatos netaikomos valstybei nuosavybės teise priklausančioms kredito įstaigoms, kurioms nacionaliniai centriniai bankai ir ECB centrinių bankų atsargų pasiūlos atžvilgiu taiko tokį patį statusą, kaip privačioms kredito įstaigoms.

22 straipsnis

Kliringo ir mokėjimo sistemos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali sudaryti sąlygas, o ECB gali priimti reglamentus, kad būtų užtikrintas kliringo ir mokėjimo sistemų veiksmingumas ir patikimumas Bendrijoje ir su kitomis šalimis.

23 straipsnis

Išorės operacijos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai gali:

- užmegzti ryšius su centriniais bankais ir finansų įstaigomis kitose šalyse ir prireikus su tarptautinėmis organizacijomis;
- sudarydami neatidėliotinus ir išankstinius sandorius, įsigyti ir parduoti visų rūšių turtą užsienio valiuta, ir tauriuosius metalus; sąvoka „turtas užsienio valiuta“ apima vertybinius popierius ir visą kitą turtą bet kurios šalies valiuta ar apskaitos vienetais ir laikomą bet kokia forma;
- laikyti ir valdyti šiame straipsnyje nurodytą turtą;
- atlikti visų tipų banko sandorius su trečiosiomis šalimis ir tarptautinėmis organizacijomis įskaitant skolinimosi ir skolinimo operacijas.

24 straipsnis

Kitos operacijos

ECB ir nacionaliniai centriniai bankai, be operacijų, susijusių su jų uždaviniais, gali atlikti operacijas, skirtas jų administraciniais tikslams ar jų personalui.

V SKYRIUS

RIZIKOS RIBOJIMU PAGRĮSTA PRIEŽIŪRA

25 straipsnis

Rizikos ribojimu pagrįsta priežiūra

25.1. ECB gali patarti Tarybai, Komisijai ir valstybių narių kompetentingoms institucijoms, o šios gali konsultuotis su ECB dėl Bendrijos teisės aktų, susijusių su kredito įstaigų rizikos ribojimu pagrįsta priežiūra ir finansų sistemos stabilumu, taikymo srities ir įgyvendinimo.

25.2. ECB, remdamasis kiekvienu pagal šios Sutarties 105 straipsnio 6 dalį Tarybos priimtu sprendimu, gali atlikti specialius uždavinius, susijusius su rizikos ribojimu pagrįsta kredito ir kitų finansų įstaigų, išskyrus draudimo įmones, priežiūros politika.

VI SKYRIUS

ECBS FINANSINĖS NUOSTATOS

26 straipsnis

Finansinės ataskaitos

26.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų finansiniai metai prasideda sausio pirmą dieną ir baigiasi gruodžio paskutinę dieną.

26.2. ECB metų ataskaitas rengia Vykdomoji valdyba pagal Valdančiosios tarybos nustatytus principus. Ataskaitas tvirtina Valdančioji taryba, ir tada jos paskelbiamos.

26.3. Analizės ir veiklos tikslais Vykdomoji valdyba sudaro ECBS konsoliduotą balansą, apimantį ECBS priskiriamą nacionalinių centrinių bankų turtą ir įsipareigojimus.

26.4. Šiam straipsniui taikyti Valdančioji taryba nustato reikiamas nacionalinių centrinių bankų vykdomų operacijų apskaitos ir atskaitomybės standartizavimo taisykles.

27 straipsnis

Auditas

27.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų sąskaitų auditą atlieka nepriklausomi išorės auditoriai, kuriuos rekomenduoja Valdančioji taryba ir tvirtina Taryba. Auditoriai turi visus įgaliojimus tikrinti visas ECB ir nacionalinių centrinių bankų buhalterines knygas bei sąskaitas ir gauti visą informaciją apie jų sandorius.

27.2. Šios Sutarties 248 straipsnio nuostatos taikomos tik ECB vadovybės veiklos efektyvumui tirti.

28 straipsnis

ECB kapitalas

28.1. ECB, kurio veikla pradedama nuo jo įsteigimo, kapitalas yra 5 000 milijonų ekiu. Kapitalą galima didinti tokiomis sumomis, kokiomis nusprendžia Valdančioji taryba veikdama kvalifikuota balsų dauguma, numatyta 10.3 straipsnyje, neperžengdama tokių ribų ir tokiomis sąlygomis, kokias nustato Taryba 42 straipsnyje nurodyta tvarka.

28.2. Nacionaliniai centriniai bankai yra vieninteliai subjektai, turintys teisę pasirašyti ir turėti ECB kapitalą. Kapitalas pasirašomas pagal raktą, nustatytą vadovaujantis 29 straipsniu.

28.3. Valdančioji taryba, veikdama kvalifikuota balsų dauguma, kaip nurodyta 10.3 straipsnyje, apibrėžia kapitalo apmokėjimo apimtį ir formą.

28.4. Laikantis 28.5 straipsnio, nacionalinių centrinių bankų dalys pasirašytame ECB kapitale negali būti perduodamos, įkeičiamos ar areštuojamos.

28.5. Jeigu 29 straipsnyje nurodytas raktas yra koreguojamas, nacionaliniai centriniai bankai perveda tarpusavyje tokio dydžio kapitalo dalis, kokios reikalingos užtikrinti, kad kapitalo dalių paskirstymas atitiktų pakoreguotą raktą. Valdančioji taryba nustato tokių pervedimų sąlygas.

29 straipsnis

Kapitalo pasirašymo raktas

29.1. Šios Sutarties 123 straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka, įsteigus ECBS ir ECB, nustatomas ECB kapitalo pasirašymo raktas. Kiekvienam nacionaliniam centriniam bankui skiriamas indeksas šiame rakte yra lygus sumai:

- 50 % atitinkamos valstybės narės gyventojų skaičiaus dalies Bendrijoje priešpaskutiniaisiais metais iki ECBS įsteigimo;
- 50 % atitinkamos valstybės narės bendrojo vidaus produkto dalies Bendrijoje rinkos kainomis per paskutinius penkerius metus iki priešpaskutinių metų prieš ECBS įsteigimą.

Procentai suapvalinami iki artimiausio 0,05 procentinių punktų kartotinio.

29.2. Šiam straipsniui taikyti reikalingus statistinius duomenis pateikia Komisija vadovaudamasi taisyklėmis, kurias Taryba priima 42 straipsnyje nurodyta tvarka.

29.3. Nacionaliniams centriniams bankams skiriami indeksai koreguojami kas penkeri metai po ECBS įsteigimo analogiškai vadovaujantis nuostatomis, išdėstytoms 29.1 straipsnyje. Pakoreguotas raktas pradedamas taikyti nuo pirmos kitų metų dienos.

29.4. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

30 straipsnis

Užsienio atsargų pervedimas į ECB

30.1. Nepažeisdami 28 straipsnio, nacionaliniai centriniai bankai suteikia ECB užsienio atsargas, išskyrus valstybių narių valiutomis, ekiu, rezervinėmis pozicijomis TVF ir SST iki sumos, lygios 50 000 milijonų ekiu. Valdančioji taryba sprendžia, kokią dalį ECB reikalauja pervesti jį įsteigus ir kokias sumas bus reikalaujama pervesti vėliau. ECB turi visišką teisę laikyti ir valdyti jam pervestas užsienio atsargas bei naudoti jas šiame Statute nurodytais tikslais.

30.2. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko įnašai nustatomi proporcingai jo daliai pasirašytame ECB kapitale.

30.3. ECB kiekvieną nacionalinę centrinę banką kredituoja jo įnašo dydžio reikalavimu. Valdančioji taryba nustato tokių reikalavimų nominaliąją išraišką ir atlyginimo už juos tvarką.

30.4. Taikydamas 30.2 straipsnį ir neperžengdamas tokių ribų bei vadovaudamasis tokiomis sąlygomis, kokias nustato Taryba 42 straipsnyje išdėstyta tvarka, ECB gali toliau papildomai reikalauti užsienio atsargų, viršijančių 30.1 straipsnyje nustatytą ribą.

30.5. ECB gali laikyti ir valdyti rezervines pozicijas TVF ir SST bei numatyti tokių lėšų sutelkimą.

30.6. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

31 straipsnis

Nacionalinių centrinių bankų turimos užsienio atsargos

31.1. Nacionaliniams centriniams bankams leidžiama atlikti sandorius vykdant savo įsipareigojimus tarptautinėms organizacijoms pagal 23 straipsnį.

31.2. Jei visos kitos operacijos užsienio atsargomis, likusiomis nacionaliniams centriniams bankams po 30 straipsnyje nurodytų pervedimų, ir valstybių narių sandoriai apyvartinėmis užsienio valiutos lėšomis, viršija tam tikrą ribą, kuri nustatoma pagal 31.3 straipsnį, joms turi pritarti ECB, kad būtų užtikrintas jų suderinamumas su Bendrijos valiutos kurso ir pinigų politika.

31.3. Valdančioji taryba nustato gaires šioms operacijoms vykdyti.

32 straipsnis

Nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų paskirstymas

32.1. Pajamos, susikaupusios nacionaliniams centriniams bankams atliekant ECBS pinigų politikos funkcijas (toliau – pinigų politikos pajamos), paskirstomos kiekvienų finansinių metų gale pagal šio straipsnio nuostatas.

32.2. Pagal 32.3 straipsnį kiekvieno nacionalinio centrinio banko pinigų politikos pajamų suma yra lygi jo metų pajamoms, kurios gaunamos iš jo turto, laikomo apyvartoje esantiems banknotams ir kredito įstaigų indėlių išipareigojimams padengti. Šį turtą nustato nacionaliniai centriniai bankai pagal gaires, kurias numato Valdančioji taryba.

32.3. Jeigu prasidėjus trečiajam etapui nacionalinių centrinių bankų balansų struktūros, Valdančiosios tarybos nuomone, neleidžia taikyti 32.2 straipsnio, Valdančioji taryba kvalifikuota balsų dauguma gali nuspręsti, kad taikant išimtį 32.2 straipsniui, pinigų politikos pajamos būtų skaičiuojamos pagal kitą metodą ne ilgesnį nei penkerių metų laikotarpį.

32.4. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko pinigų politikos pajamų suma mažinama dydžiu, lygiu visoms palūkanoms, kurias tas centrinis bankas sumokėjo pagal indėlių išipareigojimus kredito įstaigoms pagal 19 straipsnį.

Valdančioji taryba gali nuspręsti, kad nacionaliniams centriniams bankams būtų atlyginamos išlaidos, susijusios su banknotų išleidimu arba, išimtinėmis aplinkybėmis, ypatingas nuostolis, atsirandantis dėl pinigų politikos operacijų, kurių jie imasi ECBS vardu. Atlyginama tokia forma, kuri, Valdančiosios tarybos nuomone, yra tinkama; šios sumos gali būti kompensuojamos iš nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų.

32.5. Nacionalinių centrinių bankų pinigų politikos pajamų suma paskirstoma nacionaliniams centriniams bankams proporcingai jų apmokėtai ECB kapitalo daliai pagal bet kurią sprendimą, kurį priima Valdančioji taryba vadovaudamasi 33.2 straipsniu.

32.6. Likučių, atsirandančių iš pinigų politikos pajamų paskirstymo, kliringą ir mokėjimą vykdo ECB pagal Valdančiosios tarybos nustatytas gaires.

32.7. Valdančioji taryba imasi visų kitų šiam straipsniui taikyti reikalingų priemonių.

33 straipsnis

ECB grynojo pelno ir nuostolio paskirstymas

33.1. ECB grynasis pelnas pervedamas tokia tvarka:

- a) suma, kurią turi nustatyti Valdančioji taryba ir kuri negali viršyti 20 % grynojo pelno, pervedama į bendrą atsargų fondą, kuriam taikoma riba, lygi 100 % kapitalo;
- b) likęs grynasis pelnas paskirstomas ECB dalininkams proporcingai jų apmokėtoms dalims.

33.2. Jeigu ECB patiria nuostolį, trūkumą galima kompensuoti iš ECB bendrojo atsargų fondo ir, prireikus, Valdančiosios tarybos sprendimu iš atitinkamų finansinių metų pinigų politikos pajamų proporcingai ir neviršijant sumų, kokios paskirstytos nacionaliniams centriniams bankams pagal 32.5 straipsnį.

VII SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

34 straipsnis

Teisės aktai

34.1. Pagal šios Sutarties 110 straipsnį ECB:

- priima reglamentus, reikalingus 3.1 straipsnio pirmoje įtraukoje, 19.1, 22 arba 25.2 straipsniuose nurodytiems uždaviniams vykdyti ir tais atvejais, kurie numatomi 42 straipsnyje nurodytuose Tarybos aktuose;
- priima sprendimus, reikalingus pagal šią Sutartį ir šį Statutą ECBS patikėtiems uždaviniams vykdyti;
- teikia rekomendacijas ir nuomones.

34.2. Reglamentas yra taikomas visuotinai. Jis yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

Rekomendacijos ir nuomonės neturi privalomosios galios.

Sprendimas yra privalomas visas tiems, kam jis skirtas.

ECB priimtiems reglamentams ir sprendimams taikomi šios Sutarties 253, 254 ir 256 straipsniai.

ECB gali nutarti paskelbti savo sprendimus, rekomendacijas ir nuomones.

34.3. Laikydamasis 42 straipsnyje numatyta tvarka Tarybos nustatytų apribojimų ir sąlygų, ECB turi teisę įmonėms, nesilaikančioms jo reglamentuose ir sprendimuose nustatytų įpareigojimų, skirti vienkartinės arba periodiškai mokamas baudas.

35 straipsnis

Teisminė priežiūra ir susiję klausimai

35.1. Šioje Sutartyje numatytais atvejais ir sąlygomis Teisingumo Teismas gali peržiūrėti ar aiškinti ECB veiksmus ar neveikimą. Šioje Sutartyje numatytais atvejais ir sąlygomis ECB gali pateikti ieškinį.

35.2. Ginčų tarp ECB ir jo kreditorių, skolininkų ar visų kitų asmenų nagrinėjimas priklauso kompetentingų nacionalinių teismų jurisdikcijai, išskyrus atvejus, kurie priskiriami Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

35.3. ECB taikomas atsakomybės režimas, numatytas šios Sutarties 288 straipsnyje. Nacionaliniai centriniai bankai yra atsakingi pagal atitinkamus nacionalinius įstatymus.

35.4. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią arbitražinę išlygą, numatytą ECB ar jo vardu sudarytoje sutartyje, nepaisant to, ar ta sutartis reguliuojama viešosios ar privatinės teisės.

35.5. ECB sprendimą kreiptis į Teisingumo Teismą dėl bylos iškėlimo priima Valdančioji taryba.

35.6. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ginčus dėl nacionalinio centrinio banko įpareigojimų pagal šį Statutą vykdymo. Jeigu ECB mano, kad kuris nors nacionalinis centrinis bankas neįvykdė kokios nors pareigos pagal šį Statutą, jis šiuo reikalu pareiškia pagrįstą savo nuomonę, pirma suteikęs atitinkamam nacionaliniam centriniam bankui galimybę išdėstyti savo samprotavimus. Jeigu atitinkamas nacionalinis centrinis bankas per ECB nustatytą laiką neatsižvelgia į tą nuomonę, ECB gali perduoti šį reikalą svarstyti Teisingumo Teismui.

36 straipsnis

Personalas

36.1. Vykdomosios valdybos siūlymu Valdančioji taryba nustato ECB personalo įdarbinimo sąlygas.

36.2. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti ECB ir jo tarnautojų ginčus nevirsijant įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis jose numatytų sąlygų.

37 straipsnis

Buveinė

Iki 1992 m. pabaigos sprendimas dėl vietos, kurioje bus įkurta ECB buveinė, priimamas valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu.

38 straipsnis

Profesinė paslaptis

38.1. ECB ir nacionalinių centrinių bankų sprendimus priimančių organų nariai ir personalas, netgi nustoję eiti savo pareigas, privalo neatskleisti informacijos, kuriai taikomi profesinės paslapties reikalavimai.

38.2. Asmenims, turintiems galimybę naudotis duomenimis, kuriems taikomi Bendrijos teisės aktuose numatyti reikalavimai saugoti profesinę paslaptį, taikomi tie teisės aktai.

39 straipsnis

Pasirašantieji asmenys

Teisiniai ECB įsipareigojimai trečiųjų šalių atžvilgiu prisiimami jo pirmininko arba dviejų Vykdomosios valdybos narių, arba dviejų ECB personalo narių, kuriuos pirmininkas tinkamai įpareigojo pasirašyti ECB vardu, parašais.

*40 straipsnis***Privilegijos ir imunitetai**

Valstybių narių teritorijoje ECB naudojasi tokiomis privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jo uždaviniams atlikti, laikantis Protokole dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų nustatytų sąlygų.

VIII SKYRIUS**STATUTO PAKEITIMAS IR PAPILDOMI TEISĖS AKTAI***41 straipsnis***Supaprastinta pakeitimo tvarka**

41.1. Pagal šios Sutarties 107 straipsnio 5 dalį, Taryba, remdamasi ECB rekomendacija ir pasikonsultavusi su Komisija, kvalifikuota balsų dauguma arba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su ECB, vieningai gali pakeisti šio Statuto 5.1, 5.2, 5.3, 17, 18, 19.1, 22, 23, 24, 26, 32.2, 32.3, 32.4 ir 32.6 straipsnius, 33.1 straipsnio a punktą ir 36 straipsnį. Bet kuriuo atveju reikalingas Europos Parlamento pritarimas.

41.2. Pagal šį straipsnį teikiamą ECB rekomendaciją turi vieningai patvirtinti Valdančioji taryba.

*42 straipsnis***Papildomi teisės aktai**

Pagal šios Sutarties 107 straipsnio 6 dalį, tuojau po to, kai priimamas sprendimas dėl trečiojo etapo pradžios datos, Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei ECB arba remdamasi ECB rekomendacija ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu bei Komisija, kvalifikuota balsų dauguma priima šio Statuto 4, 5.4, 19.2, 20, 28.1, 29.2, 30.4 ir 34.3 straipsniuose nurodytas nuostatas.

IX SKYRIUS**ECBS TAIKOMOS PEREINAMOSIOS IR KITOS NUOSTATOS***43 straipsnis***Bendrosios nuostatos**

43.1. Šios Sutarties 122 straipsnio 1 dalyje nurodytas nukrypimas lemia, kad suinteresuotoms valstybėms narėms nesuteikiamos jokios teisės ir nenumatomi jokie įpareigojimai, išdėstyti šio Statuto 3, 6, 9.2, 12.1, 14.3, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 26.2, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 50 ir 52 straipsniuose.

43.2. Valstybių narių, kurioms taikomas šios Sutarties 122 straipsnio 1 dalyje nurodytas nukrypimas, centriniai bankai išlaiko savo įgaliojimus pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę.

43.3. Pagal šios Sutarties 122 straipsnio 4 dalį, „valstybės narės“ suprantamos kaip „valstybės narės, kurioms netaikomas nukrypimas“ šio Statuto 3, 11.2, 19, 34.2 ir 50 straipsniuose.

43.4. „Nacionaliniai centriniai bankai“ suprantami kaip „valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, centriniai bankai“ šio Statuto 9.2, 10.1, 10.3, 12.1, 16, 17, 18, 22, 23, 27, 30, 31, 32, 33.2 ir 52 straipsniuose.

43.5. „Dalininkai“ suprantami kaip „valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, centriniai bankai“ 10.3 ir 33.1 straipsniuose.

43.6. „Pasirašytas ECB kapitalas“ suprantamas kaip „ECB kapitalas, kurį pasirašo valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, centriniai bankai“ 10.3 ir 30.2 straipsniuose.

44 straipsnis

ECB pereinamojo laikotarpio uždaviniai

ECB perima tuos EPI uždavinius, kuriuos dėl nukrypimų, taikomų vienai ar kelioms valstybėms narėms, vis dar reikia atlikti trečiajame etape.

ECB teikia patarimus rengiantis šios Sutarties 122 straipsnyje nurodytų nukrypimų panaikinimui.

45 straipsnis

ECB bendroji taryba

45.1. Nepažeidžiant šios Sutarties 107 straipsnio 3 dalies, Bendroji taryba įsteigiama kaip trečias ECB sprendimus priimančias organas.

45.2. Bendroji taryba susideda iš ECB pirmininko ir pirmininko pavaduotojo bei nacionalinių centrinių bankų valdytojų. Kiti Vykdomosios valdybos nariai gali dalyvauti Bendrosios tarybos posėdžiuose be balsavimo teisės.

45.3. Visos Bendrosios tarybos pareigos išvardytos šio Statuto 47 straipsnyje.

46 straipsnis

Bendrosios tarybos darbo reglamentas

- 46.1. ECB bendrajai tarybai pirmininkauja ECB pirmininkas arba, jeigu jis nedalyvauja, pirminko pavaduotojas.
- 46.2. Tarybos pirmininkas ir Komisijos narys gali dalyvauti Bendrosios tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti.
- 46.3. Bendrosios tarybos posėdžius rengia jos pirmininkas.
- 46.4. Nukrypdama nuo 12.3 straipsnio, Bendroji taryba priima savo Darbo reglamentą.
- 46.5. Sekretoriato paslaugas Bendrajai tarybai teikia ECB.

47 straipsnis

Bendrosios tarybos pareigos

- 47.1. Bendroji taryba:
- atlieka 44 straipsnyje nurodytus uždavinius;
 - prisideda prie 4 ir 25.1 straipsniuose nurodytų patariamųjų funkcijų atlikimo.
- 47.2. Bendroji taryba prisideda:
- renkant 5 straipsnyje nurodytą statistinę informaciją;
 - rengiant 15 straipsnyje nurodytas ECB ataskaitas;
 - nustatant 26.4 straipsnyje nurodytas taisykles, reikalingas 26 straipsniui taikyti;
 - imantis visų kitų priemonių, kurios nurodytos 29.4 straipsnyje, reikalingų 29 straipsniui taikyti;
 - nustatant 36 straipsnyje nurodytas ECB personalo įdarbinimo sąlygas.

47.3. Bendroji taryba prisideda atliekant būtiną pasirengimą neatšaukiamai nustatyti valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, valiutos kursų valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, valiutų ar bendros valiutos atžvilgiu, kaip nurodyta šios Sutarties 123 straipsnio 5 dalyje.

47.4. ECB pirmininkas praneša Bendrajai tarybai apie Valdančiosios tarybos sprendimus.

48 straipsnis

ECB kapitalui taikomos pereinamosios nuostatos

Vadovaujantis 29.1 straipsniu, kiekvienam nacionaliniam centriniam bankui skiriamas indeksas ECB kapitalo pasirašymo rakte. Nukrypstant nuo 28.3 straipsnio nuostatų, valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, centriniai bankai neapmoka jų pasirašyto kapitalo, nebent Bendroji taryba, veikdama dauguma, kuri atstovauja mažiausiai dviem trečdaliams pasirašyto ECB kapitalo ir mažiausiai pusei dalininkų, nusprendžia, kad reikia sumokėti minimalų procentą, kaip įnašą, skirtą ECB veiklos išlaidoms padengti.

49 straipsnis

Atidėtas ECB kapitalo, atsargų ir atidėjimų mokėjimas

49.1. Valstybės narės, kurių nukrypimas panaikinamas, centrinis bankas apmoka savo pasirašytą ECB kapitalo dalį taip pat, kaip ir kitų valstybių narių, kurioms netaikomas nukrypimas, centriniai bankai, o reikiamą užsienio atsargų sumą perveda ECB pagal 30.1 straipsnį. Pervedama suma nustatoma padauginus pagal dabartinį valiutos kursą ekiu išreikštas užsienio atsargas, kurios jau buvo pervestos į ECB pagal 30.1 straipsnį, iš atitinkamo nacionalinio centrinio banko pasirašytos dalies ir dalių, kurias jau apmokėjo kiti nacionaliniai centriniai bankai, santykio.

49.2. Be mokėjimo, kurį reikia atlikti pagal 49.1 straipsnį, atitinkamas centrinis bankas įneša savo dalį į ECB atsargas, taip pat į tuos atidėjimus, kurie prilyginami atsargoms, bei į sumą, kurią dar reikės priskirti atsargoms ir atidėjimams, atitinkančią pelno ir nuostolio ataskaitos likutį, buvusį metų, po kurių panaikintas nukrypimas, gruodžio 31 dieną. Suma, kurią reikia įnešti, nustatoma dauginant atsargų, apibrėžtų pirmiau ir nurodytų patvirtintame ECB balanse, sumą iš atitinkamo centrinio banko pasirašytos dalies ir dalių, kurias jau apmokėjo kiti nacionaliniai centriniai bankai, santykio.

49.3. ⁽¹⁾ Vienai ar daugiau šalių tapus valstybėmis narėmis ir jų atitinkamiems nacionaliniams centriniams bankams tapus ECBS dalimi, automatiškai padidėja pasirašytas ECB kapitalas ir maksimalus užsienio atsargų, kurias galima būtų pervesti į ECB, dydis. Padidėjimas nustatomas padauginus atitinkamas tuo metu esančias sumas iš santykio, apskaičiuoto pagal išplėstą kapitalo raktą, tarp nacionalinių centrinių bankų, ketinančių įsijungti į ECBS, ir nacionalinių centrinių bankų, jau esančių ECBS, svorių. Kiekvieno nacionalinio centrinio banko svoris kapitalo rakte yra apskaičiuojamas pagal analogiją su 29.1 straipsniu ir laikantis 29.2 straipsnio. Ataskaitiniai statistinių duomenų laikotarpiai turi būti tokie patys, kokie buvo naudojami per paskutinį kas penkerius metus atliekamą svorių pakoregavimą vadovaujantis 29.3 straipsniu.

50 straipsnis

Pirmųjų Vykdamosios valdybos narių skyrimas

Įkuriant ECB vykdomąją valdybą, pirmininkas, pirmininko pavaduotojas ir kiti Vykdamosios valdybos nariai skiriami bendru valstybių narių vyriausybių sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu, remiantis Tarybos rekomendacija ir pasikonsultavus su Europos Parlamentu bei EPI taryba. Vykdamosios valdybos pirmininkas skiriamas 8 metams. Nukrypstant nuo 11.2 straipsnio, pirmininko pavaduotojas skiriamas 4 metams, o kiti Vykdamosios valdybos nariai – kadencijoms nuo 5 iki 8 metų. Nė viena kadencija nėra atnaujinama. Vykdamosios valdybos narių skaičius gali būti mažesnis negu numatyta 11.1 straipsnyje, bet jokiais aplinkybėmis jis negali būti mažesnis kaip keturi.

51 straipsnis

Nukrypimas nuo 32 straipsnio

51.1. Jeigu Valdančioji taryba prasidėjus trečiajam etapui nusprendžia, kad 32 straipsnio taikymas sukelia didelius nacionalinių centrinių bankų pajamų santykinę pozicijų pokyčius, pajamų suma, kuri turi būti paskirstoma pagal 32 straipsnį, mažinama vienodu procentu, kuris neturi viršyti 60 procentų pirmais finansiniais metais po trečiojo etapo pradžios ir kuris turi mažėti bent po 12 procentinių punktų kiekvienais vėlesniais finansiniais metais.

51.2. 51.1 straipsnis taikomas ne ilgiau kaip penkerius finansinius metus nuo trečiojo etapo pradžios.

⁽¹⁾ 2003 m. Stojimo aktu pridėta dalis.

*52 straipsnis***Banknotų Bendrijos valiutomis keitimas**

Po to, kai bus neatšaukiamai nustatyti valiutų kursai, Valdančioji taryba imasi reikiamų priemonių, kad užtikrintų, jog nacionaliniai centriniai bankai banknotus, kurių valiutų kursai yra neatšaukiamai nustatyti, keistų pagal jų atitinkamas nominalias vertes.

*53 straipsnis***Pereinamojo laikotarpio nuostatų taikymas**

Jeigu ir kol yra valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, taikomi 43–48 straipsniai.

Protokolas (Nr. 19)
dėl Europos pinigų instituto statuto (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išdėstyti Europos pinigų instituto statutą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Įkūrimas ir pavadinimas

1.1. Europos pinigų institutas (EPI) įkuriamas pagal šios Sutarties 117 straipsnį; jis atlieka savo funkcijas ir vykdo savo veiklą pagal šios Sutarties ir šio Statuto nuostatas.

1.2. EPI nariai yra valstybių narių centriniai bankai („nacionaliniai centriniai bankai“). Šiame Statute *l'Institut monétaire luxembourgeois* laikomas Liuksemburgo centriniu banku.

1.3. Pagal šios Sutarties 117 straipsnį panaikinamas Valdytojų komitetas ir Europos monetarinio bendradarbiavimo fondas (EMBF). Visas EMBF turtas ir išpareigojimai automatiškai perduodami EPI.

2 straipsnis

Tikslai

EPI prisideda prie sąlygų, reikalingų pereiti į trečiąją Ekonominės ir pinigų sąjungos etapą įgyvendinimo, ypač:

- stiprindamas pinigų politikos koordinavimą siekiant užtikrinti kainų stabilumą;
- atlikdama parengiamuosius darbus, būtinus siekiant sukurti Europos centrinių bankų sistemą (ECBS) ir vykdyti bendrą pinigų politiką bei įvesti bendrą valiutą trečiajame etape;
- prižiūrėdamas ekiu plėtrą.

3 straipsnis

Bendrieji principai

3.1. EPI vykdo uždavinius ir atlieka funkcijas, kurias jam paveda ši Sutartis ir šis Statutas, nepažeisdamas kompetentingų institucijų, paskirtų vykdyti pinigų politiką atitinkamose valstybėse narėse, atsakomybės.

3.2. EPI veikia laikydamasis ECBS statuto 2 straipsnyje išdėstytų tikslų ir principų.

4 straipsnis

Svarbiausi uždaviniai

4.1. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 2 dalį EPI:

- stiprina nacionalinių centrinių bankų bendradarbiavimą;
- stiprina valstybių narių pinigų politikos koordinavimą siekiant užtikrinti kainų stabilumą;
- prižiūri Europos pinigų sistemos (EPS) veikimą;
- teikia konsultacijas nacionalinių centrinių bankų kompetencijai priklausančiais ir finansų įstaigų bei rinkų stabilumui poveikį darančiais klausimais;
- perima EMBF funkcijas; visų pirma, atlieka 6.1, 6.2 ir 6.3 straipsniuose nurodytas funkcijas;
- sudaro sąlygas naudoti ekiu ir prižiūrėti jo plėtrą, taip pat sklandų ekiu kliringo sistemos veikimą.

EPI taip pat:

- rengia reguliarias konsultacijas dėl pinigų politikos krypties ir pinigų politikos priemonių naudojimo;
- paprastai konsultuojasi su nacionalinėmis pinigų institucijomis prieš joms priimant sprendimus dėl pinigų politikos krypties bendrame *ex ante* koordinavimo kontekste.

4.2. Ne vėliau kaip iki 1996 m. gruodžio 31 d. EPI tiksliai apibrėžia teisinio reglamentavimo, organizacinę ir logistinę struktūrą, reikalingą, kad ECBS savo uždavinius vykdytų trečiajame etape vadovaudamasis atviros rinkos ekonomikos esant laisvai konkurencijai principu. EPI taryba šią struktūrą pateikia ECB patvirtinti jo įsteigimo dieną.

Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 3 dalį EPI:

- parengia priemones ir tvarką bendrai pinigų politikai vykdyti trečiajame etape;
- kur reikia, skatina derinti taisykles ir praktiką, kuria vadovaujamosi renkant, kaupiant ir platinant statistinę informaciją jo kompetencijos srityse;
- parengia nacionalinių centrinių bankų ECBS struktūroje atliekamų operacijų taisykles;
- skatina tarptautinių mokėjimų veiksmingumą;
- prižiūri techninį eku banknotų rengimą.

5 straipsnis

Patariamiosios funkcijos

5.1. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 4 dalį EPI taryba gali rengti nuomones ar rekomendacijas dėl bendro pinigų politikos ir valiutos kurso politikos orientavimo, taip pat dėl kiekvienoje valstybėje narėje taikomų atitinkamų priemonių. EPI gali teikti nuomones ar rekomendacijas vyriausybėms ir Tarybai dėl politikos krypčių, kurios galėtų paveikti Bendrijos vidaus ir išorės padėtį pinigų srityje, ypač EPS veikimą.

5.2. EPI taryba taip pat gali teikti rekomendacijas valstybių narių pinigų institucijoms dėl jų pinigų politikos vykdymo.

5.3. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 6 dalį Taryba konsultuojasi su EPI dėl kiekvieno jo kompetencijos srityje siūlomo Bendrijos akto.

Laikydamosi apribojimų ir sąlygų, kuriuos kvalifikuota balsų dauguma nustato Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu ir EPI, valstybių narių valdžios institucijos konsultuojasi su EPI dėl bet kurios teisinės nuostatos, priklausančios jo kompetencijai, projekto, ypač dėl 4.2 straipsnio.

5.4. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 5 dalį EPI gali nuspręsti paskelbti savo nuomones ir rekomendacijas.

6 straipsnis

Operatyvinės ir techninės funkcijos

6.1. EPI:

- numato daugiašališkumo suteikimą likučiams, susidariusiems dėl nacionalinių centrinių bankų intervencijos į Bendrijos valiutas, ir daugiašališkumo suteikimą Bendrijos vidaus atsiskaitymams;
- tvarko labai trumpo laikotarpio finansavimo mechanizmą, kurį numato 1979 m. kovo 13 d. Europos ekonominės bendrijos valstybių narių centrinių bankų susitarimas, nustatantis Europos pinigų sistemos veikimo tvarką (toliau – EPS susitarimas), ir trumpo laikotarpio finansinės paramos mechanizmą, kurį numato 1970 m. vasario 9 d. Europos ekonominės bendrijos valstybių narių centrinių bankų susitarimas su pataisymais;
- atlieka funkcijas, numatytas 1988 m. birželio 24 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1969/88, sukuriančio vieną bendrą vidutinės trukmės finansinės paramos teikimo valstybių narių mokėjimų balansams mechanizmą, 11 straipsnyje.

6.2. EPI gali gauti pinigų atsargas iš nacionalinių centrinių bankų ir išleisti ekiu kaip ekvivalentą tokiam turtui siekiant įgyvendinti EPS susitarimą. Šiuos ekiu gali naudoti EPI ir nacionaliniai centriniai bankai kaip atsiskaitymo priemonę ir operacijoms tarp jų bei EPI. EPI imasi reikiamų administracinių priemonių, reikalingų šiai daliai įgyvendinti.

6.3. EPI gali suteikti trečiųjų šalių pinigų institucijoms ir tarptautinėms pinigų institucijoms ekiu „kitų turėtojų“ statusą ir nustatyti nuostatas ir sąlygas, kuriomis kiti turėtojai tokių ekiu gali įsigyti, juos turėti ar naudoti.

6.4. EPI turi teisę turėti ir valdyti užsienio atsargas kaip nacionalinių centrinių bankų agentas ir jų prašymu. Šių atsargų pelnas ir nuostolis priskiriami nacionaliniam centriniam bankui, įnešančiam atsargas. EPI atlieka šią funkciją dvišalių sutarčių pagrindu, pagal taisykles, nustatytas EPI sprendimu. Šios taisyklės užtikrina, kad operacijos su šiomis atsargomis netrukdyt kokios nors valstybės narės kompetentingos pinigų institucijos pinigų politikai ir valiutos kurso politikai ir atitiks EPI tikslus bei tinkamą EPS valiutos kurso mechanizmo veikimą.

7 straipsnis

Kiti uždaviniai

7.1. Kartą per metus EPI Tarybai parengia ataskaitą apie pasirengimą trečiajam etapui. Šiose ataskaitose įvertinama pažanga, padaryta siekiant konvergencijos Bendrijoje, ir ypač apima pinigų politikos priemonių derinimą bei tvarkos, reikalingos bendrai pinigų politikai vykdyti trečiajame etape, parengimą, taip pat įstatymuose nustatytų reikalavimų, kuriuos turi įvykdyti nacionaliniai centriniai bankai, kad taptų neatsiejama ECBS dalimi.

7.2. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 7 dalyje nurodytus Tarybos sprendimus EPI gali atlikti kitus pasirengimo trečiajam etapui uždavinius.

8 straipsnis

Nepriklausomumas

EPI tarybos nariai, kurie yra savo institucijų atstovai, veikia savo pačių atsakomybe. Naudodamasi įgaliojimais ir vykdydama užduotis bei pareigas, nustatytas jai šios Sutarties ir šio Statuto, EPI taryba nesiekia gauti ar nepriima jokių Bendrijos institucijų ar organų, ar valstybių narių vyriausybių nurodymų. Bendrijos institucijos bei organai ir valstybių narių vyriausybės įsipareigoja gerbti šį principą ir nesiekti paveikti EPI tarybos, kai ji atlieka savo užduotis.

9 straipsnis

Administravimas

9.1. Pagal šios Sutarties 117 straipsnio 1 dalį EPI vadovauja ir jį valdo EPI taryba.

9.2. EPI taryba susideda iš pirmininko ir nacionalinių centrinių bankų valdytojų, iš kurių vienas yra pirmininko pavaduotojas. Jei valdytojas negali dalyvauti posėdyje, jis gali paskirti kitą savo institucijos atstovą.

9.3. Pirmininkas skiriamas valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu pagal Valdytojų komiteto ar atitinkamai EPI tarybos pateiktą rekomendaciją ir pasikonsultavus su Europos Parlamentu ir Taryba. Pirmininkas renkamas iš pripažintą autoritetą ir profesinę patirtį pinigų ar bankininkystės srityse turinčių asmenų. EPI pirmininkas gali būti tik valstybės narės pilietis. EPI taryba skiria pirmininko pavaduotoją. Pirmininkas ir pirmininko pavaduotojas skiriami trejų metų kadencijai.

9.4. Pirmininkas atlieka savo pareigas dirbdamas visu etatu. Jis negali turėti jokio kito mokamo ar nemokamo darbo, išskyrus ypatingus atvejus, kai EPI taryba padaro išimtį tuo klausimu.

9.5. Pirmininkas:

- rengia EPI tarybos posėdžius ir jiems pirmininkauja;
- nepažeisdamas 22 straipsnio, pristato EPI požiūrį už jo ribų;
- atsako už einamąjį EPI valdymą.

Jei pirmininko nėra, jo pareigas atlieka pirmininko pavaduotojas.

9.6. Pirmininko įdarbinimo sąlygos, ypač jo atlyginimas, pensija ir kitos socialinio draudimo išmokos, yra sutarties su EPI dalykas, ir yra nustatomi EPI tarybos, kuri remiasi komiteto, sudaryto iš trijų Valdytojų komiteto arba EPI tarybos paskirtų narių ir trijų Tarybos paskirtų narių, pasiūlymu. Pirmininkas neturi teisės balsuoti dėl šiame straipsnyje nurodytų klausimų.

9.7. Jei pirmininkas nebeatitinka šioms pareigoms keliamų reikalavimų arba yra kaltas padaręs sunkų nusižengimą, Teisingumo Teismas EPI tarybos prašymu gali jį atstatydinti.

9.8. EPI taryba priima EPI darbo reglamentą.

10 straipsnis

EPI tarybos posėdžiai ir balsavimo tvarka

10.1. EPI taryba posėdžiauja mažiausiai dešimt kartų per metus. Tarybos posėdžiai yra konfidencialūs. EPI taryba vieningai gali nuspręsti viešai paskelbti savo svarstymų rezultatus.

10.2. Kiekvienas EPI tarybos narys ar jo atstovas turi vieną balsą.

10.3. Jei šiame Statute nenumatyta kitaip, EPI taryba sprendimus priima paprasta narių balsų dauguma.

10.4. Priimant sprendimus pagal 4.2, 5.4, 6.2 ir 6.3 straipsnius reikalaujama EPI tarybos narių balsų vieningumo.

Priimant nuomones ir rekomendacijas pagal 5.1 ir 5.2 straipsnius, sprendimus pagal 6.4, 16 ir 23.6 straipsnius bei gaires pagal 15.3 straipsnį reikalaujama EPI tarybos narių dviejų trečdalių kvalifikuotos balsų daugumos.

11 straipsnis

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas ir atskaitomybės reikalavimai

11.1. Tarybos pirmininkas ir Komisijos narys gali dalyvauti EPI tarybos posėdžiuose be teisės balsuoti.

11.2. EPI pirmininkas kviečiamas dalyvauti Tarybos posėdžiuose, kai Taryba svarsto su EPI tikslais ir uždaviniais susijusius klausimus.

11.3. Darbo reglamente nustatytą dieną EPI parengia metų pranešimą apie savo veiklą ir apie pinigų bei finansų sąlygas Bendrijoje. Metų pranešimas kartu su EPI metų ataskaitomis siunčiami Europos Parlamentui, Tarybai ir Komisijai, taip pat Europos Vadovų Tarybai.

EPI pirmininkas Europos Parlamento prašymu arba savo paties iniciatyva gali būti išklausytas kompetentinguose Europos Parlamento komitetuose.

11.4. EPI skelbiami pranešimai suinteresuotoms šalims teikiami nemokamai.

12 straipsnis

Pinigų nominalas

EPI operacijos atliekamos ekiu.

13 straipsnis

Buveinė

Iki 1992 m. pabaigos sprendimas dėl vietos, kurioje bus įkurta EPI buveinė, priimamas valstybių narių vyriausybių bendru sutarimu valstybės ar vyriausybės vadovų lygiu.

14 straipsnis

Teisnumas

EPI, kuris pagal šios Sutarties 117 straipsnio 1 dalį yra juridinis asmuo, kiekvienoje valstybėje narėje naudojasi plačiausiu teisnumu, suteikiamu juridiniams asmenims pagal jos teisę; būtent– jis gali įsigyti kilnojamąjį ar nekilnojamąjį turtą bei juo disponuoti ir būti šalimi teismo procese.

15 straipsnis

Teisės aktai

15.1. Vykdydamas savo užduotis ir laikydamasis šiame Statute išdėstytų sąlygų EPI:

- teikia nuomones;
- teikia rekomendacijas;
- tvirtina gaires ir priima sprendimus, skirtus nacionaliniams centriniais bankams.

15.2. EPI nuomonės ir rekomendacijos neturi privalomosios galios.

15.3. EPI taryba gali priimti gaires, nustatančias sąlygų, reikalingų ECBS atlikti savo funkcijas trečiajame etape, sudarymo metodus. EPI gairės neturi privalomosios galios; jos teikiamos ECB sprendimui.

15.4. Nepažeidžiant 3.1 straipsnio, kiekvienas EPI sprendimas yra privalomas visas tiems, kam jis skirtas. Šiems sprendimams taikomi šios Sutarties 253 ir 254 straipsniai.

16 straipsnis

Finansinės lėšos

16.1. EPI aprūpinamas nuosavomis lėšomis. EPI lėšų dydį nustato EPI taryba, siekdama užtikrinti pajamas, kurios laikomos reikalingomis administracinėms išlaidoms, susidarančioms EPI atliekant uždavinius ir funkcijas, padengti.

16.2. EPI lėšas, nustatytas pagal 16.1 straipsnį, sudaro nacionalinių centrinių bankų įnašai pagal ECBS Statuto 29.1 straipsnyje numatytą raktą, ir apmokamos įkūrus EPI. Šiuo tikslu Komisija teikia statistinius duomenis, kurie panaudojami nustatant raktą, pagal taisykles, kurias kvalifikuota balsų dauguma priima Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, Valdytojų komitetu bei šios Sutarties 114 straipsnyje nurodytu Komitetu.

16.3. EPI taryba nustato įnašų mokėjimo būdą.

17 straipsnis

Metų ataskaitos ir auditas

17.1. EPI finansiniai metai prasideda sausio pirmą dieną ir baigiasi gruodžio paskutinę dieną.

17.2. EPI taryba metų biudžetą tvirtina prieš prasidedant kiekvieniems finansiniams metams.

17.3. Metų ataskaitos sudaromos pagal EPI tarybos nustatytus principus. Metų ataskaitas tvirtina EPI taryba ir tada jos paskelbiamos.

17.4. Metų ataskaitų auditą atlieka nepriklausomi išorės auditoriai, kuriuos tvirtina EPI taryba. Auditoriai turi visus įgaliojimus tikrinti visas EPI buhalterines knygas bei sąskaitas ir gauti visą informaciją apie jo operacijas.

Šios Sutarties 248 straipsnio nuostatos taikomos tik EPI vadovybės veiklos efektyvumui tikrinti.

17.5. Visas EPI perteklius pervedamas tokia tvarka:

- a) suma, kurią turi nustatyti EPI taryba, pervedama į EPI bendrąjį rezervo fondą;
- b) visas likęs perteklius paskirstomas nacionaliniams centriniais bankams pagal 16.2 straipsnyje nurodytą raktą.

17.6. Jei EPI patiria nuostolį, trūkstama suma kompensuojama iš EPI bendrojo rezervo fondo. Visa likusi trūkstama suma padengiama iš nacionalinių centrinių bankų įnašų pagal 16.2 straipsnyje nurodytą raktą.

18 straipsnis

Personalas

18.1. EPI taryba nustato EPI personalo įdarbinimo sąlygas.

18.2. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso spręsti EPI ir jo tarnautojų ginčus nevirsijant įdarbinimo sąlygose nustatytų ribų ir laikantis jose numatytų sąlygų.

19 straipsnis

Teisminė priežiūra ir susiję klausimai

19.1. Šioje Sutartyje numatytais atvejais ir sąlygomis Teisingumo Teismas gali peržiūrėti ar aiškinti EPI veiksmus ar neveikimą. Šioje Sutartyje numatytais atvejais ir sąlygomis EPI gali pateikti ieškinį.

19.2. Ginčų tarp EPI ir jo kreditorių, skolininkų ar visų kitų asmenų nagrinėjimas priklauso kompetentingų nacionalinių teismų jurisdikcijai, išskyrus atvejus, kurie priskiriami Teisingumo Teismo jurisdikcijai.

19.3. EPI taikomas atsakomybės režimas, numatytas šios Sutarties 288 straipsnyje.

19.4. Teisingumo Teismo jurisdikcijai priklauso priimti sprendimus pagal bet kurią arbitražinę išlygą, numatytą EPI ar jo vardu sudarytoje sutartyje, nepaisant to, ar ta sutartis reguliuojama viešosios ar privatinės teisės.

19.5. EPI sprendimą kreiptis į Teisingumo Teismą dėl bylos iškėlimo priima EPI taryba.

20 straipsnis

Profesinė paslaptis

20.1. EPI tarybos nariai ir EPI personalas, netgi nustoję eiti savo pareigas, privalo neatskleisti informacijos, kuriai taikomi profesinės paslapties reikalavimai.

20.2. Asmenims, turintiems galimybę naudotis duomenimis, kuriems taikomi Bendrijos teisės aktuose numatyti reikalavimai saugoti profesinę paslaptį, taikomi tie teisės aktai.

21 straipsnis

Privilegijos ir imunitetai

Valstybių narių teritorijoje EPI naudojami tokie privilegijos ir imunitetai, kurie yra būtini jo uždaviniams atlikti laikantis Protokole dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų nustatytų sąlygų.

22 straipsnis

Pasirašantieji asmenys

Teisiniai EPI įsipareigojimai trečiųjų šalių atžvilgiu priimami jo pirmininko arba pirmininko pavaduotojo, arba dviejų EPI personalo narių, kuriuos pirmininkas tinkamai įpareigojo pasirašyti EPI vardu, parašais.

23 straipsnis

EPI likvidavimas

23.1. Pagal šios Sutarties 123 straipsnį EPI likviduojamas įsteigus ECB. Visas EPI turtas ir įsipareigojimai po to automatiškai perduodami ECB. Pastarasis likviduoja EPI pagal šio straipsnio nuostatas. Likvidavimas užbaigiamas iki trečiojo etapo pradžios.

23.2. Ekiu padengimo auksu ir JAV doleriais sukūrimo mechanizmas, numatytas EPS susitarimo 17 straipsnyje, nustoja veikti nuo pirmosios trečiojo etapo dienos pagal nurodyto susitarimo 20 straipsnį.

23.3. Už visus reikalavimus ir įsipareigojimus, atsirandančius iš labai trumpo laikotarpio finansavimo mechanizmo bei trumpo laikotarpio finansinės paramos mechanizmo pagal 6.1 straipsnyje nurodytus susitarimus, atsiskaitoma iki pirmosios trečiojo etapo dienos.

23.4. Visas likęs EPI turtas perleidžiamas ir visi likusieji EPI įsipareigojimai sumokami.

23.5. Likvidavimo lėšos, apibūdintos 23.4 straipsnyje, paskirstomos nacionaliniams centriniam bankams pagal 16.2 straipsnyje nurodytą raktą.

23.6. EPI taryba gali imtis priemonių, reikalingų 23.4 ir 23.5 straipsniams taikyti.

23.7. Įsteigus ECB, EPI pirmininkas nustoja eiti savo pareigas.

Protokolas (Nr. 20)
dėl perviršinio deficito procedūros (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS nustatyti perviršinio deficito procedūros, nurodytos Europos bendrijos steigimo sutarties 104 straipsnyje, detales,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Šios Sutarties 104 straipsnio 2 dalyje nurodytos pamatinės vertės yra:

- 3 % planuojamo arba faktinio bendrojo šalies biudžeto deficito santykis su bendruoju vidaus produktu rinkos kainomis;
- 60 % valstybės skolos santykis su bendruoju vidaus produktu rinkos kainomis.

2 straipsnis

Šios Sutarties 104 straipsnyje ir šiame Protokole:

- „bendrasis šalies“ – priklausantis valstybės valdymo sektoriams, tai yra centrinei vyriausybei, regioninei ar vietos vyriausybei bei socialinės apsaugos fondams, išskyrus komercines operacijas, apibrėžtas Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „biudžeto deficitas“ – tai grynasis skolinimasis, kaip apibrėžta Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „investicijos“ – tai bendrojo pagrindinio kapitalo formavimas, kaip apibrėžta Europos integruotų ekonominių sąskaitų sistemoje;
- „skola“ – tai visa bendroji skola nominalia verte metų pabaigoje ir konsoliduota tarp valstybės valdymo sektorių ir jų viduje, kaip apibrėžta pirmojoje įtraukoje.

3 straipsnis

Norėdamos užtikrinti perviršinio deficito procedūros veiksmingumą, valstybių narių vyriausybės yra atsakingos pagal šią procedūrą už bendrojo šalies biudžeto deficitą, kaip apibrėžta 2 straipsnio pirmoje įtraukoje. Valstybės narės garantuoja, kad nacionalinės procedūros biudžeto srityje leistų joms įvykdyti iš šios Sutarties kylančius savo išsipareigojimus šioje srityje. Valstybės narės skubiai ir reguliariai praneša Komisijai apie savo planuojamą ir faktinį deficitą ir savo skolos dydį.

4 straipsnis

Komisija teikia statistinius duomenis, kurie turės būti naudojami šiam Protokolui taikyti.

Protokolas (Nr. 21)

dėl konvergencijos kriterijų, nurodytų Europos bendrijos steigimo sutarties 121 straipsnyje (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS nustatyti konvergencijos kriterijų, kuriais vadovaujasi Bendrija priimdama sprendimus dėl perėjimo į trečiąją Ekonominės ir pinigų sąjungos etapą, nurodytą šios Sutarties 121 straipsnio 1 dalyje, detales,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1 straipsnis

Kainų stabilumo kriterijus, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 1 dalies pirmoje įtraukoje, reiškia, kad valstybės narės kainų stabilumas yra tvarus ir vidutinis infliacijos lygis per vienerius metus iki tyrimo neviršija daugiau kaip 1,5 procentinio punkto daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, infliacijos lygio. Infliacija matuojama taikant vartotojų kainų indeksą palyginamuoju pagrindu, atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.

2 straipsnis

Bendrojo šalies biudžeto padėties kriterijus, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 1 dalies antroje įtraukoje, reiškia, kad tyrimo metu valstybė narė nėra Tarybos sprendimo pagal šios Sutarties 104 straipsnio 6 dalį dėl perviršinio deficito buvimo atitinkamoje valstybėje narėje objektas.

3 straipsnis

Dalyvavimo Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme kriterijus, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 1 dalies trečioje įtraukoje, reiškia, kad valstybė narė laikėsi norminių svyravimų ribų, numatytų Europos pinigų sistemos valiutos kurso mechanizme, be didelių nukrypimų bent paskutinius dvejus metus iki tyrimo. Pirmiausia, valstybė narė negali būti nuvertinusi savo valiutos dvišalio pagrindinio kurso bet kokios kitos valstybės narės valiutos atžvilgiu savo pačios iniciatyva per tą patį laikotarpį.

4 straipsnis

Palūkanų normų konvergencijos kriterijus, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 1 dalies ketvirtoje įtraukoje, reiškia, kad vienerių metų laikotarpiu iki tyrimo valstybės narės vidutinė nominali ilgalaikių palūkanų norma neviršijo daugiau kaip 2 procentiniais punktais daugiausia trijų valstybių narių, kuriose kainos yra stabiliausios, palūkanų normos. Palūkanų normos matuojamos ilgalaikių vyriausybės obligacijų ar palyginamų vertybinių popierių pagrindu atsižvelgiant į nacionalinių apibrėžimų skirtumus.

5 straipsnis

Komisija teikia statistinius duomenis, kurie turės būti naudojami šiam Protokolui taikyti.

6 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, EPI ar atitinkamai ECB, ir 114 straipsnyje nurodytu Komitetu, vieningai priima atitinkamas nuostatas, kad nustatytų konvergencijos kriterijų, nurodytų šios Sutarties 121 straipsnyje, kuriais bus pakeistas šis Protokolas, detales.

Protokolas (Nr. 22)
dėl Danijos (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Danija susijusias konkrečias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto 14 straipsnio nuostatos nepažeidžia Danijos nacionalinio banko teisės atlikti esamus uždavinius, susijusius su tomis Danijos Karalystės dalimis, kurios nėra Bendrijos dalis.

Protokolas (Nr. 23)
dėl Portugalijos (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti tam tikras su Portugalija susijusias konkrečias problemas,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1. Portugalija įgaliojama išlaikyti galimybę suteiktą Azorų ir Madeiros autonominiams regionams naudotis beprocentiniais kreditais, suteikiamais *Banco de Portugal* tokiomis sąlygomis, kokios nustatytos galiojančios Portugalijos teisės.
2. Portugalija įsipareigoja stengtis kuo greičiau panaikinti pirmiau nurodytus susitarimus.

Protokolas (Nr. 24)
**dėl perėjimo į trečiąją Ekonominės ir pinigų sąjungos etapą
(1992)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

skelbia Bendrijos perėjimo į Ekonominės ir pinigų sąjungos trečiąją etapą negrįžtamumą pasirašydamos naujas Sutarties nuostatas dėl Ekonominės ir pinigų sąjungos.

Todėl visos valstybės narės, nepaisant to, ar jos visiškai tenkina bendros valiutos įvedimo būtinas sąlygas ar ne, gerbia Bendrijos valią greitai pereiti į trečiąją etapą, ir todėl jokia valstybė narė neužkerta kelio pereiti į trečiąją etapą.

Jei iki 1997 m. pabaigos trečiojo etapo pradžios data nenustatoma, suinteresuotos valstybės narės, Bendrijos institucijos ir kitos susijusios organizacijos pagreitina visą parengiamąjį darbą per 1998 m., kad būtų sudaryta galimybė Bendrijai negrįžtamai pereiti į trečiąją etapą 1999 m. sausio 1 d. ir galimybė ECB bei ECBS pradėti visapusišką veiklą nuo šios dienos.

Šis Protokolas pridedamas prie Europos bendrijos steigimo sutarties.

Protokolas (Nr. 25)
**dėl tam tikrų su Jungtine Didžiosios Britanijos ir Šiaurės
Airijos Karalyste susijusių nuostatų (1992)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRIPAŽINDAMOS, kad Jungtinė Karalystė neprivalo ar neįsipareigoja pereiti į trečiąją Ekonominės ir pinigų sąjungos etapą be atskiro savo Vyriausybės ir Parlamento sprendimo tai daryti,

ATSIŽVELGDAMOS į Jungtinės Karalystės Vyriausybės praktiką finansuoti savo skolinimosi poreikį parduodant skolą privačiam sektoriui,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1. Jungtinė Karalystė praneša Tarybai, ar ji ketina pereiti į trečiąją etapą iki Tarybai atliekant įvertinimą pagal šios Sutarties 121 straipsnio 2 dalį.

Jei Jungtinė Karalystė nepraneša Tarybai, kad ji ketina pereiti į trečiąją etapą, ji nėra įpareigota tai daryti.

Jei pagal šios Sutarties 121 straipsnio 3 dalį nenustatoma trečiojo etapo pradžios data, Jungtinė Karalystė gali pranešti apie savo ketinimą pereiti į trečiąją etapą iki 1998 m. sausio 1 d.

2. 3–9 dalys galioja, jei Jungtinė Karalystė praneša Tarybai, kad ji neketina pereiti į trečiąją etapą.

3. Jungtinė Karalystė neištraukiama iš valstybių narių, kurios įvykdo reikiamas sąlygas, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 2 dalies antroje įtraukoje ir 121 straipsnio 3 dalies pirmoje įtraukoje, daugumą.

4. Jungtinė Karalystė išlaiko savo įgaliojimus pinigų politikos srityje pagal nacionalinę teisę.

5. Jungtinei Karalystei netaikomi šios Sutarties 4 straipsnio 2 dalis, 104 straipsnio 1, 9 ir 11 dalys, 105 straipsnio 1–5 dalys, 106, 108, 109, 110, 111 straipsniai, 112 straipsnio 1 dalis ir 2 dalies b punktas bei 123 straipsnio 4 ir 5 dalys. Šiose nuostatose nuorodos į Bendriją ar valstybes nares neapima Jungtinės Karalystės, o nuorodos į nacionalinius centrinius bankus neapima Anglijos banko.

6. Jungtinei Karalystei toliau taikoma šios Sutarties 116 straipsnio 4 dalis ir 119 ir 120 straipsniai. 114 straipsnio 4 dalis ir 124 straipsnis taikomi Jungtinei Karalystei taip, lyg jai būtų taikomas nukrypimas.

7. Jungtinės Karalystės balsavimo teisės sustabdomos dėl Tarybos aktų, nurodytų 5 dalyje išvardytuose straipsniuose. Šiuo tikslu Jungtinei Karalystei skirtų balsų skaičius neįtraukiamas į visus kvalifikuotosios daugumos skaičiavimus pagal šios Sutarties 122 straipsnio 5 dalį.

Jungtinė Karalystė taip pat neturi teisės dalyvauti skiriant ECB pirmininką, pirmininko pavaduotoją ir kitus Vykdomosios valdybos narius pagal šios Sutarties 112 straipsnio 2 dalies b punktą ir 123 straipsnio 1 dalį.

8. Jungtinei Karalystei netaikomi Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto („Statuto“) 3, 4, 6, 7, 9.2, 10.1, 10.3, 11.2, 12.1, 14, 16, 18–20, 22, 23, 26, 27, 30–34, 50 ir 52 straipsniai.

Šiuose straipsniuose nuorodos į Bendriją ar valstybes nares neapima Jungtinės Karalystės, o nuorodos į nacionalinius centrinius bankus ar dalininkus neapima Anglijos banko.

Statuto 10.3 ir 30.2 straipsniuose nuorodos į „pasirašytą ECB kapitalą“ nereiškia Anglijos banko pasirašytojo kapitalo.

9. Šios Sutarties 123 straipsnio 3 dalis ir Statuto 44–48 straipsniai galioja nepaisant to, ar yra ar nėra kokių nors valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas laikantis šių pakeitimų:

- a) nuorodos 44 straipsnyje į ECB ir EPI uždavinius apima tuos uždavinius, kurie vis dar turės būti atlikti trečiajame etape dėl bet kokio Jungtinės Karalystės sprendimo nepereiti į tą etapą;

- b) be 47 straipsnyje nurodytų uždavinių ECB taip pat teikia patarimus ir prisideda prie kiekvieno Tarybos sprendimo dėl Jungtinės Karalystės, priimamo pagal 10 dalies a ir c papunkčius, parengimo;
 - c) Anglijos bankas apmoka savo pasirašytą ECB kapitalą, kaip įnašą, skirtą prisidėti prie ECB veiklos išlaidų tuo pačiu pagrindu, kaip ir valstybių narių, kurioms taikomas nukrypimas, nacionaliniai centriniai bankai.
10. Jei Jungtinė Karalystė nepereina į trečiąjį etapą, ji gali pakeisti savo pranešimą bet kuriuo metu po trečiojo etapo pradžios. Tuo atveju:
- a) Jungtinė Karalystė turi teisę pereiti į trečiąjį etapą tik tuomet, jei ji tenkina būtinas sąlygas. Taryba, veikdama pagal Jungtinės Karalystės prašymą ir šios Sutarties 122 straipsnio 2 dalyje nustatytais sąlygomis ir tvarka, sprendžia, ar ji atitinka būtinas sąlygas;
 - b) Anglijos bankas apmoka savo pasirašytąjį kapitalą, perveda į ECB užsienio atsargas ir prisideda prie jo atsargų, tuo pačiu pagrindu, kaip ir kiekvienos valstybės narės, kuriai nukrypimas panaikintas, nacionalinis centrinis bankas;
 - c) Taryba, veikdama šios Sutarties 123 straipsnio 5 dalyje nustatytais sąlygomis ir tvarka, priima visus kitus būtinus sprendimus, leidžiančius Jungtinei Karalystei pereiti į trečiąjį etapą.

Jei Jungtinė Karalystė pereina į trečiąjį etapą pagal šio Protokolo nuostatas, nustoja galioti 3–9 dalys.

11. Nepaisydama šios Sutarties 101 straipsnio ir 116 straipsnio 3 dalies bei Statuto 21 straipsnio 1 dalies, Jungtinės Karalystės Vyriausybė gali išlaikyti savo „*Ways and Means*“ galimybę Anglijos banke, jei ir iki tol, kol Jungtinė Karalystė nepereina į trečiąjį etapą.

Protokolas (Nr. 26)
dėl tam tikrų su Danija susijusių nuostatų (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS išspręsti, remiantis bendraisiais Europos bendrijos steigimo sutarties tikslais, tam tikras ypatingas dabartines problemas,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Danijos Konstitucijoje yra nuostatos, kurios gali reikšti referendumo rengimą Danijoje prieš Danijos dalyvavimą trečiajame Ekonominės ir pinigų sąjungos etape,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1. Danijos Vyriausybė praneša Tarybai savo poziciją dėl dalyvavimo trečiajame etape prieš Tarybai atliekant įvertinimą pagal šios Sutarties 121 straipsnio 2 dalį.
 2. Tuo atveju, jei pranešama, kad Danija nedalyvaus trečiajame etape, Danijai daroma išlyga. Išlyga reiškia, kad Danijai yra taikomi visi šios Sutarties ir ECBS statuto straipsniai bei nuostatos dėl nukrypimo taikymo.
 3. Tokiu atveju Danija neįtraukiama į valstybių narių, kurios tenkina būtinas sąlygas, nurodytas šios Sutarties 121 straipsnio 2 dalies antroje įtraukoje ir 121 straipsnio 3 dalies pirmoje įtraukoje, daugumą.
 4. Išlygai panaikinti 122 straipsnio 2 dalyje nurodyta procedūra pradedama tik Danijos prašymu.
 5. Jei išlyga panaikinama, šio Protokolo nuostatos nustoja galioti.
-

Protokolas (Nr. 27)
dėl Prancūzijos (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS atsižvelgti į ypatingą su Prancūzija susijusį klausimą,

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurios pridedamos prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Prancūzija pasiliks privilegiją vykdyti pinigų emisiją savo užjūrio teritorijose jos nacionalinių įstatymų nustatytais sąlygomis, ir vienintelė turės teisę nustatyti CFP franko paritetą.

Protokolas (Nr. 28)
dėl ekonominės ir socialinės sanglaudos (1992)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PRISIMINDAMOS, kad Sąjunga iškėlė sau uždavinį skatinti ekonominę bei socialinę pažangą, *inter alia*, stiprinant ekonominę ir socialinę sanglaudą;

PRISIMINDAMOS, kad Europos bendrijos steigimo sutarties 2 straipsnis numato uždavinį skatinti ekonominę ir socialinę sanglaudą bei solidarumą tarp valstybių narių ir kad ekonominės bei socialinės sanglaudos stiprinimas figūruoja tarp 3 straipsnyje išvardytų Bendrijos veiklos sričių;

PRISIMINDAMOS, kad trečios dalies XVII antraštinės dalies nuostatos dėl ekonominės ir socialinės sanglaudos yra Bendrijos veiksmų ekonominės ir socialinės sanglaudos srityje konsolidavimo ir tolesnės plėtros, įskaitant naujo fondo įkūrimą, teisinis pagrindas;

PRISIMINDAMOS, kad trečios dalies XV antraštinės dalies nuostatose dėl transeuropinių tinklų ir XIX antraštinės dalies nuostatose dėl aplinkos numatyta iki 1993 m. gruodžio 31 d. įkurti Sanglaudos fondą;

TEIGDAMOS savo įsitikinimą, kad pažanga einant link Ekonominės ir pinigų sąjungos prisidės prie visų valstybių narių ekonomikos augimo;

PAŽYMĖDAMOS, kad 1987–1993 m. Bendrijos struktūriniai fondai padvigubės, o tai reiškia didelius pervedimus, ypač palyginti su neturtingesnių valstybių narių BVP;

PAŽYMĖDAMOS, kad Europos investicijų bankas skurdesniems regionams skolina dideles ir didėjančias sumas;

PAŽYMĖDAMOS norą lanksčiau reglamentuoti asignavimus iš struktūrinių fondų;

PAŽYMĖDAMOS norą diferencijuoti Bendrijos dalyvavimo programose ir projektuose tam tikrose šalyse lygį;

PAŽYMĖDAMOS pasiūlymą labiau atsižvelgti į atitinkamą valstybių narių klestėjimą nuosavų išteklių sistemoje;

DAR KARTĄ PATVIRTINA, kad ekonominės ir socialinės sanglaudos skatinimas yra nepaprastai svarbus Bendrijos visapusiškai plėtrai ir patvariai sėkmei, bei pabrėžia ekonominės bei socialinės sanglaudos įtraukimo į šios Sutarties 2 ir 3 straipsnius svarbą;

DAR KARTĄ PATVIRTINA savo įsitikinimą, kad struktūriniai fondai ir toliau turėtų atlikti svarbų vaidmenį siekiant Bendrijos tikslų sanglaudos srityje;

DAR KARTĄ PATVIRTINA savo įsitikinimą, kad Europos investicijų bankas turėtų ir toliau didžiąją savo išteklių dalį skirti ekonominės ir socialinės sanglaudos skatinimui, ir skelbia savo pasirengimą peržiūrėti Europos investicijų banko kapitalo poreikius iškart, kai to prireiks šiam tikslui;

DAR KARTĄ PATVIRTINA poreikį nuodugniai įvertinti struktūrinių fondų veiklą ir veiksmingumą 1992 m. bei poreikį ta proga peržiūrėti šių fondų atitinkamą dydį atsižvelgiant į Bendrijos uždavinius ekonominės bei socialinės sanglaudos srityje;

SUTINKA, kad Sanglaudos fondas, kuris turi būti įkurtas iki 1993 m. gruodžio 31 d., bus Bendrijos finansinis įnašas į projektus aplinkos ir transeuropinių tinklų srityse valstybėse narėse, kurių BVP vienam gyventojui sudaro mažiau nei 90 proc. Bendrijos vidurkio ir kurios turi 104 straipsnyje nustatytoms ekonominės konvergencijos sąlygoms tenkinti skirtą programą;

SKELBIA savo ketinimą leisti lanksčiau skirstyti struktūrinių fondų lėšas ypatingoms reikmėms, kurioms netaikomos dabartinės struktūrinių fondų taisyklės;

SKELBIA savo norą diferencijuoti Bendrijos dalyvavimo struktūrinių fondų programose ir projektuose lygį siekiant išvengti perviršinių biudžetinių išlaidų padidėjimo neturtingesnėse valstybėse narėse;

PRIPAŽIŖSTA būtinybę reguliariai stebėti pažangą, padarytą siekiant ekonominės ir socialinės sanglaudos, ir teigia savo norą ištirti visas reikiamas priemones šiuo atžvilgiu;

SKELBIA savo ketinimą labiau atsižvelgti į atskirų valstybių narių gebėjimą mokėti įnašus jų nuosavų išteklių sistemoje ir išnagrinėti regresyvių elementų, esančių dabartinėse nuosavų lėšų sistemose, neturtingesnėms valstybėms narėms, ištaisymo priemones;

SUTINKA pridėti šį Protokolą prie Europos bendrijos steigimo sutarties.

Protokolas (Nr. 29)
**dėl Europos Sąjungos valstybių narių piliečių prieglobsčio
(1997)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

KADANGI PAGAL Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalies nuostatas Sąjunga turi gerbti pagrindines teises, kurias garantuoja 1950 m. lapkričio 4 d. Romoje pasirašyta Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija;

KADANGI Europos Bendrijų Teisingumo Teismas turi užtikrinti, kad aiškinant ir taikant Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 2 dalį Europos bendrijoje būtų laikomasi teisės;

kadangi pagal Europos Sąjungos sutarties 49 straipsnį visos Europos valstybės, paduodančios paraišką įstoti į Europos Sąjungą, turi pripažinti Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytus principus;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Europos bendrijos steigimo sutarties 309 straipsnis nustato tam tikrų teisių sustabdymo tvarką, jeigu valstybė narė iš esmės ir nuolat pažeidžia šiuos principus;

PRIMINDAMOS, kad kiekvienas valstybės narės pilietis yra ir Sąjungos pilietis, todėl naudojasi ypatingu statusu bei apsauga, kuriuos valstybės narės garantuoja pagal Europos bendrijos steigimo sutarties antrosios dalies nuostatas;

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad Europos bendrijos steigimo sutartis sukuria vidaus sienų neturinčią erdvę ir suteikia visiems Sąjungos piliečiams teisę laisvai judėti bei gyventi valstybių narių teritorijoje;

PRIMINDAMOS, kad Sąjungos valstybių narių piliečių išdavimo kitai valstybei klausimą sprendžia 1957 m. gruodžio 13 d. Europos konvencija dėl ekstradicijos ir 1996 m. rugsėjo 27 d. Konvencija, parengta remiantis Europos Sąjungos sutarties 31 straipsniu, dėl ekstradicijos tarp Europos Sąjungos valstybių narių;

SIEKDAMOS neleisti, kad prieglobsčio institucija būtų naudojama kitiems tikslams, išskyrus šios institucijos numatytuosius;

KADANGI šis Protokolas pripažįsta 1951 m. liepos 28 d. Ženevos konvencijos dėl pabėgėlių statuso tikslus ir šios konvencijos galutinį pobūdį;

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Vienintelis straipsnis

Atsižvelgiant į pagrindinių teisių ir laisvių apsaugos, kurią suteikia Europos Sąjungos valstybės narės, lygį, tariama, kad, kalbant apie teisinius ir praktinius tikslus, susijusius su prieglobsčio klausimais, valstybės narės viena kitai yra patikimos kilmės šalys. Todėl valstybė narė gali svarstyti kitos valstybės narės piliečio prašymą suteikti prieglobstį arba leisti juos nagrinėti tik šiais atvejais:

- a) jeigu, įsigaliojus Amsterdamo sutarčiai, valstybė narė, kurios pilietis pateikia prašymą ir kuri vykdo Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 15 straipsnio nuostatas, toliau taiko priemones, dėl kurių jos teritorijoje nėra iki galo vykdomi jos įsipareigojimai pagal šią konvenciją;
 - b) inicijavus Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalyje nustatytą procedūrą, kol Taryba nepriima atitinkamo sprendimo;
 - c) jeigu Taryba, remdamasi Europos Sąjungos sutarties 7 straipsnio 1 dalimi, nustato, kad valstybė narė, kurios pilietis pateikia prašymą, iš esmės ir nuolat pažeidžia 6 straipsnio 1 dalyje nurodytus principus;
 - d) jeigu valstybė narė priimtų tokio pobūdžio vienašališką sprendimą dėl kitos valstybės narės piliečio pateikto prašymo; šiuo atveju būtina nedelsiant informuoti Tarybą; prašymas nagrinėjamas remiantis prielaida, kad jis yra akivaizdžiai nepagrįstas, tačiau bet kuriuo atveju neturi jokios įtakos valstybės narės kompetencijai priimti sprendimus.
-

Protokolas (Nr. 30)
dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

PASIRYŽUSIOS nustatyti subsidiarumo ir proporcingumo principų, įtvirtintų Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje, taikymo sąlygas, kad būtų tiksliau apibūdinti jų taikymo kriterijai, ir užtikrinti, kad visos institucijos griežtai laikytųsi ir nuosekliai įgyvendintų šiuos principus,

NORĖDAMOS užtikrinti, kad priimami sprendimai būtų kiek įmanoma geriau pritaikomi Sąjungos piliečiams,

ATSIŽVELGDAMOS į 1993 m. spalio 25 d. Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos tarpinstitucinę sutartį dėl subsidiarumo principo įgyvendinimo procedūrų,

PATVIRTINA, kad 1992 m. spalio 16 d. Europos Vadovų Tarybos susitikimo Birmingeme išvados ir bendras požiūris į subsidiarumo principo taikymą, dėl kurio susitarta 1992 m. gruodžio 11 ir 12 d. Europos Vadovų Tarybos susitikime Edinburge, ir toliau bus gairės Sąjungos institucijų veiksmams, taip pat subsidiarumo principo taikymo plėtrai, ir šiuo tikslu

SUSITARĖ dėl šių nuostatų, kurių tekstai pridedami prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

1. Vykdydama jai suteiktus įgaliojimus, kiekviena institucija užtikrina, kad būtų laikomasi subsidiarumo principo. Ji užtikrina ir tai, kad būtų laikomasi proporcingumo principo, pagal kurį Bendrijos veiksmai siekiant šios Sutarties tikslų negali viršyti to, kas būtina.

2. Taikant subsidiarumo ir proporcingumo principus, būtina pripažinti Sutarties bendrąsias nuostatas bei tikslus, ypač visiškai išlaikant *acquis communautaire* ir institucijų pusiausvyrą; šių principų taikymas neturi įtakos Teisingumo Teismo nustatytiems principams, susijusiems su nacionalinės ir Bendrijos teisių santykiu; be to būtina atsižvelgti į Europos Sąjungos sutarties 6 straipsnio 4 dalį, kurioje sakoma, kad „Sąjunga pati pasirūpina savo tikslams pasiekti ir savo politikai įgyvendinti reikalingais ištekliais“.

3. Subsidiarumo principas neleidžia abejoti įgaliojimais, kuriuos Sutartis suteikia Europos bendrijai, kaip aiškina Teisingumo Teismas. Sutarties 5 straipsnio antroje dalyje nurodyti kriterijai yra taikomi sritims, kurios nėra priskiriamos išimtinai Bendrijos kompetencijai. Subsidiarumo principas nustato šių įgaliojimų naudojimo Bendrijos lygiu gaires. Subsidiarumas yra dinamiška sąvoka, kuri turi būti taikoma atsižvelgiant į Sutartyje nurodytus tikslus. Šis principas leidžia išplėsti Bendrijos veiksmus neviršijant jos įgaliojimų, jeigu to reikalauja aplinkybės, ir atvirkščiai – juos apriboti ar sustabdyti, jeigu jie nebėra pagrįsti.

4. Būtina nurodyti visų siūlomų Bendrijos teisės aktų motyvus, norint pagrįsti jų atitikti subsidiarumo bei proporcingumo principams; motyvai, dėl kurių nusprendžiama, kad Bendrija gali veiksmingiau siekti tam tikro tikslo, turi būti pagrįsti kokybiniais arba, jei galima, kiekybiniais rodikliais.

5. Pagrindžiant Bendrijos veiksmus, būtina laikytis abiejų subsidiarumo principo aspektų: valstybės narės, laikydamosi savo nacionalinių konstitucijų, negali deramai pasiekti siūlomų veiksmų tikslų, todėl jų geriau siekti Bendrijos lygio veikla.

Nustatant, ar įvykdyta pirmiau minėta sąlyga, vadovaujamasi šiomis gairėmis:

- svarstomasis dalykas turi transnacionalinių aspektų ir valstybių narių veiksmai negali jo tinkamai reglamentuoti;
- vienų tik valstybių narių veiksmai arba Bendrijos neveiklumas prieštarautų Sutarties reikalavimams (pvz.: pataisyti konkurencijos iškraipymus, išvengti paslėptų prekybos apribojimų arba sustiprinti ekonominę bei socialinę sanglaudą) arba kaip nors kitaip smarkiai pakenktų valstybių narių interesams;
- Bendrijos lygiu atliekama veikla būtų akivaizdžiai naudinga dėl savo apimties arba poveikio, palyginti su veiksmais, atliekamais valstybių narių lygiu.

6. Bendrijos veiklos forma turi būti kaip galima paprastesnė ir tokia, kad būtų pakankamai pasiektas atitinkamos priemonės tikslas ir kad ši priemonė būtų veiksmingai įgyvendinta. Bendrija leidžia tik tiek teisės aktų, kiek reikia. Jeigu kitos sąlygos yra vienodos, pirmenybė teikiama direktyvoms, o ne reglamentams, ir pamatinėms direktyvoms, o ne išsamioms priemonėms. Sutarties 249 straipsnyje nurodytos direktyvos, privalomos kiekvienai valstybei narei, kuriai jos skiriamos, kad būtų pasiektas numatytas tikslas, leidžia nacionalinėms institucijoms pasirinkti veiksmų formas bei metodus.

7. Kalbant apie Bendrijos veiksmų pobūdį bei apimtį, Bendrijos priemonės turėtų suteikti kaip galima daugiau galimybių priimti nacionalinius sprendimus, užtikrinančius, kad būtų pasiektas priemonės tikslas, ir atitinkančius Sutarties reikalavimus. Gerbiant Bendrijos teisę, reikėtų gerbti ir galiojančią nacionalinę tvarką bei valstybių narių teisinių sistemų struktūrą ir veikimą. Jei reikia ir atsižvelgiant į tai, kad būtina jas tinkamai taikyti, Bendrijos priemonės turi suteikti valstybėms narėms papildomų galimybių siekiant savo tikslų.

8. Jeigu taikant subsidiarumo principą Bendrija nesiima jokių veiksmų, valstybių narių veiksmai turi atitikti Sutarties 10 straipsnyje nustatytas bendrąsias taisykles, ir jos turi imtis visų tinkamų priemonių, užtikrinančių jų įsipareigojimų pagal Sutartį vykdymą, bei vengti priemonių, kurios galėtų kelti pavojų Sutarties tikslų įgyvendinimui.

9. Laikydamosi savo iniciatyvos teisės, Komisija turi:

- išskyrus ypatingos skubos ar konfidencialumo atvejus, visokeriopai konsultuotis prieš siūlydama teisės aktus ir, jeigu reikia, paskelbti konsultacijų dokumentus;
- pagrįsti savo pasiūlymų svarbą subsidiarumo principui; jeigu būtina, prie pasiūlymo pridedamas aiškinamasis memorandumas, kuriame pateikiamos reikalingos detalės. Būtina paaiškinti Bendrijos veiksmų finansavimą, visišką arba dalinį, iš Bendrijos biudžeto;
- deramai atsižvelgti į tai, kad būtina kaip galima daugiau sumažinti visas finansines ar administracines prievoles, tenkančias Bendrijai, nacionalinėms vyriausybėms, vietos valdžiai, ūkio subjektams ir piliečiams, ir suderinti jas siekiant tikslo;
- pateikti Sutarties 5 straipsnio taikymo metų ataskaitą Europos Vadovų Tarybai, Europos Parlamentui ir Tarybai. Ši metų ataskaita pateikiama ir Regionų komitetui bei Ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui.

10. Europos Vadovų Taryba atsižvelgia į Komisijos ataskaitą, nurodytą 9 punkto ketvirtojoje įtraukoje Sąjungos pažangos ataskaitoje, kurią būtina pateikti Europos Parlamentui pagal Europos Sąjungos sutarties 4 straipsnį.

11. Laikydamiesi visų taikytinų procedūrų, Europos Parlamentas ir Taryba apsveria, ar šios procedūros atitinka Sutarties 5 straipsnio nuostatas, ir šis svarstymas yra neatskiriama visokeriopos Komisijos pasiūlymų nagrinėjimo dalis. Tai taikoma pradiniam Komisijos pasiūlymui, taip pat Europos Parlamento ir Tarybos numatytiems šio pasiūlymo pakeitimams.

12. Taikant Sutarties 251 ir 252 straipsniuose nustatytas procedūras būtina informuoti Europos Parlamentą apie Tarybos poziciją dėl Sutarties 5 straipsnio nuostatų taikymo ir nurodyti motyvus, kuriais remiantis Taryba nustatė bendrą poziciją. Taryba informuoja Europos Palamentą apie motyvus, dėl kurių tariama, kad visas Komisijos pasiūlymas arba jo dalis neatitinka Sutarties 5 straipsnio nuostatų.

13. Subsidiarumo principo vykdymas turi būti peržiūrėtas laikantis Sutartyje nustatytų taisyklių.

Protokolas (Nr. 31)
**dėl valstybių narių užsienio ryšių dėl išorės sienų perėjimo
(1997)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į valstybių narių poreikį užtikrinti veiksmingą jų išorės sienų kontrolę, jei reikia, bendradarbiaujant su trečiosiomis valstybėmis,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Sutarties IV antraštinės dalies 62 straipsnio 2 dalies a punkto nuostatos dėl priemonių, taikomų pereinant išorės sienas, nepažeidžia valstybių narių kompetencijos derėtis ar sudaryti susitarimus su trečiosiomis valstybėmis, jeigu šios valstybės gerbia Bendrijos teisę bei kitus atitinkamus tarptautinius susitarimus.

Protokolas (Nr. 32)
dėl valstybių narių visuomeninės transliacijos sistemos (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

MANYDAMOS, kad valstybių narių visuomeninė transliacijos sistema yra tiesiogiai susijusi su kiekvienos visuomenės demokratiniais, socialiniais ir kultūriniais poreikiais bei su poreikiu išlaikyti žiniasklaidos pliuralizmą,

SUSITARĖ dėl šios aiškinamosios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos nepažeidžia valstybių narių kompetencijos finansuoti visuomeninę transliaciją, jeigu šis finansavimas teikiamas transliuojančiosioms organizacijoms, kad jos vykdytų su viešosiomis paslaugomis susijusius įgaliojimus, kuriuos suteikia, apibrėžia ir organizuoja kiekviena valstybė narė, ir jeigu šis finansavimas prekybos sąlygų ir konkurencijos Bendrijoje nepaveikia taip, kad pakenktų bendriems interesams, taip pat atsižvelgiant į šios viešosios paslaugos funkcijų vykdymą.

Protokolas (Nr. 33)
dėl gyvūnų apsaugos ir gerovės (1997)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

NORĖDAMOS užtikrinti geresnę gyvūnų, kaip juslių gyvių, apsaugą ir pagarbą jiems,

SUSITARĖ dėl šios nuostatos, kurios tekstas pridedamas prie Europos bendrijos steigimo sutarties:

Rengdamos ir įgyvendindamos Bendrijos žemės ūkio politiką, transporto politiką, vidaus rinkos ir tyrimų politiką, Bendrija ir valstybės narės turi visokeriopai atsižvelgti į gyvūnų gerovės reikalavimus, taip pat gerbti valstybių narių įstatymus ir kitus teisės aktus, papročius, ypač susijusius su religinėmis apeigomis, kultūros tradicijomis ir vietos paveldu.

Protokolas (Nr. 34)

**dėl EAPB sutarties galiojimo pabaigos finansinių padarinių ir
dėl Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo (2001)**

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

SIEKDAMOS išspręsti tam tikrus klausimus, susijusius su Europos anglų ir plieno bendrijos (EAPB) steigimo sutarties galiojimo pabaiga,

NORĖDAMOS perduoti EAPB lėšų nuosavybę Europos bendrijai,

ATSIŽVELGDAMOS į norą šias lėšas naudoti su anglų ir plieno pramone susijusiems moksliniams tyrimams ir dėl to – į būtinumą šiuo atžvilgiu nustatyti tam tikras specialias taisykles,

SUSITARĖ dėl šių prie Europos bendrijos steigimo sutarties pridedamų nuostatų:

1 straipsnis

1. Visas EAPB turtas ir visi skoliniai įsipareigojimai, buvę 2002 m. liepos 23 d., 2002 m. liepos 24 d. perduodami Europos bendrijai.

2. Grynoji šio turto ir įsipareigojimų vertė, nurodyta EAPB balanse 2002 m. liepos 23 d., atsižvelgiant į dėl likvidavimo operacijų galimą padidėjimą ar sumažėjimą, laikoma turtu, skirtu su anglų ir plieno pramone susijusiems moksliniams tyrimams (toliau – likviduojama EAPB). Likvidavimui pasibaigus, jis vadinamas „Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo turtu“.

3. Iš šio turto gaunamos pajamos, vadinamos „Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondu“, naudojamos tik moksliniams tyrimams, išskyrus mokslinių tyrimų pamatinę programą, anglų ir plieno pramone susijusiuose sektoriuose pagal šio Protokolo ir juo remiantis priimtų aktų nuostatas.

2 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, vieningai priima visas nuostatas, būtinas šiam Protokolui įgyvendinti, įskaitant pagrindinius principus ir tinkamą sprendimų priėmimo tvarką, ypač tvirtinant daugiametės Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo turto valdymo finansines gaires bei Anglių ir plieno mokslinių tyrimų fondo mokslinių tyrimų programos technines gaires.

3 straipsnis

Išskyrus atvejus, kai šiame Protokole ir juo remiantis priimtuose aktuose yra nustatyta kitaip, taikomos Europos bendrijos steigimo sutarties nuostatos.

4 straipsnis

Šis Protokolas taikomas nuo 2002 m. liepos 24 d.

Protokolas (Nr. 35)
dėl Europos bendrijos steigimo sutarties 67 straipsnio (2001)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS

SUSITARĖ dėl šios prie Europos bendrijos steigimo sutarties pridedamos nuostatos:

Vienintelis straipsnis

Kad priimtų Europos bendrijos steigimo sutarties 66 straipsnyje nurodytas priemonės, nuo 2004 m. gegužės 1 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su Europos Parlamentu, sprendžia kvalifikuota balsų dauguma.

E. PROTOKOLAS, PRIDĖTAS PRIE EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES IR EUROPOS ATOMINĖS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIES

Protokolas (Nr. 36)

dėl Europos Bendrijų privilegijų ir imunitetų (1965)

AUKŠTOSIOS SUSITARIANČIOS ŠALYS,

ATSIŽVELGDAMOS į tai, kad pagal Europos Bendrijų jungtinės Tarybos ir jungtinės Komisijos steigimo sutarties 28 straipsnį šios Bendrijos ir Europos investicijų bankas valstybių narių teritorijose naudojami privilegijomis ir imunitetais, kurie yra būtini jų uždaviniams atlikti,

SUSITARĖ dėl toliau pateikiamų nuostatų, pridedamų prie šios Sutarties.

I SKYRIUS

EUROPOS BENDRIJŲ NUOSAVYBĖ, LĖŠOS, TURTAS IR VEIKLA

1 straipsnis

Bendrijų patalpos ir pastatai yra neliečiami. Juose negali būti atliekama krata, jų negalima rekvizuoti, konfiskuoti ar eksproprijuoti. Be Teisingumo Teismo leidimo Bendrijų nuosavybei ir turtui negali būti taikomos jokios administracinės ar teisinės suvaržymo priemonės.

2 straipsnis

Bendrijų archyvai yra neliečiami.

3 straipsnis

Bendrijos, jų turtas, pajamos ir kita nuosavybė yra atleidžiami nuo visų tiesioginių mokesčių.

Esant galimybei, valstybių narių vyriausybės imasi atitinkamų priemonių, kad būtų netaikomi arba kompensuojami netiesioginiai ar apyvartos mokesčiai, įeinantys į kilnojamąjo ar nekilnojamąjo turto kainą, tais atvejais, kai Bendrijos savo oficialiam naudojimui perka didelės vertės pirkinius, į kurių kainą įeina minimi mokesčiai. Tačiau šios nuostatos netaikomos tais atvejais, kai jos gali iškreipti konkurenciją Bendrijoje.

Jokių lengvatų netaikoma atsiskaitant už komunalines paslaugas.

4 straipsnis

Bendrijų oficialiam naudojimui skirtiems daiktams netaikomi muitai, importo ir eksporto draudimai ar apribojimai; taip importuotų daiktų šalies teritorijoje negalima nei mokamai, nei nemokamai perleisti kitiems, išskyrus atvejus, kai tai daroma tos šalies vyriausybės patvirtintomis sąlygomis.

Bendrijų leidiniams taip pat netaikomi jokie muitai, importo ir eksporto draudimai ar apribojimai.

5 straipsnis

Europos anglių ir plieno bendrija gali turėti pinigų bet kuria valiuta ir turėti bet kurios valiutos sąskaitų.

II SKYRIUS

RYŠIAI IR LAISSEZ-PASSER

6 straipsnis

Oficialiems Bendrijų institucijų ryšiams ir visų jų dokumentų perdavimui kiekvienos valstybės narės teritorijoje galioja tos pačios nuostatos kaip toje valstybėje esančioms diplomatinėms atstovybėms.

Oficiali Bendrijų institucijų korespondencija ir kiti oficialūs jų ryšiai negali būti cenzūruojami.

7 straipsnis

1. Tarybos nustatytos formos *laissez-passer*, kuri valstybių narių valdžios institucijos pripažįsta kaip galiojantį kelionės dokumentą, Bendrijų institucijų pirmininkai gali išduoti šių institucijų nariams ir tarnautojams. Šie *laissez-passer* yra išduodami pareigūnams ir kitiems tarnautojams pagal Bendrijų pareigūnų tarnybos nuostatus ir kitų tarnautojų įdarbinimo sąlygas.

Komisija gali sudaryti susitarimus dėl šių *laissez-passer* pripažinimo galiojančiais kelionės dokumentais trečiųjų šalių teritorijose.

2. Tačiau tol, kol bus pradėtos taikyti šio straipsnio 1 dalies nuostatos, Europos anglių ir plieno bendrijos Protokolo dėl privilegijų ir imunitetų 6 straipsnio nuostatos toliau taikomos nariams ir institucijų pareigūnams, kurie šios Sutarties įsigaliojimo dieną turėjo pagal minėtą straipsnį išduotus *laissez-passer*.

III SKYRIUS

EUROPOS PARLAMENTO NARIAI

8 straipsnis

Laisvam Europos Parlamento narių, vykstančių į Europos Parlamento susitikimus bei grįžtantiems iš jų, judėjimui negali būti taikomi jokie administraciniai ar kitokie apribojimai.

Muitinės ir valiutos keitimo kontrolės atžvilgiu Europos Parlamento nariams:

- a) jų pačių vyriausybės sudaro tokias pačias sąlygas, kokios yra sudaromos aukšto rango pareigūnams, keliaujantiems į užsienį laikinų oficialių vizitų metu;
- b) kitų valstybių narių vyriausybės sudaro tokias pačias sąlygas, kokios yra sudaromos užsienio vyriausybės atstovams laikinų oficialių vizitų metu.

9 straipsnis

Europos Parlamento nariai negali būti apklausiami, sulaikomi ar traukiami atsakomybėn dėl einant pareigas pareikštos nuomonės ar balsavimo.

10 straipsnis

Europos Parlamento nariai sesijų metu naudojami:

- a) savo valstybės teritorijoje – imunitetais, kurie toje valstybėje yra suteikiami parlamento nariams;
- b) visų kitų valstybių narių teritorijose – imunitetu nuo bet kokios sulaikymo priemonės ir patraukimo atsakomybėn.

Imunitetas taip pat galioja Europos Parlamento nariams vykstant į Europos Parlamento susitikimų vietą arba grįžtant iš jos.

Imunitetu negali naudotis narys, užkluptas darantis nusikaltimą, taip pat joks imunitetas negali sukliudyti Europos Parlamentui pasinaudoti savo teise atšaukti vieno iš narių imunitetą.

IV SKYRIUS

VALSTYBIŲ NARIŲ ATSTOVAI, DALYVAUJANTYS EUROPOS BENDRIJŲ INSTITUCIJŲ VEIKLOJE

11 straipsnis

Bendrijų institucijų veikloje dalyvaujantys valstybių narių atstovai, jų patarėjai ir techniniai ekspertai, eidami savo pareigas, vykdami į susitikimų vietą ir grįždami iš jos, naudojami visomis įprastomis privilegijomis, imunitetais ir lengvatomis.

Šis straipsnis taikomas ir Bendrijų patariamųjų organų nariams.

V SKYRIUS

EUROPOS BENDRIJŲ PAREIGŪNAI IR KITI TARNAUTOJAI

12 straipsnis

Bendrijų pareigūnams ir kitiems tarnautojams, neatsižvelgiant į jų pilietybę, kiekvienos valstybės narės teritorijoje:

- a) pagal Sutarčių nuostatas dėl pareigūnų ir kitų tarnautojų atsakomybės Bendrijoms ir dėl Teismo jurisdikcijos spręsti ginčus tarp Bendrijų ir jų pareigūnų bei kitų tarnautojų suteikiamas imunitetas nuo jurisdikcijos dėl jų veiksmų, atliktų einant pareigas, įskaitant pasakytas ar rašytines kalbas. Šis imunitetas lieka galioti ir jiems nustojus eiti pareigas;
- b) kartu su sutuoktiniu ir išlaikomais šeimos nariais netaikomi imigracijos apribojimai bei užsieniečių registracijos formalumai;
- c) taikant valiutų ar jų keitimo taisykles, sudaromos tokios pačios sąlygos, kokios toje šalyje paprastai yra sudaromos tarptautinių organizacijų pareigūnams;
- d) pirmą kartą atvykstantiems į konkrečią šalį eiti pareigų suteikiama teisė be maito importuoti savo baldus ir asmeninį turtą, taip pat be maito, toje šalyje baigus kadenciją, iš tos šalies reeksportuoti savo baldus ir turtą, jeigu tos šalies, kurioje naudojamosi šia teise, vyriausybė abiem atvejais nėra nustačiusi kokių nors, jos požiūriu, būtinų sąlygų;

- e) leidžiama asmeniniam naudojimui be maito importuoti ir vėliau reeksportuoti automobilį, įsigytą pagal vidaus rinkos sąlygas šalyje, kurioje gyveno prieš tai, arba toje šalyje, kurios piliečiai jie yra, jeigu atitinkamos šalies vyriausybė abiem atvejais nėra nustačiusi kokių nors, jos požiūriu, būtinų sąlygų.

13 straipsnis

Remiantis Komisijos pasiūlymu Tarybos nustatytais sąlygomis ir tvarka Bendrijų pareigūnai ir kiti tarnautojai moka Bendrijoms mokesčius nuo iš Bendrijų gaunamos algos, darbo užmokesčio ir kito atlyginimo.

Iš Bendrijų gaunamai algai, darbo užmokesčiui ir kitam atlyginimui netaikomi nacionaliniai mokesčiai.

14 straipsnis

Pajamų mokesčio, turto mokesčio ir palikimo mokesčio taikymo tikslais bei tarp Bendrijų valstybių narių pasirašytų sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo išvengimo taikymo tikslais Bendrijų pareigūnai ir kiti tarnautojai, kurie vien tik todėl, kad eina pareigas Bendrijų tarnyboje, įgyja gyvenamąją vietą kitos valstybės narės nei šalies, kur prieš pradėdami eiti pareigas buvo jų nuolatinė gyvenamoji vieta mokesčių mokėjimo tikslais, teritorijoje, yra laikomi, tiek šalyje, kurioje faktiškai gyvena, tiek toje, kurioje yra jų nuolatinė gyvenamoji vieta, mokesčių mokėjimo tikslais išlaikiusiais nuolatinę gyvenamąją vietą pastarojoje, jei ji yra Bendrijų narė. Ši nuostata taikoma ir sutuoktiniui, jei šis atskirai neužsiima apmokama veikla, bei vaikams, kuriuos išlaiko ir kuriais rūpinasi šiame straipsnyje minimi asmenys.

Pirmesnėje pastraipoje minimiems asmenims priklausantis jų buvimo šalyje esantis kilnojamas turtas yra atleidžiamas nuo toje šalyje galiojančio palikimo mokesčio; apskaičiuojant palikimo mokestį, tokia nuosavybė yra laikoma esančia nuolatinės gyvenamosios vietos mokesčių mokėjimo tikslais šalyje, atsižvelgiant į trečiųjų šalių teises ir į galimą tarptautinių sutarčių dėl dvigubo apmokestinimo nuostatų taikymą.

Taikant šio straipsnio nuostatas, neatsižvelgiama į nuolatinę gyvenamąją vietą, kurią minėti asmenys įsigijo eidami pareigas kitose tarptautinėse organizacijose.

15 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, vieningai nustato Bendrijų pareigūnų ir kitų tarnautojų socialinio draudimo išmokų sistemą.

16 straipsnis

Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu ir pasikonsultavusi su kitomis suinteresuotomis institucijomis, nustato Bendrijų pareigūnų ir kitų tarnautojų, kuriems taikomos visos arba kai kurios 12 straipsnio, 13 straipsnio antrosios dalies ir 14 straipsnio nuostatos, kategorijas.

Į tokias kategorijas suskirstytų pareigūnų ir kitų tarnautojų pavardės, rangai ir adresai yra periodiškai pranešami valstybių narių vyriausybėms.

VI SKYRIUS

PRIE EUROPOS BENDRIJŲ AKREDITUOTŲ TREČIŲJŲ ŠALIŲ MISIJŲ PRIVILEGIJOS IR IMUNITETAI

17 straipsnis

Valstybė narė, kurios teritorijoje yra Bendrijų būstinė, suteikia įprastus diplomatinis imunitetus ir privilegijas prie Bendrijų akredituotoms trečiųjų šalių misijoms.

VII SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

18 straipsnis

Privilegijos, imunitetai ir lengvatos Bendrijų pareigūnams ir kitiems tarnautojams yra taikomos tiksliai Bendrijos labui.

Kiekviena Bendrijų institucija privalo atšaukti savo pareigūno ar kito tarnautojo imunitetą, jei, šios institucijos nuomone, tokio imuniteto atšaukimas neprieštarauja Bendrijų interesams.

19 straipsnis

Taikydamos šį Protokolą, Bendrijų institucijos bendradarbiauja su atitinkamomis suinteresuotų valstybių narių valdžios institucijomis.

20 straipsnis

12–15 straipsniai ir 18 straipsnis taikomi Komisijos nariams.

21 straipsnis

12–15 ir 18 straipsniai Teisingumo Teismo teisėjams, generaliniams advokatams, kancleriui ir pranešėjų pavaduotojams bei Pirmosios instancijos teismo nariams ir kancleriui taikomi nepažeidžiant Protokolo dėl Teisingumo Teismo statuto 3 straipsnio nuostatų, susijusių su teisėjų ir generalinių advokatų imunitetu nuo jurisdikcijos.

22 straipsnis

Šis Protokolas taip pat taikomas Europos investicijų bankui, jo organų nariams, personalui ir valstybių narių atstovams, dalyvaujantiems Banko veikloje, nepažeidžiant Protokolo dėl banko statuto nuostatų.

Be to, Europos investicijų bankas yra atleidžiamas nuo bet kokių mokesčių mokėjimo ar panašaus pobūdžio prievolių dėl bet kokio jo kapitalo padidėjimo ir nuo įvairių formalumų, kurie gali būti su tuo susiję, valstybėje, kurioje yra Banko buveinė. Banko išformavimas ar likvidavimas taip pat negali būti apmokestinimo priežastimi. Ir pagaliau pagal Statutą vykdomai Banko ir jo organų veiklai netaikomas joks apyvartos mokestis.

23 straipsnis

Šis Protokolas taip pat taikomas Europos centriniam bankui, jo organų nariams ir personalui, nepažeidžiant Protokolo dėl Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statuto nuostatų.

Be to, Europos centrinis bankas yra atleidžiamas nuo bet kokio apmokestinimo ar panašaus pobūdžio prievolių kapitalo padidėjimo atveju ir nuo įvairių formalumų, kurie gali būti su tuo susiję, valstybėje, kurioje yra banko buveinė. Šio banko ir jo organų veiklai, atliekami pagal Europos centrinių bankų sistemos ir Europos centrinio banko statutą, netaikomas joks apyvartos mokestis.

Pirmiau minėtos nuostatos taip pat taikomos Europos pinigų institutui. Jo panaikinimas arba likvidavimas negali būti jokio apmokestinimo priežastis.

TAI PALIUDYDAMI šį Protokolą pasirašė toliau nurodyti įgaliotieji atstovai.

Priimta tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt penktų metų balandžio aštuntą dieną Briuselyje.

Paul Henri SPAAK

Kurt SCHMÜCKER

Maurice COUVE DE MURVILLE

Amintore FANFANI

Pierre WERNER

J. M. A. H. LUNS

PRIEDĖLIS

PIRMINĖS TEISĖS PAKEITIMAI, SUSIJĘ SU BULGARIJOS RESPUBLIKOS IR RUMUNIJOS STOJIMU Į EUROPOS SAJUNGĄ

Išgaliojus Bulgarijos Respublikos ir Rumunijos stojimo į Europos Sąjungą sutarčiai, toliau nurodyti straipsniai bus iš dalies pakeisti taip, kaip išdėstyta žemiau.

I. EUROPOS SAJUNGOS SUTARTIS

1. 23 straipsnio 2 dalies trečiosios pastraipos antras sakinyss pakeičiamas taip:

„Sprendimams priimti reikia ne mažiau kaip 255 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių.“

2. 34 straipsnio 3 dalies pirmo sakinio pabaiga skaitoma taip:

„kad aktai būtų priimti, reikia ne mažiau kaip 255 balsų „už“, atiduotų bent dviejų trečdalių narių.“

3. ES sutarties 53 straipsnio antroji pastraipa pakeičiama taip:

„Vadovaujantis stojimo sutartimis, šios Sutarties tekstai bulgarų, čekų, estų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, rumunų, slovakių, slovėnų, suomių, švedų ir vengrų kalbomis taip pat yra autentiški.“

II. EUROPOS BENDRIJOS STEIGIMO SUTARTIS

1. 57 straipsnio 1 dalies paskutinis sakinyss pakeičiamas taip:

„Bulgarijoje, Estijoje ir Vengrijoje atitinkama data, atsižvelgiant į nacionalinėje teisėje galiojančius apribojimus, yra 1999 m. gruodžio 31 d.“

2. 189 straipsnio antroji pastraipa pakeičiama taip:

„Europos Parlamento narių skaičius neviršija 736.“

3. Nuo 2009–2014 m. kadencijos pradžios EB sutarties 190 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa pakeičiama taip:

„2. Kiekvienoje valstybėje narėje renkamų atstovų skaičius yra toks:

Belgija	22	Liuksemburgas	6
Bulgarija	17	Vengrija	22
Čekija	22	Malta	5
Danija	13	Nyderlandai	25
Vokietija	99	Austrija	17
Estija	6	Lenkija	50
Graikija	22	Portugalija	22
Ispanija	50	Rumunija	33
Prancūzija	72	Slovėnija	7
Airija	12	Slovakija	13
Italija	72	Suomija	13
Kipras	6	Švedija	18
Latvija	8	Jungtinė Karalystė	72.“

4. 205 straipsnio 2 dalies pirmoji pastraipa yra užbaigiama taip:

„Bulgarija 10
Rumunija 14.“

5. 205 straipsnio 2 dalies antroji ir trečioji pastraipos pakeičiamos taip:

„Tarybos aktai laikomi priimtais, jeigu ne mažiau kaip 255 balsai yra „už“, kuriuos atidavė narių dauguma, kai ši Sutartis reikalauja, kad aktas būtų priimtas Komisijos pasiūlymu.

Kitais atvejais Tarybos aktams priimti reikia ne mažiau kaip 255 balsų „už“, kuriuos atiduotų bent du trečdaliai narių.“

6. 258 straipsnio antroji pastraipa užbaigiama taip:

„Bulgarija 12

Rumunija 15.“

7. 263 straipsnio trečioji pastraipa užbaigiama taip:

„Bulgarija 12

Rumunija 15.“

8. 299 straipsnio 1 dalyje pateikiamas valstybių narių sąrašas užbaigiamas su nuoroda į Bulgarijos Respubliką ir Rumuniją.

9. 314 straipsnio antroji pastraipa pakeičiama taip:

„Vadovaujantis stojimo sutartimis, šios Sutarties tekstai airių, anglų, bulgarų, čekų, danų, estų, graikų, ispanų, latvių, lenkų, lietuvių, maltiečių, portugalų, rumunų, slovakių, slovėnų, suomių, švedų ir vengrų kalbomis taip pat yra autentiški.“

III. PROTOKOLAS DĖL TEISINGUMO TEISMO STATUTO

1. 9 straipsnio pirmoji pastraipa pakeičiama taip:

„Kas treji metai yra keičiama dalis teisėjų, pakaitomis keičiami keturiolika ir trylika teisėjų.“

2. 48 straipsnis pakeičiamas taip:

„Pirmosios instancijos teismą sudaro dvidešimt septyni teisėjai.“

IV. PROTOKOLAS DĖL EUROPOS INVESTICIJŲ BANKO STATUTO

1. Į 3 straipsnį įterpiami įrašai apie Bulgarijos Respubliką ir Rumuniją.

2. 4 straipsnio 1 dalies pirmojoje pastraipoje:

a) įžanginis sakinyс pakeičiamas taip:

„1. Banko kapitalą sudaro 164 795 737 000 EUR, kuriuos valstybės narės įsigyja pasirašymo būdu taip ⁽¹⁾:“

b) įterpiami šie įrašai:

„Bulgarija 269 000 000

Rumunija 846 000 000“.

3. 11 straipsnio 2 dalies pirmoji ir antroji pastraipos pakeičiamos taip:

„2. Direktorių valdybą sudaro dvidešimt aštuoni direktoriai ir aštuoniolika pakaitinių direktorių.

[...]

Pakaitinius direktorius penkeriems metams skiria Valdytojų taryba tokiu būdu:

- du pakaitinius direktorius pasiūlo Vokietijos Federacinė Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Prancūzijos Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Italijos Respublika,
- du pakaitinius direktorius pasiūlo Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė,
- vieną pakaitinį direktorių bendru sutarimu pasiūlo Ispanijos Karalystė ir Portugalijos Respublika,
- vieną pakaitinį direktorių bendru sutarimu pasiūlo Belgijos Karalystė, Liuksemburgo Didžioji Hercogystė ir Nyderlandų Karalystė,
- du pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Danijos Karalystė, Graikijos Respublika, Airija ir Rumunija,

⁽¹⁾ Bulgarijai ir Rumunijai nurodyti skaičiai yra orientaciniai ir remiasi Eurostato 2003 m. paskelbtais duomenimis.“

- du pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Estijos Respublika, Latvijos Respublika, Lietuvos Respublika, Austrijos Respublika, Suomijos Respublika ir Švedijos Karalystė,
 - tris pakaitinius direktorius bendru sutarimu pasiūlo Bulgarijos Respublika, Čekijos Respublika, Kipro Respublika, Vengrijos Respublika, Maltos Respublika, Lenkijos Respublika, Slovėnijos Respublika ir Slovakijos Respublika,
 - vieną pakaitinį direktorių pasiūlo Komisija.“
-